

בנק מזרחי טפחות דוח הדירקטוריון וההנהלה

2020

להלן הקישורים:

דברי יו"ר הדירקטוריון
הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
דוח כספי מבוקר
חוות דעת רואה חשבון מבקר
פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים ונספחים
נתונים נוספים על בסיס הבנק

גילויים פיקוחיים נוספים

דוח סיכונים
תיאור המאפיינים של מכשירי ההון הנכללים בהון הפיקוחי

תוכן העניינים

13	פתח דבר
14	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
14	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
18	קבוצת הבנק ותחומי פעילותה
19	סיכונים עיקריים
20	יעדים ואסטרטגיה עסקית
21	התפתחויות במבנה ההון
21	התפתחויות במקורות המימון
23	התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית
25	התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל
26	התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע
27	התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית
27	נושאים נוספים
29	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
29	מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים
29	אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק
31	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
34	אירועי סיכון
35	דוחות רואי החשבון המבקרים
35	אירועים לאחר תאריך המאזן
35	שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים
36	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
36	ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
43	ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
43	נכסים והתחייבויות
51	הון, הלימות הון ומינוף
55	דיבידנד
55	פעילות חוץ מאזנית אחרת
56	תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
56	מגזרי פעילות פיקוחיים
69	חברות מוחזקות עיקריות
71	סקירת הסיכונים
71	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
73	הערכת גורמי הסיכון
75	סיכון אשראי
99	סיכון שוק וריבית
103	סיכון נזילות ומימון
105	סיכון תפעולי
107	סיכונים אחרים
107	סיכון ציות ורגולציה
108	סיכון חוצה גבולות
108	סיכון הלבנת הון ומימון טרור
108	סיכון מוניטין
109	סיכון אסטרטגי-עסקי
109	סיכונים סביבתיים
110	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
113	בקורות ונהלים

רשימת טבלאות (לוחות) הנכללים במסגרת דוח הדירקטוריון והנהלה

14	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
17	יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)
18	חלקה היחסי של קבוצת הבנק מתוך חמש הקבוצות הגדולות
33	פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם
33	שינויים במדדי המניות העיקריים בישראל (באחוזים)
33	השינויים במדדי איגרות החוב העיקריים בישראל
34	שינויים במדדי המניות העיקריים בעולם (באחוזים)
36	ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת
37	פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
38	היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
	פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות) על בסיס יתרות ממוצעות,
38	המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים)
39	פירוט התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי
39	פירוט ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה
41	נתוני Cost Income Ratio (באחוזים)
42	התפתחות תשואת רווחי הקבוצה על ההון, יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות ויחס המינוף בתום הרבעון (באחוזים)
42	נתוני הרווח והדיבידנד למניה
43	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק
43	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה
44	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות
	פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי
45	של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
46	התפתחות התפלגות סיכון האשראי בקבוצה לפי גודל לווה (באחוזים)
46	סיכון האשראי בענפי משק עיקריים בגין פעילות לווים בארץ
46	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק
47	התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים
47	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה
48	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים
49	הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע, כפי שנכללו בדוח רווח והפסד
49	תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע, שלא נזקפו כהוצאה
49	יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע
50	התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה
50	נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
50	התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד
51	הרכב ההון העצמי
52	חישוב יחס הלימות הון
53	התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה
53	התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה
54	נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון CVA וסיכון תפעולי
54	יחס המינוף של הבנק
55	פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2018
	התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק
55	שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת
56	תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים
58	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית
60	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית
61	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים
63	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים
64	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים
65	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים
67	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי
68	ניתוח תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

70	השקעות הבנק במניות
73	מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם
77	החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2020
78	אשראי למטרת עסקאות הוניות
78	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי (באחוזים)
79	נתונים עדכניים בדבר פעילות הבנק לסייע ללקוחות על רקע משבר הקורונה (כולל בנק אגוד)
81	ריכוז חובות פגומים בארגון מחדש שבוצעו או כשלו
81	תנועה ביתרת חובות פגומים וחובות פגומים בארגון מחדש
85	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים (במונחים שנתיים)
85	התפלגות החובות ליום 31 בדצמבר 2020
86	פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן
88	סיכון אשראי לפי ענפי משק
91	חשיפות עיקריות למדינות זרות - מאוחד
92	נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
94	היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית
94	פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור ליום 31 בדצמבר 2020 כולל בנק אגוד
97	פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח
100	להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 31 בדצמבר 2020
101	ערך ה-VAR של קבוצת הבנק
101	השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE
101	שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
101	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
102	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
111	ניתוח רגישות סך ההפרשה לזכויות עובדים לשינויים בהנחות העיקריות אשר שימשו בסיס לאומדן האקטוארי, במועד המעבר

דוח הדירקטוריון וההנהלה
ליום 31 בדצמבר 2020

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

פתח דבר

בישיבת הדירקטוריון של בנק מזרחי טפחות בע"מ שהתקיימה ביום 8 במרץ 2021 (כ"ד באדר התשפ"א), הוחלט לאשר ולפרסם את דוח הדירקטוריון וההנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים ואת הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2020. דוח זה מוגש לאסיפה הכללית של בעלי המניות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים של הבנק, ערוכים בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות הפיקוח על הבנקים כאמור מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית (ראה גם ביאור 1 לדוחות כספיים אלה).

דוח הדירקטוריון וההנהלה והדוחות הכספיים לשנת 2020 ערוכים בהתאם למבנה שקבע הפיקוח על הבנקים. בתום חלק הביאורים לדוחות הכספיים נכלל פרק ממסל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו ונספחים לדוחות השנתיים.

מידע נלווה נוסף לדוחות הכספיים נכלל באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrahi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים >> מידע כספי

מידע נלווה נוסף זה כולל:

- דוח סיכונים מפורט בהתאם לדרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ובהתאם להמלצות נוספות של הועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB).

- ביאורים לדוחות הכספיים הכוללים את נתוני הבנק בלבד ("סולו"), לכל דורש.

אתר האינטרנט של הבנק כולל גם מידע פיקוחי נוסף ובו פרטים על מכשירי ההון שהנפיק הבנק, וכן קובץ של הדוחות הכספיים בפורמט XBRL. בהתאם לתקנות שווין זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמת נגישות לשירות), תשע"ג-2013 כולל האתר גם דוחות מוגשים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון וההנהלה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, תוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים גיאופוליטיים, שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינוי בתוכניות העסקיות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "תוכנית", "יעדים", "רצון", "צריך", "יכול", "ייהיה", ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות הבנק הנוכחיות לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללות בין היתר: תחזיות להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגיאופוליטיים; צפי לשינויים ולהתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון; תחזיות הקשורות בגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים; תחזיות לשינויים באיתנות הפיננסית של לזויים, להעדפות הציבור, לשינויים בחקיקה ובהוראות רשויות פיקוחיות, להתנהגות המתחרים, למצבו התדמיתי של הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולהתפתחויות בנושאי כוח אדם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם ועל תחזיות והערכות לעתיד בנושאים שונים, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו כלל או בחלקם.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פרק זה מתאר את הבנק, תחומי הפעילות שלו, הביצועים, הסיכונים אליהם הוא חשוף וכן את היעדים והאסטרטגיה שלו. ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה העסקה בין בעלי השליטה בבנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק אגוד") לבין בנק מזרחי טפחות בה נרכשו מניות בנק אגוד שבידי בעלי השליטה, בתמורה להנפקת מניות של מזרחי טפחות, והשלמה רכישת המניות מיתר בעלי המניות. החל ממועד זה מחזיק הבנק במלוא הון המניות של בנק אגוד, ובכך מתקיימת שליטה של הבנק בבנק אגוד. בהתאם, כולל המאזן המאוחד של הבנק את מאזן בנק אגוד. המאזן המאוחד של הבנק כולל את כלל הנכסים וההתחייבויות של בנק אגוד, לרבות התאמות לשווי שוק בהתאם להערכת שווי לצורך הקצאת עלות הרכישה (PPA – Purchase Price Allocation) שנערכה ליום 30 בספטמבר 2020. דוח רווח והפסד המאוחד כולל את הרווח והפסד של בנק אגוד לרבעון הרביעי של שנת 2020, החל ממועד האיחוד לראשונה. כמות המניות שהונפקה בתמורה, בהתאם להסכם, הינה 19,865,165 ע"ג מניות, ושוויין למועד העסקה הסתכם ב-1,207 מיליוני שקלים חדשים. ההון העצמי של הבנק ליום 30 בספטמבר 2020 גדל בסכום התמורה בגין העסקה. הסכום נטו שהוכר במועד הרכישה בגין השווי ההוגן של הנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו במסגרת צירוף העסקים, עולה על התמורה שהועברה. ההפרש מסתכם בכ-1.5 מיליארדי שקלים חדשים. סכום זה, ממנו ינוכה בהמשך סכום הוצאה, נטו, שירשום בנק אגוד בגין הוצאות פרישת חלק מעובדי בנק אגוד, נרשם כהכנסה אשר נפרסת בדוח רווח והפסד על פני תקופה של 5 שנים ממועד הרכישה. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית להלן, וכן ביאור 35 לדוחות הכספיים.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2020 ⁽³⁾	2019	2018	2017	2016
במיליוני שקלים חדשים				
דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים				
5,820	5,340	4,922	4,347	3,778
הכנסות ריבית, נטו				
221	357	445	136	295
הכנסות מימון שאינן מריבית				
1,892	1,609	1,522	1,517	1,567
עמלות והכנסות אחרות				
7,933	7,306	6,889	6,000	5,640
סך ההכנסות				
1,050	364	310	192	200
הוצאות בגין הפסדי אשראי				
4,279	3,988	4,384 ⁽⁴⁾	3,611	3,299
הוצאות תפעוליות ואחרות				
2,644	2,562	2,407	2,271	2,035
מזה: משכורות והוצאות נלוות				
2,604	2,954	2,195	2,197	2,141
רווח לפני מיסים				
903	1,029	922	806	833
הפרשה למיסים על הרווח				
1,610	1,842	1,206⁽⁴⁾	1,347	1,266
רווח נקי⁽²⁾				

2020								2019			
רבעון רביעי ⁽³⁾	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
במיליוני שקלים חדשים											
דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים											
1,686	1,464	1,323	1,347	1,352	1,214	1,543	1,231	1,352	1,214	1,543	1,231
הכנסות ריבית, נטו											
27	54	76	64	64	147	89	57	64	147	89	57
הכנסות מימון שאינן מריבית											
557	407	399	529	405	400	395	409	405	400	395	409
עמלות והכנסות אחרות											
2,270	1,925	1,798	1,940	1,821	1,761	2,027	1,697	1,821	1,761	2,027	1,697
סך ההכנסות											
118	317	270	345	119	70	99	76	119	70	99	76
הוצאות בגין הפסדי אשראי											
1,335	977	950	1,017	993	998	1,011	986	993	998	1,011	986
הוצאות תפעוליות ואחרות											
785	619	596	644	628	650	648	636	628	650	648	636
מזה: משכורות והוצאות נלוות											
817	631	578	578	709	693	917	635	709	693	917	635
רווח לפני מיסים											
285	222	196	200	247	251	318	213	247	251	318	213
הפרשה למיסים על הרווח											
506	387	360	357	440	422	576	404	440	422	576	404
רווח נקי⁽²⁾											

(1) ההוצאות התפעוליות והאחרות כללו בשנת 2018, הפרשה בסך של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית.
 (2) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.
 (3) החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד, והוא כולל הכנסות בסך 51 מיליוני שקלים חדשים, בגין יתרת זכות נדחית, נטו, שנרשמה בגין רכישת אגוד, ומוכרת ללא השפעת מס ברווח והפסד על פני 5 שנים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם בשנת 2020 ב-1,610 מיליוני שקלים חדשים. הרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2020, ללא השפעת בנק אגוד, הסתכם ב-1,543 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח נקי של 1,842 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019, קיטון בשיעור של 16.2%. הרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2020 הושפע, בין היתר, ממשבר הקורונה שהביא לגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח הנקי בשנת 2020 מבטא תשואה על ההון בשיעור של 9.5%. הרווח הנקי בשנת 2020, ללא השפעת בנק אגוד, מבטא תשואה על ההון בשיעור של 9.3%, לעומת 11.9% בשנת 2019.

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-506 מיליוני שקלים חדשים. הרווח הנקי של הקבוצה ברבעון הרביעי של שנת 2020, ללא השפעת בנק אגוד, הסתכם ב-439 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 440 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 0.2%.

הרווח הנקי ברבעון הרביעי של שנת 2020 מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים, בשיעור של 11.4%. הרווח הנקי ברבעון הרביעי של שנת 2020, ללא השפעת בנק אגוד, מבטא תשואה על ההון בשיעור של 10.7%, לעומת 11.5% ברבעון המקביל אשתקד.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווחי הקבוצה בשנת 2020 בהשוואה לשנת 2019:

- רווחי קבוצת הבנק בשנת 2020 הושפעו, בין היתר, ממשבר הקורונה, שהביא לגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי, מהשפעת מדד המחירים לצרכן, ומהשפעה שלילית של ירידת הריבית בארצות הברית ובישראל.
- הכנסות המימון, ללא השפעת בנק אגוד, גדלו בשנת 2020 בשיעור של 1.9% בהשוואה לשנת 2019.
- הגידול בהכנסות המימון הוא תוצאה של המשך הגידול בפעילות השוטפת, וזאת חרף ירידת ריבית בנק ישראל לשיעור של 0.1% בתחילת חודש אפריל, וירידת ריבית הבנק המרכזי בארצות הברית, בשתי פעימות במהלך חודש מרץ לרמה של 0.00%-0.25%.
- לפרטים ראה ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת להלן.
- ההכנסות מעמלות, ללא השפעת בנק אגוד, גדלו בשנת 2020 בשיעור של 4.9% בהשוואה לשנת 2019.
- ההכנסות האחרות כוללות הכנסות בסך 51 מיליוני שקלים חדשים בגין הפחתה על פני 5 שנים של יתרת זכות נדחית, נטו, שנרשמה בגין רכישת אגוד, והפחתת נכסים לא מוחשיים, וכן 82 מיליוני שקלים חדשים שנכללו ברבעון הראשון של השנה, בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיום הליכים נגזרים. לפרטים נוספים ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק.
- ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2020, ללא השפעת איחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד, הסתכמו ב-1,058 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 364 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהפרשות להפסדי אשראי שנערכו על בסיס קבוצתי על רקע משבר התפשטות נגיף הקורונה, הן בגין חובות שזוהו בהם סיכון לפגיעה ביכולת החזר של הלקוח, הן בגין רכיב הפרשה נוסף ("רכיב איכותי") המחושב באמצעות מתודולוגיה המתבססת על פרמטרים איכותיים (מדדי מאקרו, כגון שיעור האבטלה והצמיחה בהתאם לתחזית בנק ישראל, ומדדים פנימיים, כגון דירוגי הלקוחות), והן בגין רכיב איכותי, בעיקר בגין ענפים שהפעילות בהם הואטה באופן חריג, ובגין דחיות התשלומים במשכנתאות, וחל על כלל חשיפות האשראי של הבנק. זאת, על אף הקיטון בהיקפי הפיגורים במשכנתאות לשיעור של כ-1.1% ליום 31 בדצמבר 2020, לעומת שיעור של כ-1.5% ליום 31 בדצמבר 2019. ההפרשה האיכותית מתבססת על שיקול דעת ואומדן שנערך בתנאי חוסר-ודאות, ותיבחן באופן שוטף בהתאם להתפתחות האינדיקטורים השונים. לפרטים נוספים בדבר ההפרשה להפסדי אשראי שנכללה בדוחות כספיים אלה, ראה להלן בפרק ניתוח ההתפתחויות בהכנסות ובהוצאות, וכן בביאורים 13 ו-30 לדוחות הכספיים.
- שמירה על רמת ההוצאות התפעוליות והאחרות אשר הושפעו בין היתר מהגורמים הבאים:
- קיטון בהוצאות השכר (ללא השפעת בנק אגוד) הנובע בעיקר מהתאמת רכיבי תגמול משתנים לתשואה ולרווח הבנק ומהשפעת תוכנית פרישה מרצון.
- גידול בהוצאות אחזקה כתוצאה מעלייה בהוצאות שכר דירה, בהמשך ליישום התקן החדש בנושא חכירות, ועלייה בהוצאות אבטחה כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה.
- גידול בהוצאות הפחתה על השקעות טכנולוגיות.
- ראה השפעות נוספות בכל אחד מרכיבי ההוצאות התפעוליות להלן.

נתוני הרווח הרב-תקופתי, ללא השפעת איחוד הדוחות הכספיים עם בנק אגוד, מצביעים על:

- קצב גידול שנתי ממוצע בהכנסות בשיעור של 7.7% למרות השפעת ירידת המדד וסביבת הריבית הנמוכה.
- צמיחת הכנסות בשיעור גבוה, לעומת גידול מתון בהוצאות (בניטרול הוצאות חריגות בשנת 2018).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק - המשך

ליום 31 בדצמבר						
2016	2017	2018	2019	2020	2020	
במיליוני שקלים חדשים						
כולל						
ללא						
בנק אגוד						
						מאזן - סעיפים עיקריים
230,455	239,572	257,873	273,244	312,252	360,140	סך כל המאזן
171,341	181,118	194,381	204,708	220,828	245,525	אשראי לציבור, נטו
41,725	41,130	45,162	51,672	74,161	86,570	מזומנים ופיקדונות בבנקים
10,262	10,133	11,081	10,113	8,448	17,290	ניירות ערך
1,585	1,403	1,424	1,457	1,444	1,743	בניינים וציוד
178,252	183,573	199,492	210,984	246,753	284,224	פיקדונות הציבור
27,034	29,923	30,616	33,460	⁽²⁾ 29,647	33,446	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,537	1,125	625	714	⁽³⁾ 3,647	3,779	פיקדונות מבנקים
12,714	13,685	14,681	16,033	16,995	18,804	הון עצמי ⁽¹⁾

החל מיום 30 בספטמבר 2020 כולל המאזן המאוחד של הבנק את כלל הנכסים וההתחייבויות של בנק אגוד, לרבות התאמות לשווי שוק בהתאם להערכת שווי לצורך הקצאת עלות הרכישה (PPA) שנערכה ליום 30 בספטמבר 2020. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית להלן, וכן ביאור 35 לדוחות הכספיים.

נתוני המאזן הרב-תקופתי מצביעים על צמיחה מתמשכת בפעילות הבנק.

הגידול השנתי הממוצע בשנים 2016-2020, ללא השפעת איחוד הדוחות הכספיים עם בנק אגוד, הסתכם ב:

8.3%	סך כל המאזן -
6.8%	אשראי לציבור, נטו -
8.7%	פיקדונות הציבור -
7.5%	הון עצמי -

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.
 (2) הקיטון ביתרת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים נובע מכתבי התחייבות שהגיעו למועד פירעונם.
 (3) הגידול ביתרת פיקדונות מבנקים נובע בעיקר מהלוואה מוניטרית בסך של כ-2.2 מיליארדי שקלים חדשים שהתקבלה מבנק ישראל, במסגרת תוכניתו למתן הלוואות לטווח ארוך במטרה להגדיל את היצע האשראי לעסקים קטנים וזעירים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016	2017	2018	2019	2020	
10.2	10.2	8.5 ⁽⁸⁾	11.9	9.5	מדדי ביצוע עיקריים
0.97	0.99	0.83 ⁽⁹⁾	1.17	0.89	תשואת הרווח הנקי ⁽¹⁾
0.58	0.57	0.49 ⁽⁹⁾	0.70	0.53	תשואת הרווח הנקי לנכסי סיכון ⁽²⁾
104.0	101.4	102.6	103.1	115.8	תשואה לנכסים ממוצעים
10.10	10.20	10.01	10.14	10.04	פיקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו
5.27	5.48	5.42	5.55	5.19	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
117	118	116	121	133	יחס המינוף ⁽³⁾
2.56	2.55	2.79	2.76	2.63	יחס כיסוי הנזילות (רבעוני) ⁽⁴⁾
58.5	60.2	63.6 ⁽⁸⁾	54.6	53.9	יחס הכנסות ⁽⁵⁾ לנכסים ממוצעים
5.46	5.80	5.17	7.86	6.70	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות ⁽⁶⁾
					(Cost Income Ratio)
					רווח נקי בסיסי למניה (בשקלים חדשים)
0.83	0.81	0.80	0.82	0.98	מדדי איכות אשראי עיקריים - כולל בנק אגוד
0.98	1.02	1.23	1.36	1.18	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
0.12	0.11	0.16	0.18	0.43	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.11	0.09	0.11	0.11	0.12	הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו
					שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור
					מדדי איכות אשראי עיקריים - ללא בנק אגוד
					שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
					שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
					הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו
					שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור
					נתונים נוספים
56.35	64.19	63.14	92.00	74.25	מחיר מניה (בשקלים חדשים) ליום 31 בדצמבר
80	144	106	178	75	דיבידנד למניה (באגורות) ⁽⁷⁾
6,103	6,215	6,285	6,373	6,684	מספר עובדים ממוצע בקבוצה
1.72	1.84	1.99	2.02	1.93	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים
0.65	0.60	0.60	0.58	0.55	יחס עמלות לנכסים ממוצעים

היחסים הפיננסיים מצביעים כי:

- תשואת הרווח הנקי, ללא השפעת בנק אגוד, הגיעה ל-9.3%. זאת למרות השפעת הגידול בהוצאות הפסדי אשראי כתוצאה ממשבר הקורונה, השפעת ירידת מדד המחירים לצרכן, וההשפעה השלילית של ירידת הריבית בארצות הברית ובישראל.
 - יחס פיקדונות הציבור לאשראי לציבור, הושפע, בין היתר, מאיחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד, וכן, מהסטה בהיקף משמעותי של נכסי לקוחות משוק ההון לפיקדונות הציבור. כמו כן, מגידול באשראי אשר הושפע, בין היתר, מהלוואות בסך של כ-5.1 מיליארדי שקלים חדשים במסגרת הקרנות בערבות המדינה לעסקים, ומהצורך הגובר של לקוחות הבנק, בעיקר עסקיים, לאור משבר הקורונה, בניצול קווי אשראי קיימים שעמדו לרשותם.
 - יחס היעילות, ללא השפעת בנק אגוד, הגיע ל-52.7%. זאת לאור גידול ההכנסות והשמירה על רמת ההוצאות התפעוליות.
 - הבנק מנהל בעילות את עמידתו ביעדי הרגולציה הנדרשים בתחום הלימות ההון, הנזילות והמינוף.
 - מספר העובדים בבנק גדל בהתאמה לאסטרטגיית הצמיחה של הבנק ולשימת הדגש על הגורם האנושי בשירות הבנקאי, וכן לאור רכישת בנק אגוד.
- סעיפי רווח והפסד, סעיפי המאזן והיחסים הפיננסיים השונים מנותחים באופן מפורט בדוח הדירקטוריון והנהלה לפי העניין, בפרק "הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי", ובפרק "סקירת הסיכונים".

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.
 (2) רווח נקי לסך נכסי הסיכון הממוצעים.
 (3) יחס המינוף (Leverage Ratio) - היחס בין הון רובד 1 (לפי כללי באזל) לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
 (4) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא, נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במנחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון האחרון בתקופה המדווחת.
 (5) הכנסות ריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית.
 (6) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (7) שיעור הדיבידנד למניה מחושב לפי כסום הדיבידנד שחולק בפועל בשנה המדווחת.
 (8) תשואת הרווח הנקי על ההון ויחס היעילות בשנת 2018 הושפעו מהפרשה של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית. תשואת הרווח הנקי ויחס היעילות של הבנק בשנת 2018, ללא הפרשות בגין החקירה ובהתחשב בהפרשות למענקים שהיו תואמים את רמת הרווחיות מהפעילות העסקית והוצאות המס הנגזרות מכך בשנת 2018, היו: תשואה על ההון - 11.6%, יחס יעילות - 57.2%.
 (9) התשואה לנכסי סיכון והתשואה לנכסים ממוצעים, בשנת 2018, הושפעו מההפרשה בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כאמור לעיל, קיטון של -0.30 ו-0.18 נקודות האחוז, בהתאמה.
 (10) החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

קבוצת הבנק ותחומי פעילותה

בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") נמנה עם הבנקים הראשונים שנוסדו בארץ ישראל. הבנק התאגד כחברה ציבורית ביום 6 ביוני 1923, בשם בנק המזרחי בע"מ, והרישיון להתחיל בעסקים ניתן לו ביום 13 במאי 1924. הבנק הוקם ביוזמת המרכז העולמי של הסתדרות המזרחי, במטרה לסייע במימון פעולות התיישבות, בנייה, חרושת, מלאכה ומסחר של המתיישבים החדשים בארץ ישראל. בשנת 1969, עם מיזוג עסקי הבנק עם עסקי בנק הפועל המזרחי בע"מ, שונה שמו של הבנק ל"בנק המזרחי המאוחד בע"מ". בשנת 1983, במסגרת הסדר שגובש בין ממשלת ישראל לבין הבנקים, הועברו מניות הבנק לשליטת המדינה באמצעות חברת בטוחות שהוקמה לשם כך. בשנים 1995 ו-1997 הופרט הבנק בשני שלבים, ועבר לשליטת בעלי השליטה הנוכחיים. בעקבות המיזוג בין בנק המזרחי המאוחד בע"מ לבין טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ (להלן: "טפחות"), שונה ביום 7 בנובמבר 2005 שמו של הבנק הממוזג לשמו הנוכחי, בנק מזרחי טפחות בע"מ.

לפרטים בדבר בעלי השליטה בבנק ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (בעלי השליטה) בדוחות שנתיים אלה.

קבוצת הבנק פועלת בארץ ובחוץ לארץ. הקבוצה עוסקת בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונאית), ובפעילות משכנתאות בישראל, באמצעות רשת הכוללת 197 סניפים ומרכזי עסקים ושלוחות בפריסה כלל ארצית, ללא בנק אגוד. בנוסף, פעילות הלקוחות העסקיים נתמכת על ידי מוקדים עסקיים ועל ידי יחידות מטה מקצועיות בעלות התמחות ענפית. פעילות הבנק בחוץ לארץ מתבצעת באמצעות 3 שלוחות בנקאיות (שני סניפים וחברה בת⁽¹⁾).

בנוסף לפעילות הבנקאית, עוסקת קבוצת הבנק בפעילויות שונות הקשורות בשוק ההון, לרבות: ייעוץ לפעילות בשוק ההון, הפצה של קרנות נאמנות, ניהול תיקי ניירות ערך עבור לקוחות, ייעוץ פנסיוני, שירותי נאמנות, מתן שירותי רישום ניירות ערך לניירות הרשומים בבורסה בישראל, תפעול קופות גמל, תפעול קרנות נאמנות וביטוח אגב משכנתא. כמו כן, עוסקת קבוצת הבנק בתפעול אשראי ולקחת חלק בעסקאות סינדיקציה.

הבנק נמנה על חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. להלן חלקה היחסי של קבוצת הבנק מתוך חמש הקבוצות הגדולות (על פי נתוני דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר 2020):

ללא בנק אגוד	כולל בנק אגוד	
20.2%	22.0%	אשראי לציבור
16.6%	18.6%	פיקדונות הציבור
16.8%	18.9%	סך המאזן
14.1%	14.9%	הון עצמי

(1) לפרטים בדבר מכירה של חברת הבת יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) ליניטד לבנק Hyposwiss Private Bank Geneve SA משוויץ, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית להלן.

סיכונים עיקריים

להלן הגדרות לסיכונים העיקריים להם נחשף הבנק בפעילותו:

סיכון אשראי - הסיכון שלוהו, או צד נגדי, של הבנק לא יעמוד בהחייבויותיו כלפי הבנק. סיכוני ריכוזיות אשראי נובעים מחשיפת יתר ללווה או לקבוצת לוויים, ולענפי משק.

סיכון שוק - הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוז' מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשירים פיננסיים עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).

סיכון ריבית - הסיכון לרווחי הבנק ולהון הכלכלי שלו, הנובע בעיקר, מתזוזות בשיעורי הריבית, תזוזות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לפעילותו העסקית, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפירעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחי הבנק (שינוי בהכנסות) ועל שווי נכסיו (שינוי בשווי הון).

סיכון נזילות - הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו, קרי סיכון הנובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר.

סיכון תפעולי - הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה מובנה בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות. מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי כוללת גם את סיכון אבטחת מידע והגנת הסייבר, סיכון טכנולוגיית המידע והסיכון המשפטי כמפורט להלן:

סיכון אבטחת מידע והגנת הסייבר - סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מליקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון הגנת הסייבר נובע מאירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק.

סיכון טכנולוגיית המידע - הסיכון לכשל במידע ו/או במערכות המידע והתפעול של הבנק, וכן תמיכה שאינה הולמת ומספקת את השירותים ותהליכים העסקיים הנדרשים על ידי הבנק למימוש יעדיו העסקיים.

סיכון משפטי - סיכון להפסד כתוצאה מחשיפה לקנסות, תביעות משפטיות ו/או צעדי עונשין מהפרות חוזיות ואי הסכמות. הסיכון המשפטי כולל גם סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם מחזיקי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

סיכון ציות הרגולציה - סיכון להטלת סנקציות משפטיות או רגולטוריות, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות (כגון: הוראות הדין, הרגולציה, סטנדרטים ודרכי התנהגות מקובלים המצופים מתאגיד). כמו כן, חשוף הבנק להשלכות עסקיות הנובעות משינויים בהוראות הרגולציה. סיכון הציות כולל גם את סיכון ההוגנות (conduct risk) שהינו הסיכון לפגיעה במהימנות הבנק בעיני ציבור הלקוחות, המשקיעים, הספקים וכלל מחזיקי העניין, ואף עלול לפגוע באמון הציבור במערכת הבנקאית כולה, הסיכון הינו חוצה בנק ומושתת על יישום ערכי ייסוד בדמות הוגנות, הגינות ושקיפות.

סיכון חוצה גבולות (Cross-Border) - סיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.

סיכון הלבנת הון ומימון טרור - הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל תהליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות אור גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, אשר עלולים להיגרם לבנק בשל הפרת הוראות הדין השונות הקשורות בחובות המוטלות על הבנק בקשר עם הלבנת הון ומימון טרור.

סיכון מוניטין - הסיכון לתפיסה שלילית של לקוחות קיימים, לקוחות פוטנציאליים, ספקים, בעלי מניות, משקיעים או רגולטורים, היכולה להשפיע לרעה על יכולת הבנק לשמור או ליצור קשרים עסקיים, ולפגוע בגישה למקורות מימון. כלומר, הסיכון לרווחי התאגיד, ליציבותו או ליכולתו להשיג את יעדיו, כתוצאה מפגיעה במוניטין העשוי לנבוע מפרקטיקות התאגיד, ממצבו הפיננסי או מפרסום שלילי (אמיתי או כוזב).

סיכון אסטרטגי-עסקי - סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות, או מהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון.

לפרטים בדבר סיכונים מובילים ומתפתחים ראה פרק אירועי סיכון להלן.

לפרטים נוספים ראה פרק סקירת הסיכונים, וכן דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

התוכנית האסטרטגית

ביום 21 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית חומש אסטרטגית חדשה לשנים 2017-2021 (להלן: "התוכנית האסטרטגית"). התוכנית האסטרטגית מכוונת להשגת היעדים שלהלן:

- להציג בשנת 2021, תשואה מרווח נקי המיוחס לבעלי המניות להון עצמי ממוצע, בשיעור של כ-11.5% וכן תשואה דו ספרתית לאורך שנות התוכנית האסטרטגית; שיעורים אלה מתבססים על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון של הבנק, בשיעור המזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, בתוספת שולי ביטחון נאותים;
- המשך הצמיחה האורגנית בפעילויות הליבה של הבנק, בשיעור הגבוה מהצמיחה במערכת הבנקאית בישראל; זאת, במטרה להוביל להגדלת נתחי השוק של הבנק במערכת הבנקאית בישראל;
- מנועי הצמיחה של הבנק מכוונים להגדלת רווחיות הבנק, כפועל יוצא, בין היתר, מצמיחת ההכנסות בשיעור שנתי ממוצע של כ-8% (אם כי לא לינארי), מול שליטה ברמת ההוצאה השנתית הממוצעת בשיעור גידול מתון של עד כ-6% בלבד (שגם הוא אינו לינארי);
- שמירה על יעילות תפעולית גבוהה - השגת יחס יעילות (יחס בין סך כל ההוצאות לבין סך כל ההכנסות) הנמוך משיעור של 60% לאורך שנות התוכנית, ונקיטת מאמצים לשיפורו אף לרמה הנמוכה מ-55%, בשנת 2021.

בהמשך להנחיית דירקטוריון הבנק את ההנהלה להיערך להכנת תוכנית אסטרטגית חדשה לשנים 2021-2025, ולהבאתה לאישור הדירקטוריון ברבעון השלישי של שנת 2020, כל זאת לאור השגת יעדי התוכנית האסטרטגית הנוכחית כבר בדוחות הכספיים לשנת 2019, הרי שלאור משבר הקורונה, ואי הוודאות השוררת ולאור השלמת הרכישה של מלוא המניות בבנק אגוד לישראל בע"מ, עדכן דירקטוריון הבנק את הנחיותיו כך שהתוכנית האסטרטגית החדשה לשנים 2021-2025, תובא לאישור הדירקטוריון במהלך שנת 2021.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

מדיניות הדיבידנד של הבנק, החל משנת 2018, הינה לחלק, בגין הרווחים הרבעוניים, דיבידנד בשיעור של עד 40% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק. מדיניות זו, הינה בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, ולשמירה על שולי ביטחון נאותים. לפרטים בדבר החלטת הדירקטוריון כי הבנק יימנע מחלוקת דיבידנד (לרבות רכישה עצמית של מניות הבנק) כל עוד, הוראת השעה בדבר הקלה ביחסי ההון המזעריים שהבנקים נדרשים לעמוד בהם בתוקף, ראה פרק מדיניות חלוקת דיבידנד להלן.

תוכנית לריכוז יחידות המטה של הבנק

ביום 19 ביוני 2017 החליט דירקטוריון הבנק לנקוט בצעדים במטרה לרכז, ככל האפשר, את יחידות המטה של הבנק, באתר מרכזי אחד, בלוד. לפרטים בדבר ההתקשרות והקלות הונית שאישר הפיקוח על הבנקים הנוגעות להתייעלות בתחום הנדל"ן, ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים.

התפתחויות משמעותיות בפעילות העסקית

הפעילות בשוק המשכנתאות התרחבה בשנת 2020, כאשר היקף מתן האשראי לדיר במערכת הבנקאית הסתכם בכ-79 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 15% ביחס לשנת 2019. הבנק פועל להמשך הובלתו בשוק המשכנתאות הן במונחי נתח שוק והן במונחים תדמיתיים, ולהמשך חיזוק המומחיות של בנקאי המשכנתאות. בשנה האחרונה הצליח הבנק לשמור על המובילות שלו בתחום המשכנתאות, תוך שהוא ממשיך לשמור על מאפייני סיכון נמוכים בשיעור המימון בהלוואה ובשיעור ההחזר ביחס להכנסת הלוואה. עם רכישת השליטה בבנק אגוד, ביום 30 בספטמבר 2020, כולל נתח השוק של קבוצת הבנק גם את פעילות המשכנתאות של בנק אגוד. בחודש ינואר 2021 הסיר בנק ישראל מגבלה בנוגע לחלק ההלוואה שניתן בריבית פריים, מה שעשוי לתמוך בגידול הביקוש לאשראי לדיר ולעלייה בהיקף המחזוריים.

מגזר משקי הבית מצוי בתחרות הולכת ומתעצמת, הן מצד המערכת הבנקאית והן מצד חברות הביטוח וחברות כרטיסי האשראי. יעד הבנק הינו להגדיל את נתח השוק שלו במגזר משקי הבית באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות תוך מינוף ביקור מטרות יעודיים. צעדי הרגולציה להגברת התחרות במגזר משקי הבית ולהסרת חסמים בפני ניווד חשבונות בין בנקים, מהווים הזדמנות לגיוס מוגבר של לקוחות, תוך התבססות על ייחודיות השירות האישי והאיכותי של הבנק. במסגרת זו, נעשה שימוש בפלטפורמת "הבנקאות ההיברידית" ובמערך סניפי ה-"LIVE" לגיוס לקוחות חדשים ולשיפור השירות ללקוחות קיימים, תוך הרחבת הצעת הערך.

מאגר הלקוחות נוטלי המשכנתאות בבנק מהווה פוטנציאל להגדלת בסיס הלקוחות בפעילות מסחרית. בנוסף, פועל הבנק להתרחבות במגזרי לקוחות נוספים, ביניהם המגזר הערבי, המגזר החרדי והגיל השלישי. בנק יהב ובנק אגוד מהווים חיזוק לפעילות המגזר הקמעונאי של הקבוצה, באמצעות הרחבה והעמקה של הפעילות, לרבות בקרב אוכלוסיית השכירים, זאת תוך מינוף יכולות מערכת הליבה הבנקאית החדשה של בנק יהב.

הבנק ממקד את מאמציו בגיוס מקורות מימון יציבים ומוגוונים לטווחי זמן שונים, מלקוחות פרטיים ומלקוחות עסקיים, על מנת להמשיך ולשמור על יחסי נזילות נאותים, ועל מנת להוזיל את עלות המקורות הנדרשים לפעילותו ולהוביל לשיפור רמת הרווחיות. מאמצים אלה הובילו לכך שהבנק המשיך להגדיל בשנת 2020, בהיקף ניכר, את היקף הפיקודונות הקמעונאיים, תוך שמירה על יחסי נזילות גבוהים.

האסטרטגיה העסקית של הבנק שמה דגש על הרחבה משמעותית של בסיס הלקוחות ועל הגדלת נתח השוק שלו בקרב הלקוחות העסקיים הקטנים והבינוניים, תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו. הבנק מתמודד עם התגברות התחרות במגזרי פעילות אלה באמצעות הגברת הפעילות השיווקית מול הלקוחות, תוך פילוח הלקוחות על פי סוג העיסוק וצרכיהם וראיה כוללת של פעילותם, וכן באמצעות הרחבת פעילות הבנק בקרב בערבות המדינה לעסקים קטנים ובינוניים. לצורך הרחבת פעילותו במגזר הבנקאות המסחרית, הוגדל מספר הסניפים הממוקדים במתן שירותים בנקאיים למגזרים העסקיים, תוך חיזוק ההכשרה המקצועית של ההון האנושי ושמירה על רמת חיתום נאותה. תשתית זו תתמוך בהמשך הרחבת הפעילות במגזר בשנים הבאות. בעקבות משבר הקורונה הרחיבה המדינה את היקפן של קרנות למתן אשראי בערבות מדינה למגזר העסקיים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

הקטנים והבינוניים, והבנק הגדיל את מתן האשראי באמצעות קרנות אלו. בנוסף, הבנק הגדיל את היצע האשראי במסגרת תוכנית שהשיק בנק ישראל למתן מקורות מימון למערכת הבנקאית בעלויות מופחתות לטובת העמדת אשראי מודל למגזר העסקים הקטנים והזעירים.

התחרות במתן שירותי בנקאות ופיננסים למגזר הבנקאות העסקית הושפעה בשנת 2020 מצמיחת האשראי לעסקים גדולים בקצב גבוה. בנוסף, התחרות במגזר מושפעת בשנים האחרונות מהרחבת פעילותם של גופים חוץ בנקאיים הממוקדים במתן אשראי בהיקפים משמעותיים ולזמן ארוך. הבנק מתמודד עם התחרות במגזר באמצעות התבססות על יתרונות ההון האנושי שלו ועל הניסיון והידע במתן שירות מקצועי ובהתאמת הפתרונות הבנקאיים לצורכי הלקוח. האסטרטגיה העסקית של הבנק במגזר מכוונת למיצוי הפוטנציאל הכלכלי של ההון על ידי התמקדות בפעילויות בעלות רווחיות גבוהה ביחס להון הנדרש בגיבוי, פועל הבנק למינוף יתרונו המקצועי באמצעות הגברת שיתופי הפעולה במסגרת קונסורציומים עם גופים אחרים.

בעקבות משבר הקורונה יזם בנק ישראל מתווה לדחיית תשלומי אשראי בכל מגזרי הפעילות על מנת להקל על הפגיעה הנובעת מהמשבר. דחיית תשלומי האשראי ניכרת בעיקר במגזר העסקים הקטנים והזעירים ובתחום המשכנתאות. נכון לחודש דצמבר 2020, הסתיימה תקופת הדחייה בלמעלה מ-80% מיתרת האשראי שקיבל דחייה. לפרטים נוספים ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק, לעיל.

הבנק ממשיך לשמור על יעילות תפעולית גבוהה, בין היתר, באמצעות רה-ארגון בנכסים ובאמצעות אופטימיזציה של מערך הסינוף, הכוללת פתיחה של סניפים במקומות פוטנציאליים לצמיחה עסקית, לצד מהלכים של התייעלות בפריסה הקיימת. במטרה לשמור על רמה מיטבית של יעילות תפעולית תוך המשך שיפור של תהליכי העבודה, ביצע הבנק שינוי מבני החל מתחילת שנת 2020, וריכז את המשאבים האנושיים והפיסיים לצד זרוע התפעול בחטיבה אחת - חטיבת הון אנושי, משאבים ותפעול, זאת, בד בבד עם ריכוז כל פעילות שוק ההון בחטיבה הפיננסית והעברת מלוא הפעילות הסניפית לאחריות החטיבה הקמעונאית. בנוסף, בתחילת 2021 החליט הבנק כי האחריות על סניפי הבנק בלונדון ובלוס אנג'לס תעבור מהחטיבה הפיננסית לחטיבה העסקית, על מנת להדק את הסינרגיה בין הפעילות העסקית בישראל ובחוץ לארץ.

ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה עסקה לרכישת מניות בנק אגוד בידי הבנק. בהתאם לרציונל שעמד בבסיס עסקת הרכש של הבנק השישי בגודלו בישראל, הצטרפותו של בנק אגוד מאפשרת לקבוצת מזרחי-טפחות לבצע קפיצת מדרגה בנתחי השוק במגוון תחומי הפעילות, תוך שיפור בתמהיל המקורות והשימושים, והגברת כושר התחרות. פעילות האשראי של בנק אגוד באפיקים השונים מגוונת את תמהיל האשראי של מזרחי-טפחות, בהלימה ליעדים האסטרטגיים של הבנק ובפרט בתחום האשראי לעסקים. עסקת הרכישה תאפשר את ניצול היתרונות לגודל של הבנק הממוזג, ויוביל לחיסכון בהוצאות התפעוליות.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות במבנה ההון

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניות

- לפרטים בדבר הנפקת מניות במסגרת תוכנית אופציות לעובדים ראה דוח על השינויים בהון העצמי בדוחות הכספיים.
- ביום 22 ביוני 2020 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול של הבנק, הצעת כתבי אופציה לנושאי המשרה בבנק, וכן למנהלים נוספים בבנק ובחברות בנות של הבנק. לפרטים נוספים ראה ביאור 23 לדוחות הכספיים.
- ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה העסקה בין בעלי השליטה בבנק אגוד לבין הבנק. בה נרכשו מניות בנק אגוד שבידי בעלי השליטה, בתמורה להנפקת מניות של הבנק. כמות המניות שהונפקו בתמורה, בהתאם להסכם, הינה 19,865,165 ע"ג מניות, ושוויין למועד העסקה הסתכם ב-1,207 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים נוספים בדבר הנפקת מניות במסגרת רכישת בנק אגוד, לרבות תשלום נוסף במזומן בסך 16 מיליוני שקלים חדשים, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית להלן, וכן ביאור 35 לדוחות הכספיים.
- לפרטים בדבר שינויים במבנה השליטה בבנק ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (בעלי השליטה) בדוחות שנתיים אלה.

גיוס מקורות הוניים

במסגרת תוכנית העבודה של הבנק, הנקבעת על ידי הדירקטוריון וכוללת יעדים לגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק, וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. בהתאם לכך, נקבעת, במקביל ליעדים העסקיים וליעדי הרווחיות, תוכנית לגיוס מקורות הוניים לצורך שמירה על הלימות ההון, בהתאם להנחיות שקבע הדירקטוריון בדבר הלימות הון.

התוכנית (הכוללת בין היתר, וככל שיידרש, גיוס כתבי התחייבויות נדחים מותנים - CoCo), צפויה להביא לכך שיחס ההון הכולל לא יפחת מיחס ההון המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים בשיעור של 12.18%.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים בדבר הנפקות כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo, בסכום של 0.4 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2020, ראה התפתחויות במקורות המימון, להלן.

התפתחויות במקורות המימון

מקורות המימון של הקבוצה כוללים פיקדונות מהציבור ומגופים בנקאיים, הנפקת אגרות חוב לסויהן והון עצמי. הקבוצה בוחרת את תמהיל מקורות המימון על בסיס יעדיה העסקיים, ובוחנת בכלל זה יעדי רווחיות, תשואה על ההון, נזילות, גיוון מקורות בישראל ובחוץ לארץ ובמטבעות שונים, הלימות הון ומינוף, בכפוף למגבלות הסטטוטוריות החלות על התאגידים הבנקאיים ובהתאם למצב שוק ההון בארץ ובעולם ותחזיות ההנהלה באשר להתפתחויות בהם.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

פיקדונות

הבנק מבחין בין סוגי המקורות השונים לפי תקופת הפיקדון וסוגי לקוחות. הבנק בוחן את מידת הריכוזיות של המפקידים, ובמסגרת זו קבעו הדירקטוריון והנהלה מגבלות וקווים מנחים בתחום סיכון הריכוזיות בהתייחס למפקיד בודד, אמצעים נזילים ביחס למפקידים גדולים/מוסדיים ומבנה המקורות. כמו כן, הוגדרו אינדיקטורים איכותיים וכמותיים למעקב שוטף, האומדים את השינויים בסיכון הריכוזיות, כל זאת כחלק ממערך ניהול סיכונים הנזילות.

פיקדונות הציבור בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו ב-284.2 מיליארדי שקלים חדשים.

ללא בנק אגוד הסתכמו פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 ב-246.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-211.0 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 17.0%. פיקדונות הציבור במגזר השקלי הלא צמוד גדלו בשנת 2020 בשיעור של 18.3%, הפיקדונות במגזר הצמוד למדד גדלו בשיעור של 9.8% והפיקדונות במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ גדלו בשיעור של 14.1%. לפרטים נוספים, ראה פרק ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

בנק ישראל

בנק ישראל משמש כגורם המרכזי למימון וספיגת כסף לזמן קצר עבור המערכת הבנקאית, ובכלל זה עבור הבנק. על רקע משבר הקורונה, יצא בנק ישראל בחודש אפריל 2020 במהלך, שבו העמיד לבנקים מקורות מימון זולים לטווח ארוך, על מנת שהם "יגולגלו" כאשראי זמין לסקטור העסקי.

יצוין, כי בנק הלווה כסף מבנק ישראל, חייב בבטוחות (פיקדונות בבנק ישראל, ניירות ערך והחל מסוף חודש דצמבר 2020 גם תיקי משכנתאות כשירים), עובדה המובאת בחשבון בניהול השוטף של הנזילות.

שוק נוסף לגיוס מקורות לטווח קצר הוא שוק הכסף הבין בנקאי. עודפי הנזילות של המערכת הבנקאית בישראל הוסיפו להיות גבוהים גם בשנת 2020. בנק ישראל סופג את עודפי הנזילות באמצעות מרכזי פיקדונות מוניטריים לתקופות של יום, שבוע וכן לתקופות של עד 8 שבועות.

ההיקף והסוגים של הפיקדונות במערכת הבנקאית מושפעים, בין היתר, מהמדיניות המוניטרית של בנק ישראל.

גיוס כתבי התחייבות ואיגרות חוב מהציבור

הבנק פועל לגיוס מקורות ארוכי טווח באמצעות הנפקות, בין היתר, באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "טפחות הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. במהלך השנים הנפיקה טפחות הנפקות תעודות התחייבות לציבור על פי תשקיפים שפורסמו.

בנק אגוד גייס מקורות באמצעות אגוד הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של בנק אגוד, העוסקת בהנפקה של תעודות התחייבות והפקדת תמורתן בבנק אגוד. ביום 31 בדצמבר 2020 הודיע הבנק כי הוחלט על מיזוג של אגוד הנפקות בע"מ לתוך מזרחי טפחות הנפקות בע"מ, בכפוף להתמלאת התנאים המתלים שנקבעו בהסכם המיזוג בין החברות כאמור, ועל כן אין וודאות כי הוא יושלם.

לטפחות הנפקות קיים תשקיף מדף שפורסם ביום 4 באוגוסט 2019 (נושא תאריך 5 באוגוסט 2019), להנפקת תעודות התחייבות.

בנוסף לפעילות טפחות הנפקות, קיים לבנק עצמו תשקיף מדף שפורסם ביום 3 בדצמבר 2019 (נושא תאריך 4 בדצמבר 2019).

במהלך שנת 2020, לא בוצעו הנפקות על ידי הבנק.

ביום 30 ביוני 2020 הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב צמודות למדד מסדרה חדשה (סדרה 52), בערך נקוב של כ-413 מיליוני שקלים חדשים, תמורת כ-403 מיליוני שקלים חדשים, וכן איגרות חוב צמודות למדד באמצעות הרחבת סדרה קיימת (סדרה 46), בערך נקוב של כ-1,197 מיליוני שקלים חדשים, תמורת כ-1,300 מיליוני שקלים חדשים.

ביום 24 בדצמבר 2020 הנפיקה טפחות הנפקות כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo (Contingent Convertibles) צמודות למדד מסדרה חדשה (סדרה 53), בערך נקוב של 400 מיליוני שקלים חדשים, תמורת 400 מיליוני שקלים חדשים.

נכון למועד הדוחות הכספיים סך איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים הסתכמו ב-33.4 מיליארדי שקלים חדשים (29.5 מיליארדי שקלים חדשים ללא בנק אגוד), בהשוואה ל-33.5 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019.

מכשירי הון מורכבים

כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo

כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo (Contingent Convertibles) הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן (עומדים בתנאי הכשירות של באזל III ומוכרים על ידי הפיקוח על הבנקים כהון רובד 2 של הבנק), ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו ב-4.5 מיליארדי שקלים חדשים (מזה: כ-0.5 מיליארדי שקלים חדשים כתבי התחייבויות נדחים מסוג CoCo בבנק אגוד), לעומת 3.6 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019. לפרטים בדבר הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo על ידי טפחות הנפקות, ראה לעיל.

מכשירי הון מורכבים אחרים

שטר הון אשר אינו כשיר להכרה כהון הפיקוחי לפי הוראות באזל III ומופחת בהדרגה, ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו ב-2.0 מיליארדי שקלים חדשים (כולם בבנק), בדומה ליום 31 בדצמבר 2019.

כתבי התחייבויות אחרים

כתבי התחייבות נדחים, אשר אינם נחשבים מכשירי הון מורכבים (נכללים בהון רובד 2 לעניין שמירת יחס הון מזערי בהתאם להוראת מעבר, ומופחתים בהדרגה עד תום שנת 2021), ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו ב-4.2 מיליארדי שקלים חדשים (מזה: כ-3.4 מיליארדי שקלים חדשים כתבי התחייבויות נדחים בבנק אגוד), לעומת 1.2 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019.

לפרטים בדבר דירוג האשראי של הבנק, של תעודות ההתחייבות שלו ושל טפחות הנפקות, ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית

הפריסה הסניפית

תפקידם העיקרי של סניפי הקבוצה הוא מתן שירות איכותי ומקצועי ללקוחות בכל תחומי הפעילות הבנקאית, סמוך למקום בו נדרש השירות (מקום המגורים, העסק). במסגרת זו מתנהלת בסניפים פעילותם השוטפת של הלקוחות, תוך שהבנק מציע ללקוחותיו ולכלל הציבור מוצרים ושירותים פיננסיים מתקדמים, לרבות שרותי ייעוץ לפעילות בשוק ההון ושירותי ייעוץ פנסיוני. סניפי הקבוצה פרוסים בכל רחבי הארץ ומונים ליום 31 בדצמבר 2020, 232 מרכזי עסקים, סניפים ושלוחות, ובתוכם 52 סניפי בנק יהב (מתוכם 6 סניפים בשירות חלקי) ו-35 סניפי בנק אגוד. הבנק ממשיך לבחון את הפריסה הסניפית שלו בהתאם לתוכנית האסטרטגית ותוך כדי ביצוע אופטימיזציה ובחירת מיקומים על בסיס מערכת שיקולים הכוללת מתן שירות מיטבי ללקוחות, וכן שיקולי כדאיות כלכלית. הבנק החל בהיערכות לתחילת המיזוג של חלק מסניפי בנק אגוד. הבנק מפעיל 6 סניפי "LIVE" - סניפים אשר נותנים שירות מלא ואישי בשעות פעילות ארוכות ובאמצעות ערוצי תקשורת מוגוונים בין הבנקאי ללקוח (טלפון, פקס, אינטרנט, מייל, SMS, וידאו). מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

ערוצים ישירים

המדיניות על פיה פועל סקטור בנקאות ישירה בתחום הערוצים הישירים:

- יישום אסטרטגיה רב ערוצית שבמרכזה עומד הבנקאי האישי וערוצי הבנקאות הישירה מהווים חלק אינטגרלי ממנה.
- פיתוח שירות הבנקאות ההיברידית כערוץ עיקרי להתקשרות עם הבנקאי.
- הרחבת היקף ומגוון השירותים הניתנים באמצעות ערוצי הבנקאות הישירה.

הערוצים הישירים המוצעים ללקוחות הבנק כוללים:

שירותי בנקאות היברידית

- הבנקאות ההיברידית מסמלת את השילוב בין שירות אישי, נגיש ללקוח, לבין אמצעי הטכנולוגיה. שירותי הבנקאות ההיברידית ניתנים באמצעות סניפי הבנק ומרכזי הבנקאות, כמפורט להלן:
- סניפי הבנק - שיחת טלפון מלקוח מזוהה, מייל ו-SMS מנותבים ישירות לבנקאי של הלקוח ונענים על ידו או על ידי צוות מגבה בסניף.
 - צוות הסניף במרכז הבנקאות מגבה את הבנקאים בסניפים, מבצע פעולות ומוסר מידע ללקוחות הבנק כחלק מהשירות ההיברידית המשולב הניתן ללקוחות.

שירותי האינטרנט, הסלולר, תיבת ההודעות, שירות טלפוני ממוחשב ופקס

שירות האינטרנט - מאפשר קבלת מידע בנקאי וביצוע פעולות בחשבון במגוון המוצרים הבנקאיים העומדים לרשות לקוחות הבנק. אפליקציית ניהול חשבון - מאפשרת את קבלת מרבית השירותים האינטרנטיים עם אפשרות להזדהות בטיביות אצל.

שירות עצמי בסניפים

- הבנק מרחיב כל העת את השירותים השונים שמעמיד ללקוחותיו בעמדות לשירות עצמי.
- עמדות שירות - הבנק מעמיד לרשות הלקוח עמדות שירות המאפשרות לו לבצע פעולות כגון: לקחת הלוואה, הפקדת שיקים וקבלת מידע על חשבונות בתחום המסחרי ובתחום המשכנתאות באופן עצמאי 24 שעות ביממה, גם כשהסניף סגור. בחלק מעמדות השירות ניתן לבצע הנפקה מיידית של פנקסי שיקים.
- בשנת 2020 המשיך הבנק במהלך רב-שנתי, שטרם הסתיים, לפריסת שירות הפקדת מזומן בעמדות לשירות עצמי בסניף.
- כספונים - ברשות הבנק 208 מכשירים אוטומטיים למשיכת כספים, חלקם בסניפי הבנק וחלקם מוגדרים "כספונים מרוחקים".

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

הרחבת הפעילות העסקית

לפרטים בדבר התוכנית האסטרטגית של הבנק ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית (התוכנית האסטרטגית) לעיל.

התפשטות נגיף הקורונה

משבר הקורונה הפוקד את העולם כולו, ובכלל זה את ישראל, מוביל להשלכות כלכליות, ריאליות ופיננסיות, המשפיעות על פעילות המערכת הבנקאית. לפרטים, לרבות בדבר פעילות הבנק, ראה פרק מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים להלן.

הצעת רכש חליפין לרכישת בנק אגוד לישראל בע"מ

בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 27 בנובמבר 2017, התקשר הבנק בהסכם עם בעלי השליטה של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק אגוד") המחזיקים יחדיו ב-47.63% מהון המניות המונפק והנפרע של בנק אגוד, לרכישת מניות בנק אגוד ומיזוגו עם הבנק בדרך של החלפת מניות (להלן: "ההסכם"). כמו כן, עובר למועד ההתקשרות בהסכם, התקבלה הודעתו של בעל מניות נוסף של בנק אגוד, המחזיק (באמצעות נאמנים) במניות בנק אגוד המהוות כ-27.12% מהון המניות המונפק והנפרע של בנק אגוד (להלן: "בעל המניות הנוסף") בהמשך, נחתמו בין בנק אגוד, בעל המניות הנוסף והבנק מספר תוספות להסכם המיזוג.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ביום 30 במאי 2018 התקבלה החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים להתנגד למיזוג (להלן: "הממונה" ו-"ההחלטה", בהתאמה), ובחודש ספטמבר 2018 הוגש ערר. ביום 28 בנובמבר 2019 התקבל פסק הדין בערר, באופן שההחלטה של מ"מ הממונה להתנגד למיזוג בוטלה, והעניין הוחזר לממונה על מנת להשלים ההחלטה בנושא האפשרות להצבת תנאים להפגת חשש לפגיעה בתחרות. החלטת הממונה בעניין תנאים כאמור ניתנה ביום 8 בינואר 2020 ("החלטת תנאי המיזוג המקורית").

בהמשך להחלטת תנאי המיזוג המקורית, נחתם ביום 14 ביולי, 2020, הסכם בין הבנק לבין קבוצת פנינסולה בע"מ (להלן: "פנינסולה" ו-"הסכם פנינסולה" או "עסקת פנינסולה"), לפיו, בכפוף להשלמת העסקה נשוא הסכם המיזוג ואישור הממונה ("התנאים המתלים בעסקת פנינסולה") ולאחר שהשליטה בבנק אגוד תעבור לבנק, ייחתם בין בנק אגוד לבין פנינסולה הסכם למכירת הפעילות הנמכרת.

ביום 27 ביולי 2020 התקבלה החלטת הממונה המתוקנת (להלן: "ההחלטה המתוקנת של הממונה"), הכוללת תיקונים מסוימים להחלטת תנאי המיזוג המקורית, אשר נדונו בין הצדדים לעסקת המיזוג לבין הממונה, על מנת שעסקת פנינסולה תעמוד בתנאים שבהחלטת הממונה. בין היתר, תתאפשר על פי ההחלטה המתוקנת של הממונה השלמת עסקת מכירת תיק האשראי במקביל לביצוע המיזוג. כמו כן, התקבל במועד הנ"ל אישור הממונה לזהותה של רוכשת תיק האשראי ולתוכן פעילות האשראי ליהלומים הנמכרת.

ביום 30 באוגוסט 2020 פרסם הבנק הצעת רכש חליפין למניות בנק אגוד, אשר מועד קיבולה נדחה ביום 10 בספטמבר 2020 וביום 16 בספטמבר 2020, תנאיה עודכנו ביום 17 בספטמבר 2020, מועד הקיבול של הצעת הרכש היה ביום 23 בספטמבר 2020, והיא הושלמה ביום 30 בספטמבר 2020. במסגרת הצעת הרכש, נרכשו 100% מהון המניות המונפק והנפרע של בנק אגוד ומזכויות ההצבעה בבנק אגוד, בתמורה ל: (1) מניות שהנפיק הבנק, כך שבגין כל מניה רגילה אחת בת ש"ח 0.01 ערך נקוב של בנק אגוד, שנרכשה על ידי הבנק, הנפיק הבנק 0.2699694 מניות רגילות בנות ש"ח 0.1 ערך נקוב כל אחת של הבנק, ובסך הכל הנפיק 19,865,165 ע"נ מניות של הבנק (2) תשלום במזומן בסך של 16 מיליוני שקלים חדשים ("התמורה במזומן") על ידי הבנק. (3) כמו כן, שולם תקבול בסך של 37.24 מיליוני שקלים חדשים במזומן אשר הופקד על ידי בעל המניות הנוסף, וכפי שנמסר לבנק, מדובר בתשלום אשר בעל המניות הנוסף התחייב לשלם לבעלי השליטה של בנק אגוד בהתאם להסדרים ביניהם ובחלוקה שנקבעה ביניהם, ואשר בעלי השליטה של בנק אגוד הודיעו על כוונתם לחלוק בו עם בעלי מניות בנק אגוד מן הציבור, כפי שיעור החזקתם במניות בנק אגוד (למעט בעל המניות הנוסף) ("התקבול הנוסף"). יצוין, כי בהתאם לאמור לעיל, כל מניית בנק אגוד בת ש"ח 0.01 ערך נקוב זיכתה את בעלי המניות של בנק אגוד בסך כולל של 1.8513449 ש"ח, בגין התמורה במזומן והתקבול הנוסף, ולמעט למניות בעלי מניות השליטה ומניות בעל המניות הנוסף. החל מיום 30 בספטמבר 2020 מחזיק הבנק במלוא הון המניות של בנק אגוד ובהתאם, כולל המאזן המאוחד של הבנק את מאזן בנק אגוד.

במסגרת הצעת הרכש הוקצו לשלמה אליהו אחזקות בע"מ ולאליהו 1959 בע"מ (חברות בשליטת מר שלמה אליהו, להלן: "אליהו") מניות המהוות יחד כ- 2.1% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק. כפי שנמסר לבנק ביום 29 באוקטובר 2020, ההחזקות של אליהו יחשבו יחד עם ההחזקות של חברות בשליטת מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן: "מגדל אחזקות") (מר שלמה אליהו הינו בעל השליטה במגדל אחזקות), ולאחר הקצאת המניות בבנק, במסגרת הצעת הרכש, עלו ההחזקות בבנק של אליהו והחברות בשליטת מגדל אחזקות על 5% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק. יצוין, כי בהמשך לדוח הצעת הרכש, התקבלה ביום 21 בספטמבר 2020 ליד הבנק הודעת המפקח על הבנקים, לפיה, בכפוף לתנאים שפורטו בהודעה האמורה, בנק ישראל לא ייזום ולא ימליץ על נקיטת אמצעי אכיפה נגד בעל מניות מסוים של בנק אגוד, שכתוצאה מהיענותו להצעת הרכש יחזיק מיד לאחר מכן אמצעי שליטה בבנק, בשיעור המצריך היתר מנגיד בנק ישראל.

ביום 13 בספטמבר 2020 התקבל אצל הבנק מכתב מאת רשות התחרות, לפיו נערכת על ידי הרשות בדיקה של נסיבות הירידה בהיקף פעילות תיק האשראי למימון פעילות היהלומים של לקוחות בבנק אגוד נשוא עסקת פנינסולה (להלן: "תיק האשראי ליהלומים"). לבנק נמסר על ידי בנק אגוד, כי האשראי לענף היהלומים מנוהל על ידו במסגרת מהלך העסקים הרגיל שלו, וכי הוא פועל בהתאם להחלטת הממונה על התחרות לעניין תנאי המיזוג בקשר עם מכירת תיק האשראי.

ביום 30 בספטמבר 2020, מועד השלמת הצעת הרכש, התקשר בנק אגוד בהסכם עם פנינסולה למכירת תיק האשראי ליהלומים והמכירה האמורה הושלמה. על פי הסכם המכירה האמור שולמה לבנק אגוד על ידי פנינסולה תמורה שנגזרה מסכום תיק האשראי ליהלומים, (למעט אשראי ללקוחות שסווג על ידי בנק אגוד כחובות פגומים, ואשר נמכר לפנינסולה ללא תמורה) וכתוצאה מן המכירה, רשם בנק אגוד ביום 30 בספטמבר 2020 הפסד בסך 117 מיליוני שקלים חדשים (77 שקלים חדשים לאחר מס) בגין מכירת תיק האשראי ליהלומים.

ביום 29 בנובמבר 2020 התקשר הבנק עם בנק אגוד בהסכם למיזוג בנק אגוד עם ולתוך הבנק, כך שהחל מהמועד בו רשם החברות יציאה לבנק תעודה המעידה על ביצוע המיזוג, ובכפוף להתקיימות כל התנאים המתלים למיזוג המפורטים בהסכם המיזוג (ביניהם, השלמת יישומם של פתרונות טכנולוגיים ותפעוליים אשר יאפשרו את העברת תיקי לקוחותיו של אגוד לבנק, כולל כל מידע הנדרש על פי כל דין, כמו גם הענקת תמיכה מיחשובית ותפעולית מלאה בפעילות אגוד על ידי הבנק) ("מועד הסגירה"), יועברו אל הבנק כלל הנכסים, הזכויות והחבובות של אגוד במצבן כמות שהן ("AS IS"), בתוקף רטרואקטיבי נכון ליום 31 בדצמבר 2020, באופן שמיד לאחר מועד הסגירה יהיו בבנק כלל הזכויות והחבובות של אגוד כפי שהיו עובר ליום 31 בדצמבר 2020, והעברה כאמור תיחשב ככזו שנעשתה ביום 31 בדצמבר 2020. המיזוג יבוצע מבלי שניתנה או ניתנת לבנק ו/או לאגוד תמורה כלשהי, בין במישרין ובין בעקיפין, בכסף ו/או בשווה כסף, בשל או בקשר עם המיזוג. דירקטוריון הבנק החליט לאשר את המיזוג, לאחר שדן ובחן את מצבם הפיננסי של הבנק ושל אגוד, וקבע, כי בשים לב למצבם הכספי של הבנק ושל אגוד, לא קיים, לדעתו, חשש סביר שעקב המיזוג לא יהיה ביכולתו של הבנק לקיים את התחייבויותיו לנושיו, ועל בסיס נימוקים נוספים שפורטו בדיווח הבנק אודות המיזוג מיום 29 בנובמבר 2020.

ביום 27 בדצמבר 2020 הבנק התקשר בהסכם עם בנק אגוד, שעיקרו השקעת 500 מיליוני שקלים חדשים על ידי הבנק, בבנק אגוד כנגד הקצאת 8,000,000 מניות רגילות בנות 0.01 ע.נ. כל אחת של בנק אגוד ("המניות המוקצות") עד ליום 31 בדצמבר 2020, וזאת על מנת שבנק אגוד יעמוד ביחסי ההון והמינוף המזעריים החלים עליו על פי הוראות בנק ישראל.

ביום 31 בדצמבר 2020 הודיע הבנק כי הוחלט על מיזוג של אגוד הנפקות בע"מ לתוך מזרחי טפחות הנפקות בע"מ, בכפוף להתמלאות התנאים המתלים שנקבעו בהסכם המיזוג בין החברות כאמור, ועל כן אין וודאות כי הוא יושלם.

לפרטים נוספים בדבר הסכם עם בעלי המניות בבנק אגוד והתוספות להסכם, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2017, דיווח מיום 30 במאי 2018 (מספר אסמכתא: 2018-01-053347), דיווח מיום 25 ביוני 2018 (מספר אסמכתא: 2018-01-060643), דיווח מיום 5 באוגוסט 2018 (מספר אסמכתא: 2018-01-072859), דיווח מיום 8 ביולי 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-070000), דיווח מיום 25 בנובמבר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-101892), דיווח מיום 28 בנובמבר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-103980), דיווח מיום 30 בדצמבר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-115755), דיווח מיום 1 בינואר 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-000351), דיווח מיום 8 בינואר 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-003750), דיווח מיום 27 בינואר 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-010362), דיווח מיום 14 ביולי 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-010362).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

067528), דיווח מיום 14 ביולי 2020 (מספר אסמכתא 074859-01-2020), דיווח מיום 27 ביולי 2020 (מספר אסמכתא 073024-01-2020), דיווח מיום 27 ביולי 2020 (מספר אסמכתא: 079680-01-2020), דיווח מיום 30 באוגוסט 2020 (מספר אסמכתא 086407-01-2020), דיווח מיום 1 בספטמבר 2020 (מספר אסמכתא: 087430-01-2020), דיווח מיום 10 בספטמבר 2020 (מספר אסמכתא: 091030-01-2020), דיווח מיום 16 בספטמבר 2020 (מספר אסמכתא: 093247-01-2020), דיווח מיום 17 בספטמבר 2020 (מספר אסמכתא: 102456-01-2020), דיווח מיום 21 בספטמבר 2020 (מספר אסמכתא: 094324-01-2020), דיווח מיום 21 בספטמבר 2020 (מספר אסמכתא: 094330-01-2020), דיווח מיום 23 בספטמבר 2020 (מספר אסמכתא: 092182-01-2020), דיווח מיום 29 בספטמבר 2020 (מספר אסמכתא 096784-01-2020), דיווח מיום 15 בספטמבר 2020 (מספר אסמכתא: 092182-01-2020), דיווח מיום 1 באוקטובר 2020 (מספר אסמכתא: 097936-01-2020), דיווח מיום 29 באוקטובר 2020 (מספר אסמכתא: 108700-01-2020), דיווח מיום 29 באוקטובר 2020 (מספר אסמכתא: 108688-01-2020), דיווח מיום 29 באוקטובר 2020 (מספר אסמכתא: 108694-01-2020), דיווח מיום 29 בנובמבר 2020 (מספר אסמכתא: 121201-01-2020), דיווח מיום 27 בדצמבר 2020 (מספר אסמכתא: 140532-01-2020), דיווח מיום 9 בדצמבר 2020 (מספר אסמכתא: 126304-01-2020) ודיווח מיום 31 בדצמבר 2020 (מספר אסמכתא: 142890-01-2020).

מיזוג בנק אגוד

בהמשך להשלמת עסקת הרכישה ובהתאם לרציונל שעמד בבסיס עסקת הרכש של הבנק השישי בגודלו בישראל, הצטרפותו של בנק אגוד מאפשרת לקבוצת מזרחי-טפחות לבצע קפיצת מדרגה בנתחי השוק במגוון תחומי הפעילות, תוך שיפור בתמהיל המקורות והשימושים, והגברת כושר התחרות. פעילות האשראי של בנק אגוד באפיקים השונים מגוונת את תמהיל האשראי של מזרחי-טפחות, בהלימה ליעדים האסטרטגיים של הבנק ובפרט בתחום האשראי לעסקים. עסקת הרכישה תאפשר את ניצול היתרונות לגודל של הבנק הממוזג, ותוביל לחיסכון בהוצאות התפעוליות.

פרויקט המיזוג הינו פרויקט מהותי בהיקף נרחב ובעל מורכבות רבה, ונושא בחובו מגוון רחב של סיכונים. הפרויקט החל ברבעון הרביעי של שנת 2020, ומבוצע באמצעות מספר צוותי עבודה נרחבים משותפים לבנק מזרחי טפחות ולבנק אגוד ובניהול מקיף של ועדת היגוי בראשות המנהל הכללי של הבנק, מנהלות לביצוע תוכנית המיזוג, ועדה דירקטוריונית מיוחדת שהוקמה אד הוק על מנת ללוות את הפרויקט.

הבנק מנהל את פרויקט המיזוג באופן מופרד מעסקיו השוטפים ובצורה מדורגת, במטרה לאפשר עמידה ביעדי תכניות העבודה במקביל לתהליך המיזוג.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. הנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים נוספים בדבר רכישת בנק אגוד ראה ביאור 35 לדוחות הכספיים.

הסכם למכירת הבנק בשוויץ

ביום 11 בינואר 2021 התקשרה United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V. (Netherlands) (להלן: "מזרחי החזקות בינלאומיות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, בהסכם עם Hyposwiss Private Bank Genève SA (להלן: "הקונה"), למכירה של מלוא הון המניות של United Mizrahi Bank (Switzerland) Ltd. (להלן: "הבנק בשוויץ"), אשר בבעלות מזרחי החזקות בינלאומיות. מזרחי החזקות בינלאומיות נטלה אחריות למשך תקופה של 18 חודשים ממועד הסגירה של ההסכם, לעניין אופן ניהול עסקיו הנוכחי של הבנק בשוויץ במשך ארבע (4) השנים האחרונות, למעט לגבי מצגים מסוימים, אשר בעניינם מזרחי החזקות בינלאומיות תהיה אחראית למשך תקופה של חמש (5) שנים ממועד הסגירה, ובכל מקרה האחריות תחול רק בהתקיימם של תנאים כמותיים מצטברים מסוימים הקבועים בהסכם. כמו כן, בקשר עם עניינים אחדים מהעבר (ביניהם חקירת משרד המשפטים בארצות הברית), מזרחי החזקות בינלאומיות תהיה אחראית לשיפוי ללא הגבלת סכום של הקונה, וזאת בגין כל תביעה בודדת שסכומה עולה על 100 אלפי פרנק שוויצרי. הסכם המכירה מותנה, בין היתר, באישורי הרשות הרגולטורית בשוויץ.

במסגרת הסכם המכירה, הבנק יפעל כדי שמזרחי החזקות בינלאומיות תוכל למלא את התחייבויותיה לפי ההסכם. בהתאם להסכם המכירה, התמורה הצפויה בגין העסקה הינה בסך של כ-44 מיליוני פרנקים שוויצרים (תמורה אשר תלויה בהיקף נכסי הלקוחות שיהיו בפועל במועד התחשיב הרלוונטי).

ההכנסה בגין מכירה זו תירשם בדוח רווח והפסד לאחר אישור העסקה על ידי הרשויות הרגולטוריות.

שיתופי פעולה אסטרטגיים

במהלך שנת 2020 המשיך הבנק לבצע עסקאות סינדיקציה, לרבות מכירה ושיתוף בסיכון אשראי עם גופים מוסדיים וגופים פיננסיים בארץ ובחוץ לארץ. המשך שיתופי פעולה עם גופים מוסדיים הינו חלק מהתוכנית האסטרטגית של הבנק.

התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל

התפתחויות ביחסי עבודה

הסכמי עבודה ושכר בחטיבת הטכנולוגיה

ביום 4 בפברואר 2020 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה ועד עובדי החברה של חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ, שבמסגרתו סוכם על החלה בחברה, בהתאם להסכמות שאובשו, של הסכם המנהלים שנחתם בבנק בתאריך 20 בדצמבר 2018 ופסק הבוררות שהתקבל בבנק בתאריך 28 בינואר 2019, וזאת על פי המחויב בהסכמים הקיבוציים של החברה. בכך ניתן מענה לכלל התביעות של ההסתדרות והועד של חברת הטכנולוגיה בנושאים אלו. להסכם שנחתם אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

סכסוך עבודה בבנק אגוד

ביום 3 באוגוסט 2017 מסרה הסתדרות העובדים הכללית החדשה לבנק אגוד הודעה על הכרזת סכסוך עבודה ביחס לסקטור הפקידים בבנק אגוד וביחס לסקטור המנהלים ומורשי החתימה בבנק אגוד והודעה על הכרזת שביתה בהתאם לחוק יישום סכסוכי עבודה, התש"ז-1957, שמועדה הנקוב בהודעה הינו 20 באוגוסט 2017 ואילך. נכון לחודש פברואר 2021 הודעות נוגעות לכ-705 פקידים וכ-225 מנהלים ומורשי חתימה בבנק אגוד המועסקים בהסכם קיבוצי מיוחד. עילות הסכסוך בהתאם להודעות הסתדרות הינן הימנעות מקיום משא ומתן על חתימת הסכם קיבוצי שיסדיר את זכויות העובדים עקב השינוי הארגוני הצפוי בבנק אגוד. דרישת נציגות העובדים להבטחת המשך עבודתם ושמירת זכויותיהם של העובדים, כמקובל במערכת הבנקאית במקרים של העברת בעלות בבנק לרבות תנאי וסדרי העסקתם. שכרם, ביטחונם התעסוקתי ותגמולם לאור השלכות המהלך הצפוי, והתנהגות בחוסר תום לב ביחסי עבודה. בהמשך להודעה זו, מסרה הסתדרות העובדים הכללית החדשה ביום 12 בנובמבר 2017 הודעה על הכרזת סכסוך עבודה ושביתה בחברת אגוד מערכות בע"מ (להלן: "אגוד מערכות"). עילות הסכסוך כוללות בין היתר, הימנעות מקיום משא ומתן על חתימת הסכם קיבוצי שיסדיר ויבטיח את זכויות העובדים עקב השינוי הארגוני הצפוי ודרישת נציגות העובדים להבטחת המשך עבודתם ושמירת זכויותיהם של העובדים. כמקובל במערכת הבנקאית במקרים של העברת בעלות בבנק. אגוד מערכות הינה חברת בת בשליטה מלאה של בנק אגוד העוסקת במתן שירות מחשוב לבנק אגוד ולחברות הבת שלו ומונה 55 עובדים שהסכסוך נוגע להם, נכון לחודש פברואר 2021. בחודשים האחרונים מתנהל משא ומתן עם ועדי העובדים של בנק אגוד במטרה להגיע להסכם קיבוצי בנושא פרישת עובדים וקליטת עובדים בבנק.

התפתחויות בלוגיסטיקה

בשנת 2020 נמשכה מגמת ההתייעלות וניצול המשאבים הקיימים של הבנק, בנושאים הבאים:

- התייעלות בשטחים ואנרגיה.
 - ביצוע פריסה אופטימלית של מערך הסינוף.
 - המשך מינוף תשתיות באמצעות השכרה לצד ג', באופן זמני, של שטחים המשמשים כעתודה של הבנק להתפתחות עתידית.
 - סיום הנגשת סניפי הבנק בהתאם לתקנות הנגישות החדשות. לנכס ספציפי התקבלה דחייה זמנית מנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות.
 - ביום 30 באפריל 2017 הוחלט בדירקטוריון הבנק לאשר מהלך אסטרטגי של ריכוז פעילות יחידות מטה הבנק באתר מרכזי אחד בלוד. לפיכך, נרכש בשנת 2017 מגרש בלוד, בשטח של כ-6 דונם, בתמורה לסך של כ-25.8 מיליון שקלים חדשים, בצמוד לנכס בו ממוקם כיום מבנה מט"ל ("מזרחי טפחות לוד"). התכנון הינו הקמת מבנה נוסף, אליו תועברנה בהדרגה כל יחידות המטה של הבנק. בשנת 2020 נמשך התכנון של הקמפוס החדש והחלו עבודות חפירה בליווי רשות העתיקות. במחצית השנייה של שנת 2020, בוצעה חשיבה מחדש של מיקום והיקף הפרויקט, לאור השלכות מגפת הקורונה על שוק המשרדים בארץ. בהתאם להחלטות שיתקבלו, יכול וישתנה היקף הפרויקט או אופן התכנון, אולם הצפי הינו המשך הקמת הקמפוס באותו אתר. השלמת הפרויקט והעברת היחידות צפויים להסתיים במהלך 2025.
- הפעילויות והמגמות שתוארו צפויות להימשך גם בשנת 2021.
- מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.
- לפרטים נוספים הנוגעים להון האנושי בבנק, המבנה הארגוני של הבנק ונושאי משרה בכירה, ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות שנתיים אלה.

התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע

לאור ההתפתחויות הקיימות בשוק הפיננסי, גילן של המערכות הקיימות בבנק ומעבר בנק יחב לפלטפורמה חדשה, החל הבנק ברבעון הראשון של שנת 2019 בפרויקט להחלפת מערכת הליבה של שוק ההון של הבנק על בסיס פלטפורמה חדשה. הפרויקט מצוי בסיום שלב האיפיון המפורט לצד התקדמות בפיתוח. כמו כן, החל מהרבעון הרביעי של שנת 2019 מתנהל פרויקט משמעותי נוסף שעניינו החלפת מערכת ה-CRM במטרה להעצים את השירות האישי לכל לקוח.

במסגרת חיזוק התשתיות הטכנולוגיות הבנק מבצע השקעות במערכות הטכנולוגיה על מנת להתמודד עם האתגרים המשתנים בסביבה העסקית. קצב השינויים המהיר בזירה הטכנולוגית, שינויים באופן הנגשת השירותים לציבור הלקוחות והרחבת מגוון הערוצים בהם פועל הבנק מול לקוחותיו מחייבים השקעה מתמדת בטכנולוגיה. ההשקעות מבוצעות גם לצורך שדרוג היכולות העסקיות וגם לצורך עמידה בדרישות רגולטוריות חדשות כמו היערכות לבנקאות פתוחה. בנוסף הבנק פועל לפיתוח כלים מתקדמים לטיפול ומיצוי מידע מן הנתונים, במטרה לשפר את יכולות המדידה וקבלת ההחלטות הן בהיבטים העסקיים שיווקיים והן בהיבטים של ניהול סיכונים.

בנק אגוד

לפרטים בדבר התקשרות בתוספת להסכם, בין בנק אגוד לבנק לאומי, מיום 12 במאי 2020 בה נקבעה בין הצדדים, בין היתר, כי תוקפו של ההסכם יוארך עד ליום 31 בדצמבר 2022, בכפוף לקיומם של תנאים שהוסכמו בין בנק אגוד לבנק לאומי, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

לפרטים בדבר השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע ראה פרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות ההון והלימות ההון להלן. לפרטים בדבר רכוש קבוע ומתקנים, ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות שנתיים אלה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית

הפעילות הבינלאומית בקבוצת הבנק כוללת פעילות עסקית ושירותי בנקאות פרטית באמצעות חברות בנות וסניפים בארץ ובעולם. הפעילות הבינלאומית של הקבוצה בארץ מתמקדת בעיקר בבנקאות פרטית, ובמתן שירותים פיננסיים לתושבי חוץ ועולים חדשים, במימון סחר חוץ, באשראי מקומי ובהשתתפות באשראים סינדיקטיביים. כמו כן, מתן שירותים בנקאיים ללקוחות ישראלים המקיימים פעילות בחוץ לארץ. לבנק שלוחות במספר מדינות כמפורט בפרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו.

לאור משבר הקורונה, פועלות שלוחות חוץ לארץ במתכונת עבודה בהיקף מצומצם, וזאת על מנת להמשיך ולספק את השירותים הנדרשים ללקוחות הסניפים מנטרים בצורה הדוקה את הלקוחות בסיכון.

השלוחות נמצאות בקשר עם הרגולטורים המקומיים ופועלות על פי ההנחיות המתקבלות מהם.

בנוסף, מתבצעת בקרה על הפעילות בשלוחות על ידי החטיבה לבקרת סיכונים.

כחלק ממחלף כולל לארגון מחדש של הפריסה הבינלאומית של הבנק, נחתם ביום 11 בינואר 2021 הסכם מכירה של חברת הבת יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטס לבנק Hyposwiss Private Bank Geneva SA משוויץ. הסכם המכירה מותנה, בין היתר, באישורי הרשות הרגולטורית בשוויץ. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל.

החל מתחילת 2021 הפעילות הבינלאומית בחוץ לארץ כפופה לסקטור סחר חוץ ופעילות בינלאומית שבחטיבה העסקית של הבנק. הפעילות של סניפי בנקאות פרטית בינלאומית בישראל המשרתת את תושבי החוץ כפופה לחטיבה הקמעונאית.

כל אחת מהשלוחות בחוץ לארץ פועלת על פי החוק והרגולציה המקומיים, ומלווה באופן שוטף על ידי יועצים משפטיים מקומיים המתמחים בפעילות הבנקאית הרלבנטית לכל שלוחה.

במסגרת הפעילות הבינלאומית גלום גם סיכון חוצה גבולות, לפרטים ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

לפירוט השלוחות השונות ועיסוקיהן ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (תוצאות הפעילות בחוץ לארץ) בדוחות שנתיים אלה.

נושאים נוספים

מינוי מנהל כללי

ביום 16 בספטמבר 2020 החל מר משה לארי לכהן כמנהל הכללי של הבנק, לאחר שמר אלדד פרשר סיים את כהונתו. ביום 2 ביולי 2020, התקבלה בבנק הודעת המפקח על הבנקים כי אין לו התנגדות למינוי של מר משה לארי למנהל הכללי של הבנק.

לפרטים נוספים ראה דיווחים מיום 19 בפברואר 2020 (מספר אסמכתא: 01-017268-2020), מיום 24 בפברואר 2020 (מספר אסמכתא: 01-018846-2020), מיום 8 ביוני 2020 (מספר אסמכתא: 01-058554-2020), מיום 8 ביוני 2020 (מספר אסמכתא: 01-058935-2020), מיום 8 ביוני 2020 (מספר אסמכתא: 01-058938-2020), מיום 8 ביוני 2020 (מספר אסמכתא: 01-058941-2020) ומיום 2 ביולי 2020 (מספר אסמכתא: 01-062650-2020).

מינויים בהנהלת הבנק

ביום 16 בספטמבר 2020 החל מר עדי שחף לכהן כמנהל החטיבה הפיננסית, לאחר שמר משה לארי סיים את תפקידו ומונה למנהל הכללי של הבנק. ביום 24 באוגוסט 2020 התקבלה בבנק הודעת המפקח על הבנקים כי אין לו התנגדות למינוי של מר עדי שחף למנהל החטיבה הפיננסית.

לפרטים נוספים ראה דיווח מיום 20 ביולי 2020 (מספר אסמכתא: 01-070051-2020), ודיווח מיום 24 באוגוסט 2020 (מספר אסמכתא: 01-083179-2020).

ביום 1 בינואר 2020 מונה מר ניסן לוי לתפקיד מנהל חטיבת הון אנושי, משאבים ותפעול במקומה של גברת ריטה רובינשטיין אשר שימשה כמנהלת חטיבת משאבי אנוש ומנהל ופרשה לגמלאות (מספר אסמכתא: 01-108735-2019).

ביום 29 בפברואר 2020 פרשה לגמלאות גברת מאיה פלר אשר שימשה כמזכיר הבנק. במקומה מונה מר עופר הורביץ לתפקיד מזכיר הבנק ומנהל מטה הבנק (מספר אסמכתא: 01-108735-2019).

תיקון תקנון

ביום 15 באוקטובר 2020, אישרה האסיפה הכללית של הבנק תיקון תקנות 142 ו-144 לתקנון הבנק, בעניין שיפוי וביטוח של נושאי משרה. במסגרת התיקון האמור נקבע במפורש (למען הסר ספק), כי הבנק רשאי להתקשר בחוזה לביטוח וכן לשפות, בשל הוצאות, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, גם בקשר עם הליך להטלת עיצום כספי, לפי סימן ד' לפרק הרביעי לחלק התשיעי לחוק החברות, התשנ"ט-1999, כפי שיתוקן מעת לעת.

ביום 24 בדצמבר 2020, אישרה האסיפה הכללית של הבנק תיקון תקנות 89.1 ו-92 לתקנון הבנק, בעניין משך כהונתם של דירקטורים (שאינם דירקטורים חיצוניים, כהגדרתם בסעיף 1.1 לתקנון הבנק).

לפרטים נוספים ראה דיווח מיום 27 באוגוסט 2020 (מספר אסמכתא: 01-085165-2020), דיווח מיום 27 באוגוסט 2020 (מספר אסמכתא: 01-085147-2020), דיווחים מיום 15 באוקטובר 2020 (מספרי אסמכתאות: 01-103765-2020 ו-01-103756-2020), דיווח מיום 18 באוקטובר 2020 (מספר אסמכתא: 01-104347-2020), דיווח מיום 16 בנובמבר 2020 (מספר אסמכתא: 01-114631-2020) ודיווח מיום 24 בדצמבר 2020 (מספר אסמכתא: 01-140142-2020).

תיקון כתב פטור והתחייבות לשיפוי

ביום 15 באוקטובר 2020, אישרה האסיפה הכללית של הבנק תיקון לכתב הפטור והתחייבות לשיפוי של הבנק, לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים, ובכללם המנהל הכללי של הבנק ובעלי שליטה בבנק וקרוביהם, וכן לעובדים, המכהנים מעת לעת, ובכללם אלו שניהנו בעבר או שימונו בעתיד. לפי התיקון, נקבע כי ההתחייבות לשיפוי תחול גם בשל הוצאות, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, גם בקשר עם הליך להטלת עיצום כספי, כאמור בתיקון התקנון לעיל. בנוסף, התיקון קובע כי כתב ההתחייבות וכל הקשור בו כפופים לדיני מדינת ישראל בלבד, וסמכות השיפוט הבלעדית בכל עניין בקשר לכך מסורה לבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו בלבד. כמו כן, עודכנה רשימת האירועים הכלולה בתוספת לכתב ההתחייבות. בהתאם להחלטת ועדת הביקורת מיום 17 באוגוסט 2020, ההחלטה לאישור כתב ההתחייבות המתוקן, לעניין תחולתו כלפי שאר הזכאים, שאינם בעלי שליטה וקרוביהם, תובא לאישור מחדש, ככל שיידרש לפי דין, עד תום 9 שנים מיום 15 באוקטובר 2020.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

לפרטים נוספים ראה דיווח מיום 27 באוגוסט 2020 (מספר אסמכתא: 085165-01-2020), דיווח מיום 27 באוגוסט 2020 (מספר אסמכתא: 01-2020-085165), דיווח מיום 15 באוקטובר 2020 (מספר אסמכתא: 103765-01-2020), דיווח מיום 15 באוקטובר 2020 (מספר אסמכתא: 103756-01-2020), דיווח מיום 18 באוקטובר 2020 (מספר אסמכתא: 104347-01-2020).

הסכמים מהותיים

לפרטים בדבר הסכמים מהותיים ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות שנתיים אלה.

אחריות תאגידית

ביום 21 ביולי 2020 התפרסם דירוג "מעלה" בו הבנק זכה לציין הגבוה ביותר הקיים – פלטינום+.

ביום 2 באוגוסט 2020 פרסם הבנק את דוח האחריות התאגידית שלו לשנת 2019.

לפרטים ראה דוח אחריות תאגידית של הבנק באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrahi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים

הליכים משפטיים

לשינויים מהותיים בהליכים משפטיים שהבנק צד להם ראה ביאור ג' (10-12) לדוחות הכספיים.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

פרק זה כולל תיאור של מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים הנוגעים לתוצאות ולמצב העסקי, לרבות ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווחים, וניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון. כמו כן, מתוארות תוצאות מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק, ותוצאות הפעילות בהחזקה בחברות עיקריות.

מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים

אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק

השלמת רכישת בנק אגוד

לפרטים בדבר השלמת הרכישה של מלוא המניות בבנק אגוד, מכירת תיק האשראי למימון פעילות היהלומים של לקוחות אגוד, התקשרות בהסכם מיזוג עם בנק אגוד, התקשרות מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ בהסכם מיזוג עם החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ והתקשרות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ בהסכם מיזוג עם אגוד הנפקות בע"מ, ראה התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית, לעיל.

השפעות התפשטות נגיף הקורונה

משבר הקורונה הפוקד את העולם כולו וישראל בתוכו מוביל להשלכות כלכליות, ריאליות ופיננסיות, תוך ירידה חדה בהיקף הפעילות המשקית בתקופות מסוימות, עלייה משמעותית בשיעור הבלתי מועסקים ותנודתיות חריפה בשווקים הפיננסיים. כתוצאה מאירועים אלו חלה עלייה בסיכון האשראי במשק הישראלי ובעולם כולו. העלייה ברמת סיכון האשראי, נבעה בעיקרה מהמגזר העסקי, ובדגש על העסקים הבינוניים והקטנים, בעקבות הירידה בפעילות המשקית.

החל מחודש מרץ, עם התפשטות נגיף הקורונה, העלה הבנק את רמת הכוונות, כינס חדר מצב מורחב וקבע את עקרונות העבודה לצורך שמירה על רציפות תפקודית ובריאות העובדים. הוקמו מסגרות ניהול ובקרה בשיטות הגורמים הרלוונטיים ובוצעו פעולות להתמודדות עם האירוע, בין היתר: הפצת הנחיות עבודה ושמירה על הגיינה וריחוק חברתי, פיצול יחידות וסניפים, מעבר לעבודה במתכונת של קפסולות, גיבוש מתכונת לעבודה מרחוק באמצעות תהליך סדור ומהיר, חלוקת אמצעים במטרה לשפר את המיגון, הן ציוד אישי (מסכות, אמצעי חיתוי), והן מחיצות ואמצעי הפרדה לצורך צמצום החשיפה בין העובדים ובינם לבין הלקוחות ועוד. במקביל מקיים הבנק מעקב אחר מקרי תחלואה או הדבקה בסניפים וביחידות המטה. הבנק הרחיב את פריסת מערכות שיחות ועידה בידאו הפנימיות והחיצוניות והתקין מערכת ניהול צ'אטים ושיטות מסכים. דירקטוריון הבנק, ועדותיו והנהלת הבנק, מקיימים דיונים תכופים מהרגיל, על מנת לתת מענה לנושאים הקשורים במשבר, ולבחון באופן רציף את השלכותיו. במהלך חודש פברואר 2021 ארגן הבנק מתחמי חיסונים, במטרה לאפשר לעובדי הבנק המעוניינים בכך להתחסן.

היחידות העסקיות נמצאות בקשר הדוק ושוטף עם הלקוחות, כדי לאמוד את מצבם העסקי ואת השלכות המשבר עליהם, במטרה לסייע למגזר העסקי בהתמודדות עם הקשיים והאתגרים הנובעים מהמשבר, תוך שמירה על איזונים ומזעור סיכונים האשראי. במהלך תקופה זו פרסם בנק ישראל שורה של הנחיות, הקלות, והתאמות להוראת ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה). הבנק מיישם הקלות והנחיות אלו, ופועל למתן מענה עסקי הולם ללקוחותיו בתחומים שונים בעת הזו, תוך בחינה שוטפת של השלכות הפעילויות על ניהול הסיכונים.

בנוסף, פרסמה המדינה קווים מנחים של תוכנית כלכלית לסייע למשק, ואף השיקה קרנות הלוואות לעסקים שיעודן סיוע לעסקים קטנים וגדולים שנפגעו ממשבר הקורונה.

הבנק נקט בשורה ארוכה של צעדים על מנת לתת מענה מיידי לצרכים שנוצרו כתוצאה מהמצב החלל במענה תפעולי ללקוחות וכלה בהתאמת מדיניות חיתום האשראי וסיכונים האשראי. בהמשך לפניית הפיקוח על הבנקים מיום 2 באפריל 2020, פעל הבנק, יחד עם כלל המערכת הבנקאית, במטרה לתמוך ביכולת של העסקים ומשקי הבית לצלוח את המשבר, ולהמשיך לספק אשראי ללווים בכלל המגזרים במשק, תוך קיום תהליך חיתום אשראי אחראי, אך ללא הקשחה מיותרת של תנאי החיתום. בין יתר הפעולות שביצע הבנק, אושרו דחיות בתשלומים השוטפים ללקוחות משכנתא שנזקקו לכך, עקב קושי זמני בגין המשבר. בשלב הראשון, החל מחודש מרץ, ניתנו דחיות של עד 4 חודשים, ובהמשך התאפשרה הארכה נוספת עד לסוף שנת 2020 ללקוחות שכבר דחו תשלומים, ודחייה של עד 6 חודשים גם ללקוחות שטרם דחו תשלומים. החל מתום שנת 2020, בהתאם למתווה בנק ישראל, ניתנת ללקוחות שביקשו דחיות האפשרות לחזור ולשלם את תשלומי המשכנתא השוטפים באופן חלקי, למשך תקופה של עד שנתיים, אושרו דחיות ועדכונים למועדי התשלום גם ללקוחות פרטיים ומסחריים שנקלעו לקושי זמני, והועמדו הלוואות בערבות מדינה במסגרת התוכנית הממשלתית. בנוסף, נערך הבנק לביצוע הסדרים עם לקוחות שביקשו לחזור ולפרוע את תשלומי המשכנתא באופן שוטף, לרבות אפשרות לתשלום חלקי של ההחזר החודשי, או הארכת תקופת ההלוואה.

היקף האשראי לדיר שניתנה בגינה דחיית תשלומים החל מחודש מרץ 2020 עומד על כ-45.6 מיליארדי שקלים חדשים. מתוך סך ההלוואות שהיו בדחייה, נכון ליום 31 בינואר 2021, כ-42.6 מיליארדי שקלים חדשים חזרו לשלם (מהם כ-13 מיליארדי שקלים חדשים חזרו לשלם בינואר 2021 וכ-5.5 מיליארדי שקלים חדשים בחרו במסלול של החזרים חלקיים על פי מתווה בנק ישראל). כ-3 מיליארדי שקלים חדשים נמצאים עדיין בדחיה שתסתיים במהלך חודשים פברואר-יוני 2021. מתוך ההלוואות שחזרו לשלם בחודש ינואר 2021, סך של כ-0.5 מיליארדי שקלים חדשים בלבד נכנס לפיגור.

היקף האשראי המסחרי שניתנה בגינה דחיית תשלומים החל מחודש מרץ 2020 עומד על כ-7.7 מיליארדי שקלים חדשים. מתוך סך ההלוואות שהיו בדחייה, נכון ליום 31 בינואר 2021, כ-6.4 מיליארדי שקלים חדשים חזרו לשלם, וכ-1.3 מיליארדי שקלים חדשים נמצאים עדיין בדחיה, הצפויה להסתיים במהלך שנת 2021. מתוך ההלוואות שנמצאות עדיין בדחיה בחודש ינואר 2021, בסך של כ-0.6 מיליארדי שקלים חדשים ניתנה דחיה לתקופה העולה על 6 חודשים.

האשראי שמעמיד הבנק במסגרת הקרן בערבות המדינה, מגובה בערבות מדינה בשיעור של 85% לכל הלוואה, אך במצטבר עד 15% על התיק כולו, וזאת כנגד פיקדון מהלקוח בשיעור של 5% מסכום ההלוואה. ההלוואות ניתנות בריבית פריים פלוס 1.5% בממוצע. במהלך השנה הראשונה אין תשלומים לפירעון קרן ההלוואה, והריבית משולמת על ידי המדינה. בנוסף, הושק בקרן זו מסלול ייעודי לעסקים ברמת סיכון גבוהה ("מסלול מוגבר") ובו ערבות

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

המדינה על התיק הינה 60%, כאשר תנאי ההלוואות זהים למסלול הכללי בקרן. במקביל, הושקה ביום 30 באפריל 2020 קרן לעסקים גדולים, בה ערבות המדינה הינה בשיעור של 75% מגובה כל הלוואה, וסך הערבות מוגבלת ל-12%.

נכון ליום 31 בדצמבר 2020 העמיד הבנק אשראי בסך של כ-5.1 מיליארדי שקלים חדשים במסגרת הקרנות בערבות המדינה (ליום 30 בספטמבר 2020 - כ-4.7 מיליארדי שקלים חדשים). כנגד האשראי שניתן, בהתאם למתווה של בנק ישראל, השתתף הבנק וקבל הלוואה מוניטרית ייעודית מבנק ישראל, שיתרתה ליום 31 בדצמבר 2020 הגיעה לסך כ-2.2 מיליארדי שקלים חדשים ל-3 שנים בריבית קבועה בשיעור של 0.1%.

לפרטים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי שנערכה בגין הלוואות שקיבלו דחיית תשלומים, בהתאם למאפייני הסיכון שלהן, ראה להלן.

לפירוט נוסף של ההלוואות הנמצאות בדחיית תשלומים, ושל האשראי שהועמד במסגרת קרנות המדינה, ראה להלן בפרק סקירת הסיכונים - סיכון אשראי. לפרטים נוספים בדבר פעילות הבנק לסייע ללקוחות על רקע משבר הקורונה ראה להלן.

במקביל לפעולות שנקט הבנק במטרה להמשיך במתן שירות ללקוחותיו, ניתן דגש מיוחד להשלכות אפשריות של המשבר על ניהול הסיכונים של הבנק. סיכון האשראי מנוטר באופן הדוק, באמצעות פורומים בראשות המנהל הכללי ובראשות מנהל סיכון האשראי, ותוך קיום הערכות מצב חטיבתיות ככל שנדרש, ניטור פרטני של ענפי משק בעלי חשיפה גבוהה למשבר, וניטור שוטף של מדדים מרכזיים ולקוחות ספציפיים בעלי רגישות מיוחדת להשלכות המשבר. ביתר הסיכונים נמשך ניהול השוטף, תוך שימת דגש לאפשרות של השלכות נוספות למשבר, אם תהינה. כמו כן, נמשכה כסדרה פעילות היחידות והמערכות הקשורות בדיווח הכספי, וכן הבקורות על גילוי ועל הבקרה הפנימית על דיווח כספי. לפרטים בדבר הצעדים וההתליכים שנקט הבנק לניטור וניהול הסיכונים השונים לאור השפעות המשבר, ראה פרק ניהול הסיכונים להלן.

התמודדות הבנק עם אירוע הקורונה תוך מתן מענה שוטף לצרכים תפעוליים, כללו עלויות בגין רכש טכנולוגי, שדרוג מערכת גישה מרחוק, אבטחה, פיצול יחידות, וכן עלויות לוגיסטיות עבור רכש אמצעי חיטוי ומיגון, אשר לא השפיעו באופן משמעותי על הוצאות הבנק.

הפרשה להפסדי אשראי

ההפרשה להפסדי אשראי שנכללה בדוחות כספיים אלה כוללת אומדן בגין השפעת משבר הקורונה, שבא לידי ביטוי בעיקר בגידול בהפרשה הקבוצתית.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, מיישם הבנק שיטת מדידה של ההפרשה הקבוצתית אשר מביאה בחשבון הן את שיעור הפסדי העבר, החל משנת 2011, והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים הרלבנטיים. גורמים אלה כוללים בין היתר: מגמות בהיקפי אשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מאקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענפי משק, שינויים בנפח ומגמה של יתרות בפיגור, שינויים במדיניות הבנק למתן אשראי ועוד.

ביום 21 באפריל 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר הכולל דגשים לדוחות הכספיים. בחוזר הודגש, בין היתר, כי על התאגידים הבנקאיים לוודא כי דוחותיהם משקפים את ההשפעות העיקריות של אירוע נגיף הקורונה, וכי ההפרשות להפסדי אשראי נערכו באופן שמרני וזהיר. החוזר מצין כי הפיקוח על הבנקים ער לכך שבנסיבות הקיימות קיימת רמה גבוהה של אי ודאות, אשר מחייבת תאגיד בנקאי להפעיל שיקול דעת משמעותי, וקובע כי יש לעדכן את ההתאמות האיכותיות בחישוב ההפרשה, ולהגדיל את הסכומים שנכללים בהפרשה להפסדי אשראי. לאורך זמן, ככל שיעמוד לרשות הבנק מידע נוסף, יעודכנו אומדני ההשפעה בהתאם. לצורך חישוב ההפרשות להפסדי אשראי נדרש הבנק להשתמש במקורות חיצוניים אמין, וכן בתחזיות המאקרו-כלכליות העדכניות ביותר כנקודות עיגון.

לאור זאת, במסגרת חישוב ההתאמות האיכותיות שתוצאותיו נכללות בדוחות כספיים אלה, הובאו בחשבון אינדיקטורים שונים, שהשפיעו על רכיבי המודל בהתאם לשיעור הגידול באינדיקטור. האינדיקטורים כוללים בין היתר את שיעור ירידת דירוגי הלווים בענפים השונים, שיעור הגידול בהיקף ההלוואות בתנאים ייחודיים למשבר הקורונה (דחיית תשלומים, הלוואות בערבות מדינה), וכן הגידול בשיעורי האבטלה והירידה בצמיחה בהתאם לתחזית בנק ישראל. בנוסף, דורגו ענפי המשק בהתאם לחומרת הפגיעה בגין משבר הקורונה, ובכלל ענף נכללה בהתאם תוספת בגין הסיכון הענפי.

באשראי המסחרי, חושב הרכיב האיכותי בהפרשה הקבוצתית בדוחות כספיים אלה בהתאם למתודולוגיה שקבע הבנק ושיישמה במהלך שנת 2020, על בסיס נתוני המאקרו העדכניים, בהתאם לתרחיש פסימי, שפרסם בנק ישראל בחודש ינואר 2021 - אבטלה בשיעור 16.3%, ואומדן שיעור הצמיחה השלילי לשנת 2020 בשיעור של כ-3.7%. בנוסף, ניתן ביטוי בהפרשה גם להתפתחויות שחלו במהלך השנה, ובפרט ברבעון הרביעי של 2020, הכוללות חזרה לתשלום סדיר במרבית ההלוואות שניתן בגין אישור דחיית תשלומים, מחד גיסא, וזיהוי ממוקד של סיכון האשראי בתתי-ענפים ספציפיים, מאידך גיסא. התחומים בהם זוהה סיכון מוגבר כוללים את ענפי התיירות והתעופה, המסעדות, התרבות והבידור, וכן אנשים פרטיים המועסקים בענפים אלה.

בענף הדיור מחושבת ההפרשה לפי נוסחת "עומק הפיגור" שקבע הפיקוח על הבנקים, וכוללת בנוסף הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, שבהתאם להוראות יתרתה לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח. מטעמי שמרנות, ולאור היקף ההלוואות שאושרה להם דחייה בתשלומים השוטפים, ההפרשה כוללת רכיב איכותי נוסף, שחושב בגין הלוואות שאושרה להן דחיית תשלומים, או מתווה של החזרים מופחתים, והיא מתבססת על ההסתברות לכשל (PS) וההפסד החזוי בהינתן כשל (LGD). הרכיב האיכותי הותאם לרמת הסיכון בכל הלוואה, על פי משך הזמן בו ההלוואה נמצאת בדחייה, ותוך הבחנה בין הלוואות החוזרות לתשלום מלא, הלוואות החוזרות לתשלום מופחת בהתאם לתקופת ההסדר, והלוואות שהתשלום בגין לא כובד.

הפרמטרים החדשים הובאו בחשבון בקביעת ההפרשה בהתאם להוראות בנספח י' להוראות הדיווח לציבור, אשר מחייבות "להביא בחשבון את כל הגורמים הרלבנטיים הידועים, פנימיים וחיצוניים, שעשויים להשפיע על סיכויי הגביה של חובות", וכי השיטה לקביעת ההפרשה להפסדי האשראי צריכה "להיות מיושמת בעקביות, אך, כאשר ראוי, להתעדכן בגין גורמים חדשים שמשפיעים על סיכויי הגביה". ההפרשה האיכותית מתבססת על שיקול דעת ואומדן שנערך בתנאי חוסר-ודאות, ותיבחן באופן שוטף בהתאם להתפתחות האינדיקטורים השונים. שיעור ההפרשה על פי המודל ימשיך להתעדכן באופן שוטף בהתאם לאינדיקטורים השונים, ויותאם גם בעתיד בהתאם להתפתחויות.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי לשנת 2020 ולרבעון הרביעי של שנת 2020 מסתכמות ב-1,050 ו-118 מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה. ללא השפעת בנק אגוד, הסתכמו הוצאות בגין הפסדי אשראי ב-1,058 ו-126 מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה, לעומת 364 ו-119 מיליוני שקלים חדשים בתקופות המקבילות. גידול של 694 מיליוני שקלים חדשים בין השנים. עיקר הגידול נובע מהסיבות שתוארו לעיל. לפרטים נוספים בדבר ההפרשה להפסדי אשראי שנכללה בדוחות כספיים אלה, ראה להלן בניתוח ההתפתחויות בהכנסות ובהוצאות, וכן בביאורים 13 ו-30 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ההפרשה האיכותית מתבססת על שיקול דעת ואומדן שנערך בתנאי חוסר-ודאות, והיא תיבחן באופן שוטף בהתאם להתפתחות האינדיקטורים השונים. מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

אימוץ המלצות ועדת התייעה הבלתי תלויה לבחינת התנהלות קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים בענייני מיסוי

ביום 27 במרץ 2019 החליט דירקטוריון הבנק על הקמת ועדה בלתי תלויה ("להלן: "הוועדה"), לבחינת היבטים מסוימים העולים מהסדר ה-PSA (להלן: "ההסדר"), עליו חתם הבנק עם משרד המשפטים בארצות הברית בקשר עם עסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים בשנים 2012-2002. ביום 31 במרץ 2020 אימץ דירקטוריון הבנק את המלצות הוועדה בדבר אי נקישת הליכים משפטיים כנגד נושאי משרה וגורמים אחרים בבנק ובדבר אי הסקת מסקנות אישיות בקשר לאירועים נשוא ההסדר, וכן להתקשר עם חברות הביטוח, שהנפיקו פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בבנק, בהסכם פשרה לתשלום סכום של 23 מיליון דולר, בכפוף לאישורו של בית המשפט המחוזי תל אביב יפו. סכום זה הוכר כהכנסה ברבעון הראשון של שנת 2020. ביום 8 בספטמבר 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור הסכם פשרה שנחתם בין המבקש בהליך התלוי ועומד בפניו, הבנק וכן UMB (Switzerland) Ltd, ומזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ, חברות הביטוח שהנפיקו לבנק פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה ("המבטחים"), ומשיבים נוספים בהליך (נושאי משרה ועובדים). בהתאם להסכם הפשרה, המבטחים ישלמו לבנק סכום כולל וסופי של 23 מיליון דולר ארה"ב ("סכום הפשרה") לסילוק הטענות והעילות האפשריות נגד הדירקטורים ונושאי המשרה בקשר עם עסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים בהיבטי מיסוי. הסכם הפשרה כפוף לאישור בית משפט. בכפוף לאישור כאמור וקבלת סכום הפשרה, ישולם מסכום הפשרה שכר טרחה בסכום של עד כ-4.9 מיליון שקלים חדשים (כולל מע"מ).

ביום 18 במאי 2020 דן דירקטוריון הבנק בדוח משלים שהוגש לו על ידי הוועדה שעניינו בחינת התהליכים הניהוליים והבקורות, לרבות בהיבט הממשל התאגידי, הקשורים באירועים נשוא ההסדר. בדוח זה נקבע כי ברוב התחומים והתהליכים שנבחנו על ידי הוועדה לגבי התקופה הרלוונטית, נעשו שיפורים משמעותיים על ידי הבנק ולוועדה לא היו הערות לשיפורים אלה. ביחס לחלקם, מצאה הוועדה לנכון להמליץ לבנק ליישם תהליכים נוספים מעבר לאלו הקיימים, והדירקטוריון אימץ את מרבית המלצות הוועדה הבלתי תלויה, תוך שינויים קלים. לפרטים נוספים ראה ביאור 14.ג.26 לדוחות הכספיים.

הקצאת אופציות למנהל הכללי הקודם של הבנק, לנושאי משרה ולמנהלים נוספים בבנק ובחברות בנות

ביום 22 ביוני 2020 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול של הבנק, הקצאת כתבי אופציה למנהל הכללי הקודם של הבנק, לנושאי משרה בבנק, וכן למנהלים נוספים בבנק ובחברות בנות של הבנק. לפרטים נוספים ראה ביאור 23 לדוחות הכספיים.

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

התפתחויות עיקריות בענף הבנקאות בארץ ובעולם

מערכת הבנקאות מתמודדת בשנים האחרונות עם מספר אתגרים עיקריים:

- התפשטות נגיף הקורונה בעולם בתחילת שנת 2020 הובילה ממשלות ברחבי העולם ובישראל לנקוט בצעדי סגר וריחוק חברתי במאמץ לבלום את התפשטות הנגיף. כתוצאה מכך, פרץ משבר כלכלי גלובלי שבא לידי ביטוי בשיתוק של מגזרים נרחבים בכלכלה העולמית והישראלית, תוך עליה חדה בשיעור האבטלה. עיקר השפעת המשבר ניכרת בצד הביקוש בעקבות הטלת מגבלות על הפעילות העסקית. בניסיון לשכך את עוצמת הפגיעה, ממשלות רבות ברחבי העולם נקטו בצעדים פסקאליים מרחיבים בהיקפים משמעותיים, תוך התמקדות בפיצוי עסקים ועובדים שנפגעו מהמשבר והעמדת אשראי למגזר העסקי. בעקבות המשבר התכווץ מחזור העסקים בישראל ובמדינות רבות ברחבי העולם, וכתוצאה מכך חל גידול ניכר ברמת הוצאה להפסדי אשראי במערכת הבנקאות. הערכות החזאים הן כי הפצת חיסון לקורונה צפויה להוביל בהדרגה להסרת המגבלות על הפעילות העסקית ולהתאוששות של קצב צמיחת המשקים.
- סביבת ריבית ואינפלציה נמוכה לאורך זמן, אשר פוגעת ברווחיותם של הבנקים. בשנים האחרונות ננקטת במשקים המרכזיים בעולם מדיניות מוניטרית מרחיבה, על רקע סביבת אינפלציה נמוכה ומתוך מטרה להמריץ את הפעילות הכלכלית. נוכח הפגיעה בפעילות הכלכלית בעקבות משבר הקורונה, מרבית הבנקים המרכזיים נקטו בשנת 2020 בצעדים מוניטאריים מרחיבים, ובהם הפחתת ריבית ותוכניות לרכישות איגרות חוב. בישראל הופחתה הריבית המוניטרית בחודש אפריל ב-0.15 נקודות האחוז לרמה של 0.1%, ובנק ישראל השיק תוכנית לרכישת איגרות חוב ממשלתיות וקונצרניות. הערכות החזאים הן כי המדיניות המוניטרית בבנקים המרכזיים העיקריים תמשיך להיות מרחיבה על מנת למתן את הפגיעה הכלכלית שנוצרה כתוצאה ממשבר הקורונה.
- ביום 27 בדצמבר 2020 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקן מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיר. העדכון כולל ביטול מגבלת ריבית הפריים, כך שנותרה המגבלה שלפחות שליש מסך המשכנתא יינתן בריבית קבועה, ועד שני השלישים הנותרים יינתנו בריבית משתנה. תחילתה התיקונים להוראה לפי החוזר הינם החל מיום 17 בינואר 2021. עבור הלוואה לדיר המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה בבנק או בבנק אחר יחול התיקון החל מיום 28 בפברואר 2021.
- פיתוח מואץ של בנקאות דיגיטלית המבוססת על פלטפורמת האינטרנט ועל שימוש מוגבר במובייל, אשר מלווה במתן הקלות רגולטוריות מצד בנק ישראל המכוונות לעידוד פעילות דיגיטל. לצד התפתחויות אלה, מתרחב בעקביות השימוש של משקי הבית והעסקים בערוצים הדיגיטליים. בנוסף, מגמת הדיגיטציה הגוברת מאפשרת את כניסתן של חברות טכנולוגיה לזירת התיאור הפיננסי תוך יצירת שיתוף פעולה עם המערכת הבנקאית. יתכן כי הצורך בריחוק החברתי בעקבות משבר הקורונה יוביל להאצה של מגמת הדיגיטציה בפעילות הבנקאית.
- הפעילות הבנקאית הושפעה בשנה החולפת מהשלכות משבר הקורונה. המדינה השיקה קרנות ייעודיות למתן אשראי בערבות מדינה למגזר העסקי, והיקפי אשראי ניכרים ניתנו באמצעות. בנוסף, בנק ישראל השיק מתווים לדחיית תשלומי אשראי, הן למגזר העסקי והן למשקי הבית. המגזרים הדומיננטיים ביותר בדחיית תשלומי אשראי הינם מגזר הלוואות לדיר, ומגזר העסקים הקטנים והזעירים.
- התחרות במגזר משקי הבית, בעיקר במגזר הדיר, ובמגזרי העסקים הקטנים והבינוניים הולכת ומחריפה בשנים האחרונות, על רקע התמקדות של המערכת הבנקאית במגזרים אלה, לצד כניסה גוברת של גופים פיננסיים חוץ בנקאיים. הפרדת חברות כרטיסי האשראי ישראל-מאקס (לשעבר לאומי קארד) משני הבנקים הגדולים הושלמה בשנת 2019. חברות כרטיסי האשראי מפעילות מאמצים מוגברים לצמיחה באשראי

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

הקמעונאי ולהרחבת בסיס לקוחות המועדונים החוץ בנקאיים. להשפעות אלה מצטרפת התגברות ההוראות הרגולטוריות בנושאים הבאים: פיקוח על מחירי השירותים הבנקאיים; הסרת חסמים בפני נידוד חשבונות בין בנקים; קידום חוק נתוני אשראי והפקת תועלת זהות בנקאית לצורך הגברת השקיפות לצרכן וצמצום פערי המידע; הגברת התחרות בענף הבנקאות באמצעות עידוד כניסתם של מתחרים חדשים.

התפתחויות הדיגיטליות וההתקדמות הטכנולוגית של השנים האחרונות משפיעות על המערכת הפיננסית, ומשנות את פונקציית הייצור בענף הבנקאות בעקבות מעבר גובר להתבססות על טכנולוגיות מתקדמות. טכנולוגיות אלה מאפשרות את הרחבת מגוון השירותים הבנקאיים ואת זמינותם בערוצים הדיגיטליים, במקביל להוזלת עלות הייצור. על רקע מגמות אלה, גופים פיננסיים מבוססי טכנולוגיה – ענקיות הטכנולוגיה, חברות פינטק ובנקים דיגיטליים – החלו להיכנס לענף הבנקאות בעולם. כאשר בישראל הוענק בסוף שנת 2019 רישיון לבנק דיגיטלי. כמענה להתפתחויות אלה, הבנקים מצויים בשנים האחרונות במהלך של טרנספורמציה דיגיטלית על מנת לייעל את פונקציית הייצור שלהם במישורים הבאים:

- הטמעת שיפורים טכנולוגיים להתייעלות התהליכים התפעוליים.
 - דיגיטיזציה של השירותים הבנקאיים לטובת הרחבת סל המוצרים ללקוח והגברת זמינותם ואיכותם.
 - החלפה הדרגתית של מערכות ה-IT לצורך שיפור מהירות תגובה, הגברת הגמישות והשגת יציבות תשתיתית.
- במקביל, המערכת הבנקאית נוקטת בצעדי התייעלות הבאים לידי ביטוי בצמצום היקף המשרות ובצמצום שטחי הנדל"ן בסניפים ובמטה.
- הפיקוח על הבנקים החל בפרויקט הסדרת סטנדרט (API) (Application Programming Interface) לבנקאות פתוחה. הבנקאות הפתוחה תאפשר, בהסכמת הלקוח, שיתוף מידע פיננסי של הלקוח. שיתוף מידע זה עשוי להביא לשיפור השירותים הפיננסיים הניתנים ללקוחות ולהגברת התחרות על שירותים אלה.
 - החמרת הדרישות בנושא של שמירה על יחס כסוי נזילות ויחס מינוף לצורך שיפור מנגנוני יציבות על המערכת הבנקאית. מנגד, אישר הפיקוח על הבנקים לבנקים בישראל לגייס איגרות חוב עם מנגנון ספיגת הפסדים, בדומה לנהוג בעולם (איגרות חוב עם המרה מותנית - CoCo). איגרות חוב אלה תורמות לחיזוק יציבות הבנק המנפיק ולצמצום התמיכה שתידרש מהממשלה אם וכאשר הבנק יקלע לקשיים. לפרטים בדבר הנפקת כתיב התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.
 - הידוק הרגולציה הבינלאומית המתאפיינת באכיפה מוגברת וחוצה גבולות, כמו גם בנושאי מיסוי מקומיים.
 - התגברות התודעה הצרכנית, בין היתר, בזכות שימוש מוגבר ברשתות החברתיות, ובזכות טכנולוגיה המאפשרת נגישות קלה יותר למידע ולבחינת חלופות פיננסיות. כתוצאה מכך, עולם הבנקאות עובר למיקוד בזיהוי צרכי הלקוח, ובמקביל מיושמים דיני הגנת הפרטיות.
- מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות במשק בישראל ובכלכלה העולמית בשנת 2020

המשק בישראל

התפתחויות ריאליות

התפשטות מגפת הקורונה בעולם החל מתחילת שנת 2020 הובילה ממשלות ברחבי העולם ובישראל לנקוט בצעדי סגר וריחוק חברתי במאמץ לבלום את התפשטות הנגיף. כתוצאה מכך, נוצר משבר כלכלי גלובלי שבא לידי ביטוי בשיתוק של מגזרים נרחבים בכלכלה העולמית והישראלית, תוך נסיקה של מספר העובדים שפוטרו או הוצאו לחופשה ללא תשלום.

המשבר פגע בצד ההיצע בעקבות הפגיעה בשרשרת הייצור של מוצרים ושירותים רבים ומפגיעה בסחר העולמי, אך הביא גם לירידה בצד הביקוש בעקבות הטלת מגבלות על הפעילות העסקית. בניסיון לשכך את עוצמת המשבר ממשלות ברחבי העולם נקטו בצעדים פיסקליים, תוך התמקדות בפיצוי עסקים ועובדים שנפגעו מהמשבר והעמדת אשראי למגזר העסקי. מרבית הבנקים המרכזיים הפחיתו את הריביות המוניטריות ונקטו בצעדי הרחבה מוניטריים ואספקת נזילות לשוקים.

בישראל, התוצר התכווץ בשנת 2020 בשיעור של 2.4%, לאחר צמיחה בשיעור של 3.4% בשנת 2019, ושל 3.5% בשנת 2018. התכווצות התוצר הושפעה בעיקר מירידה בצריכה הפרטית (בעיקר צריכת שירותים), מירידה בהשקעה בנכסים קבועים, ומירידה ביצוא השירותים, בעיקר בשל התכווצות ביצוא שירותי תיירות וביצוא שירותי חברות הזנק. ביצוא הסחורות נרשמה צמיחה, בעיקר בשל התרחבות ביצוא מוצרי תעשייה.

בחודש מרץ 2020 הכריזה ממשלת ישראל על סגר, והחל מסוף חודש אפריל נכנסו לתוקפן הקלות במגבלות על הפעילות העסקית. במהלך חודש יוני 2020 החלה מגמה של עלייה בנתוני התחלואה, שהובילה את הממשלה לחדש את הטלת המגבלות בתחילת חודש יולי 2020, ולהטיל סגר שני באמצע חודש ספטמבר 2020 למשך תקופת חגי תשרי. עוד בטרם הושלם תהליך החזרה לשגרה, הוכרז במהלך חודש דצמבר 2020 על הטלת סגר שלישי. בתחילת שנת 2021 יצא לדרך מהלך חיסון האוכלוסייה מפני נגיף הקורונה. על רקע התקדמות מהירה של חיסון האוכלוסייה, החליטה הממשלה החל מאמצע חודש פברואר 2021 על פתיחה הדרגתית של המשק לפעילות.

במדד המשולב למצב המשק של בנק ישראל נרשמה בשנת 2020 עלייה בשיעור של 0.4%, לעומת עלייה של 3.2% בשנת 2019, ו-3.7% בשנת 2018. שיעור האבטלה הרחב - המורכב מהבלתי מועסקים, המועסקים שנעדרו מעבודתם בגלל התפשטות נגיף הקורונה ואלו שיצאו מכוח העבודה בשל פיטורים או סגירת מקום העבודה - זינק בחדות והגיע בחודש אפריל לרמה של מעל ל-36%. בחודשים העוקבים נרשמה חזרה הדרגתית לעבודה, ושיעור האבטלה הרחב התייצב ברמה של 12%-11%. בעקבות הטלת הסגר השני חל זינוק מחודש בשיעור האבטלה הרחב, עד לרמה של כ-23% בתחילת חודש אוקטובר, ונכון למחצית השנייה של חודש דצמבר, עומד שיעור זה על 13.7%.

על פי תחזית חטיבת המחקר בבנק ישראל מחודש ינואר 2021, התוצר בישראל צפוי לצמוח בשנת 2021 בשיעור של 3.5% עד 6.3%, כתלות במידת ההצלחה של מבצע חיסון האוכלוסייה. שיעור האבטלה הרחב צפוי לעמוד בטווח 7.7%-11.0% בסוף שנת 2021.

אינפלציה ושערי חליפין

האינפלציה בשנת 2020 הסתכמה בשיעור שלילי של 0.7%, לעומת עלייה בשיעור של 0.6% אשתקד, והושפעה מירידה חדה במחירי האנרגיה בעקבות המשבר, ומהתחזקות שער השקל מול סל המטבעות, וביתר עוצמה מול הדולר. מבחינת רכיבי המדד, המדד הושפע בעיקר מהוזלה בסעיף התחבורה והתקשורת, בסעיף ההלבשה וההנעלה ובסעיף המזון, אשר מיתנו את המדד הכללי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

מאז תחילת משבר הקורונה נרשמה מגמה של ייסוף בשער החליפין של השקל מול הדולר, שהתעצמה לקראת סוף השנה. בעקבות זאת, הכריז בנק ישראל בחודש ינואר 2021 על תוכנית לרכישת דולרים בסך של 30 מיליארד דולר במהלך שנת 2021.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם:

שיעור השינוי (באחוזים)	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	שער החליפין של: הדולר של ארצות הברית (בשקלים חדשים) אירו (בשקלים חדשים)
(7.0)	3.456	3.215	
1.7	3.878	3.944	

ביום 2 במרץ 2021 עמד שער החליפין של השקל מול הדולר על 3.299 - פיחות של 2.6% בהשוואה לשער ביום 31 בדצמבר 2020. שער החליפין של השקל מול האירו עמד באותו היום על 3.968 פיחות של 0.6% בהשוואה לשער ביום 31 בדצמבר 2020.

מדיניות מוניטרית

על מנת לתמוך בנזילות בשווקים ולהקל על תנאי האשראי במשק, הפחית בנק ישראל בחודש אפריל 2020 את הריבית המוניטרית מרמה של 0.25% לרמה של 0.1%. בנוסף, הפעיל בנק ישראל כלים מוניטריים רבים, ביניהם: תוכנית לרכישת איגרות חוב ממשלתיות בסך 85 מיליארדי שקלים חדשים, הזרמת נזילות לשוקי המטבע באמצעות מכרזי החלף שקל-דולר, ונקיטת צעדים להגדלת היצע האשראי, בין היתר, באמצעות הפחתה של דרישות ההון מהבנקים. בנוסף השיק בנק ישראל כלי מוניטרי למתן הלוואות לטווח ארוך למערכת הבנקאית בריבית שלילית, בתנאי שהלוואות אלו יתגלגלו לעסקים קטנים וזעירים, ותוכנית לרכישת איגרות חוב קונצרניות בשוק המשני בהיקף של 15 מיליארדי שקלים חדשים.

מדיניות פיסקלית

בשנת 2020 נרשם בתקציב הממשלה גירעון מצטבר בסך של 160.3 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת גירעון תקציבי מצטבר בסך של 52.2 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. סך השפעת משבר הקורונה על הגירעון מוערכת בכ-111.7 מיליארדי שקלים. שיעור הגירעון בשנת 2020, ביחס לתוצר המקומי הגולמי עמד על 11.7%, לעומת שיעור של 3.7% בשנת 2019, ושיעור של 2.9% בשנת 2018. בשנת 2020 נרשם גידול של 22.5% בהוצאות משרדי הממשלה, וגביית המסים ירדה בשיעור נומינלי של 2.0%. משרד האוצר הכריז על תוכנית כלכלית לתמיכה במשק שנועדה להבטיח מתן מענה בריאותי ואזרחי הולם, תמיכה בפיתוח המשק, שמירה על המשכיות עסקית ואספקת ביטחון סוציאלי למשקי הבית. מתוך סך התוכנית בגובה של כ-137 מיליארדי שקלים חדשים בוצעו כ-80%. בעקבות הגידול בהוצאות הממשלה, לצד הקיטון בהכנסות ממסים בשל המגבלות על הפעילות הכלכלית, נרשמה עלייה ביחס החוב לתוצר בישראל לשיעור של 73.1%, לעומת 60.0% בשנת 2019.

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסתכמה הכמות המבוקשת לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה, נתונים מקוריים) בשנת 2020 בכ-52.2 אלף דירות, עלייה של 2.2% לעומת 2019, ועלייה של 25.6% לעומת 2018. בשנת 2020 ניתנו לציבור הלוואות לדיר בסך של 79.0 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 68.5 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2019, ו-60.3 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2018, עלייה של 15% ו-31%, בהתאמה.

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחירי הדירור בבעלות עלו, במהלך שנת 2020, בשיעור של 4.0% בהמשך לעלייה בשיעור של 3.4% בשנת 2019.

שוק ההון

המסחר בשווקי המניות בעולם, ברבעון בשנת 2020, התנהל ברובו במגמה חיובית בהובלת הבורסות בארצות הברית, ובמגמה מעורבת בשוק המניות בארץ במדדים המרכזיים.

להלן השינויים במדדי המניות העיקריים בישראל (באחוזים):

מדד	שנת 2020	שנת 2019	שנת 2018
תל-אביב 35	(11.0)	15.0	(3.0)
תל-אביב 125	(3.0)	21.3	(2.3)
תל-אביב 90	18.1	40.3	(3.0)

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים הסתכם בשנת 2020 ב-1.9 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת מחזור ממוצע של 1.3 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2019.

להלן השינויים במדדי איגרות החוב העיקריים בישראל (באחוזים):

מדד	שנת 2020	שנת 2019	שנת 2018
אג"ח כללי	0.8	8.7	(1.5)
אג"ח ממשלתי צמוד מדד	1.2	10.3	(1.4)
אג"ח ממשלתי לא צמוד	1.3	8.3	(1.2)
תל בונד 20	(0.2)	8.2	(1.1)
תל בונד 40	0.1	6.5	(0.5)

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

כלכלה עולמית

כלכלת ארצות הברית התכווצה בשנת 2020 בשיעור שנתי של 3.5%, לאחר צמיחה בשיעור של 2.2% בשנת 2019. זאת, בעקבות התפשטות נגיף הקורונה והטלת מגבלות על הפעילות העסקית. מדדי מנהלי הרכש רשמו ירידות לערכי שפל היסטוריים בחודש אפריל 2020, הן בענפי השירותים והן בענפי התעשייה, אך התאוששו מאז וחזרו להצביע על התרחבות בפעילות. המשק האמריקאי איבד משרות רבות בחודש אפריל 2020, אולם בחודשים העוקבים נרשמה התאוששות מסוימת, כאשר שיעור האבטלה בחודש דצמבר 2020 עמד על שיעור של 6.7%. במטרה לתמוך בכלכלה האמריקאית, הוריד ה-FED בחודש מרץ 2020 את הריבית בשתי פעימות חירום מרמה של 1.5%-1.75% עד לרמה של 0.0%-0.25%. בנוסף, הכריז ה-FED כי יפעל בכל הכלים העומדים לרשותו וימשיך לרכוש איגרות חוב "בכל סכום שיידרש" לשמירה על תפקוד השוק. הממשל בארצות הברית השיק תוכנית פסיקאלית בסך של 2.3 טריליון דולר בתחילת המשבר על מנת לסייע למשק. בחודש דצמבר 2020 הושקה תוכנית נוספת בסך של 900 מיליארד דולר. בתחילת חודש נובמבר 2020 התקיימו הבחירות לנשיאות ארצות הברית, בהן נבחר ג'ו ביידן לנשיא, והוא הושבע לתפקיד ב-20 בינואר 2021. בתחילת שנת 2021 הוכרז על תוכנית פסיקאלית נוספת, בהיקף של כ-1.9 טריליון דולר.

התוצר בגוש האירו התכווץ בשנת 2020 בשיעור של 6.8%, לאחר צמיחה של 1.3% בשנת 2019 כולה. מדדי מנהלי הרכש ירדו לרמת שפל בחודש אפריל הן בענפי השירותים והן בענפי התעשייה, על רקע התפשטות נגיף הקורונה ברחבי היבשת. המדד בענפי התעשייה התאוששו מאז במידה ניכרת, והחל מחודש יולי חזר להצביע על התרחבות בפעילות, בעוד שהמדד בענפי השירותים טרם התאושש, על רקע רמת התחלואה הגבוהה והתמשכות המגבלות על הפעילות ברחבי היבשת. ה-ECB הותיר את הריבית ברמתה (-0.5%), אך הפעיל תוכנית חירום לרכישת איגרות חוב בהיקף 1.85 טריליון אירו, הרחיב את תוכנית ההלוואות לבנקים, והפחית את דרישות ההון מהבנקים. בצד הפסיקאלית מדינות האיחוד האירופי הודיעו על הקמת קרן חילוץ בהיקף של 750 מיליארד אירו. בחודש ינואר 2020 פרשה בריטניה מהאיחוד האירופי לאחר 47 שנים. בסוף חודש דצמבר 2020 חתמו בריטניה והאיחוד האירופי על הסכמי סחר חדשים.

הכלכלה הסינית צמחה בשנת 2020 בשיעור של 2.3%, בהמשך לצמיחה של 6.1% בשנת 2019. מדד הייצור התעשייתי התכווץ ברבעון הראשון של שנת 2020, אך חזר לצמוח עם הסרת המגבלות על הפעילות. מדד המסחר הקמעונאי התכווץ גם הוא במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, אולם מאז חל נרשמה התאוששות, אם כי בקצב נמוך מזה טרם המשבר. מדדי מנהלי הרכש ירדו בחודות בחודש פברואר 2020 עם החלת הסגר על מחוז חוביי, אך התאוששו במידה ניכרת כבר בחודש מרץ 2020, והצביעו על חזרה מהירה של הפעילות לתוואי של צמיחה.

להלן השינויים במדדי המניות העיקריים בעולם (באחוזים):

שנת 2018	שנת 2019	שנת 2020
(6.7)	22.3	7.3
(7.0)	28.9	16.3
(1.7)	38.0	47.6
(18.3)	23.0	3.6
(12.3)	19.0	(14.3)
(11.9)	19.1	(7.1)
(12.1)	22.3	18.4

אירועי סיכון

במהלך שנת 2020 לא התרחשו אירועי הפסד מהותיים או אירועים שיש להם פוטנציאל להפסד מהותי.

סיכונים מובילים ומתפתחים

הפעילות העסקית של הבנק חושפת אותו לשורה של סיכונים פיננסיים ושינויים פיננסיים מהותיים פוטנציאל לפגיעה בתוצאות העסקיות ובתדמיתו. הסיכונים המובילים והמתפתחים נגזרים מהסביבה העסקית של הבנק המושפעת מהסביבה מאקרו כלכלית, מסיכונים הקשורים לרגולציה ולחקיקה, לשינויים החלים במודל העסקי ולמגמות חברתיות וצרכניות. בשנים האחרונות, לנוכח שינויים בסביבת התחרותית, בסביבת הצרכן, בסביבת הרגולטורית ובסביבת הטכנולוגית, ניכרת מגמת התפתחות בסיכונים שאינם פיננסיים.

סיכונים מובילים הינם סיכונים הנובעים מהתפתחויות בסביבה העסקית של הבנק, העשויים להתממש בשנה הקרובה והינם בעלי פוטנציאל להשפעה מהותית על תוצאות הפיננסיות וציביות של הבנק. כמו כן, מזוהים הסיכונים המתפתחים, שהינם סיכונים העשויים להתממש בטווח הארוך יותר וקיימת אי וודאות באשר לאופיים והיקף השפעתם על הבנק, מבין סיכונים אלה ניתן לאפיין סיכונים אבטחת מידע וסייבר, טכנולוגית המידע ומוניטין. כאמור, מיפוי הסיכונים נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כלל הסיכונים הגלומים בפעילותו העסקית ואלו הנובעים מתנאי השוק ומדרישות הרגולציה.

הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים:

סיכון עסקי-אסטרטגי – התגברות התחרות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ובמודלים העסקיים עלולים ליצור השפעות מהותיות על המערכת הבנקאית בטווח הבינוני ארוך. כמו כן, שינויים רגולטוריים (כגון: חוק נתוני אשראי וניוד חשבונות בנק) עלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק. בנוסף, הסיכון מושפע מאירוע הקורונה שהיני בעל פוטנציאל השפעה על כל פרופיל הסיכון של הבנק לאור אי וודאות לגבי המשך התפתחותו וההשלכות המאקרו כלכליות המהותיות הנובעות ממנו.

סיכון מאקרו כלכלי – פעילות הבנק מושפעת מהסביבה המאקרו כלכלית, אירוע הקורונה השפיע באופן משמעותי על הכלכלה העולמית והמקומית, ישנה האטה בפעילות הכלכלית וחלו שינויים בסביבה המאקרו כלכלית כולל: עליה בשיעור האבטלה, שינויים בריבית, תנודות בשווקים ושינוי במחירי הנכסים. התממשות הסיכון עלולה להגדיל את היקף החובות הבעייתיים ולהשפיע לרעה על התוצאות העסקיות של הבנק.

סיכון אבטחת מידע – איומי הסייבר מתגברים כלפי גופים פיננסיים. הבנק מפעיל מנגנוני ההגנה על מנת לצמצם את היכולת לבצע פעולות לא מורשות בחשבונות הלקוחות. פעולות אלו הינן חלק מתהליכי התחקור והפקת הלקחים הקיימים בבנק בהקשר לאיום המתפתח. אירוע הקורונה מעצים את סיכון הסייבר, הן בשל העלייה בהיקף העבודה מרחוק, אשר מרחיבה את משטחי התקיפה על הארגונים, והן בשל התגברות של ניסיונות הונאה בחסות המגפה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

סיכון טכנולוגי – התפתחות הטכנולוגיה וגילן של המערכות הקיימות בבנק מעצימות את הנזק הפוטנציאלי העלול לבוע מסיכוי הטכנולוגיה שהינם מהותיים לפעילות התקינה של הבנק. במהלך משבר הקורונה חטיבת הטכנולוגיה פעלה באופן מלא לתמיכה מלאה בתפקוד השוטף של הבנק ובצרכים הטכנולוגיים שנדרשו לפעילותו בשגרת החירום. לא חלו אירועים ו/או תקלות מהותיות בתקופה זו.

סיכון רגולטורי – התגברות הרגולציה בארץ ובעולם, נושא המגביר את אי וודאות והתחרותיות בסביבה העסקית, הבנק עשוי להידרש להיערכויות ועלויות מיכוניות שעלויות ליצור סיכון לתוצאות הבנק. הבנק פועל באופן שוטף לטיפול בהוראות הרגולציה הרלבנטיות לפעילותו, תוך שהוא מקצה את המשאבים הנדרשים לשם הטיפול הנדרש בהם. יודגש כי לבנק תיאבון סיכון אפסי לאי עמידה בהוראות הרגולטוריות החלות עליו. פעולות הבנק בקשר עם סיכונים אלה, הן בעיקר פעולות איכותיות שנועדו ליצור את המסגרת הנדרשת לטיפול בסיכונים המתגברים.

סיכון סביבתי – סיכון סביבתי הינו הסיכון להפסד בשל השפעת עלויות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן, כמו ירידה בערך ביטחונות שמומשו, או הרעה במצבו הפיננסי של לווה בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. סיכון סביבתי כולל שינויי אקלים, פגיעה במגוון הביולוגי וזיהומי אוויר, מים וקרקות.

לפיכך, לסיכון הסביבתי עלולה להיות השפעה ישירה ועקיפה:

- השפעה ישירה – יכולה לבנוע מעלויות מפגעים סביבתיים שעל הבנק לשאת בהם, נזקים ישירים הקשורים בשינויי אקלים או הפסד כספי העלול להיגרם מתהליך אימוץ של מדיניות אקלים וסביבה, התפתחות טכנולוגית ושינויים בהעדפות השוק.
- השפעה עקיפה – עלולה לבנוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה בעקבות השפעות סביבתיות ושינויי אקלים (במסגרת סיכוי האשראי של הבנק), התממשות של סיכונים אחרים הקשורים בסיכונים סביבתיים כגון סיכון מוניטין.

לפרטים נוספים הכוללים את ניתוח הסיכונים העיקריים שהבנק חשף אליהם וסקירה של אופן ניהולם והתפתחותם בתקופה המדווחת לרבות השפעת משבר הקורונה ורכישת בנק אגוד, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק: www.mizrahi-tefahot.co.il < אודות בנק > קשרי משקיעים < מידע כספי.

דוחות רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון המבקרים של הבנק משנת 1995 ועד היום הינם בריטמן אלמגור זהר ושות'.

רואה החשבון המבקר הפנה את תשומת הלב בדוח המבקרים לאמור בביאור 26.11.1) ביחס לתביעות שהוגשו כנגד הבנק וחברה מאוחדת שלו לרבות בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות.

אירועים לאחר תאריך המאזן

ביום 11 בינואר 2021, לאחר תאריך המאזן, נחתם הסכם התקשרות בין חברת הבת יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיסד לבנק Hyposwiss Private Bank Geneve SA משוויץ, לפרטים ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל.

שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) וכן בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 לדוחות הכספיים.

להלן השינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים שיש להם השפעה על תוצאות הפעילות בתקופות המדווחות:

כמפורט בביאור 1 ב. לדוחות כספיים אלה, ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מתבססת, בין היתר, על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים, ובחלוקה לאשראי בעייתי ולא בעייתי, בטווח של 10 שנים שהסתיימו במועד הדיווח, ומביאה בחשבון את השפעת ההרעה בתנאים המאקרו-כלכליים והפעילות במשק עקב משבר הקורונה, על הלווים בבנק. לפרטים, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

לפרטים בדבר טיפול חשבונאי בנוגע להשלמת עסקה לרכישת מניות בנק אגוד על ידי הבנק, לרבות התאמות לשווי שוק בהתאם להערכת שווי לצורך הקצאת עלות הרכישה (PPA) שנערכה ליום 30 בספטמבר 2020, ראה פרק מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, להלן.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם בשנת 2020 ב-1,610 מיליוני שקלים חדשים. הרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2020, ללא השפעת בנק אגוד, הסתכם ב-1,543 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח נקי של 1,842 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019, קיטון בשיעור של 16.2%. הרווח הנקי בשנת 2020 מבטא תשואה על ההון בשיעור של 9.5%. הרווח הנקי בשנת 2020, ללא השפעת בנק אגוד, מבטא תשואה על ההון בשיעור של 9.3%, לעומת 11.9% בשנת 2019. הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-506 מיליוני שקלים חדשים. הרווח הנקי של הקבוצה ברבעון הרביעי של שנת 2020, ללא השפעת בנק אגוד, הסתכם ב-439 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 440 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 0.2%. הרווח הנקי ברבעון הרביעי של שנת 2020 מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים, בשיעור של 11.4%. הרווח הנקי ברבעון הרביעי של שנת 2020, ללא השפעת בנק אגוד, מבטא תשואה על ההון בשיעור של 10.7%, לעומת 11.5% ברבעון המקביל אשתקד.

ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ בשנת 2020, כפי שמוצגות בדוחות כספיים אלה, הסתכמו ב-6,041 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההכנסות ב-5,806, לעומת 5,697 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019, גידול בשיעור של 1.9%. הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽²⁾ ברבעון הרביעי של שנת 2020, כפי שמוצגות בדוחות כספיים אלה, הסתכמו ב-1,713 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההכנסות ב-1,478, לעומת 1,416 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 4.4%. **הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ מפעילות שוטפת** בשנת 2020, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-5,746 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההכנסות ב-5,571, לעומת 5,466 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019, גידול בשיעור של 1.9%. הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽²⁾ מפעילות שוטפת ברבעון הרביעי של שנת 2020, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-1,587 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההכנסות ב-1,412, לעומת 1,388 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 1.7%. להלן ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת (במיליוני שקלים חדשים):

שנת		
שיעור השינוי (באחוזים)	2019	2020 ⁽³⁾
	5,340	5,820
	357	221
6.0	5,697	6,041
	76	(105)
	44	39
	46	97
	65	204
	-	235
	231	470
1.9	5,466	5,571

הכנסות המימון מפעילות שוטפת, ללא השפעת בנק אגוד, גדלו בשנת 2020 בשיעור של 1.9% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, וזאת חרף ירידת ריבית בנק ישראל לשיעור של 0.1% בתחילת חודש אפריל, וירידת ריבית הבנק המרכזי בארצות הברית, בשתי פעימות במהלך חודש מרץ לרמה של 0.00%-0.25%.

- (1) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוון ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסות ריבית.
- (2) השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוון נובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית, הפרשי הצמדה, והפרשי שער בלבד), לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי הוון.
- (3) החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

2020 ⁽³⁾								2019							
רבעון רביעי		רבעון שלישי		רבעון שני		רבעון ראשון		רבעון רביעי		רבעון שלישי		רבעון שני		רבעון ראשון	
1,686		1,464		1,323		1,347		1,352		1,214		1,543		1,231	
27		54		76		64		64		147		89		57	
1,713		1,518		1,399		1,411		1,416		1,361		1,632		1,288	
הכנסות מימון מריבית נטו															
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾															
סך הכנסות מימון (כולל בנק אגוד)															
בניכוי:															
השפעת מדד המחירים לצרכן															
הכנסות מגביית ריבית בגין חובות בעייתיים															
רווחים ממימוש איגרות חוב וניירות ערך שאינם למסחר ורווחים מאיגרות חוב למסחר, נטו															
השפעת רישום חשבוני של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות ⁽²⁾															
נטרול הכנסות מימון בנק אגוד															
301		143		31		(5)		28		(11)		275		(61)	
סך הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת															
1,412		1,375		1,368		1,416		1,388		1,372		1,357		1,349	
סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת															

- (1) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוגן ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבוניים כהכנסת ריבית.
- (2) השפעת הרישום החשבוני של נגזרים לפי שווי הוגן נובעת מההבדל בין הטיפול החשבוני במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית, הפרשי הצמדה, והפרשי שער בלבד), לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן.
- (3) השפעות אחרות כוללות גם את השפעת החיסוי שמבצע הבנק כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחוץ לארץ באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.
- החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד.

להלן פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
שיעור השינוי כולל (באחוזים)		סכום השינוי כולל בנק אגוד		
		2019	2020	מגזר פעילות
אנשים פרטיים:				
13.5		1,695	1,923	משקי בית- הלוואות לדירור
(0.9)		1,349	1,337	משקי בית- אחר
(8.1)		86	79	בנקאות פרטית
6.7		3,130	3,339	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:				
3.7		1,150	1,193	עסקים קטנים וזעירים
5.4		295	311	עסקים בינוניים
5.3		526	554	עסקים גדולים
(16.1)		118	99	גופים מוסדיים
3.3		2,089	2,157	סך הכל פעילות עסקית
33.2		256	341	ניהול פיננסי
6.6		5,475	5,837	סך הכל פעילות בישראל
(8.1)		222	204	פעילות חוץ לארץ
6.0		5,697	6,041	סך הכל

(1) החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד. סכום השינוי בגין אנשים פרטיים, פעילות עסקית וסך הפעילות בישראל, ללא השפעת בנק אגוד הינו: 122, (5) ו-128, בהתאמה.

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן, ופרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2020	2020
		ללא אגוד	כולל אגוד
מטבע ישראלי לא צמוד	171,451	196,077	204,346
מטבע ישראלי צמוד למדד	56,522	59,815	61,359
מטבע חוץ (כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)	13,383	11,008	11,747
סך הכל	241,356	266,900	277,452
שיעור השינוי (באחוזים)			
	14.4		
	5.8		
	(17.7)		
	10.6		

השינויים ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית במגזר השקלי נובעים מהסטת שימושים ממגזר מטבע חוץ למטבע ישראלי לא צמוד במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק וכן, מצמיחת האשראי לציבור.

היתרות הממוצעות במטבע חוץ קטנו, בין היתר, על רקע צמצום בהיקף תיק ניירות הערך של הבנק במטבע חוץ.

להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות)⁽¹⁾ על בסיס יתרות ממוצעות⁽²⁾, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים):

מגזר הצמדה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר	
	2019	2020	2019	2020
מטבע ישראלי לא צמוד	1.97	2.07	1.96	2.15
מטבע ישראלי צמוד למדד	1.49	1.30	1.56	1.43
מטבע חוץ	1.16	0.77	1.47	1.00
סך הכל	1.78	1.75	1.86	1.83

(1) שיעורי ההכנסה וההוצאה חושבו ביחס לנכסים ולהתחייבויות הנושאים ריבית.

(2) יתרות ממוצעות לפני ניכוי הפרשה בגין הפסדי אשראי.

שינויים בפערי הריבית:

במגזר השקלי הלא צמוד הושפע פער הריבית מירידת ריבית בנק ישראל, אשר השפיעה בעיקר על צד הנכסים, בעוד שהיכולת לגלם את ירידת הריבית במרווחי הפיקדונות מוגבלת.

במגזר השקלי הצמוד למדד חלה עלייה במרווחי המימון בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

במגזר מטבע חוץ, הושפע פער הריבית מהירידה בריבית ה-FED ובריבית הליבור אשר השפיעה בעיקר על עלות המקורות, בעוד שההוצאות מהפעילות בנגזרים שכנגד, לא נכללות במסגרת פערי הריבית המוצגים לעיל. בתוספת השפעת הנגזרים ניתן היה לראות ירידה של כ-0.15% בפער הריבית במטבע חוץ לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

פילוח פערי הריבית בחתכים שונים (סוג פעילות, מגזרי הצמדה וניתוח כמות ומחיר), מידע נוסף על נכסים והתחייבויות שאינם נושאים ריבית ומידע על פעילות מחוץ לישראל נכללים במסגרת נספחים לדוחות הרבעוניים - "שיעורי הכנסות והוצאות ריבית".

הוצאות בגין הפסדי אשראי בקבוצה הסתכמו בשנת 2020 ב-1,050 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.43% מסך האשראי לציבור, נטו. הוצאות הפסדי האשראי ללא השפעת בנק אגוד, בשנת 2020, הסתכמו ב-1,058, שיעור של 0.48% מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת הוצאות הפסדי אשראי בסך של 364 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019, שיעור של 0.18% מסך האשראי לציבור, נטו, ובסך הכל גידול של 694 מיליוני שקלים חדשים. הוצאות בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-118 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.19% מסך האשראי לציבור, נטו (על בסיס שנתי). הוצאות הפסדי האשראי ללא השפעת בנק אגוד, ברבעון הרביעי של שנת 2020, הסתכמו ב-126, שיעור של 0.23%, מסך האשראי לציבור, נטו (על בסיס שנתי), לעומת 119 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, שיעור של 0.23% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו ובסך הכל גידול של 7 מיליוני שקלים חדשים.

עיקר הגידול נובע מהפרשות להפסדי אשראי שנערכו על בסיס קבוצתי על רקע משבר התפשטות נגיף הקורונה, הן בגין חובות שזוהה בהם סיכון לפגיעה ביכולת ההחזר של הלקוח, הן בגין רכיב הפרשה נוסף ("רכיב איכותי") המחושב באמצעות מתודולוגיה המתבססת על פרמטרים איכותיים (מדדי מאקרו, כגון שיעור האבטלה והצמיחה בהתאם לתחזית בנק ישראל, ומדדים פנימיים, כגון דירוג הלקוחות), והן בגין רכיב איכותי, בעיקר בגין ענפים שהפעילות בהם הואטה באופן חריג, ובגין דחיות התשלומים במשכנתאות, וחל על כלל חשיפות האשראי של הבנק. זאת, על אף הקיטון בהיקפי הפיגורים במשכנתאות לשיעור של כ-1.1% ליום 31 בדצמבר 2020 לעומת שיעור של כ-1.5% ליום 31 בדצמבר 2019. ההפרשה האיכותית מתבססת על שיקול דעת ואומדן שנערך בתנאי חוסר-ודאות, ותיבחן באופן שוטף בהתאם להתפתחות האינדיקטורים השונים. לפרטים נוספים בדבר ההפרשה להפסדי אשראי שנכללה בדוחות כספיים אלה, ראה להלן בפרק ניתוח ההתפתחויות בהכנסות ובהוצאות, וכן בביאורים 13 ו-30 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן פירוט התפתחות הוצאות בגין הפסדי אשראי (מיליוני שקלים חדשים):

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני (לרבות מחיקות חשבונאיות)
2019		2020	2019		2020	
ללא בנק אגוד	כולל בנק אגוד		ללא בנק אגוד	כולל בנק אגוד ⁽¹⁾		
161	139	150	477	536	547	הגדלת הוצאות
(50)	(92)	(92)	(200)	(215)	(215)	הקטנת הוצאות
111	47	58	277	321	332	סך הכל הפרשה פרטנית
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי:						
4	(4)	(4)	14	19	19	לפי עומק הפיגור
4	83	64	73	718	699	אחרת
119	126	118	364	1,058	1,050	סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי
שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו (במונחים שנתיים):						
0.23%	0.23%	0.19%	0.18%	0.48%	0.43%	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור
0.61%	0.63%	0.49%	0.46%	1.03%	0.86%	מזה: בגין הלוואות לדיור
0.04%	0.02%	0.02%	0.03%	0.19%	0.18%	מזה: בגין הלוואות לדיור

(1) החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד.

להלן פירוט הוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור הוצאות להפסדי אשראי ⁽¹⁾								מגזרי פעילות
לרבעון שהסתיים ביום				לשנה שהסתיימה ביום				
רבעון רביעי		שנתי		31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
אנשים פרטיים:								
0.04	0.02	0.03	0.18	12	7	44	279	משקי בית- הלוואות לדיור
0.50	0.16	0.46	0.51	27	10	99	130	משקי בית- אחר
1.80	4.49	0.89	1.66	1	4	2	6	בנקאות פרטית
0.10	0.05	0.09	0.23	40	21	145	415	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:								
-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים קטנים וזעירים
1.08	1.43	0.80	1.11	56	103	166	321	עסקים בינוניים
1.31	1.54	0.59	1.44	23	36	42	136	עסקים גדולים
0.11	(0.92)	0.16	0.69	4	(46)	24	138	גופים מוסדיים
-	0.17	(0.38)	0.96	-	1	(6)	23	
0.75	0.62	0.51	1.02	83	94	226	618	סך הכל פעילות עסקית
-	-	-	-	(1)	-	(3)	1	ניהול פיננסי
0.24	0.19	0.18	0.43	122	115	368	1,034	סך הכל פעילות בישראל
(0.33)	0.32	(0.11)	0.42	(3)	3	(4)	16	פעילות בחוץ לארץ
0.23	0.19	0.18	0.43	119	118	364	1,050	סך הכל

(1) החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד.

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן, ופרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר ניתוח התפתחות האשראי לציבור ראה פרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן. לפרטים נוספים בדבר ניתוח סיכון האשראי ראה פרק סיכון אשראי להלן, וכן דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2020 ב-2,113 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההכנסות שאינן מריבית בשנת 2020 ב-1,949 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,966 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019, קיטון של 17 מיליוני שקלים חדשים.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-584 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההכנסות שאינן מריבית ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-420 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 469 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 49 מיליוני שקלים חדשים, ראה הסבר להלן.

הכנסות המימון שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2020 ב-221 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו הכנסות המימון שאינן מריבית בשנת 2020 ב-169 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 357 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019.

הירידה נובעת בעיקר מקיטון בהכנסות הריבית מנגזרים, זאת בשל ירידת ריבית Fed וריבית בנק ישראל, בעוד שהשפעת ירידת הריבית על עלות המקורות המאזניים באה לידי ביטוי בעיקר בסעיף הכנסות הריבית, נטו. כמו כן, בשנת 2019, נכללו רווחים ממניות שאינן למסחר בסך 58 מיליוני שקלים חדשים.

הכנסות (הוצאות) המימון שאינן מריבית הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-27 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו הוצאות המימון שאינן מריבית ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-25 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הכנסות של 64 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

בסעיף זה נכללות, בין היתר, השפעות שווי הוון, רווחים (הפסדים) מפעילות באיגרות חוב וניירות ערך, וכן הפרשי הצמדה על נגזרי מדד והשפעת צבירת הריבית (ערך הזמן) הגלומה במכשירים נגזרים, שההכנסה (הוצאה) המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים בסעיף הכנסות מריבית. ראה ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת לעיל.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2020 ב-1,671 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההכנסות מעמלות בשנת 2020 ב-1,610 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,535 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019, גידול בשיעור של 4.9%, הנובע מהמשך הצמיחה בהיקפי הפעילות.

ההכנסות מעמלות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-472 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההכנסות מעמלות ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-411 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 392 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 4.8%. לפרטים על ההכנסות מעמלות לפי סוגי העמלות השונים, ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2020 ב-221 מיליוני שקלים חדשים. ההכנסות האחרות כוללות 51 מיליוני שקלים חדשים בגין יתרת זכות נדחית, נטו, שנרשמה בגין רכישת אגוד, המוכרת ברווח והפסד על פני 5 שנים. ללא הכנסה זו והשפעת בנק אגוד, הסתכמו ההכנסות האחרות בשנת 2020 ב-170 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 74 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019, גידול של 96 מיליוני שקלים חדשים.

הגידול בהכנסות האחרות נובע בעיקר מהכנסות בסך 82 מיליוני שקלים חדשים שנכללו ברבעון הראשון של השנה, בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיום הליכים נגזרים. לפרטים נוספים ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

ההכנסות האחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-85 מיליוני שקלים חדשים. ללא הכנסה בסך 51 מיליוני שקלים חדשים, כאמור לעיל, והשפעת בנק אגוד, הסתכמו ההכנסות האחרות ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-34 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 13 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד גידול של 21 מיליוני שקלים חדשים, הנובע מרווחי הון ממימוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף.

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2020 ב-4,279 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת 2020 ב-3,997 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 3,988 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-1,335 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההוצאות התפעוליות והאחרות ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-1,053 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 993 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. ראה פירוט לפי רכיבי ההוצאות התפעוליות השונים להלן.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו בשנת 2020 ב-2,644 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו המשכורות וההוצאות הנלוות בשנת 2020 ב-2,524 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2,562 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019, קיטון בשיעור של 1.5%.

הקיטון בהוצאות השכר נובע בעיקר מהתאמת רכיבי תגמול משתנים לתשואה ולרווח הבנק, ומהשפעת תוכנית פרישה מרצון. המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-785 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו המשכורות וההוצאות הנלוות ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-665 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 628 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 5.9%, הנובע בעיקר מהתאמת רכיבי תגמול משתנים לתשואה ולרווח הבנק, לאור השיפור ברווחיות ברבעון הרביעי של שנת 2020.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2020 ב-871 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד בשנת 2020 ב-841 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 770 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019, גידול של בשיעור של 9.2%.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-250 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-220 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 192 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 14.6%.

הגידול בהוצאות האחזקה נובע בעיקר מעלייה בהוצאות שכר דירה, בהמשך ליישום התקן החדש בנושא חכירות, מעלייה בהוצאות אבטחה כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה, מגידול בהוצאות הפחתת השקעות טכנולוגיות. לפרטים בדבר יישום תקן החכירות ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע ראה פרק המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2020 ב-764 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההוצאות האחרות בשנת 2020 ב-632 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 656 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019, קיטון בשיעור של 3.7%.

ההוצאות האחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-300 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההוצאות האחרות ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-168 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 173 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 2.9%.

הקיטון בהוצאות האחרות נובע בעיקר מקיטון ברכיבים אקטואריים הנדקפים בהתאם לכללים החשבונאיים לסעיף הוצאות אחרות כתוצאה מהשינויים בעקומי הריבית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן נתוני Cost Income Ratio⁽⁴⁾ (באחוזים):

2019				2020				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
58.1	49.9	56.7	54.5	52.4 ⁽²⁾	52.8	50.8	58.8 ⁽³⁾	Cost Income Ratio
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2019				2020				
54.6				53.9				Cost Income Ratio

- (1) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (2) יחס היעילות בנטרול הכנסות מהסדר מוסכם עם המבטחים - 54.7%.
 (3) ההוצאות האחרות שרשם בנק אגוד ברבעון הרביעי של 2020 עלו בכ-61 מיליון שקלים חדשים ביחס לרבעון המקביל אשתקד, בעיקר בגין הפחתת נכסים ועלויות ביטוח, כתוצאה מרכישת השליטה בבנק והתכנית למזגו. ללא גידול חריג זה, מסתכם יחס היעילות (Cost-Income Ratio) ב-56.1%.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם בשנת 2020 ב-2,604 מיליון שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכם הרווח בקבוצה לפי מיסים בשנת 2020 ב-2,532 מיליון שקלים חדשים, לעומת 2,954 מיליון שקלים חדשים בשנת 2019, קיטון של 422 מיליון שקלים חדשים.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-817 מיליון שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכם הרווח בקבוצה לפי מיסים ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-745 מיליון שקלים חדשים, לעומת 709 מיליון שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 5.1%. ראה הסבר מפורט לעיל.

שיעור ההפרשה למיסים מהרווח בשנת 2020 הסתכם ב-34.7% (ללא השפעת בנק אגוד - 35.5%), לעומת 34.8% בשנת 2019. שיעור ההפרשה למיסים מהרווח ברבעון הרביעי של שנת 2020 הסתכם ב-34.9% (ללא השפעת בנק אגוד - 37.6%), לעומת ב-34.8%. שיעור ההפרשה למיסים מהרווח, הושפע, בין היתר, מהוצאות שאינן מוכרות לצרכי מס בגין תוכניות האופציות לעובדים של הבנק. לפרטים נוספים ראה ביאור 8 לדוחות הכספיים.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס - בשנת 2020 וברבעון הרביעי של השנה, נרשמו רווחים בסך של 1 מיליון שקלים חדשים, לעומת התקופות המקבילות בהן לא נרשמו רווחים בגין חברות כלולות.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יחב הסתכם בשנת 2020 ב-92 מיליון שקלים חדשים, לעומת 83 מיליון שקלים חדשים בשנת 2019, גידול בשיעור של כ-10.8%.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יחב הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-27 מיליון שקלים חדשים, לעומת 22 מיליון שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2020 ב-1,610 מיליון שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכם הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2020 ב-1,543 מיליון שקלים חדשים, לעומת 1,842 מיליון שקלים חדשים בשנת 2019, קיטון בשיעור של 16.2%.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-506 מיליון שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכם הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון הרביעי של שנת 2020 ב-439 מיליון שקלים חדשים, לעומת 440 מיליון שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 0.2%.

ההון העצמי של הבנק כולל גם גידול של 69 ו-27 מיליון שקלים חדשים בשנת 2020 וברבעון הרביעי של השנה, בהתאמה, בעיקר מהתאמות בגין הטבות לעובדים ומהתאמות בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן ("הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק"), זאת, בהשוואה לגידול של 14 מיליון שקלים חדשים ולקיטון של 14 מיליון שקלים חדשים בתקופות המקבילות אשתקד. לפרטים ראה ביאור 10 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר תוצאות קבוצת הבנק בתקופת הביניים ראה מידע רב רבעוני לשנתיים האחרונות בנספחים לדוחות השנתיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן התפתחות תשואת⁽⁴⁾ רווחי הקבוצה על ההון⁽²⁾, יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות⁽³⁾ ויחס המינוף בתום הרבעון⁽⁴⁾ (באחוזים):

		2019				2020		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
11.3	15.8	11.1	11.5	9.1 ⁽⁵⁾	9.0	9.5	11.4	תשואת רווח נקי על ההון
10.12	10.23	10.13	10.14	9.89	9.96	9.98	10.04	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון בתום הרבעון
120	118	122	121	117	122	128	133	יחס כיסוי הנזילות (רבעוני)
5.54	5.67	5.62	5.55	5.40	5.36	5.23	5.19	יחס המינוף בתום הרבעון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2019	2020	
11.9	9.5	תשואת רווח נקי על ההון

- (1) תשואה בחישוב שנתי.
 (2) התשואה ביחס להון העצמי הממוצע, הכולל את "סך כל האמצעים ההוניים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בינתיים יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובינתיים/בתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הון של איגרות חוב למסחר ושל איגרות חוב זמינות למכירה.
 (3) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, בסוגים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
 (4) יחס המינוף (Leverage Ratio) - הון רובד 1 לפי כללי באזל לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
 (5) תשואת הרווח הנקי על ההון בנטרול הכנסות מהסדר מוסכם עם המבטחים - 7.7%.

להלן נתוני הרווח והדיבידנד למניה (מניה רגילה בסך 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

		2019				2020		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
1.73	2.46	1.80	1.88	1.52	1.53	1.65	2.13	רווח בסיסי למניה
1.72	2.45	1.79	1.87	1.51	1.53	1.65	2.13	רווח מדולל למניה
-	-	167 ⁽⁴⁾	72	75	-	-	-	דיבידנד למניה (באגורות)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2018	2019	2020	
5.17	7.86	6.70	רווח בסיסי למניה
5.15	7.83	6.69	רווח מדולל למניה
106	178	75	דיבידנד למניה (באגורות)

לפרטים בדבר החלטת דירקטוריון הבנק להימנע מחלוקת דיבידנד, כל עוד הוראת השעה במסגרתה הופחתו יחסי הון המזעריים שהבנק נדרש לעמוד בהם בתוקף, ראה פרק דיבידנד להלן.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתחייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר				
שיעור השינוי (באחוזים)	2019	2020		
		ללא בנק אגוד	כולל בנק אגוד	
14.3	273,244	312,252	360,140	סך כל המאזן
43.5	51,672	74,161	86,570	מזומנים ופיקדונות בבנקים
7.9	204,708	220,828	245,525	אשראי לציבור, נטו
(16.5)	10,113	8,448	17,290	ניירות ערך
(0.9)	1,457	1,444	1,743	בניינים וציוד
17.0	210,984	246,753	284,224	פיקדונות הציבור
410.8	714	3,647	3,779	פיקדונות מבנקים
(11.4)	33,460	29,647	33,446	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
6.0	16,033	16,995	18,804	הון עצמי

מזומנים ופיקדונות בבנקים - יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים הסתכמה ב-86.6 מיליארדי שקלים חדשים. יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים, ללא השפעת בנק אגוד, גדלה במהלך שנת 2020 ב-22.5 מיליארדי שקלים חדשים והסתכמה ב-74.2 מיליארדי שקלים חדשים. הגידול ביתרה הינו במסגרת הניהול השוטף של נזילות הבנק.

אשראי לציבור, נטו - משקלו של האשראי לציבור, נטו במאזן המאוחד מסך כל הנכסים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2020 ל-68%. ללא השפעת בנק אגוד הגיע משקלו של האשראי לציבור, נטו מסך כל הנכסים ל-71%, לעומת 75% בסוף שנת 2019. האשראי לציבור, נטו ללא בנק אגוד, גדל במהלך שנת 2020 ב-16.1 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 7.9%.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני, התפתחות החובות הבעייתיים ומדדי סיכון שונים הנוגעים לאשראי לדיור ראה פרק הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	יתרה ליום 31 בדצמבר		שיעור השינוי (באחוזים)		
	2020	2019	לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר		2019
	כולל בנק אגוד	ללא בנק אגוד	כולל בנק אגוד	ללא בנק אגוד	ללא בנק אגוד
מטבע ישראלי	168,787	149,517	68.8	67.8	67.0
לא צמוד	64,524	59,723	26.3	27.0	28.0
צמוד מדד	12,116	11,588	4.9	5.2	5.0
מט"ח כולל צמוד מט"ח	98	-	-	-	-
לא כספי ⁽¹⁾	-	-	-	-	-
סך הכל	245,525	220,828	100.0	100.0	100.0

(1) עסקאות השאלת מניות הנכללות בהתאם להוראות הדיווח לציבור באשראי לציבור.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) ללא בנק אגוד	2019	2020		
		ללא בנק אגוד	כולל בנק אגוד	
				אנשים פרטיים:
7.7	134,637	145,043	155,422	משקי בית- הלוואות לדיור
(4.6)	21,632	20,647	25,335	משקי בית- אחר
56.3	224	350	362	בנקאות פרטית
6.1	156,493	166,040	181,119	סך הכל אנשים פרטיים
				פעילות עסקית:
15.8	20,857	24,146	28,948	עסקים קטנים וזעירים
7.8	7,063	7,611	9,427	עסקים בינוניים
11.7	15,152	16,925	19,859	עסקים גדולים
49.6	1,563	2,338	2,404	גופים מוסדיים
14.3	44,635	51,020	60,638	סך הכל פעילות עסקית
5.3	3,580	3,768	3,768	פעילות חוץ לארץ
7.9	204,708	220,828	245,525	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן, וכן פרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2019						ליום 31 בדצמבר 2020					
סיכון אשראי ⁽¹⁾			ללא בנק אגוד			ללא בנק אגוד			סיכון אשראי ⁽¹⁾		
סה"כ	פרטי	דיוור	סה"כ	פרטי	דיוור	סה"כ	פרטי	דיוור	סה"כ	פרטי	דיוור
1. סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽²⁾											
200,492	19,963	133,145	47,384	217,243	19,034	144,221	53,988	242,758	23,716	154,564	64,478
סיכון אשראי מאזני											
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾											
63,912	11,839	13,348	38,725	71,473	12,150	15,666	43,657	79,459	13,530	16,552	49,377
סך הכל סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי											
264,404	31,802	146,493	86,109	288,716	31,184	159,887	97,645	322,217	37,246	171,116	113,855
2. סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי											
א. לא בעייתי											
2,233	399	899	935	4,721	292	732	3,697	4,721	292	732	3,697
ב. סה"כ בעייתי											
3,676	231	1,532	1,913	3,274	182	1,249	1,843	3,775	201	1,285	2,289
השגחה מיוחדת ⁽⁴⁾											
2,226	117	1,476	633	1,602	70	1,152	380	1,735	73	1,188	474
נחות											
176	28	-	148	272	24	-	248	291	32	-	259
פגום											
1,274	86	56	1,132	1,400	88	97	1,215	1,749	96	97	1,556
סך הכל סיכון אשראי מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי											
5,909	630	2,431	2,848	7,995	474	1,981	5,540	8,496	493	2,017	5,986
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾ שאינו בדירוג ביצוע אשראי											
792	4	-	788	1,700	22	-	1,678	1,767	23	-	1,744
סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי											
6,701	634	2,431	3,636	9,695	496	1,981	7,218	10,263	516	2,017	7,730
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾											
1,537	24	1,476	37	1,180	16	1,140	24	1,228	24	1,176	28
סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור⁽⁵⁾											
271,105	32,436	148,924	89,745	298,411	31,680	161,868	104,863	332,480	37,762	173,133	121,585
נכסים שאינם מבצעים⁽⁶⁾											
1,230	55	56	1,119	1,357	56	97	1,204	1,569	61	100	1,408

(1) אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בסחונות המותרים ליניכי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(2) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.

(4) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(5) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(6) נכסים שאינם צוברים ריבית.

לפרטים בדבר סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיוור), סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל וסיכון האשראי לדיוור ראה פרק סיכון אשראי להלן, וכן פרק סיכון אשראי בדוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק. לפרטים נוספים ראה גם ביאורים 13 ו-30 בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן התפתחות התפלגות סיכון האשראי בקבוצה לפי גודל לווה (באחוזים):

2019		2020		2020		סיכון אשראי ללווה (באלפי שקלים חדשים)
שיעור מספר ליוויים בקבוצה	שיעור מסיכון אשראי כולל בקבוצה	ללא בנק אגוד		כולל בנק אגוד		
		שיעור מספר הלוויים בקבוצה	שיעור מסיכון אשראי כולל בקבוצה	שיעור מספר הלוויים בקבוצה	שיעור מסיכון אשראי כולל בקבוצה	
70.7	9.2	70.2	9.2	72.4	9.9	150 טד
17.1	19.9	18.5	21.7	17.2	21.0	150-600
11.3	39.4	10.4	36.5	9.6	35.2	600-2,000
0.9	31.5	0.9	32.6	0.8	33.9	מעל 2,000

להלן סיכון האשראי בענפי משק עיקריים בגין פעילות לווים בארץ⁽¹⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

2019		2020		2020		ענף משק
אחוז מסך סיכון האשראי המאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	ללא בנק אגוד		כולל בנק אגוד		
		אחוז מסך סיכון האשראי המאזני	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	אחוז מסך סיכון האשראי המאזני	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	
76.5	155,765	74.7	165,318	72.9	180,398	אנשים פרטיים (כולל הלוואות לדיור)
8.7	17,705	8.5	18,968	9.1	22,453	בינוי ונדל"ן
2.3	4,668	3.3	7,371	3.7	9,273	שירותים פיננסיים
2.8	5,700	3.1	6,987	3.2	7,991	תעשייה
4.1	8,272	4.1	9,206	4.6	11,300	מסחר
5.6	11,390	6.3	14,051	6.5	16,172	אחר
100.0	203,500	100.0	221,901	100.0	247,587	סך הכל

(1) כולל אשראי והשקעות באיגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים של הציבור.

סיכון האשראי מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ מאזני, אשר מרכיביהם משוקללים בהתאם לאופי הלווה וסוג האשראי בהתאם להוראות בנק ישראל. הסיכון המאזני כולל את יתרות האשראי לציבור, מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור והשקעות של הקבוצה באיגרות חוב של הציבור. סיכון האשראי החוץ מאזני כולל ערבויות ועסקאות במכשירים חוץ מאזניים, התחייבויות למתן אשראי ומסגרות אשראי שטרם נוצלו. סיכון האשראי הכולל לציבור בקבוצת הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2020 ב-332 מיליארדי שקלים חדשים. סיכון האשראי הכולל לציבור ללא בנק אגוד הסתכם ב-298 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 271 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 10.0%.

להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי ללא בנק אגוד (באחוזים)	31 בדצמבר		31 בדצמבר		מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים ⁽¹⁾ : מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו ערבויות לרוכשי דירות התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו התחייבויות להוצאת ערבויות ערבויות והתחייבויות אחרות ערבויות להבטחת אשראי אשראי תעודות מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽²⁾ : סך הכל ערך נקוב של מכשירים פיננסיים נגזרים נכסים (מאזניים) בגין מכשירים נגזרים התחייבויות (מאזניות) בגין מכשירים נגזרים
	2019	2020	ללא בנק אגוד	כולל בנק אגוד	
36.7	14,734	20,148	20,964		
(0.2)	10,672	10,651	11,903		
18.4	22,466	26,602	31,334		
10.1	8,160	8,985	10,191		
1.5	9,993	10,141	11,400		
(1.6)	8,613	8,475	9,260		
(9.5)	2,898	2,622	2,880		
26.2	206	260	311		
(12.8)	265,277	231,355	293,100		
43.1	2,578	3,688	4,543		
60.8	2,686	4,319	5,506		

(1) יתרות חוזיים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים.

(2) כולל עסקאות פורוורד, SWAPS, אופציות ונגזרי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך הסתכמה ב-17.3 מיליארדי שקלים חדשים.

יתרת ההשקעה בניירות ערך, ללא השפעת בנק אגוד, קטנה במהלך שנת 2020 ב-1.7 מיליארדי שקלים חדשים והסתכמה ב-8.4 מיליארדי שקלים חדשים. הקיסון ביתרת ההשקעה בניירות ערך הינו במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

להלן התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים (במיליוני שקלים חדשים):

הערך במאזן		עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים מהתאמות לשווי הוגן ⁽¹⁾	שווי הוגן ⁽⁴⁾	
31 בדצמבר 2020						
כולל בנק אגוד						
3,715	3,715	69	-	3,784		איגרות חוב המוחזקות לפידיון
11,738	11,621	119 ⁽²⁾	(2) ⁽²⁾	11,738		איגרות חוב זמינות למכירה
426	355	71 ⁽³⁾	-	426		השקעה במניות שאינן למסחר
1,411	1,415	4 ⁽³⁾	(8) ⁽³⁾	1,411		ניירות ערך למסחר
17,290	17,106	263	(10)	17,359		סך כל ניירות הערך
ללא בנק אגוד						
3,715	3,715	69	-	3,784		איגרות חוב המוחזקות לפידיון
4,227	4,196	33 ⁽²⁾	(2) ⁽²⁾	4,227		איגרות חוב זמינות למכירה
160	115	45 ⁽³⁾	-	160		השקעה במניות שאינן למסחר
346	345	1 ⁽³⁾	-	346		איגרות חוב למסחר
8,448	8,371	148	(2)	8,517		סך כל ניירות הערך
31 בדצמבר 2019						
4,032	4,032	61	-	4,093		איגרות חוב המוחזקות לפידיון
5,164	5,109	59 ⁽²⁾	(4) ⁽²⁾	5,164		איגרות חוב זמינות למכירה
149	104	45 ⁽³⁾	-	149		השקעה במניות שאינן למסחר
768	770	-	(2) ⁽³⁾	768		איגרות חוב למסחר
10,113	10,015	165	(6)	10,174		סך כל ניירות הערך

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

יתרה ליום 31 בדצמבר				
שיעור השינוי (באחוזים)	2019	2020	כולל בנק אגוד	
ללא בנק אגוד		ללא בנק אגוד		
2.3	5,038	5,153	10,937	מטבע ישראלי
8.6	607	659	1,674	לא צמוד
(42.7)	4,319	2,476	4,233	צמוד מדד
7.4	149	160	446	מטבע חוץ (כולל צמוד מטבע חוץ)
(16.5)	10,113	8,448	17,290	פריטים לא כספיים
				סך הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים (במיליוני שקלים חדשים):

הערך במאזן ליום		
31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
ללא בנק אגוד	ללא בנק אגוד	כולל בנק אגוד
איגרות חוב ממשלתיות:		
7,821	7,335	14,455
ממשלת ישראל		
1,781	451	451
ממשלת ארצות הברית		
9,602	7,786	14,906
סך הכל איגרות חוב ממשלתיות		
איגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל:		
-	368	622
סך הכל איגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל		
איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות:		
108	102	102
דרום קוריאה		
(2)70	-	59
ארצות הברית		
44	-	9
גרמניה		
(2)140	-	57
אחר		
362	102	227
סך הכל איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות		
איגרות חוב של חברות (פילוח לפי ענפי משק):		
-	-	439
נדלן מניב		
-	31	159
אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר		
-	-	74
כרייה וחציבה		
-	-	61
בניה		
-	-	59
תעשייה - תעשייה כימית		
-	1	264
אחר		
-	32	1,056
סך הכל איגרות חוב של חברות		
איגרות חוב של חברות מגובות נכסים (ABS)		
-	-	28
כרייה וחציבה		
-	-	5
אחרים		
-	-	33
סך הכל איגרות חוב של חברות מגובות נכסים (ABS)		
מניות וניירות ערך אחרים		
149	160	426
השקעה במניות שאינן למסחר		
49	59	216
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽⁴⁾		
-	-	20
מניות וניירות ערך אחרים למסחר		
149	160	446
סך הכל מניות וניירות ערך אחרים		
10,113	8,448	17,290
סך הכל ניירות ערך		

(1) מוצגות ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך), המותאמת לשינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.
(2) כולל חשיפה לבנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB).

לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך ובדבר ירידת ערך בעלת אופי זמני של ניירות ערך זמינים למכירה ופירוט משך הזמן בו קיימת ירידת ערך ושיעורה מהעלות המופחתת, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

בניינים וציוד - יתרת בניינים וציוד הסתכמה ב-1.7 מיליארדי שקלים חדשים.

יתרת בניינים וציוד, ללא השפעת בנק אגוד, קטנה במהלך שנת 2020 ב-13 מיליוני שקלים חדשים והסתכמה ב-1.4 מיליארדי שקלים חדשים. הקיטון ביתרת בניינים וציוד נובע משינוי שוטף בגין פחת ומנגד מהשקעות חדשות, בעיקר במסגרת ההשקעות הטכנולוגיות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע

להלן מידע בדבר השקעות והוצאות קבוצת הבנק, בגין מערך טכנולוגיית המידע.

הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע, כפי שנכללו בדוח רווח והפסד (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים)							
2019				2020 ⁽⁴⁾			
תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
292	62	5	359	263	58	4	656
130	13	-	143	129	9	-	267
244 ⁽⁷⁾	11	8	263	135	5	8	228
201	45	-	246	168	34	-	421
44	8	-	52	37	7	-	87
911	139	13	1,063	733	113	12	1,660

הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות⁽²⁾

הוצאות בגין רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים⁽³⁾

הוצאות בגין מיקור חוץ⁽⁴⁾

הוצאות בגין פחת⁽⁵⁾

הוצאות אחרות⁽⁶⁾

סך העלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע שנרשמו בתקופת הדיווח כנכסים בדוח הכספי

תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע, שלא נזקפו כהוצאה (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים)							
2019				2020 ⁽⁴⁾			
תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
18	-	-	18	13	-	-	13
93	66	-	159	111	45	-	156
103	8	1	112	94	-	-	94
214	74	1	289	218	45	-	263

עלויות בגין שכר עבודה ונלוות⁽²⁾

עלויות בגין רכישת רישיונות שימוש⁽³⁾

עלויות בגין מיקור חוץ⁽⁴⁾

יתרת הנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע לסוף שנת הדיווח

יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים)							
2019				2020			
תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
595	131	2	728 ⁽⁸⁾	544	100	2	647
71	1	-	72	38	-	-	38

סך הכל יתרה מופחתת

מזה: בגין שכר עבודה ונלוות

- החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד.
- כולל שכר עבודה של עובדים מקצועיים בתחום התוכנה והחומרה וכן שכר עובדים אחרים במערך טכנולוגיית המידע כגון: עובדי הנהלה, מנהלה, ועובדי תפעול. עלויות בגין שכר עבודה שנוספו לנכסים כוללות עלויות כוח אדם לשם פיתוח תוכנה לשימוש עצמי שהונו לנכסים על פי כללי חשבונאות מקובלים.
- ההוצאות כוללות בעיקר תחזוקה שוטפת של התוכנות. הוצאות אלה נכללות במסגרת הדוח הכספי בסעיף אחזקה ופחת בניינים וציוד. תוספות לנכסים הינן בגין רישיונות שימוש ורכישת תוכנות.
- ההוצאות הינן בגין תחזוקת תוכנה וחומרה הנעשית על ידי עובדים חיצוניים. הוצאות אלה נכללו במסגרת הדוח הכספי בסעיף אחזקה ופחת בניינים וציוד. תוספות לנכסים בגין מיקור חוץ כוללות עלויות בגין עובדים חיצוניים המועסקים בבנק בפיתוח תוכנות לשימוש עצמי.
- לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית של רישום הוצאות בגין פחת, ראה ביאורים 1 ו-8. ד.ט 16-1 לדוחות הכספיים.
- כולל הוצאות בגין שכירות ומיסים, תקשורת והוצאות הנהלה וכלליות.
- החל מיום 1 בינואר 2017 מקבל בנק יתרה מופחתת מחברה בינלאומית מקונצרן TaTa. החברה מתמחה במתן שירותים מיכניים, בין היתר לגופים פיננסיים ותאגידים בנקאיים בכל רחבי העולם. במסגרת זו בנק יתרה עושה שימוש במערכת ליבה בנקאית הכוללת שירותים בנקאיים באפיקים שונים בהתאם לתחומי הפעילות של הבנק. עלות השירותים הסתכמה בכ- 99 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020 (בשנת 2019 עלות השירותים הסתכמה בכ- 96 מיליוני שקלים חדשים).
- יתרה מופחתת ללא בנק אגוד 675 מיליוני שקלים חדשים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

פיקדונות הציבור - משקלם של פיקדונות הציבור מסך המאזן המאוחד הגיע ביום 31 בדצמבר 2020 ל-79%. שיעור זה גם ללא השפעת בנק אגוד, לעומת 77% ביום 31 בדצמבר 2019. במהלך שנת 2020 גדל היקף פיקדונות הציבור, ללא השפעת בנק אגוד, ב-35.8 מיליארדי שקלים חדשים, גידול בשיעור של 17.0%. הגידול בפיקדונות הציבור נובע מהסטה בהיקף משמעותי של נכסי לקוחות משוק ההון לפיקדונות בבנק, וכן מפעילות יזומה של הבנק לגיוס פיקדונות. פיקדונות הציבור כוללים פיקדונות ללקוחות קמעונאיים, תאגידים, גופים פיננסיים ואחרים.

להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

השיעור (באחוזים) מסך פיקדונות						
הציבור, נטו ליום 31 בדצמבר		שיעור השינוי (באחוזים)		יתרה ליום 31 בדצמבר		מגזר הצמדה
2019	2020	2019	2020	2019	2020	
ללא בנק אגוד		ללא בנק אגוד		ללא בנק אגוד		
2019	2020	2019	2020	2019	2020	
75.4	76.2	76.7	18.3	158,980	188,057	מטבע ישראלי
6.8	6.4	5.8	9.8	14,345	15,747	לא צמוד
17.9	17.4	17.5	14.1	37,659	42,949	צמוד מדד
-	-	-	-	-	-	מט"ח כולל צמוד מט"ח
-	-	-	-	-	-	לא כספי
100.0	100.0	100.0	17.0	210,984	246,753	סך הכל

להלן נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר				
שיעור השינוי (באחוזים)		ליום 31 בדצמבר		
2019	2020	2019	2020	
ללא בנק אגוד		ללא בנק אגוד		
2019	2020	2019	2020	
18.1	86,076	101,616	114,987	אנשים פרטיים:
13.8	14,839	16,881	20,178	משקי בית- אחר
17.4	100,915	118,497	135,165	בנקאות פרטית
40.6	26,725	37,588	44,382	סך הכל אנשים פרטיים
31.6	8,935	11,756	14,406	פעילות עסקית:
15.8	25,155	29,129	38,094	עסקים קטנים וזעירים
(0.3)	45,330	45,172	47,566	עסקים בינוניים
16.5	106,145	123,645	144,448	עסקים גדולים
17.5	3,924	4,611	4,611	גופים מוסדיים
17.0	210,984	246,753	284,224	סך הכל פעילות עסקית
				פעילות חוץ לארץ
				סך הכל

להלן התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019		2020	
ללא בנק אגוד		ללא בנק אגוד	
72,152	82,646	94,031	עד 1
50,875	61,980	73,376	מעל 1 עד 10
29,582	35,223	41,781	מעל 10 עד 100
22,193	28,342	35,060	מעל 100 עד 500
36,182	38,562	39,976	מעל 500
210,984	246,753	284,224	סך הכל

תקרת הפיקדון (במיליוני ש"ח)

עד 1

מעל 1 עד 10

מעל 10 עד 100

מעל 100 עד 500

מעל 500

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

פיקדונות מבנקים - יתרת פיקדונות מבנקים ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-3.8 מיליארדי שקלים חדשים. יתרת פיקדונות מבנקים ליום 31 בדצמבר 2020, ללא השפעת בנק אגוד, הסתכמה ב-3.6 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 0.7 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2019. הגידול ביתרת פיקדונות מבנקים נובע בעיקר מהלוואה מוניטרית בסך של כ-2.2 מיליארדי שקלים חדשים שהתקבלה מבנק ישראל, במסגרת תוכניתו למתן הלוואות לטווח ארוך במטרה להגדיל את היצע האשראי לעסקים קטנים וזעירים. לפרטים על התפתחות ההרכב של פיקדונות הציבור והתפתחות ההרכב של פיקדונות מבנקים, ראה ביאורים 18 ו-19 לדוחות הכספיים.

איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - יתרת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-33.4 מיליארדי שקלים חדשים. יתרת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2020, ללא השפעת בנק אגוד, הסתכמה ב-29.6 מיליארדי שקלים חדשים קיטון של 3.8 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2019. ראה גם פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

לפרטים בדבר יתרות הנכסים והתחייבויות של קבוצת הבנק בתקופות הביניים, ראה מידע רב-רבעוני בנספחים לדוחות השנתיים.

הון, הלימות הון ומינוף

הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק - יתרת ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-18.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 16.0 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019. הגידול בהון העצמי נובע, בין היתר, מעסקת רכישת בנק אגוד, במסגרתה נרכש מלוא הון המניות של בנק אגוד בתמורה להנפקת מניות בסך 1.2 מיליארדי שקלים חדשים.

להלן הרכב ההון העצמי (במיליוני שקלים חדשים):

שעור שינוי (באחוזים)	ליום 31 בדצמבר		
	2019	2020	
54.3	2,232	3,445	הון מניות ופרמיה ⁽¹⁾
24.3	70	87	קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
(16.9)	(332)	(276)	הפסד כולל אחר מצטבר ⁽²⁾⁽³⁾
10.6	14,063	15,548	עודפים ⁽⁴⁾
17.3	16,033	18,804	סך הכל

- (1) לפרטים בדבר הנפקת מניות ראה דוח על השינויים בהון העצמי.
- (2) לפרטים נוספים בדבר רווח (הפסד) כולל אחר ראה דוח מאוחד על הרווח הכולל וביאור 10 בדוחות הכספיים.
- (3) כולל התחייבות אקטואריות בגין תוכנית התייעלות לפרשת עובדים, ראה ביאורים 22 ו-25 בדוחות הכספיים.
- (4) לפרטים בדבר התפתחות ההכנסות והוצאות המצטברות ליתרת העודפים בתקופת הדיווח ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר לעיל.

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2020 הגיע ל-5.22% לעומת 5.87% בסוף שנת 2019.

הלימות הון

ההון הפיקוחי

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי באזל, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, לסיכון תפעולי, ולסיכון שוק.

ההון הכולל מורכב משני רבדים - הון רובד 1 (הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) והון רובד 2.

הון רובד 1 כולל בעיקר את רכיבי ההון המיוחסים לבעלי מניות הבנק (ההון החשבונאי בספרים) ואת זכויות המיעוט, ומהווה את המרכיב העיקרי בספיגת הפסדים.

הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בדרישות שנקבעו בהוראות. נכון ליום 31 בדצמבר 2020 אין לבנק מכשירי הון הנכללים בהון רובד 1 נוסף.

הון רובד 2 מורכב מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומכשירי הון מסוג CoCo (Contingent convertible capital instrument), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן כאשר יחס הון עצמי רובד 1 יורד מתחת לטריגר כמותי שנקבע, או כאשר נמסרה הודעת הפיקוח על הבנקים, לפיה הפעלת המנגנון לספיגת הפסדי קרן הכרחית לשמירת יציבות התאגיד הבנקאי (אירוע "אי קיימות" של הבנק). לפרטים בדבר הנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo בשנת 2020, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

כתבי התחייבויות נדחים, שהוכרו כמכשירי הון רובד 2 על פי ההוראות הקודמות, אינם כשירים כהון פיקוחי על פי ההוראות הנוכחיות (בעיקר עקב היעדר מנגנון ספיגת הפסדים) ומופחתים על פני תקופת הוראות מעבר עד ליום 1 בינואר 2022.

תכנון ההון של הבנק

תכנון ההון במהלך עסקים רגיל - הבנק עורך תחזית מפורטת רב שנתית לתכנון ההון תוך הבאה בחשבון של: שיעורי הגידול הצפויים בנכסי סיכון והרווחיות, התוכנית האסטרטגית, מדיניות חלוקת הדיבידנד, יעדי ההון והמינוף, שולי ביטחון נאותים וגורמים נוספים.

הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התחזית ובהתאם לצורך מעדכן את התחזית ובוחן פעולות נדרשות, וזאת לצורך עמידה ביעדי ההון שנקבעו.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

רגישות יחס הלימות ההון של הבנק לשינויים בהון עצמי רובד 1 ונכסי סיכון הינה:

שינוי בהון עצמי רובד 1 בסכום של 100 מיליוני שקלים חדשים יגרום לשינוי יחס הלימות הון רובד 1 של 0.05%. שינוי בנכסי הסיכון בסכום של 1 מיליארדי שקלים חדשים יגרום לשינוי יחס הלימות הון רובד 1 של 0.05%.

תהליך פנימי להערכת ההון - במסגרת התהליך בוחר הבנק כי קיימת כרית ספיגה הונית מספקת להתמודדות עם מגוון סיכונים הכרוכים בפעילות הבנק לרבות תרחישי קיצון.

אופק התכנון הינו לשלוש שנים ובו מאתגר הבנק את תכנון ההון בשורה של תרחישי קיצון הפוגעים באופן משמעותי ברווחיות הבנק, שוחקים את ההון שלו ומגדילים את היקף נכסי הסיכון. תוצאות תכנון ההון האחרון של הבנק מראות כי כרית הספיגה ההונית הגלומה בדרישת ההון המזערית על פי הוראות בנק ישראל, מספקת.

בהתאם, נקבע כי יעד ההון העצמי רובד 1 של הבנק לצורך תכנון ההון, יהיה בהתאם לנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, בתוספת שולי ביטחון נאותים.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

יעד הלימות הון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון על פי כללי באזל III כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, מחויב הבנק לשמור על יחס הון עצמי רובד 1 מזערי, שלא יפחת משיעור של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי שלא יפחת משיעור של 12.5% לטכ המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים. אופן החישוב של סך ההון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות.

ליחסים אלה התווספו דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.

ביום 31 במרץ 2020 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בעניין "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)", במסגרתה, הפחית הפיקוח על הבנקים את יחסי ההון המזעריים שהבנקים נדרשים לעמוד בהם במהלך העסקים הרגיל, בנקודת אחוז אחת, כל עוד הוראת השעה בתוקף. זאת, תוך ציפייה כי הבנקים יעשו שימוש בעודפי ההון, אגב הפחתת דרישות ההון, כדי לתמוך בפעילות הכלכלית במשק, לטובת הגדלת האשראי ולתמיכה במשקי הבית והמגזר העסקי, ולא לצורך מטרת אחרות, לרבות חלוקת דיבידנד ורכישה עצמית של מניות, כל עוד הוראת השעה בתוקף. ביום 27 באפריל 2020 פורסם עדכון נוסף להוראה 250, לפיו דרישת ההון הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור, לא תחול על הלוואות לדיור אשר יועמדו בתקופת המשבר.

ביום 16 בספטמבר 2020 פורסם עדכון נוסף להוראה, במסגרתו הוארך תוקף ההקלות שניתנו בהוראת השעה לתקופה נוספת של 6 חודשים עד ליום 31 במרץ 2021, וכדי לאפשר לבנק לחזור ליחסי ההון המזעריים עם תום תוקף הוראת השעה, תמשיך ההקלה לחול 24 חודשים נוספים, ובלבד שיחסי ההון לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף ההוראה או יחסי ההון המזעריים שחלים על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

בהתאם לכך יחס הון עצמי רובד 1 המזערי שנדרש הבנק לעמוד בו בצירוף דרישת ההון הנוספת בשיעור 1% מיתרת ההלוואות לדיור, ליום 31 בדצמבר 2020, לא יפחת משיעור של 8.68% יחס ההון הכולל המזערי לא יפחת משיעור של 12.18% (אלהים יתווספו שולי ביטחון נאותים).

לפרטים בדבר הנפקת כתיב התחייבות נדחים מסוג CoCo ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

לפרטים בדבר האיחוד לראשונה של בנק אגוד, ויתרת זכות נדחית הנכללת במאזן המאוחד, ראה ביאור 25. ו. לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים על החלטות הדירקטוריון הנוגעות ליחס הון לרכיבי סיכון ולמדיניות חלוקת דיבידנד, ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים ופרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון (מדיניות חלוקת דיבידנד), להלן.

להלן חישוב יחס הלימות הון (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר		
2019	2020	
		הון לצורך חישוב יחס ההון
16,520	20,137	הון עצמי רובד 1
16,520	20,137	הון רובד 1
6,090	7,176	הון רובד 2
22,610	27,313	סך הכל הון כולל
		יתרות משוקללות של נכסי סיכון
150,878	185,392	סיכון אשראי
1,791	2,228	סיכונים שוק
10,189	12,864	סיכון תפעולי
162,858	(1)200,484	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

(1) היתרות המשוקללות של נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2020 כוללות סך של כ-23.7 מיליארדי שקלים חדשים בגין בנק אגוד. החל מיום 30 בספטמבר מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. לפרטים נוספים בדבר רכיבת אגוד ראה סעיף ביאור 25. לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה (באחוזים):

ליום 31 בדצמבר		
2019	2020	
10.14	10.04	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
10.14	10.04	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
13.88	13.62	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.83	8.68	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים
13.33	12.18	יחס הון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים

2. חברות בת משמעותיות (באחוזים)

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאחדות שלו

9.51	9.44	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
9.51	12.76	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
13.22	8.00	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים
9.00	11.50	יחס הון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים

בנק אגוד לישראל בע"מ והחברות המאחדות שלו

	12.91	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
	16.23	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
	8.44	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים
	11.94	יחס הון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים

להלן התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2020		קבוצת חשיפה
יתרות משוקללות של		יתרות משוקללות של		
נכסי סיכון	דרישת הון ⁽²⁾	נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	
12	90	16	135	חובות של ריבונות
28	208	45	368	חובות של ישויות סקטור ציבורי
69	517	172	1,416	חובות של תאגידים בנקאיים
5,893	44,210	6,844	56,194	חובות של תאגידים
547	4,101	823	6,758	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
2,049	15,372	2,232	18,325	חשיפות קמעונאיות ליחידים
1,108	8,309	1,260	10,342	הלוואות לעסקים קטנים
9,687	72,671	10,152	83,351	משכנתאות לדיור
669	5,016	976	8,016	נכסים אחרים
20,062	150,494	22,520	184,905	סך הכל

(1) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 12.18% מיתרות נכסי הסיכון. לפרטים בדבר הפחתת יחסי ההון המזעריים שבנקים נדרשים לעמוד בהם במהלך העסקים הרגיל, בנקודת אחוז אחת, ראה ביאור 25.ה. לדוחות הכספיים.

(2) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.33% מיתרות נכסי הסיכון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון CVA וסיכון תפעולי (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2020		קבוצת חשיפה
יתרות משוקלות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽²⁾	יתרות משוקלות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	
239	1,791	271	2,228	סיכון שוק
51	384	59	487	סיכון CVA ⁽³⁾
1,358	10,189	1,567	12,864	סיכון תפעולי ⁽⁴⁾
1,648	12,364	1,897	15,579	סך הכל
21,710	162,858	24,417	200,484	סך נכסי הסיכון

(1) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 12.18% מיתרות נכסי הסיכון. לפרטים בדבר הפחתת יחסי ההון המזעריים שבנקים נדרשים לעמוד בהם במהלך העסקים הרגיל, בנקודת אחוז אחת, ראה ביאור 25 ה. לדוחות הכספיים.

(2) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.33% מיתרות נכסי הסיכון.

(3) Credit Value Adjustments, שערך לשווי שוק בגין סיכון אשראי של צד נגדי, בהתאם להוראות באזל III.

(4) הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי חושבה לפי הגישה הסטנדרטית.

יחס המינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף אשר אימצה את המלצות ועדת באזל לעניין יחס מינוף. יחס המינוף מבוטא באחוזים ומוגדר כיחס בין הון רובד 1 לבין סך החשיפות. סך החשיפות של הבנק הינו סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים, לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים.

ביום 15 בנובמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "התאמות נוספות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם וירוס הקורונה (הוראת שעה)" לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250, במסגרתה יחס המינוף לא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד, לעומת 5% לפני השינוי, החל מיום 15 בנובמבר 2020 ועד ליום 31 במרץ 2021. לפרטים נוספים ראה ביאור 25 ט. לדוחות הכספיים.

להלן יחס המינוף של הבנק:

ליום 31 בדצמבר		
2019	2020	
		1. בנתוני המאוחד
16,520	20,137	הון רובד 1
297,779	388,370 ⁽¹⁾	סך החשיפות
		באחוזים
5.55	5.19	יחס המינוף
5.00	4.50	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		2. חברות בת משמעותיות
		בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו
5.56	5.07	יחס המינוף
4.70	4.50	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		בנק אגוד לשראל בע"מ והחברות המאוחדות שלו
	6.12	יחס המינוף
	4.50	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

לפרטים נוספים ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים ודוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

(1) סך החשיפות ליום 31 בדצמבר 2020 כולל סך של כ-49.8 מילארדי שקלים חדשים בגין בנק אגוד. החל מיום 30 בספטמבר מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. לפרטים נוספים בדבר רכישת אגוד ראה ביאור 25 ו. לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

דיבידנד

מדיניות חלוקת דיבידנד

מדיניות הדיבידנד של הבנק, החל משנת 2018, הינה לחלק, בגין הרווחים הרבעוניים, דיבידנד בשיעור של עד 40% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק. מדיניות זו, הינה בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, ולשמירה על שולי ביטחון נאותים.

ביום 29 במרץ 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה בדבר הקלה ביחסי ההון המזעריים שהבנקים נדרשים לעמוד בהם, ובדבר הציפייה כי הבנקים יעשו שימוש בעודפי ההון, אגב הפחתת דרישות ההון, כדי לתמוך בפעילות הכלכלית במשק, לטובת הגדלת האשראי ולתמיכה במשקי הבית והמגזר העסקי, ולא לצורך מטרות אחרות, לרבות חלוקת דיבידנד ורכישה עצמית של מניות. לפרטים נוספים ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

בהמשך לכך, ביום 13 באפריל 2020, החליט הדירקטוריון כי הבנק יימנע מחלוקת דיבידנד (לרבות רכישה עצמית של מניות הבנק), כל עוד הוראת השעה בתוקף; זאת, בין היתר, לאור עמדת הפיקוח על הבנקים, כאמור לעיל, ובשים לב לאמור לעיל ובכלל זאת לאי הוודאות בדבר השלכות משבר הקורונה על הבנק כמפורט לעיל.

לפרטים בדבר תמצית ההחלטות הקודמות שקבע הדירקטוריון לעניין מדיניות חלוקת דיבידנד ראה ביאור 24 לדוחות הכספיים.

חלוקת דיבידנד

הכרזה על דיבידנד

להלן פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2018 (בסכומים מדווחים):

יום ההכרזה	יום התשלום	דיבידנד למניה	שיעור דיבידנד מהרווח	סך הכל דיבידנד ששולם (מיליוני שקלים חדשים)
26 בפברואר 2018	26 במרץ 2018	47.03	0.30	109.5
7 במאי 2018	5 ביוני 2018	58.91	0.40	137.2
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2018⁽¹⁾				
12 באוגוסט 2019	27 באוגוסט 2019	167.21	0.40 ⁽³⁾	392.0
18 בנובמבר 2019	3 בדצמבר 2019	71.89	0.40	168.8
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2019⁽²⁾				
24 בפברואר 2020	11 במרץ 2020	74.89	0.40	176.0

(1) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2018 - 137.2 מיליוני שקלים חדשים.

(2) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2019 - 560.8 מיליוני שקלים חדשים.

(3) שיעור הדיבידנד מהרווח הנקי של המחצית הראשונה של שנת 2019.

פעילות חוץ מאזנית אחרת

להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי ניהול, תפעול ו/או משמורת (במיליוני שקלים חדשים):

לימודי שיעור השנוי (באחוזים)	ליום 31 בדצמבר		ניירות ערך ⁽¹⁾
	2019	2020	
ללא בנק אגוד	ללא בנק אגוד	כולל בנק אגוד	
(2.5)	452,549	441,039	465,591
4.9	93,336	97,895	97,895
(16.0)	68,308	57,392	70,254
(14.5)	13,546	11,585	11,585
(7.9)	15,519	14,299	14,597

(1) שווי יתיקי ניירות ערך במשמורת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יצוין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת ניירות הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

(2) לרבות:

- יתרות אשראי המוגבות בפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה מסרווח או מעמלות.

- הלוואות אחרות בנייהול הבנק לרבות, הלוואות לדיור שהבנק מנהל ומתפעל בעבור אחרים.

תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

מגזרי פעילות פיקוחיים

בהתאם להוראה הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים, נדרש הבנק לתת בדוחות הכספיים גילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, כאשר השייך למגזר פעילות פיקוחי נקבע לרוב על פי מחזור הפעילות של הלקוח (מחזור מכירת שני או היקף הכנסות שנתיות).

מגזרי הפעילות הפיקוחיים נחלקים למגזרי פעילות של אנשים פרטיים ומגזרי פעילות של לקוחות עסקיים שאינם פרטיים (לרבות גופים מוסדיים והניהול הפיננסי של הבנק).

אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

מגזרי הפעילות של הבנק ב"גישת ההנהלה" מבוססים על שייך הלקוח ליחידה הארגונית האחראית בתקופה שחלפה.

לעומת זאת, פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחידות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט בביאור 29 לדוחות הכספיים.

קיים מתאם גבוה בין המאפיינים שקבעה ההנהלה לצורך שייך לקוחות לחטיבה האחראית לבין ההגדרות הפיקוחיות.

יחד עם זאת, ייתכנו מצבים בהתאם ל"גישת ההנהלה" בהם השייך הסופי של הלקוח יתבסס על פרמטרים נוספים, לדוגמה: התמחות של יחידה מסוימת בסוגי פעילות של לקוחות או ניסיון שנצבר בעבודה עם הלקוח, המעניק יתרונות עסקיים ושירותיים לשייך הלקוח לחטיבה ספציפית.

לאור דרישת המפקח על הבנקים לדון ולנתח במסגרת דוח הדירקטוריון והנהלה את מגזרי הפעילות הפיקוחיים, ולאור העובדה שקיים מתאם בין המגזרים ה"פיקוחיים" ל"גישת ההנהלה", יוצג המידע המגזרי (הכמותי והאיכותי) להלן, באופן תמציתי, לכל מגזר ומגזר באופן הבא:

- הגדרה פיקוחית של המגזר.
- תיאור איכותי תמציתי של המגזר (ב"גישת ההנהלה").
- הסבר להבדלים בין ההגדרה ה"פיקוחית" לבין אופן ניהול העסקים בפועל (ב"גישת ההנהלה").
- תוצאות כספיות של המגזר (ב"גישה הפיקוחית").

החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד.

לפרטים ותיאור המגזרים באופן מפורט, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלו. התוצאות הכספיות לפי "גישת ההנהלה" מוצגות בביאור 29 לדוחות הכספיים.

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

רווח נקי ⁽¹⁾		חלק מסך רווח נקי (באחוזים)	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
2020	2019	2020	2019
אנשים פרטיים:			
726	756	44.8	41.0
(10)	52	-	2.8
65 ⁽²⁾	2	4.0	0.1
781	810	48.8	43.9
פעילות עסקית:			
327	410	20.2	22.3
88	144	5.4	7.8
203	297	12.5	16.1
10	27	0.6	1.5
628	878	38.7	47.7
116	39	7.2	2.1
1,525	1,727	94.7	93.7
85	115	5.3	6.3
1,610	1,842	100.0	100.0

(1) החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד.
 (2) כולל הכנסות בן 82 מיליוני שקלים חדשים (54 מיליוני שקלים חדשים לאחר מס) בגין שיפוי מחברות הביטוח. לפרטים נוספים ראה פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה.

לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר משקי הבית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר משקי בית כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית. כלומר המגזר לא כולל אנשים פרטיים עם יתרת נכסים פיננסיים הגבוהה מ-3 מיליון שקלים חדשים. אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדיר" ו-"אנשים פרטיים - אחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר (ב"גישת ההנהלה")

מגזר משקי הבית מאופיין בלקוחות פרטיים, להם יתרת חבות נמוכה ופעילות בהיקפים כספיים נמוכים באופן יחסי. על לקוחות המגזר נמנים לקוחות המנהלים חשבונות של יחידים, חשבונות משותפים של בני זוג וכדומה, וכן נוטלי המשכנתאות. המגזר מתאפיין ברמה גבוהה של פיזור והוא מטופל בחטיבה הקמעונאית של הבנק.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסינון הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 1 מיליון שקלים חדשים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- ככלל, לקוחות פרטיים משויכים למגזרי משקי הבית. לפי הגישה הפיקוחית, לקוחות פרטיים עם חבות גבוהה או בעלי מאפיינים עסקיים, מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים ולא למגזר משקי הבית.

התפתחויות שחלו במגזר משקי הבית בתקופה

- במסגרת רכישת השליטה בבנק אגוד, נוספה למגזר פעילות בהיקף של כ-15 מיליארדי שקלים חדשים, מהם 10.3 מיליארדי שקלים חדשים בהלוואות לדיר ו-4.7 מיליארדי שקלים חדשים באשראי אחר למשקי בית.
- בשנת 2020 נמשכו המאמצים הציבוריים לעידוד כניסתם של גופים חוץ-בנקאיים לתחרות בתחום משקי הבית ולהגדלת התחרות בתחום האשראי הצרכני. לצד החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, קיימים מספר מהלכי חקיקה ורגולציה מקבילים שצפויים להביא להגברת התחרות במגזר ובהם הפעלת מאגר נתוני אשראי שעלה לאוויר בחודש אפריל 2019, פרויקט הסדרת ניווד חשבונות בין בנקים שצפוי לעלות לאוויר בספטמבר 2021 וכן פרויקט להסדרת מערכת לשיתוף מידע בנקאי באמצעות הגדרת סטנדרט API ל"בנקאות פתוחה" שצפוי לעלות לאוויר באופן הדרגתי החל משנת 2021.
- במהלך שנת 2020 נמשכה באופן מתון יותר בהשוואה לשנים קודמות תופעת סגירת סניפים וצמצום עמדות טלרים בסניפים של חלק מהבנקים במערכת תוך הפניית הלקוחות לפתרונות דיגיטליים. במסגרת זו, ובהתאם לחקיקה מחודש אוגוסט 2016 לעניין חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מספר 22) התשע"ו-2016, תאגיד בנקאי המבקש לסגור סניף קבוע נדרש לקבל אישור מהמפקח על הבנקים וזאת לאחר שמוגשת בקשה מנומקת בכתב על כך.
- בתחום כרטיסי האשראי, נמשכו התמורות הרגולטוריות שנגזרות, בין השאר, כתוצאה מיישום החוק להגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל. במהלך שנת 2019 בוצע תהליך ההיפרדות של חברות כרטיסי האשראי מהבנקים. כמו כן, נחתמו מספר הסכמים משמעותיים בין חברות כרטיסי אשראי לבין מועדונים קמעונאיים להנפקה משותפת של כרטיסים חוץ-בנקאיים. בשנת 2020 חל שינוי משמעותי בשוק כרטיסי האשראי לאור לוחות הזמנים שקבע בנק ישראל לעניין ביצוע עסקאות בבתי עסק במסופים התומכים בטכנולוגיית EMV (טכנולוגיה של קריאת שבב על גבי כרטיס האשראי) וההיערכות לכניסה לשוק הישראלי של אפליקציות תשלומים בינלאומיות. במסגרת זו, חתם הבנק עם Apple על הסכם שבמסגרתו יוכלו לקוחות הבנק לשלם בארנק Apple Pay באמצעות כרטיסי אשראי בנקאיים. הבנק מאפשר גם תשלום בארנקים של 3 חברות כרטיסי האשראי ובחן אפשרויות נוספות בכל הנוגע לתשלומים בארנקים במכשירי אנדרואיד.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019			2020		
במיליוני שקלים חדשים					
הלוואות			הלוואות		
סך הכל	לדיוור	אחר	סך הכל	לדיוור	אחר
3,044	1,695	1,349	3,258	1,929	1,329
-	-	-	2	(6)	8
686	160	526	720	146	574
3,730	1,855	1,875	3,980	2,069	1,911
143	44	99	409	279	130
2,279	651	1,628	2,402	678	1,724
1,308	1,160	148	1,169	1,112	57
456	404	52	406	386	20
852	756	96	763	726	37
רווח ורווחיות					
סך הכל הכנסות ריבית, נטו					
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית					
עמלות והכנסות אחרות					
סך ההכנסות					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
הוצאות תפעוליות אחרות					
רווח לפני הפרשה למיסים					
הפרשה למיסים					
רווח לאחר מיסים					
רווח נקי (הפסד):					
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
(44)	-	(44)	(47)	-	(47)
808	756	52	716	726	(10)
המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי					
מאזן - סעיפים עיקריים:					
אשראי לציבור (יתרת סוף)					
157,204	135,311	21,893	182,007	156,364	25,643
אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)					
156,269	134,637	21,632	180,757	155,422	25,335
פיקדונות הציבור (יתרת סוף)					
86,076	-	86,076	114,987	-	114,987
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור					
151,457	130,749	20,708	164,319	142,921	21,398
יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור					
84,672	-	84,672	99,635	-	99,635
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון					
93,839	74,823	19,016	102,853	82,671	20,182
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:					
מרווח מפעילות מתן אשראי					
2,453	1,622	831	2,692	1,831	861
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות					
516	-	516	458	-	458
אחר					
75	73	2	108	98	10
3,044	1,695	1,349	3,258	1,929	1,329
סך הכל הכנסות ריבית נטו					

תרומת מגזר משקי הבית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2020 הסתכמה ב-716 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד, הסתכמה ב-725 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 808 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

תרומת הלוואות לדיוור (כולל הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים) בשנת 2020 הסתכמה ב-726 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמה ב-727 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 756 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. סך הכל הכנסות הריבית נטו, הסתכמו ב-1,929 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-1,902 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,695 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-12.2%, הנובע בעיקר מעלייה של כ-9.8 מיליארדי שקלים חדשים ביתרת האשראי הממוצעת.

בשנת 2020 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 279 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 44 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. לפרטים נוספים ראה לעיל פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-678 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-639 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 651 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מקיטון בהוצאות השכר והנלוות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

תוצאות יתר פעילות משקי הבית (שאינה הלוואות לדיור) בשנת 2020 הסתכמו בהפסד של 10 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו בהפסד של 2 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח 52 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. סך הכל הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-1,329 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-1,274 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,349 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-5.6% הנובע בעיקר מהשפעת ירידת ריבית הפריים. העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-574 מיליוני שקלים חדשים, ללא בנק אגוד הסתכמו ב-554, לעומת 526 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-5.3% הנובע בעיקר מגידול בהכנסות מעמלות ניירות ערך.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-130 מיליוני שקלים חדשים, ללא בנק אגוד הסתכמו ב-125 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 99 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. לפרטים נוספים ראה לעיל פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-1,724 מיליוני שקלים חדשים, ללא בנק אגוד הסתכמו ב-1,634 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,628 מיליוני שקלים חדשים, גידול של כ-6 מיליוני שקלים חדשים, בעיקר כתוצאה מגידול בהוצאות האחזקה, בעקבות העלייה בהוצאות שכר דירה, בהמשך ליישום התקן החדש בנושא חכירות, מעלייה בהוצאות אבטחה כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה ומגידול בהוצאות הפחתת השקעות טכנולוגיות. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר בנקאות פרטית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר בנקאות פרטית כולל אנשים פרטיים אשר יתרת תיק הנכסים הפיננסיים שלהם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים אחרים) עולה על 3 מיליוני שקלים חדשים.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר (ב"גישת ההנהלה")

מגזר הבנקאות הפרטית נותן שירותים בנקאיים בישראל הן ללקוחות ישראלים והן ללקוחות תושבי חוץ. בנקאות פרטית הינה תפיסה של שירות בנקאי המיועד ללקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, שחלק ניכר מפעילותם נעשה בתחום ניהול נכסים פיננסיים. לקוחות הבנקאות הפרטית הינם בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי פיקדונות נזילים והשקעות בניירות ערך בסכומים העולים על 3 מיליוני שקלים חדשים.

היעוץ הפיננסי, המהווה חלק מהשירות המוצע למגזר פעילות זה, ניתן ללקוחות המגזר החתומים על הסכמי ייעוץ. כמו כן, מוצע מענה ליתר צרכיהם הפיננסיים של לקוחות אלה, תוך מתן שירות אישי ברמה גבוהה והצעת מוצרים מתקדמים ומגוונים.

מגזר זה מתאפיין בפוטנציאל הרחבת הקשר העסקי עם הלקוחות שהם ממעמד סוציו אקונומי גבוה והדורשים שירות מקצועי אישי בזמינות גבוהה.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 1 מיליוני שקלים חדשים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.

- מגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה כולל גם עסקים שלהם היקפי נכסים נזילים, בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות אלה מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים בגישת מגזרים פיקוחיים.

התפתחויות שחלו במגזר בנקאות פרטית בתקופה

בשנה החולפת לא חלו התפתחויות מהותיות בשוקים ושינויים מהותיים במאפייני הלקוחות במגזר הבנקאות הפרטית.

לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
86	79	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
11	99	עמלות והכנסות אחרות
97	178	סך ההכנסות
2	6	הוצאות בגין הפסדי אשראי
92	72	הוצאות תפעוליות אחרות
3	100	רווח לפני הפרשה למיסים
1	35	הפרשה למיסים
2	65	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
227	370	אשראי לציבור (יתרת סוף)
224	362	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
14,839	20,178	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
112	178	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
13,938	17,072	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
26	70	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
-	1	מרווח מפעילות מתן אשראי
86	76	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	2	אחר
86	79	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת פעילות מגזר הבנקאות הפרטית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בשנת 2020 הסתכמה ברווח של 65 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמה ב-61 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר השינוי נובע מהכנסה של 54 מיליוני שקלים חדשים לאחר מס בגין הסדר מבטחים, כאמור להלן.

סך הכל הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-79 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-76 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 86 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר כתוצאה מירידה בשיעור מרווח הפיקדונות.

ההכנסות האחרות כוללות הכנסות בסך 82 מיליוני שקלים חדשים (54 מיליוני שקלים חדשים לאחר מס) בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיום הליכים נגזרים. לפרטים נוספים ראה פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה.

העמלות וההכנסות האחרות בנטרול הכנסה בגין הסדר מוסכם עם המבטחים ובנטרול השפעת בנק אגוד, הסתכמו ב-14 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 11 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול הינו בהכנסות מעמלות ניירות ערך.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-72 מיליוני שקלים חדשים, ללא בנק אגוד הסתכמו ב-71 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 92 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר מקיטון בהוצאות משפטיות בסך כ-13 מיליוני שקלים חדשים וכן משיפור במנגנון ייחוס ההוצאות בין מגזר בנקאות פרטית למגזר פעילות חוץ לארץ.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

מגזר עסקים זעירים וקטנים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים זעירים וקטנים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר (ב"גישת הנהלה")

מגזר העסקים הזעירים והקטנים פועל במסגרת החטיבה הקמעונאית וכולל בעיקר חברות קטנות ולקוחות עסקיים קטנים, בעלי מחזור קטן מ-10 מיליוני שקלים חדשים (עסק זעיר) וכן מחזור פעילות גדול או שווה ל-10 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים (עסק קטן). בהתאם לגישת הנהלה קיימים מקרים שבהם לקוחות חוצים את רף המחזור וממשיכים להיות מטופלים בחטיבה הקמעונאית.

המגזר מאופיין בפוזר גבוה של הלקוחות. לאור העובדה שזמינות הנתונים ואיכותם לגבי הלקוחות במגזר זה נמוכה ביחס ללקוחות עסקיים גדולים, נדרשים טיפול מקצועי ואמצעי בקרה מתאימים, על מנת להעריך את טיב הלקוח לצורך מתן אשראי. בנוסף, מאופיין מגזר זה בשיעור ביטחונות גבוה, הנדרש מהלקוחות להבטחת פירעון האשראי.

הבדלים בין גישת הנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות עסקיים, שלהם היקפי נכסים גדולים בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים, משויכים למגזר בנקאות פרטית לפי גישת הנהלה. לקוחות אלה מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים, בהתאם למחזור פעילותם השנתי, לפי גישת מגזרים פיקוחיים.
- לקוחות עסקיים אשר משויכים כיום לבנקאות מסחרית לפי גישת הנהלה, ומחזור הפעילות השנתי שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים, מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים בגישה הפיקוחית.

התפתחויות שחלו במגזר עסקים זעירים וקטנים בתקופה

מגמת התעצמות התחרות בין הבנקים במגזר העסקים הקטנים המשיכה לצבור תאוצה בשנה האחרונה. בנוסף, ננקטו מספר פעולות ציבוריות לעידוד כניסתם של גופים חוץ-בנקאיים לפעילות בתחום האשראי לעסקים קטנים.

שינויים במאפייני הלקוחות במגזר

המגזר מאופיין בפוזר גבוה של לקוחות ובשיעור ביטחונות גבוה הנדרש מהלקוחות על מנת להבטיח את פירעון האשראי. במהלך שנת 2020, לאור משבר הקורונה, הועמדו הלוואות ייעודיות ללקוחות המגזר במסגרת הקרן בערבות המדינה לעסקים קטנים ובינוניים לסייע בהתמודדות עם משבר הקורונה.

לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
1,150	1,188	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
387	440	עמלות והכנסות אחרות
1,537	1,628	סך ההכנסות
166	321	הוצאות בגין הפסדי אשראי
734	803	הוצאות תפעוליות אחרות
637	504	רווח לפני הפרשה למיסים
222	175	הפרשה למיסים
415	329	רווח לאחר מס
(5)	(5)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
410	324	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
21,241	29,514	אשראי לציבור (יתרת סוף)
20,857	28,948	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
26,725	44,382	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
20,412	23,880	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
25,283	34,255	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
19,517	22,792	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
984	1,026	מרווח מפעילות מתן אשראי
142	122	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
24	40	אחר
1,150	1,188	סך הכל הכנסות ריבית נטו

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

תרומת מגזר עסקים קטנים וזעירים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2020 הסתכמה ב-324 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמה ב-311 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 410 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-1,188 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-1,152 מיליוני שקלים חדשים לעומת 1,150 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, הגידול נובע בעיקר מגידול בהיקפי האשראי והפיקדונות הממוצעים שקוזז מירידה בשיעור המרווח המימוני בעיקר מהשפעת ירידת ריבית הפריים.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-440 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-416 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 387 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-7.5% הנובע בעיקר מגידול בהכנסות מעמלות ניירות ערך ובעמלות מעסקי מימון.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-321 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-325 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 166 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. לפרטים נוספים ראה לעיל פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-803 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-754 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 734 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע בעיקר כתוצאה משיפור מנגנון ייחוס ההוצאות בין מגזר הלוואות לדיוור למגזר עסקים קטנים וזעירים וכן משינוי בייחוס ההוצאות הטכנולוגיות.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים בינוניים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים בינוניים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-50 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר (ב"גישת ההנהלה")

מגזר עסקים בינוניים כולל בעיקר חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market) ובעלי מחזור פעילות שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים. הטיפול בלקוחות מגזר זה הינו באחריות החטיבה העסקית של הבנק בעיקר, בסקטור עסקים, הפועל באמצעות שלושה מוקדים עסקיים הפרוסים ברחבי הארץ. ככלל, החל משנת 2019 מסווגים למגזר זה לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית - בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-50 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

לקוחות המגזר שעיקר פעילותם בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בנייה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה. לקוחות מגזר זה, הפועלים בכל ענפי המשק, מאופיינים הן במגוון השירותים הבנקאיים שהם צורכים והן בשיעור הביטחונות הנדרשים, הגבוה על פי רוב ביחס ללקוחות מגזר הבנקאות העסקית.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- במגזר בנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה קיימים עסקים בעלי מחזורי פעילות שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שקיימים לקוחות מסוימים בבנקאות המסחרית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים, המסווגים במגזר עסקים זעירים וקטנים לפי מגזרי פעילות פיקוחיים.
- מנגד, קיימים לקוחות עסקיים המסווגים למגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה, בעלי מחזור פעילות שנתי נמוך מ-250 מיליוני שקלים חדשים, אשר משויכים למגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
- ככלל, החל משנת 2019 מסווגים לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית כך שהמתאם בין גישת ההנהלה לגישה הפיקוחית כאמור לעיל, גדל.

לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
295	309	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	1	הכנסות מימון שאינן מריבית
90	96	עמלות והכנסות אחרות
385	406	סך ההכנסות
42	136	הוצאות בגין הפסדי אשראי
122	136	הוצאות תפעוליות אחרות
221	134	רווח לפני הפרשה למיסים
77	46	הפרשה למיסים
144	88	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
7,196	9,660	אשראי לציבור (יתרת סוף)
7,063	9,427	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
8,935	14,406	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
7,104	8,108	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
8,388	10,570	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
8,157	9,192	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
240	260	מרווח מפעילות מתן אשראי
46	36	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
9	13	אחר
295	309	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים בינוניים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2020 הסתכמו ב-88 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמה ב-84 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 144 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-309 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-298 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 295 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-96 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-92 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 90 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

בסעיף ההוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הוצאה של 136 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-138 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 42 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. לפרטים נוספים ראה לעיל פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-136 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-122 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד, לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים גדולים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים גדולים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת ההנהלה")

המגזר מתמחה במתן מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות מהגדולות במשק הפועלות במגוון ענפים, בעלי מחזורי פעילות הגבוהים מ-120 מיליוני שקלים חדשים.

ככלל, החל משנת 2019 מסווגים לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית - בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

הטיפול בלקוחות מגזר זה הינו באחריות החטיבה העסקית בעיקר בסקטור תאגידי גדולים.

לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בנייה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה. בפעילותו במסגרת מגזר זה, שם הבנק דגש על הרחבת בסיס הלקוחות הקיימים ושיפור הרווחיות על ידי הרחבת הפעילות בתחומים פיננסיים שונים, עתירי רווחיות ביחס להון, כדוגמת עסקאות בחדר עסקאות, בהן, עסקאות נגזרים ומוצרים אחרים המבוצעים בחדר עסקאות עבור לקוחות.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

הבדלים בין גישת הנהלה להגדרה הפיקוחית

- במגזר בנקאות עסקית לפי גישת הנהלה קיימים עסקים בעלי מחזורי פעילות הגדול מ-120 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שיש לקוחות מסוימים בבנקאות העסקית (לפי גישת הנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים, אשר מסווגים במגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
 - גופים מוסדיים אשר מנהלים בגישת הנהלה במסגרת הבנקאות העסקית, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.
 - ככלל, החל משנת 2019 מסווגים לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית, למעט גופים מוסדיים כאמור לעיל, כך שהמתאם בין גישת הנהלה לגישה הפיקוחית כאמור לעיל, גדל.
- לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
526	561	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	(1)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
143	134	עמלות והכנסות אחרות
669	694	סך ההכנסות
24	138	הוצאות בגין הפסדי אשראי
190	239	הוצאות תפעוליות אחרות
455	317	רווח לפני הפרשה למיסים
158	110	הפרשה למיסים
297	207	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
15,357	20,169	אשראי לציבור (יתרת סוף)
15,152	19,859	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
25,155	38,094	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
16,881	19,125	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
25,985	31,004	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
23,107	25,729	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
434	475	מרווח מפעילות מתן אשראי
70	59	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
22	27	אחר
526	561	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים גדולים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2020 הסתכמו ב-207 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמה ב-214 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 297 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-561 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-542 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 526 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי והפיקדונות הממוצעים ומגידול בשיעור מרווח האשראי.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-134 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-128 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 143 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. קיטון הנובע בעיקר מעמלה מעסקה ספציפית שנרשמה בתקופה המקבילה אשתקד.

בסעיף ההוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הוצאה של 138 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-145 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 190 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. לפרטים נוספים ראה לעיל פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-239 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-194 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 190 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת הנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

מגזר גופים מוסדיים

ההגדרה הפיקוחית

המגזר כולל קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, קרנות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר (ב"גישת הנהלה")

המגזר מתמחה במתן שירות למנהלי נכסים פיננסיים ומאגד בתוכו פעילויות של מתן שירותים שונים למנהלי נכסים פיננסיים: חברות ביטוח, מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה, מנהלי קרנות נאמנות, תעודות סל, חברי בורסה ומנהלי תיקי השקעות. פעילות המגזר כוללת תפעול הנכסים הפיננסיים האמורים לעיל ומתן שירותים בנקאיים לגופים המנהלים אותם. השירותים כוללים בין השאר שערך נכסים, הפקת דוחות בקרה, הפקת דיווחים לרשויות, ניהול ספרים, ניהול חשבונות וזכויות עמיתים בקופות-גמל וחישוב תשואות. כן כוללים השירותים הבנקאיים אשראי לסוגיו ופעילות במכשירים נגזרים. לבנק הסכמים למתן שירותים תפעוליים בעבור חברות לניהול קופות-גמל, חלקם כחלק נלווה למכירת קופות-גמל שהיו בבעלות הבנק. בתחום קרנות הנאמנות, לבנק הסכמים למתן שירותים לחברות לניהול קרנות נאמנות. בנוסף המערך נותן טיפול כולל לחברות הניהול של קופות הגמל ולקרנות הנאמנות.

הבדלים בין גישת הנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים מנהלים בגישת הנהלה במסגרת הבנקאות העסקית ובמסגרת מגזר הניהול הפיננסי, ומוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים. לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיית עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממסל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
118	98	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	1	הכנסות מימון שאינן מריבית
39	56	עמלות והכנסות אחרות
157	155	סך ההכנסות
(6)	23	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
121	117	הוצאות תפעוליות אחרות
42	15	רווח לפני הפרשה למיסים
15	5	הפרשה למיסים
27	10	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
1,569	2,434	אשראי לציבור (יתרת סוף)
1,563	2,404	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
45,330	47,566	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
1,051	1,108	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
39,992	41,903	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
2,029	2,455	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
19	26	מרווח מפעילות מתן אשראי
93	66	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
6	6	אחר
118	98	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר גופים מוסדיים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2020 הסתכמו ב-10 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמה ב-8 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 27 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-98 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-94 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 118 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר מירידה בשיעור מרווח הפיקדונות כתוצאה מירידת ריבית הפריים.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-56 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-55 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 39 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מגידול בהכנסות מעמלות ניירות ערך.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הוצאה של 23 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הקטנת הוצאה של 6 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-117 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-114 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 121 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר ניהול פיננסי

ההגדרה הפיקוחית

מגזר ניהול פיננסי כולל את פעילות המסחר, ניהול הנכסים וההתחייבויות והשקעות ריאליות. פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, שאילת ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך. ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באיגרות חוב זמינות למכירה ובאיגרות חוב מוחזקות לפדיון, גידור באמצעות מכשירים נגזרים מגדרים, גידור ALM, גידור מטבעי של השקעות בחוץ לארץ. השקעות ריאליות - השקעה בזמינות למכירה ובחברות כלולות של עסקים. פעילות ניהול פיננסי אחרת - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, מכירה וניהול תיקי אשראי.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת ההנהלה")

הניהול הפיננסי בבנק מבוצע על ידי החטיבה הפיננסית. מגזר הניהול הפיננסי פועל בארץ ובחוץ לארץ וכולל מספר תחומים עיקריים: ניהול כלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ניהול תיק איגרות החוב, ניהול החשיפות לסיכונים שוק, ניהול הנזילות ופעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים והון, זאת, בהתאם לראיית ההנהלה את הניהול של פעילויות אלה.

הפעילות בתחום ניהול נכסים והתחייבויות מנהלת בסקטור ניהול פיננסי וכוללת את ניהול המקורות והשימושים, החשיפות לסיכונים שוק - לרבות ניהול סיכונים נזילות, בסיס וריבית, ניהול מחירי המעבר ("מחירי צל") ותמחור עסקאות פיננסיות מיוחדות וניהול תיק איגרות החוב.

הפעילות למסחר מתבצעת על ידי חדר העסקאות וכוללת את פעילות הבנק במטבע חוץ, באופציות, בנגזרי ריבית, בניירות ערך בארץ ובחוץ לארץ ובנכסים פיננסיים, כאשר הצד הנגדי לעסקאות הם גופים מהארץ ומחוץ לארץ.

כמו כן, בחטיבה קיימת יחידת ייעודית לניהול קשרי מוסדות פיננסיים ומשקיעים. יחידה זו אחראית על מכלול הפעילות מול בנקים בחוץ לארץ, לרבות ניהול חשבונות קורספונדנט, קבלת ומתן שירותים שונים ופיתוח פעילות תומכת בצרכי לקוחות הבנק.

הפעילות במגזר הינה בכפוף למדיניות ניהול הסיכונים הרלבנטיים למגזר ובמסגרת המגבלות שהטילו הדירקטוריון והנהלה באשר לרמות החשיפה השונות. המגזר כולל גם את פעילות הבנק עבור עצמו בניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר), והחל מיום 30 בספטמבר 2020 גם את הפעילות המבוצעת בבנק אגוד. הפעילות, לרבות בבנק אגוד, כוללת את התאמת מבנה התיק והרכבו לסיביות העסקית, למצב שוק ההון בישראל ובעולם, למגבלות נכסי הסיכון, תוך שמירה על רמת הכנסות נאותה ויצירת עוגן להכנסות עתידיות ארוכות טווח, במסגרת תיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים אשר מנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזר הניהול הפיננסי, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

התפתחויות שחלו במגזר ניהול פיננסי בתקופה

- עם פרוץ מגפת הקורונה בעולם חלה תנודתיות חריפה בשוק ההון העולמי, ובהתאמה נרשמה תגובה חריפה בשוק ההון הישראלי, שכללה בין היתר פדיונות מאסיביים מקרנות המתמחות באגרות חוב ממשלתית, ותנועה של משקיעים מוסדיים אשר נדרשו לתגבר את הביטחונות הדולריים לצורך פעילותם בניירות ערך זרים. כתוצאה מכך, שוק איגרות החוב הממשלתי ומטבע החוץ המקומי הראו סימני מצוקה וחוסר נזילות, אשר באו לסימנם עם התערבותו של בנק ישראל אשר השיק באותה העת תוכניות שנועדו לתמוך בשווקים ובתוך כך סיפק לשוק המקומי דולרים, וספג אליו את עודפי ההיצע של איגרות החוב הממשלתיות והקונצרניות.
 - תחרות הולכת וגוברת בענף הבנקאות, ומגמה של ירידת עמלות והצטמצמות מרווחים.
 - שינויים רגולטורים בשוק העולמי ובשוק המקומי.
- לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
(93)	133	סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו
349	208	הכנסות מימון שאינן מריבית
223	316	עמלות והכנסות אחרות
479	657	סך ההכנסות
(3)	1	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
371	421	הוצאות תפעוליות אחרות
111	235	רווח לפני הפרשה למיסים
38	81	הפרשה למיסים
73	154	רווח לאחר מיסים
-	1	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות
73	155	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(34)	(40)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
39	115	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
6,694	8,010	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
(93)	133	אחר
(93)	133	סך הכל הוצאות ריבית נטו

תרומת מגזר הניהול הפיננסי (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2020 הסתכמו ב-115 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמה ב-57 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 39 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות המימון נטו הסתכמו ב-341 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-265 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 256 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בהכנסות המימון נטו הוא תוצאה של המשך הגידול בפעילות השוטפת, וזאת חרף ירידת ריבית בנק ישראל וירידת ריבית הבנק המרכזי בארצות הברית. לפרטים נוספים ראה פרק ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-316 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-265 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 223 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות האחרות כוללות 51 מיליוני שקלים חדשים בגין יתרת זכות נדחית, שנרשמה בגין רכישת בנק אגוד.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-421 מיליוני שקלים חדשים, ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ב-380 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 371 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

ההגדרה הפיקוחית

פעילות הבנק בחוץ לארץ מוצגת בנפרד ונחלקת לפעילות של אנשים פרטיים ופעילות עסקית.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר (ב"גישת ההנהלה")

הפעילות הבינלאומית בקבוצת הבנק כוללת מתן שירותים בנקאיים לעסקים ושירותי בנקאות פרטית לאנשים פרטיים באמצעות חברות בנות וסניפים בעולם. הפעילות הבינלאומית של הקבוצה כוללת שירותי בנקאות פרטית, מימון סחר חוץ, אשראי מקומי לרכישת נדל"ן ומימון מסחרי והשתתפות באשראים סינדיקטיביים. עד סוף שנת 2020, הפעילות הבינלאומית בארץ ובחוץ לארץ היתה כפופה לסקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית של הבנק.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ שסווגו למגזרי הפעילות השונים בהתאם לגישת ההנהלה, סווגו למגזר פעילות חוץ לארץ בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים ומנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזרי הפעילות השונים - בעיקר בנקאות פרטית ועסקית.

התפתחויות שחלו במגזר פעילות בחוץ לארץ בתקופה

בשנים האחרונות הצטמצמה התחרות מול שלוחות הבנקאים הישראליים הפועלות בחוץ לארץ. כמו כן, שינוי רגולציה גלובליים הביאו לשינוי מיקוד עסקי ושינויים בהתדפחות הלקוחות.

לפרטים בדבר הסכם מכירה של חברת הבת יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד לבנק Hyposwiss Private Bank Geneve SA משוויץ, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל.

לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממסל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
214	194	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
8	10	הכנסות מימון שאינן מריבית
30	31	עמלות והכנסות אחרות
252	235	סך ההכנסות
(4)	16	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
79	89	הוצאות תפעוליות אחרות
177	130	רווח לפני הפרשה למיסים
62	45	הפרשה למיסים
115	85	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
3,607	3,804	אשראי לציבור (יתרת סוף)
3,580	3,768	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
3,924	4,611	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
3,228	3,300	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
5,273	4,742	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
4,179	4,544	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
108	107	מרווח מפעילות מתן אשראי
11	10	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
95	77	אחר
214	194	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת הפעילות בחוץ לארץ לרווחי הקבוצה בשנת 2020 הסתכמה ב-85 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 115 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-194 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 214 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בהכנסות הריבית בפעילות חוץ לארץ נובעת בעיקרה מירידת ריבית ה-FED, לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בתקופה הנוכחית נרשמה הוצאה להפסדי אשראי בהיקף של כ-16 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הקטנת הוצאה של 4 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מיישום בשלוחות חוץ לארץ של המדיניות ביחס להפרשה להפסדי אשראי אשר כוללת אומדן בגין השפעת משבר הקורונה, שבא לידי ביטוי בהפרשה הקבוצתית. לפרטים נוספים ראה לעיל בפרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-89 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 79 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות, הגיעה בשנת 2020 ל-194 מיליוני שקלים חדשים. תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות, ללא השפעת בנק אגוד הגיעה בשנת 2020 ל-175 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לשנת 2019. נתונים אלה כוללים השפעות של שינויים בשערי החליפין על יתרות ההשקעה בחברות המוחזקות בחוץ לארץ, המכוסים בבנק עצמו. ללא השפעת הפרשי שער כאמור לעיל, הסתכמה תרומת החברות המוחזקות ב-198 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמה תרומת החברות המוחזקות ב-179 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 193 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019. ראה פירוט השפעת החברות המוחזקות להלן. לפרטים נוספים ראה ביאור 29 (מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים) לדוחות הכספיים.

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק אגוד")

בנק אגוד הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה העסקה בין בעלי השליטה בבנק אגוד לבין בנק מזרחי טפחות בה נרכשו מניות בנק אגוד שבידי בעלי השליטה, בתמורה להנפקת מניות של מזרחי טפחות, והושלמה רכישת המניות מיתר בעלי המניות. לפרטים, ראה ביאור 35 לדוחות הכספיים.

החל ממועד זה מחזיק הבנק במלוא הון המניות של בנק אגוד, ובכך מתקיימת שליטה של הבנק בבנק אגוד. בהתאם, כולל המאזן המאוחד של הבנק את כלל הנכסים וההתחייבויות של בנק אגוד, בהתאם לשווי הנכסים וההתחייבויות של בנק אגוד (PPA). הואיל ומועד האיחוד לראשונה הוא יום 30 בספטמבר 2020, ההשפעה על הרווח וההפסד של שנת 2020 הינה הכללת התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד.

תרומת בנק אגוד לרווחי הקבוצה ברבעון הרביעי של שנת 2020 הסתכמה ב-13 מיליוני שקלים חדשים, הכוללים התאמה בסך 16 מיליוני שקלים חדשים, שהוכרו בבנק אגוד ברבעון הרביעי של 2020, ונכללו בעלות הנכסים שנרכשו, במועד הרכישה. סך המאזן המדווח של בנק אגוד ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם ב-47,663 מיליוני שקלים חדשים. יתרת האשראי לציבור, נטו המדווחת ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-24,571 מיליוני שקלים חדשים. יתרת פיקדונות הציבור המדווחת ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-37,361 מיליוני שקלים חדשים. השפעת איחוד הדוחות הכספיים עם בנק אגוד הביאה לגידול של 47,888 מיליארדי שקלים חדשים בסך המאזן, גידול של 24,697 מיליארדי שקלים חדשים בסך האשראי לציבור, נטו, וגידול של 37,471 מיליארדי שקלים חדשים בסך פיקדונות הציבור.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: "בנק יהב")

בנק יהב הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. ביום 28 בינואר 2009 נתקבל רישיון המחליף את רישיונו הקודם של הבנק מיום 11 בינואר 2005, אשר התיר לבנק פעילות עם עובדי המדינה והמגזר הציבורי. על פי הרישיון המחליף, בנק יהב רשאי לעסוק בפעילויות חדשות ולהרחיב את קהל לקוחותיו, בכפוף להיתר מראש של הפיקוח על הבנקים.

בד בבד עם קבלת הרישיון המחליף, נתקבל בבנק יהב אישור הפיקוח על הבנקים להעניק שירותים ללקוחות יחידים (כגון שכירים, עצמאים ומשקי בית) ולתאגידיים, ובלבד שהתאגידיים לא יקבלו אשראי בסכום העולה על המגבלה שנקבעה. בנק יהב פועל בהתאם לרישיון המחליף, בכפוף ובהתאם למדיניות דירקטוריון בנק יהב בנושא.

תרומת בנק יהב לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2020, הסתכמה ב-92 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-83 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019. הגורמים העיקריים שהשפיעו על הרווח הנקי הם עלייה בהכנסות ריבית נטו, הנובעת בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות במגזר השקלי ומגידול בהכנסות שאינן מריבית. תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב הגיעה בשנת 2020 ל-11.2%, בהשוואה ל-11.3% בשנת 2019. סך המאזן של בנק יהב ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם ב-33,463 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 27,299 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019, גידול בשיעור של 23%. יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-10,575 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 10,880 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019, קיטון בשיעור של 3%. יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-29,328 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 23,345 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019, גידול בשיעור של 26%.

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: "טפחות סוכנות לביטוח")

טפחות סוכנות לביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת במכירת פוליסות ביטוחי חיים ופוליסות ביטוחי נכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק. הרווח הנקי של טפחות סוכנות לביטוח בשנת 2020, בניכוי הכנסות המימון נטו מעודפי המזומנים של החברה (להלן: "הרווח הנקי מפעילות שוטפת"), הסתכם ב-67 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 68 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019. תשואת הרווח הנקי מפעילות שוטפת על ההון העצמי הגיעה בשנת 2020 ל-5.4% לעומת תשואה של 6.1% בשנת 2019.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל הנמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתית הבנק, תרמו לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2020 כ-28 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 16 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019. מזה רווח בסך 23 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020 (9 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019), מפעילות מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ (להלן: "החברה לנאמנות"). הגידול ברווחי החברה לנאמנות נובע מהכנסה משיפוי שהתקבל מחברות ביטוח.

ביום 8 בנובמבר 2020 אישרו האסיפות הכלליות והדירקטוריונים של חברות הבת הרלוונטיות מיזוג בין החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ לבין מזרחי טפחות נאמנות בע"מ.

יוניסד מזרחי בנק (שוויץ) לימיסד

יוניסד מזרחי בנק (שוויץ) לימיסד (להלן: "בנק המזרחי שוויץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. הבנק בשוויץ מוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V. (Netherlands) ("מזרחי החזקות בינלאומיות"), הרשומה בהולנד.

הרווח הנקי של בנק המזרחי שוויץ הסתכם בשנת 2020 ב-0.1 מיליוני פרנקים שוויצריים, לעומת 1.9 מיליוני פרנקים שוויצריים בשנת 2019. סך המאזן של בנק המזרחי שוויץ ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם ב-130 מיליוני פרנקים שוויצריים, לעומת 121 מיליוני פרנקים שוויצריים ליום 31 בדצמבר 2019.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

הכנסות הריבית והכנסות הריבית, נטו הסתכמו בשנת 2020 ב-1.5 מיליוני פרנקים שווייצריים, לעומת 2.3 מיליוני פרנקים שווייצריים בשנת 2019. ההכנסה לפני מס הסתכמה בשנת 2020 ב-0.1 מיליוני פרנקים שווייצריים, לעומת 2.4 מיליוני פרנקים שווייצריים בשנת 2019. ההכנסה לפני מס מנוכה מהשפעות שער חליפין הסתכמה בשנת 2020 ב-0.3 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 8.7 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019.

יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-46 מיליוני פרנקים שווייצריים, לעומת 52 מיליוני פרנקים שווייצריים ליום 31 בדצמבר 2019. יתרת הפיקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-80 מיליוני פרנקים שווייצריים, לעומת 65 מיליוני פרנקים שווייצריים ליום 31 בדצמבר 2019. יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-92 מיליוני פרנקים שווייצריים, לעומת 80 מיליוני פרנקים שווייצריים ליום 31 בדצמבר 2019.

נתונים אלה אינם כוללים סעיפים חוץ מאזניים, כגון פיקדונות בנאמנות (FIDUCIARY) ותיקי ניירות ערך של לקוחות, המהווים מרכיבים עיקריים בפעילות העסקית של הבנק בשווייץ.

לפרטים בדבר הסכם מכירה של חברת הבת יוניטד מזרחי בנק (שווייץ) לימיטד לבנק Hyposwiss Private Bank Geneve SA משווייץ, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל.

השקעות במניות

הבנק מנהל השקעות נוסטרו במניות. מניות שבהן השקיע הבנק כאמור, מוצגות החל מיום 1 בינואר 2019, כמניות במסגרת תיק ניירות הערך של הבנק ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד.

חלק מההשקעות (אשר אינן סחירות ולא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין) מוצגות ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך) המותאמת לשינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק, יתר ההשקעות (סחירות וקיים לגביהן שווי הוגן) מוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן ושינויים בשווי ההוגן אשר טרם מומשו, מוכרים בדוח רווח והפסד.

השקעות קבוצת הבנק במניות הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2020 ב-477 מיליוני שקלים חדשים (השקעות הבנק במניות, ללא בנק אגוד, הסתכמו בכ-191 מיליוני שקלים חדשים), לעומת 181 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019, כמפורט להלן:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
כולל בנק אגוד	ללא בנק אגוד	
		במסגרת סעיף ניירות ערך שאינם למסחר:
112	76	יחידות השתתפות בקרנות השקעה
193	83	השקעות סחירות
121	1	השקעות בתאגידים שונים המוצגות לפי שיטת העלות
426	160	סך הכל במסגרת מניות שאינן למסחר
20	-	מניות למסחר
20	-	סך הכל במסגרת מניות למסחר
		במסגרת סעיף השקעות בחברות כלולות:
19	19	השקעה בפסגות ירושלים ⁽¹⁾
9	9	השקעות בקרנות מזנין ⁽²⁾
3	3	השקעה ברוסארי קפיטל ⁽³⁾
31	31	סך הכל השקעה בחברות כלולות
477	191	סך הכל השקעות במניות

(1) פסגות ירושלים הינה חברה פרטית שרכשה מקרקעין באזור ירושלים לצורך פיתוחם לבניה למגורים. יתרת ההשקעה בספרי הבנק כוללת השקעה בשטרי הון שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2020 וליום 31 בדצמבר 2019 לסך של כ-35 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים נוספים בדבר ההשקעה בפסגות ירושלים, ראה ביאור 15 לדוחות הכספיים.

(2) קרן מזנין הינה קרן מימון ביניים המעמידה מימון משלים לאשראי הבנקאי לחברות ממגוון מגזרים. המימון ניתן בדרך כלל בתמורה לריבית, אופציות ומכשירים הוניים אחרים.

(3) רוסארי קפיטל הינה חברה פרטית העוסקת בתחום חיתום, ליווי ויעוץ להנפקות פרטיות וציבוריות, מיזוגים ורכישות. השקעה בניירות ערך והפצת ניירות ערך.

רווחי קבוצת הבנק נטו מהשקעות במניות, לאחר הפרשה לירידת ערך הסתכמו בשנת 2020 ב-51 מיליוני שקלים חדשים (רווחי הבנק נטו מהשקעות במניות, ללא בנק אגוד, הסתכמו בכ-12 מיליוני שקלים חדשים), לעומת 58 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2019.

לפרטים בדבר השקעה במניות שאינן למסחר ומניות למסחר. ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

סקירת הסיכונים

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק עוסק בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית ומעונואית) ובפעילות משכנתאות, אשר בה מוביל הבנק את מערכת הבנקאות בישראל. הפעילות העסקית השוטפת של הקבוצה במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הקבוצה לסיכונים פיננסיים כגון: סיכונים שוק וריבית, סיכון נזילות וסיכונים אשראי וסיכונים שאינם פיננסיים כגון: סיכונים תפעוליים (כולל סיכון טכנולוגיית המידע וסיכונים אבטחת מידע וסייבר), סיכונים ציות ורגולציה, סיכון אסטרטגי-עסקי וסיכון מוניטין. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע בראייה כוללת ובהתאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה, תוך נטילת סיכונים בצורה מושכלת ושמירה על רמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון הכולל שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק.

תיאבון הסיכון מגדיר את רמת הסיכון הכוללת שהבנק מעוניין ומסוגל לקחת על עצמו ומהווה קביעה ברמת-על. תיאבון הסיכון מגדיר היכן הבנק רוצה להימצא במונחים של תשואה (תמורה/תועלת) מול סיכון (עלות) במבט צופה פני עתיד. תיאבון הסיכון מוגדר כמותית ואיכותית במהלך עסקים רגיל ובתרחישי קיצון ומבוסס על אסטרטגיית הסיכון ועקרונות היסוד של התוכנית האסטרטגית והעסקית של הבנק, על רמת הנזילות וההון הנדרשת לעמידה ביעדים האסטרטגיים וכן, על תוצאות תרחישי הקיצון השונים שעורך הבנק.

הסיבולת לסיכון מהווה קביעה ספציפית של רמות הסיכון לכלל הסיכונים אליהם חשוף הבנק. רמות הסיכון נקבעות במגוון מדדים כמותיים ואיכותיים, התומכים בהשגת המטרות העסקיות, אך עדיין משאירים את הבנק בגבולות הגזרה אשר הוגדרו בתיאבון הסיכון הכולל ובכפוף למגבלות רגולטוריות קשיחות. סך מגבלות הסיכון, מגלמות באופן מצרפי את רמת הסיכון הכוללת שהבנק מוכן ומסוגל לקחת.

במהלך שנת 2020, לא נרשמו חריגות מתיאבון הסיכון שקבע דירקטוריון הבנק לסיכונים השונים. מדדי הסיכון נמצאים במרחקים סבירים, מהמגבלות שנקבעו ובהלימה למתווה התוכנית האסטרטגית ותוכניות העבודה השוטפות. היחסים הפיננסיים העיקריים ומדדי הרווחיות מצביעים על יציבות לרווח והון הבנק. לבנק כריות הון מספקות לצורך עמידה ביעדי ההון שלו הן במבט עסקים רגיל והן בתרחישי קיצון.

לפרטים בדבר הערכת מידת ההשפעה של כלל גורמי הסיכון ראה טבלת הערכת גורמי הסיכון להלן. במהלך שנת 2020, חלה עלייה בפרופיל הסיכונים הכולל של הבנק ביחס לשנת 2019, עלייה שנבעה בעיקרה מהשלכות מגפת הקורונה העולמית, שבעקבותיה נוצר משבר כלכלי, בארץ ובעולם. רמת סיכונים האשראי עלתה במידה מסוימת בפרט במגזר העסקים הקטנים, מגזר שנפגע מהותית מהגבלות הקורונה. כמו כן, חלה עלייה מסוימת ברמת הסיכונים התפעוליים כולל סיכונים אבטחת מידע ומשאבי אנוש והסיכון האסטרטגי-עסקי שהושפע מהשלכות משבר הקורונה והשלכות מיזוג בנק אגוד על התוכנית האסטרטגית.

סיכונים בעלי רמות סיכון שאינן נמוכות בבנק, נובעים ככלל, מסיכון מובנה בפעילות הבנק, והם בהלימה לעקרונות תיאבון הסיכון שהוגדר.

תיאור הסיכונים

לבנק מסגרת נרחבת לניהול ובקרת הסיכונים אליהם הוא נחשף, הכוללת מבנה ארגוני תומך בניהול ובקרת סיכונים אלה. ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע באופן שוטף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 של בנק ישראל - "ניהול סיכונים", ובהתאם למסגרת לניהול ובקרת הסיכונים שהותוותה בהתבסס על המלצות ועדת באדל בנדבך הון, וכולל השינויים שנדרשו עם כניסת באדל III לתוקף.

דירקטוריון הבנק והועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון אחראים להתוות את העקרונות הנדרשים לניהול ובקרת הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו, כולל התווית אסטרטגית סיכון וקביעת תיאבון הסיכון בהתאמה לאסטרטגיה הכוללת של הבנק, וכן לפקח אחר עמידת הבנק בעקרונות ובתיאבון הסיכון שקבע.

הנהלת הבנק מחויבת לניהול שוטף של הסיכונים המהותיים העומדים בפני הבנק, וליישום העקרונות שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק לטיפול בסיכונים אלה.

תרבות ארגונית לניהול הסיכונים והממשל התאגידי בבנק היא האמצעי המרכזי הקיים בבנק להפחתת סיכונים. ממשל תאגידי נאות תומך בקיום תרבות ניהול הסיכונים, והתהליכים לניהול ובקרת הסיכונים בבנק יעילים, מקיפים ומבטיחים את יציבותו לאורך זמן. תרבות סיכונים חזקה ותקשורת טובה בין שלושת קווי ההגנה הינם מאפיינים חשובים של ממשל ניהול סיכונים נאות. כלל הסיכונים אליהם הבנק חשוף מנהלים ומנטורים באופן שוטף ובצורה אפקטיבית על ידי היחידות הרלוונטיות.

לבנק תהליך מוסדר למיפוי זיהוי הסיכונים הפרטניים הכרוכים בפעילותו, הנקבעים לפי סף מהותיות, בהתאם לפוטנציאל הנזק העלול להיגרם לבנק בתרחישים בעוצמות שונות. המהותיות נבחנת לפני הפעלת אמצעים להפחתת הסיכון הכוללים בין השאר: ניהול ובקרה, עקרונות הטיפול בסיכונים המהותיים השונים כפי שזוהו ומופן, לרבות, תיאבון הסיכון, אופן המדידה, הניטור המתמשך של פרופיל הסיכון של הבנק, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון, הניהול והמזעור של כל סיכון, מעוגנים במסמכי מדיניות ייעודיים.

לבנק מדיניות מסגרת כללית לניהול ובקרת הסיכונים, הכוללת בין השאר את הממשל התאגידי לניהול סיכונים, תיאבון הסיכון הכולל של הבנק מיפוי הסיכונים המהותיים, עקרונות המדידה וניהול הסיכונים, ומערך הדיווחים הנדרשים בשגרה ובחירום. כלל מסמכי המדיניות הייעודיים נדונים ומאושרים אחת לשנה על ידי הדירקטוריון.

המודל העסקי של הבנק מבוסס על אסטרטגיה עסקית, ועקרונות תיאבון הסיכון הכולל של הבנק.

הבנק פועל תחת מתווה של תוכנית אסטרטגית חמש שנתית. התוכנית האסטרטגית הנוכחית, אושרה בנובמבר 2016 ועקרונותיה פורסמו לציבור. בהמשך להנחיית דירקטוריון הבנק את ההנהלה להיערך להכנת תוכנית אסטרטגית חדשה לשנים 2021-2025, ולהבאתה לאישור הדירקטוריון ברבעון השלישי של שנת 2020, כל זאת לאור השגת יעדי התוכנית האסטרטגית הנוכחית כבר בדוחות הכספיים לשנת 2019, הרי שלאור משבר הקורונה, ואי הוודאות השוררת ולאור השלמת הרכישה של מלוא המניות בבנק אגוד לישראל בע"מ, עדכן דירקטוריון הבנק את הנחיתו כך שהתוכנית האסטרטגית החדשה לשנים 2021-2025, תובא לאישור הדירקטוריון במהלך שנת 2021.

הסיכון האסטרטגי-עסקי הינו סיכון בזמן אמת או סיכון עתידי, לרווחים, להון, למוניטין או למעמד הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות הבנק או התאמה לא נאותה של הבנק לשינויים בסביבה העסקית בה הוא פועל.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

הסיכון האסטרטגי-עסקי גלום בכלל פעילויות הבנק, ומושפע הן מגורמים פנימיים (כגון: כשלי ממשל תאגידי, כשלי אשראי וחספיות, סיכונים טכנולוגיים וגורמים נוספים) והן מגורמים חיצוניים (כגון: שינוי רגולציה, סיכוני תחרות, שינוי בהתנהגות הצרכנים, גורמים מאקרו כלכליים וגורמים נוספים).

הנהלת הבנק מבצעת מעקב שוטף אחר העמידה ביעדי תוכניות העבודה. החטיבה לבקרת סיכונים מקיימת תהליכים שוטפים לאתגור תוכניות העבודה והעמידה ביעדי התוכנית האסטרטגית.

סיכון האשראי הוא הסיכון המרכזי בפעילות התאגידיים הבנקאיים. בבנק מוטב סיכון זה לפעילות האשראי הקמעונאי ובפרט האשראי לדיור. במהלך שנת 2020, רמת הסיכון בתיק האשראי עלתה בעיקר לאור השלכות מגפת הקורונה העולמית. בתיק האשראי לדיור, רמת הסיכון עלתה מנמוכה לנמוכה - בינונית, לאור המשך אי הוודאות בנוגע להשלכות משבר הקורונה.

בהתאם לעקרונות התוכנית האסטרטגית החמש שנתית, פועל הבנק לשמירה על מעמדו כמוביל בתחום הקמעונאי, וכן להגברת המיקוד והרחבת הפעילות במגזריים העסקיים. הבנק מנטר ומנהל את סיכוני תיק האשראי במגוון כלים, לרבות פיתוח והטמעה של מודלים מתקדמים. ראה בהרחבה בפרק סיכון האשראי להלן.

בתחום העסקי הבנק פועל תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו (ריכוזיות ענפית). הפעילות בתחום זה מושפעת בשנים האחרונות מהרחבת פעילותם של הגופים המוסדיים וחברות הביטוח הממוקדות במתן אשראי בהיקפים משמעותיים ולזמן ארוך.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים הדרושה הרגולטורית המזערית ליחס כסיו הנזילות הינה 100%. הבנק נמצא ביחסי נזילות גבוהים, עם מרווחי ביטחון הולמים וכן במבנה מקורות יציב.

חשיפת הבנק לפעילות בחוץ לארץ היא נמוכה וכן, פעילותו בתחום השקעות הנוסטרו, אשר נועדה ברובה להשקעת עודפי הנזילות, הינה בנכסים איכותיים עם סיכון אשראי מזערי.

ההתפתחויות הטכנולוגיות והעלייה ברמת התחכום של הגורמים הפועלים בתחום מתקפות הסייבר, מעלה את רמת הסיכון ובמקביל את עצימות הניהול והניטור של הסיכונים התפעוליים, סיכוני טכנולוגיים המידע וסיכוני אבטחת המידע והגנת הסייבר.

הקבוצה הבנקאית חשופה להשפעות שינויים רגולטוריים ושינויים מאקרו כלכליים בארץ ובעולם על פעילותה העסקית, בהתאם למתווה התוכנית האסטרטגית. הבנק, מנטר ונערך להשפעות אלה במסגרת פעילותו השוטפת ואומד את הסיכון גם תחת תרחישי קיצון.

סיכוני הציות והרגולציה מבטאים את הסיכון להשתתף עיצומים כספיים והליכי אכיפה אשר עלולים להינקט על ידי רשויות מוסמכות ועל ידי תביעות כנגד הבנק, וכן השלכות על סיכון המוניטין.

סיכון הוגנות (conduct risk), הנכלל בסיכון הציות - בתחום זה פועל הבנק לשמירה על מערכת יחסים הוגנת עם לקוחותיו ועם שאר מחזיקי העניין, ולהפחתת החשיפה להתמשותם של סיכונים ואירועי כשל בתחום. ההוגנות מהווה ערך בסיסי במסגרת הקוד האתי של הבנק.

בידי הבנק קיימת תשתית עסקית, משפטית ותפעולית לנהל את החשיפות ולבצע פעולות יזומות לצמצום הסיכון ו/או גידורו על מנת להגביל את החשיפה. לבנק יכולת לנהל באופן גמיש את הנכסים הפיזיים והן את הנכסים וההתחייבויות הפיננסיות, ולבצע שינויים בנכסי הסיכון ובהון תוך כדי הפעילות השוטפת, וזאת, על מנת לעמוד ביעדים האסטרטגיים.

תיאבון הסיכון וניהול הסיכונים

תיאבון הסיכון מגדיר את רמת הסיכון הכוללת שהבנק מעוניין ומסוגל לקחת על עצמו ומהווה קביעה ברמת-על. תיאבון הסיכון מגדיר היכן הבנק רוצה להימצא במונחים של תשואה (תמורה/תועלת) מול סיכון (עלות) במבט צופה פני עתיד. תיאבון הסיכון של הבנק נקבע לכל הסיכונים המהותיים באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות, כאשר המגבלות הכמותיות מוגדרות ברובן כשעור של הון עצמי רובד 1 של הבנק. עבור מרבית הסיכונים נקבעו מגבלות למצב שוק רגיל, וכן למצב קיצון, וזאת בהסתמך על תוצאות תרחישי הקיצון השונים שעורך הבנק ובהתאם לאסטרטגיית הסיכון ועקרונות היסוד של התוכנית האסטרטגית והעסקית של הבנק ועל רמת הנזילות וההון הנדרשת לעמידה ביעדים האסטרטגיים. בכל שנה, מאתגר תיאבון הסיכון על ידי מנהל הסיכונים הראשי, ההנהלה והדירקטוריון, לנוכח היעדים העסקיים שנקבעו בתוכנית העבודה, בהתאם לתוכנית האסטרטגית, לפרופיל הסיכון ולתוצאות תהליך הערכת ניהול הסיכונים האיכותי שמבצעים המנהלים בבנק. התהליך נועד לבחון את רמת הסיכונים השונים והצפי לכיוון התפתחותם במהלך השנה העוקבת. כתוצאה מכך, נתמכת האסטרטגיה העסקית של הבנק על ידי מסגרת תיאבון סיכון מתאימה, תוך כדי ניטור שוטף של פרופיל הסיכון והתראה במקרה שפרופיל הסיכון מגיע לגבולות תיאבון הסיכון שנקבע.

תרחישי קיצון

תרחישי קיצון הינם סכניקות לניהול הסיכונים המשמשות להערכת החשיפה של הבנק לסיכונים, הן בראייה נוכחית והן בראייה צופה פני עתיד. תרחישי הקיצון מאפשרים הבנה של השפעת אירועי קיצון מסוגים שונים על יציבות הבנק, ומהווים כלי נוסף, משלים ואינטגרלי לגישות, למדדים ולמודלים לניהול הסיכונים. תוצאות תרחישי הקיצון משמשות את הבנק לאתגור תיאבון הסיכון ותכנון ההון, זיהוי מוקדי סיכון מהותיים וחולשות בתיק, ומהוות כלי תומך לקבלת החלטות עסקיות ואמצעי משלים למדידת סיכונים במודלים כמותיים לזיהוי סיכונים שאינם מזוהים במודלים. לבנק מגוון רחב של מתודולוגיות חישוב לביצוע תרחישי קיצון, המחושבים על מנת לאמוד את פוטנציאל פגיעת הסיכונים השונים ביעדי העסקיים והפיננסיים של הבנק.

השימושים העיקריים של תרחישי הקיצון והעקרונות לקביעתם מעוגנים במסמך מדיניות מסגרת כללית לניהול ובקרת סיכונים. הבנק עושה שימוש נרחב בתוצאות תרחישי הקיצון על מנת לאמוד את פוטנציאל פגיעת הסיכונים השונים ביעדי העסקיים והפיננסיים, במסגרת תהליך תכנון ההון המהווה חלק ממסמך ה-ICAAP. תהליך ה-ICAAP בוחן האם לבנק די הון על מנת לעמוד בתוכנית העבודה ובתכנון ההון השוטף המאוזנים על ידי שורה של תרחישי קיצון בדרגות חומרה שונות. תרחישי קיצון אלה פוגעים ברווחיות הבנק על ידי יצירת הפסדים פוטנציאליים לסיכונים מהותיים לפעילותו: אשראי, ריכוזיות אשראי, שוק וריבית בתיק הבנקאי, תפעולי לרבות אבטחת מידע וסייבר, סיכונים טכנולוגיים וסיכונים נוספים. דגש רב ניתן בתרחישי הקיצון על תיק המשכנתאות של הבנק ופעילות האשראי העסקית שלו. תוצאות תכנון ההון של הבנק, שהוגשו לבנק ישראל בחודש דצמבר 2020, אשר בוצעו על נתוני סוף הרבעון השלישי של שנת 2020, בהתבסס על תוכניות העבודה של הבנק ותכנון ההון השוטף, ולאופק תכנון של שלוש שנים, מצביעות על כך כי בידי הבנק כרית ספיגה הונית מספקת להתמודדות עם מגוון הסיכונים הכרוכים בפעילות הבנק גם תחת אירועי קיצון.

בנוסף, בשנת 2020 בוצעו שני תרחישי קיצון מערכתיים (בחדש יוני ובחדש אוקטובר), אשר הינם תרחישים אחידים שעורך הפיקוח על הבנקים למערכת הבנקאית. בשנה זו, שני התרחישים התבססו על התפרצות מחודשת של נגיף הקורונה והשבתת המשק, ונמשכים עד לסוף שנת 2022. מטרת תרחישי הקיצון הינה לבחון את עמידות הבנקים, התנהלותם ודרכי ההתמודדות שלהם עם השלכות משבר הקורונה, כאשר בנק ישראל והפיקוח על הבנקים בוחנים את הצעדים הנדרשים לתמיכה במשק, ועל כן מבצעים בחינה לעמידות המערכת הבנקאית באמצעות התרחישים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

תרחיש הקיצון שפרסם הפיקוח על הבנקים בחודש אוקטובר 2020, הינו תרחיש מחמיר יותר מהתרחיש הקודם שפורסם, וזאת בהתאם להחמרה שחלה במהלך הסגר השני בעוצמת הפגיעה הכלכלית במשק בשל משבר הקורונה. התרחיש הינו תרחיש מאקרו כלכלי, המבוסס על התפתחות אירוע נגיף הקורונה והשלכותיו על הפעילות הכלכלית במשק, התרחיש כלל שני גלי תחלואה נוספים שגרמו לירידה בפעילות המשק.

תוצאות התרחיש, שהועברו לבנק ישראל בתחילת חודש דצמבר 2020, מצביעות על יכולת הבנק לעמוד בהשפעות משבר הקורונה ובהפסדים שעלולים להיווצר בתרחיש הקיצון ולשמר יחסי הון הגבוהים מיחסי הון המזעריים הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים, שהופחתו זמנית בהתאמה לתקופת המשבר (לפירוט בדבר ההקלות בדרישות הון ראה פרק הון, הלימות הון ומינוף להלן).

מסמך הסיכונים

מסמך הסיכונים הרבעוני הינו מנגנון דיווחי, המשמש ככלי עזר עיקרי לדירקטוריון, המאפשר מעקב אפקטיבי אחר פעולות ההנהלה ומידת ההלימה עם תיאבון הסיכון ומסגרת ניהול הסיכונים שהוגדרה. המסמך מציג בצורה תמצית וברורה את התפתחות פרופיל הסיכון אל מול תאבון הסיכון, איכותית וכמותית, שעוני סיכון המציגים את מידת הקרבה לסף המגבלה שהוגדר, דיווח על חריגות והפעולות הננקטות על ידי ההנהלה לחזרה למתווה, תוצאות תרחיש קיצון וניתוח צופה פני עתיד לבחינת עמידות הבנק, הפקות לקחים מהותיות בתחומי הסיכונים השונים, מעקב אחר נושאים מהותיים שעלו במסגרת ה-ICAAP, בהלימה לסיכונים שעלו במפת הסיכונים ומידע איכותי/כמותי נוסף בהתייחס להתפתחויות צפויות בבנק ואו במערכת הבנקאית. לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

הערכת גורמי הסיכון

להלן מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם:

גורם הסיכון	מידת ההשפעה של גורם הסיכון	Risk Owner
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית	מנהל החטיבה העסקית
סיכון בגין איכות לווים וביטחונות	בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה	
סיכון בגין תיק המשכנתאות	נמוכה-בינונית	
השפעה כוללת של סיכונים שוק ⁽¹⁾	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון ריבית	נמוכה-בינונית	
סיכון אינפלציה	נמוכה-בינונית	
סיכון שערי חליפין	נמוכה	
סיכון נזילות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
השפעה כוללת של הסיכון התפעולי	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון אבטחת מידע וסייבר	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון טכנולוגיית המידע	בינונית	מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ
סיכון משפטי	נמוכה-בינונית	יועצת משפטית ראשית
סיכון ציור ורגולציה	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון הלבנת הון ומימון טרור	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון חוצה גבולות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון מוניטין ⁽²⁾	נמוכה	מנהלת החטיבה לשיווק, פרסום ופיתוח עסקים
סיכון אסטרטגי-עסקי ⁽³⁾	נמוכה-בינונית	מנהל כללי

(1) כולל סיכון אופציות ומניות הממופה בבנק אגוד.

(2) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.

(3) הגדרת הסיכון האסטרטגי-עסקי כוללת את תהליך תכנון וניהול הון.

מידת ההשפעה של הסיכונים השונים בטבלה לעיל, נקבעה בהתאם להערכות ההנהלה כפי שהן נערכות מעת לעת, וכוללת את הערכת הסיכונים הנובעים ממיזוג בנק אגוד שאינה משנה באופן מהותי את רמת הסיכון הכוללת של הקבוצה. הערכות אלה, נעשות על פי ניטור מדדי הסיכון הכמותיים השונים שקבע הבנק, כולל צפי לכיוון התפתחותם וכן בהתבסס על הערכה איכותית של תהליכי ניהול הסיכונים, ואפקטיביות מעגלי הבקרה בהתאמה לתהליך ותוצאות ה-ICAAP שביצע הבנק, בהובלת מנהלי הסיכונים של הבנק.

מתחילת שנת 2020, חלה עלייה בפרופיל הסיכונים הכולל של הבנק כתוצאה מעלייה ברמת סיכון האשראי בעקבות השלכות מגפת הקורונה העולמית, שהחלה בישראל לקראת סוף חודש פברואר 2020, התעצמה במהלך חודש מרץ וממשיכה להתפתח ולהשפיע על הכלכלה בישראל ובעולם, כך שעדיין לא ניתן להעריך את מלוא ההשפעה של המשבר על איכות תיק האשראי של הבנק. הבנק בוחן את מדדי הסיכון באופן מתמיד ומתאימם ככל הנדרש לפעילות העסקית השוטפת, בכפוף ובהלימה לתיאבון הסיכון הכולל של הבנק לסיכונים השונים.

רמת ההשפעה הכוללת של סיכון אשראי ושל הסיכון בגין איכות לווים וביטחונות, עלתה ברבעון הראשון של שנת 2020 מרמה נמוכה-בינונית לרמה בינונית, ונותרה ברמה בינונית לאורך כל שנת 2020. העלייה ברמת הסיכון היא גם במגזר הפרטי, אך בעיקרה במגזר העסקי, ובדגש על העסקים הבינוניים והקטנים, בעקבות הירידה בפעילות המשקית כתוצאה מהטלת מגבלות הריחוק החברתי השונות על הענפים השונים במדינה. גורמי הסיכון המהותיים הינם

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

העלייה החדה בשיעור האבטלה, האטה בפעילות המשק ובייחוד בענפי משק ייעודיים (כגון: תעופה, אופנה, בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל, תרבות הפנאי) שנפגעו, ותנודתיות בשווקים הפיננסיים שמשפיעים גם על שווי הביטחונות. גורמים אלה עלולים להביא לגידול בהיקף הלקוחות שייקלעו לקשיים לאורך זמן. הבנק מנהל ומנטר את סיכון האשראי שלו באופן הדוק ונקט בפעולות אקטיביות בהתאמה למצב, על מנת לסייע ללקוחות לצלוח את תקופת המשבר ולצמצם את הסיכון לכשל, תוך שמירה על מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. במסגרת צעדים אלה אושרה דחייה של מספר חודשים בתשלומים השוטפים ללקוחות משכנתא שנקקו לכך, עקב קושי זמני בגין המשבר; אושרו דחיות ועדכונים למועדי התשלום גם ללקוחות פרטיים ומסחריים שנקלעו לקושי זמני; הועמדו הלוואות בערבות מדינה במסגרת התוכנית הממשלתית. לנתונים כמותיים בדבר פעילות הבנק לסייע ללקוחות על רקע משבר הקורונה, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

ברבעון השני של שנת 2020 הועלתה רמת הסיכון בתיק האשראי לדירור מרמה נמוכה לרמה נמוכה-בינונית בשל אי הוודאות המתמשכת לאור המשך התפתחות המשבר, ונותרה ברמה נמוכה-בינונית עד לסוף שנת 2020. על מנת לסייע ללקוחות להם משכנתא בבנק, אפשר הבנק ללקוחות לקבל דחיית תשלומים חלקית או מלאה. בשלב הראשון, החל מחודש מרץ 2020, ניתנו דחיות של עד 4 חודשים, ובהמשך התאפשרה הארכה נוספת עד לסוף שנת 2020 ללקוחות שכבר דחו תשלומים, ודחייה של עד 6 חודשים גם ללקוחות שטרם דחו תשלומים. החל מתום שנת 2020, בהתאם למתווה בנק ישראל, ניתנת ללקוחות שביקשו דחיות האפשרות לחזור ולשלם את תשלומי המשכנתא השוטפים באופן חלקי, למשך תקופה של עד שנתיים. אושרו דחיות ועדכונים למועדי התשלום גם ללקוחות פרטיים ומסחריים שנקלעו לקושי זמני, והועמדו הלוואות בערבות מדינה במסגרת התוכנית הממשלתית. בנוסף, נערך הבנק לביצוע הסדרים עם לקוחות שביקשו לחזור ולפרוע את תשלומי המשכנתא באופן שוטף, לרבות אפשרות לתשלום חלקי של ההחזר החודשי, או הארכת תקופת ההלוואה). סכומי התשלומים שנדחו נפרסו מחדש ליתרת תקופת המשכנתא. הבנק מנטר באופן שוטף את הפעילות והיבטי הסיכון בנושא: סכום הדחיות, כמות הבקשות, תקופת הדחיות, פרופיל הלווים, שיעור המימון ועוד. אחד הפרמטרים המהותיים לבחינת הסיכון הינו התנהגות הלווים בתום תקופת דחיית התשלום.

הבנק ממשיך לעקוב אחר התפתחות התנהגות הלווים עם סיום תקופת הדחיות בחודשים הבאים והיקפי המימוש של הארכת הדחיות על פי המתווה המעודכן של בנק ישראל. כמו כן, פעל הבנק בתהליך חיתום המשכנתא, בהתאם להקלה של בנק ישראל לבחינת כושר החזר, בהתחשב ברמת ההכנסה לפני המשבר והצפי לחזרה למעגל העבודה בהמשך. בנק ישראל אפשר גם ללקוחות במגזר הפרטי ובמגזר העסקי לבצע דחיות תשלומים ופריסות על פי מתווים שמתעדכנים על ידו בהתאם להתפתחויות. הבנק מנטר באופן שוטף את היבטי הסיכון בנושא: מספר ההלוואות שבוצעה בהן דחייה, תקופת הדחייה, סכומי הדחייה והיבטים נוספים. לפרטים בדבר ההלוואות הנמצאות בדחיית תשלומים, ושל האשראי שהועמד במסגרת קרנות המדינה, ראה להלן בפרק סקירת הסיכונים - סיכון אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

אחד הפרמטרים המהותיים לבחינת הסיכון הינו התנהגות הלווים בתום תקופת דחיית התשלום. נציין, כי מתוך סך ההלוואות לדירור שאושרה להם דחייה במהלך שנת 2020, עד ליום 31 בינואר 2021 חזרו כ-42.6 מיליארדי שקלים חדשים לשלם (מהם כ-13 מיליארד שקלים חדשים חזרו לשלם בינואר 2021 וכ-5.5 מיליארדי שקלים חדשים בחרו במסלול של החזרים חלקיים). כ-3 מיליארדי שקלים חדשים נמצאים עדיין בדחיה שתסתיים במהלך חודשים פברואר-יוני 2021.

מתוך ההלוואות שחזרו לשלם בחודש ינואר 2021, סך של כ-0.5 מיליארדי שקלים חדשים בלבד נכנס לפיגור.

מתוך סך ההלוואות המסחריות שאושרה להם דחייה, במהלך שנת 2020, עד ליום 31 בינואר 2021 חזרו כ-6.4 מיליארדי שקלים חדשים לשלם, וכ-1.3 מיליארדי שקלים חדשים נמצאים עדיין בדחיה, הצפויים להסתיים במהלך שנת 2021. מתוך ההלוואות שנמצאות עדיין בדחיה בחודש ינואר 2021, בסך של כ-0.6 מיליארדי שקלים חדשים ניתנה דחיה לתקופה העולה על 6 חודשים.

הערכת כלל גורמי הסיכון, למעט סיכון האשראי (כולל תיק האשראי לדירור) כאמור, נותרה ללא שינוי מהערכת הסיכון בסוף שנת 2019.

ככלל סיכונים בעלי רמות סיכון שאינן נמוכות, נובעים מסיכון מובנה בפעילות הבנק, והם בהלימה לעקרונות תיאבון הסיכון שהוגדר.

הסיכון הטכנולוגי וסיכונים אבטחת מידע וסייבר, הינם מבין הסיכונים המהותיים בבנק, ופוטנציאל הנזק מהתמששות סיכונים אלה, עלול להיות משמעותי בשגרה ועל אחת כמה וכמה בשעת חירום. הפעילות בזמן המשבר נוהלה באופן ממוקד, תוך ריכוז כלל הכוחות למתן השירות הנדרש לבנק, בצרכים שהשתנו במהלך הדרך, ונקיטת מירב הצעדים לצמצום ככל הניתן את הסיכונים הפוטנציאליים. בפועל לא חלו אירועים מהותיים בתחום הטכנולוגי ובנושא אבטחת מידע וסייבר.

רמת סיכון הנזילות נותרה נמוכה-בינונית. במהלך חודש פברואר 2020, העלה הבנק את רמת הכוונות לכוננות מוגברת בשל החשש מהתפשטות נגיף הקורונה והירידות החדות שנרשמו בבורסות. בתחילת חודש מרץ העלה הבנק את רמת הכוונות בנזילות ממוגברת לצהובה, רמת כוונות הכוללת צעדים אופרטיביים אשר נועדו להבטיח כי הבנק שומר על רמת נזילות נאותה בעתות משבר, וזאת בשל התפשטות נגיף הקורונה והמשך הירידות החדות בבורסות בעולם ובפרט בישראל. רמת הכוונות ירדה חזרה למוגברת במחצית חודש מאי, עם תהליך החזרה לשגרה. במהלך כל הרבעון השלישי והרביעי של שנת 2020 עמדה רמת הכוונות בבנק על רמה מוגברת. במהלך תקופה זו הבנק מבצע מעקב שוטף (כולל תוך יומי) אחר אינדיקטורים כמותיים ואיכותיים (פנימיים וחיצוניים), וכן בחינה מדי יום של מספר תרחישי לחץ לטווחי זמן שונים - בכל התרחישים רמת הנזילות נאותה והבנק עומד בכל המגבלות הפנימיות. על פי תכנון הנזילות לטווח קצר וכן לטווחי זמן ארוכים יותר, הבנק צפוי להמשיך ולשמור על יחסי נזילות נאותים, וזאת תוך התחשבות בפעילות הידועה ובפעילות הצפויה הכוללת הנחות מתאימות למצבי משבר.

רמת סיכון המוניטין נותרה נמוכה, הבנק ממשיך ומנטר את השפעת התפשטות נגיף הקורונה ואת השפעת מיזוג בנק אגוד באופן שוטף ולא ניכרת השפעה מהותית על סיכון המוניטין של הבנק.

הבנק בוחן באופן שוטף את השלכות המשבר על רמת הסיכון האסטרטגי-עסקי. בשלב זה ולאור חוסר הוודאות, לא ניתן להעריך את מלוא השלכות המשבר על פעילות הבנק. לפרטים בדבר התכנית האסטרטגית של הבנק, ראה לעיל בתיאור הסיכונים.

הבנק מקיים תהליכי זיהוי ומדידה של סיכונים על ידי שימוש במגוון שיטות ומתודולוגיות לאמידת רמות הסיכון והחשיפה שלו לסיכונים השונים במהלך עסקים רגילי ובתרחישי קיצון. הבנק מפעיל שיטות מדידה כמותיות (מודלים, מדדים, אינדיקטורים, ניתוחי רגישות, תרחישים ועוד) ושיטות מדידה איכותיות (הערכות מומחה וסקרים).

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

תיאור הסיכון

סיכון אשראי הוא הסיכון שלווה או צד נגדי של הבנק לא יעמוד בהתחייבותיו כלפי הבנק. סיכון זה מושפע ממספר גורמים עיקריים: סיכון עסקי הנובע מפעילותו של הלקוח, סיכונים ריכוזיות הנובעים מחשיפת יתר ללווה/קבוצת לווים ולענפי משק, סיכון ריכוזיות גאוגרפית, סיכון הנובע משינויים אקסוגניים הנוגעים בעיקר לשינויים בסביבה המאקרו כלכלית של הלווה, סיכונים סביבתיים, סיכונים אשראי בחוץ לארץ וסיכונים תפעוליים, שלהתממשותם יש השלכות על סיכונים האשראי. כמו כן, לסיכון זה יש קשרי גומלין עם מספר סיכונים נוספים כגון, סיכון השוק והריבית, סיכון הנזילות, סיכונים ציות וסיכונים נוספים.

תיאור תיאבון הסיכון ועקרונות לניהולו

ניהול סיכון האשראי בבנק מתבצע בהתאם להוראה מספר 311 - "ניהול סיכונים אשראי" של בנק ישראל. דירקטוריון הבנק הגדיר את מדיניות האשראי, הנגזרת מהיעדים ומהאסטרטגיה העסקית של הבנק, תוך מתן דגש לתמורות המאקרו כלכליות בארץ ובעולם ולהשלכותיהן על סיכון האשראי. מדיניות האשראי כוללת, מסמכי מדיניות נוספים הדנים בסיכונים הרלבנטיים לפעילות האשראי של הבנק, ובהם: מדיניות ריכוזיות האשראי, המבטיחה כי רמת ריכוזיות האשראי של הבנק מנוהלת ומנוטרת ברמה שוטפת, מדיניות הנגזרים, הקובעת את העקרונות לניהול וניטור לקוחות הבנק הפועלים בנגזרים ובניירות ערך, מדיניות הביטחונות הקובעת את העקרונות הנדרשים לשם ניהול ביטחונות הלקוחות, מקדמי הביטחון הנדרשים לפי סוגי עסקאות וגורמי סיכון שונים, ומדיניות הסיכונים הסביבתיים.

תיאבון הסיכון מורכב משורה ארוכה של מדדים וגורמי סיכון הרלבנטיים לפעילות הבנק באשראי, ביניהם: ענפי משק, קבוצות לווים, גורמי סיכון בתיק המשכנתאות, סוגי פעילות ייחודיים, דירוג הלקוחות, פעילות בחוץ לארץ וגורמי סיכון נוספים הרלבנטיים לפרופיל סיכון האשראי ולפעילותו העסקית של הבנק. סיכון האשראי מנוטר גם לפי שורה של תרחישי קיצון, האומדים את פוטנציאל ההשפעה של אירועי קיצון על תיק האשראי של הבנק. וזאת, בין השאר כדי לבחון את עמידות הון הבנק באירועי קיצון שונים, וכחלק מתהליך אמידת ההון הפנימי (ICAAP).

המעקב אחר פרופיל הסיכון, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע, מבוצע בתדירות שהוגדרה במסגרת מדיניות האשראי, והעמידה בו מדווחת להנהלת ודירקטוריון הבנק. במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי ולניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו, ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות וכללים אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים, הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים, והן ברמה של ענפי משק וסקטורים עסקיים. מדיניות האשראי נבחנת במהלך השנה לאור התפתחויות בסביבה העסקית בה פועל הבנק ובה פועלים לקוחותיו, ובהתאמה נערכים בה עדכונים.

התפשטות משבר הקורונה

משבר הקורונה הפוקד את העולם כולו, ואת ישראל בתוכו, מוביל להשלכות הנוגעות במישורן לסיכון האשראי בבנק. ראה גם פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

הבנק נקט בשורה ארוכה של צעדים על מנת לתת מענה מידי לצרכים שנוצרו כתוצאה מהמצב החל במענה תפעולי ללקוחות וכלה בהתאמות במדיניות חיתום האשראי וסיכונים האשראי.

על מנת לסייע ללקוחות לצלוח את תקופת המשבר ולצמצם את הסיכון לכשל, תוך שמירה על מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, נקט הבנק בשורה של צעדים. אושרה דחייה של מספר חודשים בתשלומים השוטפים ללקוחות משכנתא שנזקקו לכך, עקב קושי זמני בגין המשבר; אושרו דחיות ועדכונים למועדי התשלום גם ללקוחות פרטיים ומסחריים שנקלעו לקושי זמני; הועמדו הלוואות בערבות מדינה במסגרת התוכנית הממשלתית כמפורט להלן. לפרטים בדבר היקף החובות ששוננו תנאייהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי נגיף הקורונה, והיקף ההלוואות שהועמדו במסגרת הקרן בערבות המדינה, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

בהמשך לפניית הפיקוח על הבנקים מיום 2 באפריל 2020, פעל הבנק, יחד עם כלל המערכת הבנקאית, במטרה לתמוך ביכולת העסקים ומשקי הבית לצלוח את המשבר, ולהמשיך לספק אשראי ללווים בכלל המגזרים במשק, תוך קיום תהליך חיתום אשראי אחראי, אך ללא הקשחה מיותרת של תנאי החיתום.

הבנק מנהל ומנטר את סיכון האשראי באופן הדוק, בין היתר באמצעות פעילות שוטפת של פורומים בראשות המנהל הכללי ובראשות מנהל החטיבה העסקית, ובהשתתפות מנהל החטיבה לבקרת הסיכונים ונציגי החטיבות העסקיות. בנוסף, מתקיימות הערכות מצב חטיבתיות שוטפות. במסגרת ישיבות אלו מבוצעת ניטור פרטני של ענפי משק בעלי חשיפה גבוהה למשבר, ומתקיים מעקב אחר מדדים מרכזיים שנקבעו ואחר לקוחות ספציפיים שהשפעה של המשבר עליהם משמעותית ביותר. היחידות העסקיות נמצאות בקשר הדוק ושוטף עם הלקוחות בכדי לאמוד את מצבם העסקי והשלכות המשבר עליהם, במטרה לסייע למגזר העסקי בהתמודדות עם הקשיים והאתגרים הנובעים ממשבר זה, תוך שמירה על איזונים ומזעור סיכונים האשראי.

שלושת קווי הגנה בתחום האשראי :

קו הגנה ראשון - קווי העסקים בתחום האשראי בבנק

- החטיבה הקמעונאית - בחטיבה זו מרוכזת פעילות האשראי הבנקאית של לקוחות פרטיים לרבות תחום המשכנתאות, ופעילותם של לקוחות עסקיים קטנים. סניפי הבנק ומרכזי העסקים פועלים אף הם במסגרת חטיבה זו באמצעות שמונה מרחבים.
- החטיבה לבנקאות עסקית - בחטיבה זו מרוכזות מרבית הפעולות הבנקאיות של לקוחות עסקיים (לרבות מענף הנדל"ן והבינוי) עם היקף פעילות בינוני ומעלה.
- בראשית שנת 2021 פוצלה פעילות לקוחות החטיבה הפיננסית בין שתי החטיבות - הפעילות הבינלאומית בחוץ לארץ הוכפפה לחטיבה העסקית של הבנק. הפעילות של סניפי בנקאות פרטית בינלאומית בישראל המשרתת תושבי החוץ הוכפפה לחטיבה הקמעונאית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

לפירוט אודות מאפייני הלקוחות בכל אחד ממגזרים אלו ראה פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי (תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות) לעיל.

באחריות היחידות המקצועיות של כל אחד ממגזרי הלקוחות הללו לבדוק באופן שוטף ולבצע מעקב ובקרה על החשיפה ללקוחות ומגזרי הפעילות שבאחריותן. בקו הגנה זה, קיימות יחידות בקרה ספציפיות כדוגמת הבקרים החטיבתיים ופונקציות בקרה נוספות. פעילות זו מעוגנת בנהלים ייעודיים המבטיחים יישום של העקרונות שנקבעו לניהול הסיכון.

קו הגנה שני - בקרת סיכונים - החטיבה לבקרת סיכונים פועלת כ"פונקציה ניהול הסיכונים" בלתי תלויה של הבנק ובכך משמשת כקו הגנה שני במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים. פעילותה כוללת בין השאר, הערכה בדיעבד, ללא תלות בגורמים המאשרים אשראי בבנק, את טיב הלוואה ואיכות תיק האשראי של הבנק וכתובת חוות דעת בלתי תלויה לאשראי ללקוחות מהותיים, כחלק מתהליך אישור האשראי.

הגנה שני - חטיבת מידע ודיווח כספי - חטיבת מידע ודיווח כספי אחראית על סיווג אשראי, קביעת הפרשות להפסדי אשראי, ואתגור תהליכי האיתור וההצפה של חובות בעייתיים.

קו הגנה שני - החטיבה המשפטית - אחראית על הוראות החקיקה והשינויים בחקיקה המשפיעים על פעילות הבנק ומתן ייעוץ משפטי שוטף ליחידות הבנק, כמו כן, ריכוז הטיפול בתביעות נגד הבנק.

קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית - הביקורת הפנימית משמשת כקו הגנה שלישי במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, ופועלת על פי תוכנית העבודה לביצוע ביקורת על פעילות האשראי של הבנק.

הבנק פועל במספר מישורים כדי לעקוב ולהפחית את סיכון האשראי ככל שניתן, החל בשלב אישור האשראי, תוך מתן דגש לביטחונות הנדרשים, והתניות הפיננסיות שנקבעו בהתאם לנהלים, לסמכויות ומדיניות הפיזור שהוגדרו בבנק, ועד לבקרות השוטפות המבוצעות ביחידות העסקיות וביחידות הבקרה הייעודיות, הפועלות בתוך הקווים העסקיים. זאת, תוך השקעת מאמץ מתמיד לשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים בתחום האשראי באמצעות קורסים והדרכות בנקאיות ובאמצעות השתלמויות יומי עיון מקצועיים בכל הרמות. במקביל, מושקעים אמצעים רבים לשיפור ולשכלול כלי הבקרה ומערכות המידע הממוחשבות, העומדים לרשות מקבלי ההחלטות בתחום האשראי.

ההשפעה הכוללת של סיכון האשראי, עלתה בשנת 2020 על רקע משבר הקורונה מרמה נמוכה-בינונית לרמה בינונית, כאשר רמת הסיכון בתיק הלוואות לדיור עלתה גם היא מרמה נמוכה לרמה נמוכה-בינונית.

מרבית לקוחות החטיבה הקמעונאית (הן עסקים קטנים והן משקי בית) מדורגים במודלים מתקדמים ייעודיים. במהלך שנת 2020, המשיך הבנק בתהליכי יישום, הטמעה ושימושיות של המודלים המתקדמים לטובת ניתוח וניהול מיטבי של האשראי הקמעונאי, לרבות עדכון והגדרה מחדש של מדדי הסיכון ומעקב רציף אחריהם, בין השאר גם לאור השלכות משבר הקורונה. הניהול השוטף בפועל בחטיבה הקמעונאית מבוסס בעיקרו על מערכת המדח"ם (מערכת דירוג, חיתום וניהול מתקדם). כחלק ממהלך זה קיימת במרכז ההדרכה של הבנק פעילות ייעודית להטמעת מגוון השימושים בתוצאות המודלים בסניפים.

לפרטים נוספים בדבר התהליכים העיקריים הכרוכים בפעילות ניהול ובקרת סיכון האשראי בבנק, ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

טיפול באשראי בעייתי ובגביית חובות - הטיפול באיתור אשראי בעייתי וניהולו דורש התמקדות והתמקצעות מיוחדות, בשונה מהדרג המאשר או המטפל בביצוע האשראי ובקבלת הבטוחות. האיתור הראשוני מבוצע לרוב באופן מסוכן, ביחידות ייעודיות לאיתור ובקרה. הטיפול בלקוחות שאותרו נעשה בסקטור לקוחות מיוחדים בחטיבה העסקית.

על מנת לאתר את סיכונים האשראי המתממשים או העלולים להתממש בבנק, מתקיים בבנק, כאמור, מהלך שוטף לבחינה ולאיתור של חובות, על פי תבחינים שהוגדרו. חלק מהתבחינים מחייבים סיווג של החוב כבעייתי, וחלק מהתבחינים מהווים התרעה ומותירים שיקול דעת בידי הגורם המקצועי. החובות נבחנו על פי מדרג סמכויות שהוגדר בנהלי הבנק. מדרג הסמכויות כולל סמכויות אישיות, המתחילות בעובדים בסניפים ובמטה, וממשיך בסמכויות בדרגים גבוהים יותר לעניין הסיווגים וההפרשות. בהנהלות המרחבים וביחידות ייעודיות במטה, מתנהל תהליך בקרה מובנה ובלתי תלוי. חטיבת מידע ודיווח כספי מהווה קו שני בתהליך הסיווג וההפרשה ואחריותה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 311 הינה להיות הגורם הבלתי תלוי לסיווג וקביעת ההפרשה להפסדי אשראי.

מערכת המחשב התומכת ביישום הוראות מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, לרבות בתהליכי האיתור והבקרה, מבצעת בחינות לוגיות על פי קריטריונים, וקובעת ברירות מחדל לסיווג חובות כחובות בהשגחה מיוחדת, נחותים, פגומים או בארגון מחדש, על פי המתחייב.

איתור הלוואות לדיור (משכנתא) בעלות מאפייני סיכון נעשה באופן אוטומטי ובאמצעות איתור תבחיני פיגור ותבחינים איכותיים אחרים. בשלבי הפיגור הראשונים מפעיל הבנק בעיקר הליכי גביה אוטומטיים. בהמשך מופעלים הליכים יזומים פנימיים וחיצוניים לרבות הליכים משפטיים ככל שיש צורך בכך.

לפרטים בדבר חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי ראה ביאור 1.6 לדוחות הכספיים ופרק סיכון אשראי בדוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

הגילוי על סיכון האשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ניתן בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313).
נכון ליום 31 בדצמבר 2020 לא קיימת בבנק קבוצת לווים העומדת בתנאי המוזכר לעיל.

פעילות הבנק עם קבוצות לווים גדולות מתבצעת בכפוף למספר עקרונות, שנועדו לצמצם את מידת הסיכון בפעילות זו:

- עיקר הפעילות בקבוצות הלוים מתבצעת מול חברות ציבוריות, ותיקות ומובילות בתחומן.
- עיקר האשראי ניתן לטווחים קצרים ובינוניים, ומשרת פעילות שוטפת של החברות.
- האשראי מפוזר בין חברות הקבוצה הפועלות בתחומי פעילות שונים ובענפי משק נפרדים.
- האשראי ניתן במידת האפשר לחברות שונות שאין ביניהן תלות, התניות או ערבויות הדדיות.

להלן הצעדים בהם נוקט הבנק לצורך ניהול החשיפות לקבוצות לווים:

- קביעת התניות פיננסיות בהתאם לצורך.
- העמדת האשראי כנגד ביטחונות, ככל שניתן, ומעקב הדוק אחר החשיפה שאינה מובטחת בביטחונות.
- מעקב שוטף אחר פעילות החברה ותוצאותיה הכספיות.
- ניסור הדוק של עמידת חברות קבוצת הלוים בהתניות הפיננסיות, אם וכאשר נקבעו להן.

לווים גדולים

להלן החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2020 (במיליוני שקלים חדשים):

לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל ⁽³⁾
1.	שירותים פיננסיים	219	1,099	1,318
2.	שירותים פיננסיים	184	1,000	1,184
3.	חשמל	808	329	1,137 ⁽²⁾
4.	תעשייה וחרושת	252	829	1,081 ⁽²⁾
5.	שירותים פיננסיים	19	950	969
6.	בינוי ונדל"ן	294	531	825

(1) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים בניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(2) מזה בגין בנק אגוד: סך של כ-145 מיליוני שקלים חדשים בענף החשמל וסך של כ-163 מיליוני שקלים חדשים בענף תעשייה וחרושת.

מימון ממונף

מימון ממונף הינו מימון אשראי המועמד ללקוח ועומד באחד משני התבחינים הבאים:

1. אשראי למטרת עסקה הונית יוגדר כאשראי העומד באחד מהכללים הבאים:

- אשראי למטרת עסקה הונית (כהגדרתה להלן), ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-0.5% מהון הבנק או מ-35 מיליוני שקלים חדשים, לפי הגבוה מביניהם.
- אשראי למימון רכישת זכויות הונית בתאגיד בנקאי אחר או בתאגיד החזקה בנקאית, ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-35 מיליוני שקלים חדשים.
- אשראי נוסף שהועמד ללווה במועד מאוחר ממועד מימון העסקה הונית, אם פירעון האשראי מבוסס בעיקרו על תזרים מזומנים הנובע מהזכויות ההוניות שרכישתם מומנה על ידי התאגיד הבנקאי.

"עסקה הונית": עסקה שמטרתה אחת מהבאות:

- רכישה עצמית - רכישה או רכישה חוזרת, על ידי הלווה, של ההון העצמי המונפק של הלווה (לרבות תוכנית לרכישת מניות עבור עובדים).
- רכישת תאגיד אחר - רכישה של זכות הונית כלשהי בתאגיד אחר, או רכישה של כלל נכסים או של חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר.
- חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות.

עסקה הונית לעניין מימון ממונף, הינה עסקה בה יתרת האשראי גבוהה מ-0.5% מהון הבנק ושיעור המימון בה גבוה מ-50%.

2. מימון לחברות ממונפות - הינו מתן אשראי לחברות בעלות מאפיינים המצביעים כי שינוי לרעה בסביבה הכלכלית הגלובלית או הייחודית למגזר בו הן פועלות, עלול להשפיע באופן משמעותי על כושר החזר האשראי לבנק. הבנק קבע קריטריונים המגדירים את האשראי הנכלל בקטגוריה זו, המבוססים על דירוג סיכון האשראי של הלקוח העסקי כפי שהוא בא לידי ביטוי במודל הדירוג של הבנק, וכן על מדדים למינוף (לחריגה גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף) שנקבעו על בסיס יחסיים פיננסיים מקובלים בקרב לקוחות הבנק בעלי אשראי מהותי בענפי משק עיקריים בהם פועל הבנק. המדדים למינוף וענפי המשק נבחנים בהתאם לשינויים בסביבה העסקית ובמידת הצורך נערכים בהם שינויים. כל לווה שהוצף בגין אחד או יותר מהקריטריונים שנקבעו נבחן פרטנית בפורום מימון ממונף, בו משתתפים נציגים מהחטיבה לבנקאות עסקית, החטיבה לברקת סיכונים והחטיבה לחשבונאות ודיווח כספי, בו נבדקים תמורות ושינויים בפרמטרים הכספיים של החברה ושל הסביבה הכלכלית בה היא פועלת.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן פרטי חשיפות הבנק לאשראי העונה להגדרת מימון ממונף:

אשראי למסרת עסקאות הנויות (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2019				31 בדצמבר 2020				ענף משק של הנרכשת
הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
-	153	-	153	-	139	-	139	מסחר
-	306	-	306	-	139	-	139	סך הכל

אשראי לחברות ממונפות (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2019				31 בדצמבר 2020				ענף משק של הלווה
הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
-	-	-	-	-	91	-	91	כרייה וחציבה ⁽¹⁾
-	355	-	355	-	28	-	28	בינוי ונדל"ן
16	76	40	36	-	-	-	-	מים
-	-	-	-	-	100	-	100	חשמל
-	500	88	412	34	472	19	453	מסחר ⁽¹⁾
-	-	-	-	11	233	20	213	תחבורה ואחסנה ⁽¹⁾
-	131	86	45	-	-	-	-	מידע ותקשורת
3	124	-	124	21	145	-	145	שירותים פיננסיים ⁽¹⁾
-	142	8	134	-	141	8	133	שירותים ציבוריים וקהילתיים
19	1,328	222	1,106	66	1,210	47	1,163	סך הכל

(1) מזה: אשראי לחברות ממונפות של בנק אגוד בסך של כ-91 מיליוני שקלים חדשים בענף כרייה וחציבה, סך של כ-75 מיליוני שקלים חדשים בענף מסחר, סך של כ-91 מיליוני שקלים חדשים בענף תחבורה ואחסנה וסך של כ-24 מיליוני שקלים חדשים בענף שירותים פיננסיים.

התפתחות בסיכון אשראי בעייתי

להלן תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

סיכון אשראי כולל		סיכון אשראי בעייתי:	
31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
ללא בנק אגוד		ללא בנק אגוד	
1,328	1,459	1,808	1,808
242	353	439	439
1,476	1,152	1,188	1,188
833	486	583	583
3,879	3,450	4,018	4,018

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2020		שיעור יתרת אשראי לציבור - פגום מיתרת האשראי לציבור
ננוני בנק אגוד	ללא בנק אגוד	ננוני בנק אגוד	ללא בנק אגוד	
0.6	1.2	0.6	0.7	שיעור יתרת אשראי לציבור - פגום מיתרת האשראי שאינו לדיוור
1.7	2.1	1.7	1.8	שיעור יתרת אשראי לציבור - פגום מיתרת האשראי שאינו לדיוור
3.0	2.9	2.6	2.7	שיעור יתרת אשראי לציבור בעייתי מיתרת האשראי שאינו לדיוור
0.7	0.1	0.6	0.5	שיעור יתרת האשראי לדיוור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר
1.4	1.7	1.2	1.2	מיתרת האשראי לציבור ⁽¹⁾⁽²⁾
				שיעור סיכון אשראי בעייתי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור

(1) שיעור זה שאינו לדיוור זנית.

לפרטים נוספים ראה גם מידע מפורט בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן נתונים עדכניים בדבר פעילות הבנק לסיוע ללקוחות על רקע משבר הקורונה (כולל בנק אגוד) (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בינואר 2021								
פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים ⁽⁴⁾								
חובות לא בעייתיים								
סך הכל חובות לא בעייתיים	חובות ביצוע אשראי	חובות בדירוג ביצוע אשראי		חובות בעייתיים	סכום התשלומים שנדחו	מספר הלוואות	יתרת חוב רשומה	אשראי לציבור
		בפיקוד 30 יום ומעלה	בפיקוד					
32	32	-	-	-	23	7	32	עסקים גדולים
42	42	-	-	-	4	17	42	עסקים בינוניים
905	892	13	-	17	207	2,388	922	עסקים קטנים
250	239	1	10	7	37	5,843	257	אנשים פרטיים
8,563	8,364	44	155	213	687	11,457 ⁽²⁾	8,776	הלוואות לדיור
9,792	9,569	58	165	237⁽³⁾	958	19,712	10,029	סך הכל ליום 31/01/2021
4,314	4,221	28	65	120	371	12,590	4,434	מזה בגין דחיות מלאות
5,478	5,348	30	100	117	587	7,122	5,595	מזה בגין דחיות חלקיות בהתאם למתווה בנק ישראל
134	132	2	-	-	6	161	134	מזה בגין רכישת בנק אגוד
82	82	-	-	1	8	1,342	83	הלוואות לדיור אחר

ליום 31 בינואר 2021								
פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים ⁽⁴⁾								
חובות לא בעייתיים								
אשראי שהועמד במסגרת קרנות המדינה	חובות אשר תקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה, נכון למועד הדוח		חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-6 חודשים		חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-3 ועד ל-6 חודשים		יתרת חוב רשומה	אשראי לציבור
	מזה: בפיקוד של 30 ימים או יותר	מזה: בפיקוד של יותר מ-6 חודשים	מזה: בפיקוד של יותר מ-6 חודשים	מזה: בפיקוד של יותר מ-3 חודשים	מזה: בפיקוד של יותר מ-3 חודשים	מזה: בפיקוד של יותר מ-6 חודשים		
959	4	896	-	9	-	9	959	עסקים גדולים
609	2	270	35	6	35	6	609	עסקים בינוניים
3,603	81	2,606	527	269	527	269	3,603	עסקים קטנים
-	13	772	43	126	43	126	-	אנשים פרטיים
-	505	36,232	5,845	2,484	5,845	2,484	-	הלוואות לדיור
5,171	605	40,775	6,451	2,894	6,451	2,894	5,171	סך הכל ליום 31/01/2021
-	-	-	1,075	2,815	1,075	2,815	-	מזה בגין דחיות מלאות
-	-	-	5,376	79	5,376	79	-	מזה בגין דחיות חלקיות בהתאם למתווה בנק ישראל
-	10	1,797	42	78	42	78	-	מזה בגין רכישת בנק אגוד
202	22	441	8	40	8	40	202	הלוואות לדיור אחר

(1) מזה: דחיות שניתנו שאינן במסגרת תוכנית רוחבית בסך 524 מיליוני שקלים חדשים.

(2) מספר לווים.

(3) מזה: חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית בסך 3 מיליוני שקלים חדשים.

(4) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחייה אשר לה הלווה זכאי לפי כל דין.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן נתונים עדכניים בדבר פעילות הבנק לסיוע ללקוחות על רקע משבר הקורונה (כולל בנק אגוד) (במיליוני שקלים חדשים) - המשך:

ליום 31 בדצמבר 2020								
אשראי לציבור	יתרת חוב רשומה	מספר הלוואות	סכום התשלומים שנדחו	פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים ⁽⁴⁾			סך הכל חובות לא בעייתיים	סך הכל חובות לא בעייתיים
				חובות לא בעייתיים				
				חובות שאינם בדירוג ביצוע	חובות ביצוע	חובות בדירוג ביצוע		
עסקים גדולים	72	16	28	-	-	-	72	72
עסקים בינוניים	56	26	13	-	6	-	56	50
עסקים קטנים	1,592	4,080	321	35	168	5	1,557	1,384
אנשים פרטיים	399	9,217	57	8	11	2	391	378
הלוואות לדיוור	22,625	30,112 ⁽²⁾	870	368	301	25	22,257	21,931
סך הכל ליום 31/12/2020	24,744	43,451	1,289	411⁽³⁾	486	32	24,333	23,815
מזה בגין רכישת בנק אגוד								
הלוואות לדיוור	133	174	5	-	-	2	133	131
אחר	164	2,413	14	1	-	-	163	163
סך הכל ליום 30/09/2020	25,505	44,963	1,325	448⁽³⁾	388	44	25,057	24,625
סך הכל ליום 30/06/2020	41,033	78,267	1,397	587	483	205	40,445	39,757

ליום 31 בדצמבר 2020						
אשראי לציבור	יתרת חוב רשומה	מזה: ביצוע או יותר ימים	פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים ⁽⁴⁾			אשראי שהועמד במסגרת קרנות המדינה
			חובות לא בעייתיים			
			דחיה של יותר מ-3 ועד ל-6 חודשים	דחיה של יותר מ-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה יתרת חוב רשומה	
עסקים גדולים	10	-	877	3	919	
עסקים בינוניים	9	43	267	2	603	
עסקים קטנים	512	842	2,088	76	3,552	
אנשים פרטיים	181	93	929	10	-	
הלוואות לדיוור	7,098	13,464	22,116	261	-	
סך הכל ליום 31/12/2020	7,810	14,442	26,277	352	5,074	
מזה בגין רכישת בנק אגוד						
הלוואות לדיוור	106	12	1,811	14	-	
אחר	91	16	669	24	202	
סך הכל ליום 30/09/2020	8,088	14,833	26,165	349	4,685	
סך הכל ליום 30/06/2020	39,247	170	3,552	1	3,459	

(1) מזה: דחיות שניתנו שאינן במסגרת תוכנית רוחבית בסך 1,124 מיליוני שקלים חדשים (ליום 30 בספטמבר 2020 - 1,414 מיליוני שקלים חדשים).

(2) מספר לווים.

(3) מזה: חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית בסך 11 מיליוני שקלים חדשים (ליום 30 בספטמבר 2020 - 37 מיליוני שקלים חדשים).

(4) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחייה אשר לה הלווה זכאי לפי כל דין.

הבנק נקט בשורה ארוכה של צעדים על מנת לתת מענה מיידי לצרכים שנוצרו כתוצאה מהמצב החל במענה תפעולי ללקוחות וכלה בהתאמת מדיניות חיתום האשראי וסיכוני האשראי. בהמשך לפניית הפיקוח על הבנקים מיום 2 באפריל 2020, פעל הבנק, יחד עם כלל המערכת הבנקאית, במטרה לתמוך ביכולת של העסקים ומשקי הבית לצלוח את המשבר, ולהמשיך לספק אשראי ללווים בכלל המגזרים במשק, תוך קיום תהליך חיתום אשראי אחראי, אך ללא הקשחה מיותרת של תנאי החיתום. בין יתר הפעולות שביצע הבנק, אושרו דחיות בתשלומים השוטפים ללקוחות משכנתא שנזקקו לכך, עקב קושי זמני בגין המשבר. בשלב הראשון, החל מחודש מרץ, ניתנו דחיות של עד 4 חודשים, ובהמשך התאפשרה הארכה נוספת עד

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

לסוף שנת 2020 ללקוחות שכבר דחו תשלומים, ודחייה של עד 6 חודשים גם ללקוחות שטרם דחו תשלומים. החל מתום שנת 2020, בהתאם למתווה בנק ישראל, ניתנת ללקוחות שביקשו דחיות האפשרות לחזור ולשלם את תשלומי המשכנתא השוטפים באופן חלקי, למשך תקופה של עד שנתיים. אושרו דחיות ועדכונים למועדי התשלום גם ללקוחות פרטיים ומסחריים שנקלעו לקושי זמני, והועמדו הלוואות בערבות מדינה במסגרת התוכנית הממשלתית. בנוסף, נערך הבנק לביצוע הסדרים עם לקוחות שביקשו לחזור ולפרוע את תשלומי המשכנתא באופן שוטף, לרבות אפשרות לתשלום חלקי של ההחזר החודשי, או הארכת תקופת ההלוואה.

היקף האשראי לדיור שניתנה בגינו דחיית תשלומים החל מחודש מרץ 2020 עומד על כ-45.6 מיליארדי שקלים חדשים. מתוך סך ההלוואות שהיו בדחייה, נכון ליום 31 בינואר 2021, כ-42.6 מיליארדי שקלים חדשים חזרו לשלם (מהם כ-13 מיליארד שקלים חדשים חזרו לשלם בינואר 2021 וכ-5.5 מיליארדי שקלים חדשים בחרו במסלול של החזרים חלקיים). כ-3 מיליארדי שקלים חדשים נמצאים עדיין בדחיה שתסתיים במהלך חודשים פברואר-יוני 2021. מתוך ההלוואות שחזרו לשלם בחודש ינואר 2021, סך של כ-0.5 מיליארדי שקלים חדשים בלבד נכנס לפיגור.

היקף האשראי המסחרי שניתנה בגינו דחיית תשלומים החל מחודש מרץ 2020 עומד על כ-7.7 מיליארדי שקלים חדשים. מתוך סך ההלוואות שהיו בדחייה, נכון ליום 31 בינואר 2021, כ-6.4 מיליארדי שקלים חדשים חזרו לשלם, וכ-1.3 מיליארדי שקלים חדשים נמצאים עדיין בדחיה, הצפויה להסתיים במהלך שנת 2021. מתוך ההלוואות שנמצאות עדיין בדחיה בחודש ינואר 2021, בסך של כ-0.6 מיליארדי שקלים חדשים ניתנה דחיה לתקופה העולה על 6 חודשים.

להלן ריכוז חובות פגומים בארגון מחדש שבוצעו או כשלו (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2020		
יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	
לאחר ארגון מחדש	לפני ארגון מחדש	לאחר ארגון מחדש	לפני ארגון מחדש	
122	123	237	252	ארגונים מחדש שבוצעו
31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2020		
יתרת חוב רשומה		יתרת חוב רשומה		
11		9		ארגונים מחדש שכשלו

לפרטים נוספים ראה ביאור 30 ב.ג. לדוחות הכספיים.

ניתוח השינויים בחובות פגומים

להלן תנועה ביתרת חובות פגומים וחובות פגומים בארגון מחדש (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			תנועה בחובות הפגומים בגין אשראי לציבור ⁽⁴⁾
מסחרי	פרטי	סך הכל	מסחרי	פרטי	סך הכל	
1,132	142	1,274	1,132	142	1,274	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
696	78	774	706	101	807	חובות שסווגו כפגומים במהלך השנה
(70)	(3)	(73)	(83)	(19)	(102)	חובות שחזרו לסייג שאינו פגום במהלך השנה
(183)	(23)	(206)	(117)	(20)	(137)	חובות פגומים שנמחקו
(384)	(26)	(410)	(412)	(72)	(484)	חובות פגומים שנפרעו
95	16	111	74	15	89	שינויים אחרים
221	9	230	-	-	-	רכישת בנק אגוד
1,507	193	1,700	1,132	142	1,274	יתרת חובות פגומים לסוף השנה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש ⁽⁴⁾
מסחרי	פרטי	סך הכל	מסחרי	פרטי	סך הכל	
266	65	331	266	65	331	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
209	38	247	62	45	107	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה
(10)	(4)	(14)	(6)	(1)	(7)	חובות שחזרו לסייג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב
(52)	(17)	(69)	(19)	(17)	(36)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(65)	(23)	(88)	(75)	(20)	(95)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
39	8	47	14	-	14	שינויים אחרים
127	8	135	-	-	-	רכישת בנק אגוד
514	75	589	266	65	331	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף השנה

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי הבעייתי ראה ביאורים 13 ו-30 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ניתוח הפרשה להפסדי אשראי

להלן ניתוח התנועה ביתרת הפרשה בהפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה הוצאות בגין הפסדי אשראי מחיקות חשבונאיות גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות מחיקות חשבונאיות נטו רכישת בנק אגוד
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	לדירור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
865	674	273	1,812	1	1,813	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
634	279	136	1,049	1	1,050	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(304)	(12)	(153)	(469)	-	(469)	מחיקות חשבונאיות
119	1	76	196	-	196	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(185)	(11)	(77)	(273)	-	(273)	מחיקות חשבונאיות נטו
69	-	8	77	-	77	רכישת בנק אגוד
1,383	942	340	2,665	2	2,667	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה הוצאות בגין הפסדי אשראי מחיקות חשבונאיות גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות מחיקות חשבונאיות נטו
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	לדירור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
766	644	263	1,673	4	1,677	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
222	44	101	367	(3)	364	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(237)	(15)	(155)	(407)	-	(407)	מחיקות חשבונאיות
114	1	64	179	-	179	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(123)	(14)	(91)	(228)	-	(228)	מחיקות חשבונאיות נטו
865	674	273	1,812	1	1,813	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

לפרטים נוספים בדבר הפרשה להפסדי אשראי ראה ביאורים 13 ו-30 לדוחות הכספיים. להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2019	
1.1	0.9	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.8	0.7	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור

שנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2019	
0.5	0.2	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.5	0.2	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו
1.0	0.5	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדירור ⁽⁴⁾
0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו

(1) השיעור בגין הלוואות לדירור בגין אשראי הינו זניח.

לפרטים בדבר שינויים ברכיבי ההפרשה להפסדי אשראי ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר לעיל.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדירור)⁽⁴⁾

מגזר משקי הבית הינו מנוע צמיחה מרכזי ומהווה חלק משמעותי מהתוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2021-2017. מגזר הלקוחות הפרטיים מאופיין ברמת פיזור גבוהה - הן בכמות הלקוחות והן באזור הגיאוגרפי. מרבית הלקוחות במגזר זה הינם שכירים, בעלי חשבון יחיד או משק בית משותף. מיתון בפעילות הריאלית מהווה גורם סיכון עיקרי בפעילות משקי הבית ועלייה בשיעור האבטלה עלולה להגדיל את היקף הלקוחות שייקלעו לקשיים.

מדיניות האשראי ונהלי העבודה לעניין מתן אשראי, לרבות ללקוחות פרטיים, כוללים הנחיות וקווים מנחים לעניין חיתום אשראי והתאמתו לצרכי הלקוח וליכולת החזר שלו: בחינת מטרת האשראי, שיעור המימון המבוקש, תקופת ההלוואה, ניתוח כושר החזר ומקורות החזר של הלקוח ביחס לכלל חביותיו. זאת, תוך בחינת פרמטרים כלכליים שונים של הלקוח ובהתבסס בין השאר על הכנסה קבועה⁽²⁾ של הלקוח, פאסיבה משועבדת או פנייה, הכרות וניסיון העבודה המצטבר עמו.

הבנק עוקב באופן רציף אחרי רמת הסיכון בתיק האשראי לפרטיים, בין השאר באמצעות מודל פנימי לדירוג אשראי ללקוחות פרטיים; מעקב, ניטור וניתוח של ההוצאות בגין הפסדי אשראי; וכן באמצעות ביצוע מבחני קיצון מגוונים ובהם מבחני קיצון בהתאם להנחיות בנק ישראל, הכוללים תרחישים כגון מיתון במשק, גידול משמעותי בשיעור האבטלה ועלייה ברמת הריבית. במהלך 2020 בוצע מעקב מיוחד אחר התפתחות הסיכון לאור השלכות משבר הקורונה על שיעורי האבטלה ומוסר התשלומים במשק. לפרטים בדבר ניהול סיכון האשראי בעקבות משבר הקורונה, ראה פרק סיכון אשראי ופרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן פרטים על סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר			
2019	2020		
ללא בנק אגוד	כולל בנק אגוד		
			חובות
2,133	1,644	1,771	יתרות עובר ושב
3,973	3,791	4,262	יתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
671	474	1,985	הלוואות לרכב - ריבית משתנה
926	961	2,564	הלוואות לרכב - ריבית קבועה
12,515	12,235	13,063	הלוואות ואשראי אחר - ריבית משתנה
258	235	388	הלוואות ואשראי אחר - ריבית קבועה
20,476	19,340	24,033	סך הכל חובות (אשראי מאזני)
			מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות
4,172	4,705	5,145	מסגרות עובר ושב לא מנוצלות
6,627	7,166	8,077	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
187	191	218	ערביות
33	42	42	התחייבויות אחרות
11,019	12,104	13,482	סך הכל מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות (אשראי חוץ מאזני)
31,495	31,444	37,515	סך הכל סיכון האשראי לאנשים פרטיים
			מזה:
469	309	376	הלוואות בולט/בלון ⁽³⁾
			תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי⁽⁴⁾
			תיק נכסים פיננסיים:
3,723	3,863	3,905	פיקדונות
219	209	244	ניירות ערך
328	286	286	נכסים כספיים אחרים
880	663	3,964	בטוחות אחרות ⁽⁵⁾
5,150	5,021	8,399	סך הכל תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי

(1) כהגדרתם בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 451.

(2) לצורך מדידת ההכנסה הקבועה בחשבון הלקוח, משתמש הבנק בנתוני "מחזור זכות" בחשבון הכוללים בין השאר משכורות וקצבאות קבועות.

(3) הלוואות בהן ניתן גרייס על הקרן לתקופה של מעל שנה.

(4) הסכומים המוצגים הינם תיק הנכסים הפיננסיים ובטוחות אחרות עד לגובה חובות הלקוח, בלבד.

(5) הביטוחנות הינם לאחר מקדם בטחון בהתאם למקדמי הבנק הנלקחים בחשבון בעת מתן האשראי. עיקר הקיטון נובע מעדכון כלפי מטה של מקדמי הביטחון של כלי רכב וגיל הרכב המרבי הנלקח בחישוב השווי לביטחון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן פילוח לפי גודל חבות הלווה⁽⁴⁾:

ליום 31 בדצמבר 2019				ליום 31 בדצמבר 2020									
		ללא בנק אגוד				כולל בנק אגוד							
סיכון	סיכון	סיכון	מספר	סיכון	סיכון	סיכון	מספר	סיכון	סיכון	סיכון	מספר	תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)	
אשראי	אשראי	אשראי	ליווי	אשראי	אשראי	אשראי	ליווי	אשראי	אשראי	אשראי	ליווי		
חוץ מאזני כולל	חוץ מאזני	מאזני		חוץ מאזני כולל	חוץ מאזני	מאזני		חוץ מאזני כולל	חוץ מאזני	מאזני			
632	353	278	190,638	659	391	268	210,572	2,106	1,615	491	331,016	עד 10	
1,280	758	522	88,589	1,318	826	492	91,390	1,692	919	773	110,237	עד 20	
3,409	1,953	1,456	117,661	3,512	2,127	1,385	122,065	4,157	2,159	1,998	142,499	עד 40	
7,101	3,312	3,789	124,853	7,249	3,649	3,600	127,608	8,513	3,660	4,853	149,065	עד 80	
8,860	2,786	6,074	82,644	8,661	3,067	5,594	80,625	10,272	3,085	7,187	95,072	עד 150	
8,324	1,570	6,754	41,126	8,038	1,721	6,317	39,661	8,675	1,721	6,954	43,006	עד 300	
1,890	287	1,603	4,000	2,007	323	1,684	4,032	2,100	323	1,777	4,205	מעל 300	
31,496	11,019	20,476	649,511	31,444	12,104	19,340	675,953	37,515	13,482	24,033	875,100	סך הכל	

(1) מספר הלווים הינו לפי סך סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני.

להלן התפלגות אשראי מאזני לפי גובה ההכנסה הקבועה⁽⁴⁾ בחשבון:

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2020				
		ללא בנק אגוד		כולל בנק אגוד			
%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	גובה הכנסה	
7.8	1,601	10.0	1,954	22.8	5,484	חשבונות ללא הכנסה קבועה לחשבון ⁽²⁾	
26.4	5,402	24.3	4,691	20.4	4,893	נמוכה מ-10 אלפי ש"ח	
37.9	7,768	37.4	7,225	31.4	7,543	הגבוהה מ-10 אלפי ש"ח ונמוכה מ-20 אלפי ש"ח	
27.9	5,705	28.3	5,470	25.4	6,113	בגובה 20 אלפי ש"ח ומעלה	
100.0	20,476	100.0	19,340	100.0	24,033	סך הכל	

(1) לצורך מדידת ההכנסה הקבועה בחשבון הלקוח, משתמש הבנק בנתוני "מחזור זכות" בחשבון הכוללים בין השאר משכורות וקצבאות קבועות.
(2) בעיקר בגין אשראי שהועמד במסגרת תיק המחאות תיקי רכב ואשראי שניתן באגוד לסינג. בשל אופי ניהול החשבון ההכנסה אינה באה לידי ביטוי בחשבון העו"ש.

להלן התפלגות אשראי מאזני לפי התקופה הנותרת לפירעון⁽⁴⁾:

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2020				
		ללא כולל בנק אגוד		מאוחד			
%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	תקופה לפירעון	
25.5	3,669	26.2	3,647	20.4	3,676	עד שנה	
33.4	4,805	32.4	4,502	31.2	5,608	מעל שנה ועד 3 שנים	
18.4	2,640	18.4	2,554	25.1	4,515	מעל 3 שנים ועד 5 שנים	
10.5	1,513	10.5	1,466	11.6	2,082	מעל 5 שנים ועד 7 שנים	
12.2	1,743	12.5	1,735	11.7	2,119	מעל 7 שנים ⁽²⁾	
100.0	14,370	100.0	13,905	100.0	18,000	סך הכל	

(1) ללא עו"ש וכרטיסי אשראי.

(2) בעיקר הלוואות לשכירים עובדי סניפה, בהן החזר הלוואה מנוכה באופן ישיר מהשכר של הלקוח ורמת הסיכון בהן נמוכה באופן משמעותי מהלוואות דומות לאותה תקופה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן סיכון אשראי בעייתי לפני הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2020		
סיכון אשראי ⁽¹⁾			ללא בנק אגוד			כולל בנק אגוד		
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני
234	3	231	185	3	182	205	4	201
0.74%	0.03%	1.13%	0.59%	0.02%	0.94%	0.55%	0.03%	0.84%

יתרת סיכון אשראי בעייתי

שיעור סיכון אשראי בעייתי⁽²⁾

(1) אשראי מאזני וחוץ מאזני לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.

(2) היחס בין סיכון האשראי הבעייתי לסך סיכון האשראי לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

להלן שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים (במונחים שנתיים):

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	2020
כולל בנק אגוד	ללא בנק אגוד	כולל בנק אגוד
0.49%	0.67%	0.56%

שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך אשראי לציבור לאנשים פרטיים

נתוני סיכון אשראי לאנשים פרטיים מראים כי :

- סך חובות לאנשים פרטיים (אשראי מאזני) גדל בשיעור של 17.4% לעומת 31 בדצמבר 2019, בעיקר עקב רכישת בנק אגוד. (ללא בנק אגוד טסנו בשיעור של 5.5% לעומת 31 בדצמבר 2019).

להלן התפלגות החובות ליום 31 בדצמבר 2020:

7.4%	חשבונות עובר ושב
17.7%	קרטיסי אשראי
18.9%	הלוואות לרכב
56.0%	הלוואות ואשראי אחר

- עיקר השינויים בהתפלגות בשנת 2020 באים לידי ביטוי בגידול בהלוואות רכב על חשבון הלוואות ואשראי אחר, וזאת בשל תיק המחאת הרכב הגדול שנרכש בבנק אגוד.

- כנגד 26% מסך כל החובות (אשראי מאזני) ליום 31 בדצמבר 2020, קיימים נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות, בחשבון הלקוח (ללא בנק אגוד) (לעומת שיעור של 25% ליום 31 בדצמבר 2019).

לאור מאפייני הסיכון במגזר, שיעור ההפרשה הקבוצתית האיכותית לאנשים פרטיים הינו גבוה ביחס למגזרים האחרים, וזאת בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל

פעילות האשראי בענף זה מהווה רכיב משמעותי בפעילות האשראי של החטיבה העסקית. במימון ענף הבנייה והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות למתן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים. מימון בנייה נעשה תוך התמקדות בעיקר בענף הבנייה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ וברמות מחירים בינוניות. כמו כן, מתבצעת הקצאה מבוקרת של המימון בין אזורים גיאוגרפיים, גם בהתאם לביקושים הרלבנטיים. במתן אשראי לבנייה מתמקד הבנק בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). יישום השיטה מיועד להקטין את החשיפה לסיכונים במתן האשראי, שכן היא מעגנת מעקב שוטף וצמוד על הפרויקטים הממומנים, הן לפני העמדת האשראי, והן במהלך ליווי הפרויקט, תוך ניתוק הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויות האחרות של היזם - הלווה. הבנק נעזר במפקחי בנייה חיצוניים, ומסתמך בין היתר, על שיעבוד המקרקעין נשוא הפרויקט, כביטחון לאשראי. מתן האשראי במסגרת הליווי הפיננסי מבוצע רק במרכזי העסקים ובסניפים בעלי התמקצעות בנושא, ובפיקוח של סקטור הנדל"ן והבנייה. כמו כן, קבע הבנק מדיניות וכללים למימון עסקאות נדל"ן מסוגים אחרים כגון מימון נדל"ן מניב, קבוצות רכישה, פינוי בינוי, תמ"א 38 ועוד. בנוסף, על מנת למזער את הסיכון, הבנק מבטח את תיק ערבויות חוק המכר וחלק מערבויות הביצוע בפרויקטים המלווים אצל מבטחי משנה בחוץ לארץ.

ערב משבר הקורונה התאפיי הענף בשיעור מכירות גבוה וביקוש ער. נוכח המשבר והסגרים שבוצעו במשק, נרשמה ירידה מסוימת בסך המכירות של דירות למגורים בחודשים מרץ ואפריל, אך חלה התאוששות בחודשים שלאחר מכן. בנוסף חלה האטה בתהליכי התכנון בשיוקי רשות מקרקעי ישראל ובהתחלות הבנייה. בנכסים המניבים חלה ירידה נקודתית בביקוש. עם זאת, הענף הוגדר כחיוני למשק ולפיכך העבודה באתרי הבנייה נמשכת באופן רציף אם כי לא כבימי שגרה.

להלן פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2020							
סיכון אשראי		סיכון אשראי כולל בעייתי			יתרת הפרשה להפסדי אשראי		
מאזני ⁽²⁾	חוץ מאזני ⁽³⁾	כולל	פגום	בעייתי אחר ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	
סיכון אשראי לציבור כולל בנק איגוד⁽¹⁾							
12,084	17,254	29,338	53	33	96	52	לדיוור
6,715	1,762	8,477	92	4	56	7	למסחר ולתעשייה
18,799	19,016	37,815	145	37	152	59	סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל:
3,654	4,511	8,165	154	102	43	38	שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
22,453	23,527	45,980	299	139	195	97	סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל
10,093	16,024	26,117	27	32	91	55	מזה: מיועד לליווי פרויקטים

31 בדצמבר 2020							
סיכון אשראי לציבור ללא בנק איגוד ⁽¹⁾							
בביטחון נדל"ן בישראל:							
10,316	15,824	26,140	34	7	96	40	לדיוור
5,922	1,429	7,351	92	4	56	6	למסחר ולתעשייה
16,238	17,253	33,491	126	11	152	46	סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל:
2,730	3,724	6,454	117	102	43	19	שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
18,968	20,977	39,945	243	113	195	65	סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל
8,857	14,772	23,629	27	32	91	44	מזה: מיועד לליווי פרויקטים

31 בדצמבר 2019							
סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾							
בביטחון נדל"ן בישראל:							
9,538	16,332	25,870	30	51	74	34	לדיוור
6,118	1,171	7,289	80	362	47	2	למסחר ולתעשייה
15,656	17,503	33,159	110	413	121	36	סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל:
2,104	2,998	5,102	117	55	38	18	שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
17,760	20,501	38,261	227	468	159	54	סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל
8,606	14,224	22,830	13	61	73	35	מזה: מיועד לליווי פרויקטים

- (1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור פגום מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
- (2) אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור, חובות אחרים של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין הציבור שהינו נחות או בהשגחה מיוחדת.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן פרטים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר								
2019			2020					
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ללא בנק אגוד ⁽¹⁾			סיכון אשראי כולל בנק אגוד ⁽¹⁾		
ביטחון נדל"ן בישראל								
נדל"ן שבנייתו טרם הושלמה:								
4,397	539	3,858	5,217	774	4,443	6,416	916	5,500
קרע גולמית								
22,543	15,557	6,986	22,516	15,723	6,793	24,208	16,909	7,299
נדל"ן בתהליכי בנייה								
6,219	1,407	4,812	5,758	756	5,002	7,191	1,191	6,000
נדל"ן שבנייתו הושלמה								
סך הכל אשראי בביטחון נדל"ן בישראל								
33,159	17,503	15,656	33,491	17,253	16,238	37,815	19,016	18,799
שאינו בביטחון נדל"ן בישראל								
5,102	2,998	2,104	6,454	3,724	2,730	8,165	4,511	3,654
38,261	20,501	17,760	39,945	20,977	18,968	45,980	23,527	22,453
סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן								

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור - פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.

נתוני סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן ליום 31 בדצמבר 2020 מראים כי כ-44.7% מסיכון האשראי המאזני וכ-68.1% מסיכון האשראי החוץ מאזני מיועד ללווי פרויקטים סגורים בנדל"ן, ברובם המכריע לבנייה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ, חיפה, באר שבע וירושלים. רוב האשראי החוץ מאזני נובע מערביות חוק המכר לרוכשי דירות. מרבית סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן מגובה בביטחון נדל"ן המשועבד במלואו לטובת הבטחת החזר האשראי. יצוין כי לחלק האשראי שאינו בביטחון נדל"ן קיימים ביטחונות אחרים כגון: פיקדונות, ניירות ערך ועוד. חלקו של ענף בינוי ונדל"ן בישראל מסך סיכון האשראי לציבור בבנק ליום 31 בדצמבר 2020, כמוצג בפרק הסיכונים להלן (סיכון אשראי לפי ענפי משק) ובפרק סיכון אשראי בדוח הסיכונים לשנת 2020, הינו 14.1%. (ללא בנק אגוד 13.6%). יצוין כי, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 315, שיעור החבות של ענף משק בינוי ונדל"ן (לצורך חישוב ריכוזיות ענפית) הינו 9.9% (שיעור זה אינו כולל התחייבויות, לרבות מותנות למתן אשראי או להוצאת ערבות, וכן סכומי ערביות חוק מכר בגינת רכש הבנק פוליסת ביטוח).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

סיכון אשראי⁽²⁾ לפי ענפי משק

ליום 31 בדצמבר 2020

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

כולל בנק אגוד

סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾										חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾		
מזה:										הפסדי אשראי ⁽⁴⁾		
אשראי										הוצאות		
תקין										בגין		
שאינו										מחיקות הפרשה		
דירוג										חשבונאיות הפסדי		
ביצוע										אשראי ⁽⁸⁾ נטו ⁽⁸⁾		
אשראי ⁽⁴⁾										אשראי		
סך הכל	אשראי ⁽⁴⁾	אשראי ⁽⁵⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	סך הכל	חובות	סך הכל	בעייתי ⁽⁶⁾	פגום	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי
פעילות לווים בישראל												
ציבור - מסחרי												
1,168	1,139	20	9	1,168	905	1,168	9	6	2	10	-	10
698	652	6	40	597	345	597	40	-	6	10	-	10
13,593	12,724	317	552	13,324	7,795	13,324	552	389	73	208	34	208
1,528	1,379	18	131	1,527	1,013	1,527	131	91	5	23	3	23
39,023	36,618	2,064	341	38,957	16,451	38,957	341	214	57	250	21	250
6,957	6,380	480	97	6,753	5,737	6,753	97	85	(10)	42	(18)	42
5,661	5,616	34	11	5,161	3,211	5,161	11	-	7	18	-	18
15,033	13,643	901	489	14,791	11,122	14,791	489	387	117	245	81	245
2,073	1,712	214	147	2,073	1,650	2,073	147	54	82	104	9	104
2,533	2,207	82	244	2,489	1,497	2,489	244	104	70	92	7	92
1,966	1,782	109	75	1,870	1,169	1,870	75	10	34	36	10	36
18,780	18,528	63	189	15,902	7,812	15,902	189	150	67	148	2	148
5,900	5,489	248	163	5,892	3,969	5,892	163	118	69	107	35	107
3,429	3,093	304	32	3,421	2,721	3,421	32	18	18	30	4	30
116,814	109,583	4,842	2,389	112,398	64,384	112,398	2,389	1,535	592	1,300	185	1,300
172,876	170,859	732	1,285	172,876	156,324	172,876	1,285	97	279	941	11	941
37,632	37,116	311	205	37,515	24,033	37,515	205	96	135	339	77	339
סך הכל מסחרי												
327,322	317,558	5,885	3,879	322,789	244,741	322,789	3,879	1,728	1,006	2,580	273	2,580
פעילות בישראל												
2,179	2,179	-	-	556	512	556	-	-	-	-	-	-
14,709	14,709	-	-	60	60	60	-	-	-	-	-	-
344,210	334,446	5,885	3,879	323,405	245,313	323,405	3,879	1,728	1,006	2,580	273	2,580
פעילות לווים בחוץ לארץ												
סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ												
5,158	4,659	360	139	4,689	3,217	4,689	139	80	43	85	-	85
13,723	13,723	-	-	11,843	11,755	11,843	-	-	1	2	-	2
1,004	1,004	-	-	553	553	553	-	-	-	-	-	-
19,885	19,386	360	139	17,085	15,525	17,085	139	80	44	87	-	87
364,095	353,832	6,245	4,018	340,490	260,838	340,490	4,018	1,808	1,050	2,667	273	2,667

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 260,838, אגרות חוב - 16,864, נירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר - 200, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 4,543 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 81,650.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) אשראי תקין בדירוג נמוך שמדיניות הבנק קובעת מגבלות ספציפיות לגבי העמדתו.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, חנות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירוג שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 2,068 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 2,213 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 5,521 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר וערבויות ביצוע בנוסח חוק מכר מסבטי משנה בינלאומיים.

(8) החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד, דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

סיכון אשראי⁽²⁾ לפי ענפי משק - המשך

ליום 31 בדצמבר 2020

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ללא בנק אגוד

סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾											פעילות לווים בישראל
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾						מזה:					
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						אשראי תקין שאינו					
יתרת הפרשה	מחיקות חשבונאיות	הוצאות בגין הפסדי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	סך הכל	ביעיתי ⁽⁶⁾	אשראי ⁽⁵⁾	דירוג ביצוע	דירוג ביצוע	סך הכל	
אשראי	נטו	אשראי					אשראי ⁽⁵⁾	אשראי ⁽⁴⁾			
10	-	2	6	9	767	1,008	9	20	979	1,008	ציבור - מסחרי
10	-	6	-	31	230	431	31	6	396	433	חקלאות, יעור ודיג
205	34	78	312	426	6,880	11,740	426	317	11,165	11,908	כרייה וחציבה
23	3	5	91	131	1,013	1,527	131	18	1,379	1,528	תעשייה וחרושת
220	21	58	170	275	14,288	34,585	275	2,064	32,254	34,593	מזה: יהלומים
40	(18)	(9)	73	81	4,666	5,342	81	480	4,791	5,352	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
17	-	8	-	11	2,979	4,692	11	34	5,019	5,064	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
243	81	120	311	391	9,090	11,970	391	901	10,843	12,135	אספקת חשמל ומים
102	9	82	30	86	1,462	1,846	86	214	1,546	1,846	מסחר
80	7	69	23	156	1,253	2,195	156	82	1,995	2,233	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
35	10	35	10	61	950	1,541	61	109	1,380	1,550	תחבורה ואחסנה
147	2	67	126	160	6,161	13,503	160	63	15,759	15,982	מידע ותקשורת
106	34	70	115	159	3,688	5,395	159	248	4,993	5,400	שירותים פיננסיים
30	4	19	18	31	2,334	2,913	31	304	2,584	2,919	שירותים עסקיים אחרים
1,245	184	605	1,194	1,877	54,748	97,161	1,877	4,842	93,704	100,423	שירותים ציבוריים וקהילתיים
941	11	279	97	1,249	145,945	161,611	1,249	732	159,630	161,611	סך הכל מסחרי
335	68	130	88	185	19,340	31,444	185	311	31,054	31,550	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
											אנשים פרטיים - אחר
2,521	263	1,014	1,379	3,311	220,033	290,216	3,311	5,885	284,388	293,584	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	273	317	-	-	1,615	1,615	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	60	60	-	-	7,589	7,589	ממשלת ישראל
2,521	263	1,014	1,379	3,311	220,366	290,593	3,311	5,885	293,592	302,788	סך הכל פעילות בישראל
85	-	43	80	139	3,217	4,688	139	360	4,328	4,827	פעילות לווים בחוץ לארץ
2	-	1	-	-	11,271	11,359	-	-	12,522	12,522	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
-	-	-	-	-	553	553	-	-	1,004	1,004	בנקים בחוץ לארץ
87	-	44	80	139	15,041	16,600	139	360	17,854	18,353	ממשלות בחוץ לארץ
2,608	263	1,058	1,459	3,450	235,407	307,193	3,450	6,245	311,446	321,141	סך הכל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 235,407, אגרות חוב - 8,828 ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר - 194, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 3,688 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 73,564.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (5) אשראי תקין בדירוג נמוך שמדיניות הבנק קובעת מגבלות ספציפיות לגבי העמדתו.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 2,061 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 2,204 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 5,069 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר וערבויות ביצוע בנוסח חוק מכר ממבטי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

סיכון אשראי⁽²⁾ לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2019

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾											חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾										
מזה:											הפסדי אשראי ⁽⁴⁾										
אשראי											אשראי										
תקין											הוצאות										
שאינו											בגין										
דירוג											הפסדי										
ביצוע											חשבוניות										
אשראי ⁽⁴⁾											אשראי										
סך הכל											סך הכל										
ביצוע											פגום										
אשראי ⁽⁵⁾											בעייתי ⁽⁶⁾										
סך הכל											סך הכל										
פעילות לווים בישראל																					
ציבור - מסחרי																					
חקלאות, ייעור ודיג											8										
כרייה וחציבה											4										
תעשייה וחרושת ⁽⁸⁾											162										
מזה: יהלומים											21										
בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾											183										
בינוי ונדל"ן - פעילויות											30										
בנדל"ן ⁽⁸⁾											9										
אספקת חשמל ומים ⁽⁸⁾											204										
מסחר											29										
בתי מלון שירותי הארחה											18										
ואוכל ⁽⁸⁾											10										
תחבורה ואחסנה											18										
מידע ותקשורת											10										
שירותים פיננסיים											82										
שירותים עסקיים אחרים											70										
שירותים ציבוריים וקהילתיים											15										
סך הכל מסחרי											824										
אנשים פרטיים - הלוואות											673										
לדיוור ⁽⁸⁾											273										
אנשים פרטיים - אחר											14										
סך הכל ציבור - פעילות בישראל											1,770										
בנקים בישראל											-										
ממשלת ישראל											-										
סך הכל פעילות בישראל											1,770										
פעילות לווים בחוץ לארץ																					
סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ ⁽⁸⁾											42										
בנקים בחוץ לארץ											1										
ממשלות בחוץ לארץ											-										
סך הכל פעילות בחוץ לארץ											43										
סך הכל											1,813										

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 214,317, אגרות חוב - 9,964, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר - 120, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 2,578 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 64,042.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע או למדיניות הבנק.
- (5) אשראי תקין בדירוג נמוך שמדיניות הבנק קובעת מגבלות ספציפיות לגבי העמדתו.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,759 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 2,501 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 5,571 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר וערבויות ביצוע בנוסח חוק מכר סמבטני משנה בינלאומיים.
- (8) סיווג מחדש.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

חשיפות עיקריות למדינות זרות - מאוחד⁽⁴⁾

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

המדינה	31 בדצמבר 2020				31 בדצמבר 2019		
	מאזנית ⁽²⁾	חוף מאזנית ⁽⁴⁾⁽³⁾⁽²⁾	סך הכל	ללא בנק אגוד	מאזנית ⁽²⁾	חוף מאזנית ⁽⁴⁾⁽³⁾⁽²⁾	סך הכל
ארצות הברית	12,844	581	13,425	12,735	10,030	556	10,586
צרפת	1,586	2,255	3,841	3,650	1,418	2,226	3,644
בריטניה	2,465	764	3,229	2,474	2,041	1,115	3,156
גרמניה	161	2,844	3,005	2,742	132	2,922	3,054
אחרות	3,317	1,845	5,162	4,179	2,415	1,000	3,415
סך כל החשיפות למדינות זרות	20,373	8,289	28,662	25,780	16,036	7,819	23,855
מזה: למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה	44	39	83	64	42	33	75
מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC	516	142	658	507	409	83	492
מזה: סך כל החשיפות למדינות עם בעיות נדילות -	-	-	-	-	-	-	-

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוף מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקן 313.

(4) יתרת החשיפה החוף מאזנית כוללת סך של 5,653 מיליוני שקלים חדשים בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מוכר של לווים בענף הנדל"ן בישראל. (ליום 31 בדצמבר 2019 - 5,571 מיליוני שקלים חדשים). לפרטים בדבר עדכון מקדם ההמרה לאשראי (CCF) המוחל על ערבויות להבטחת השקעות של רוכשי דירות על פי חוק המכר. ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים.

(5) לימים 31 בדצמבר 2020 ו-31 בדצמבר 2019 אין לבנק חשיפה למדינות זרות עם בעיות נדילות.

החשיפה המוצגת לעיל מייצגת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, חשיפות על בסיס סיכון סופי. הצד הנושא בסיכון הסופי הוא אדם, עסק, מוסד או מכשיר כלשהו המספק לבנק "חיזוקי אשראי", כגון ערבויות, ביטחונות, חוזי ביטוח ונגזרי אשראי. כאשר לא קיים "חיזוק אשראי", אזי הצד הנושא בסיכון הסופי הוא החייב עצמו.

שורת "סך כל החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחוף לארץ של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽²⁾⁽⁴⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

דירוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾		סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	חשיפת אשראי נוכחית		חשיפת אשראי נוכחית
	לפני קיזוז	לאחר קיזוז		לפני קיזוז	לאחר קיזוז	
	בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	בגין הסדרי התחשבות נטו	בגין הסדרי התחשבות נטו
ליום 31 בדצמבר 2020⁽⁷⁾						
AAA עד AA-	1,092	1,041	5,489	6,581	6,530	6,505
A+ עד A-	1,229	1,168	260	1,489	1,428	305
BBB+ עד BBB-	83	83	20	103	103	26
BB+ עד B-	85	85	24	109	109	24
נמוך מ: B-	-	-	-	-	-	-
ללא דירוג	23	23	-	23	23	23
סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים	2,512	2,400	5,793	8,305	8,193	6,883

דירוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾		סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	חשיפת אשראי נוכחית	
	לפני קיזוז	לאחר קיזוז		לפני קיזוז	לאחר קיזוז
	בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	בגין הסדרי התחשבות נטו
ליום 31 בדצמבר 2019					
AAA עד AA-	756	711	5,616	6,372	6,327
A+ עד A-	183	112	229	412	341
BBB+ עד BBB-	11	9	10	21	19
BB+ עד B-	-	-	26	26	26
נמוך מ: B-	-	-	-	-	-
ללא דירוג	10	-	-	10	-
סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים	960	832	5,881	6,841	6,713

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. חשיפת הבנק הינה, רובה ככולה, לבנקים ולבנקים להשקעות, הרשומים בעיקרם באנגליה, ארצות הברית, גרמניה, שווייץ וצרפת.
- (2) לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי.
- (3) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (4) יתרת החשיפה החוץ מאזנית למוסדות פיננסיים כוללת סך של 5,653 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020 (ליום 31 בדצמבר 2019 - 5,571 מיליוני שקלים חדשים) בגין רכישה ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מכר של ליום בענף הנדל"ן בישראל וכן, ערבויות והתחייבויות נוספות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (5) מוצג לאחר קיזוז שווי הוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבות נטו.
- (6) בגין קיזוז ההפקדות במזומן המהוות בטוחה ונוגעות לעסקאות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.
- (7) כולל נתוני בנק אגוד.

בעקבות ההשלכות האפשריות של המשבר הכלכלי, כתוצאה ממגפת הקורונה, על מצבם של מוסדות פיננסיים רבים בעולם, במחצית הראשונה של 2020 עלתה תנועתיות מרווחי האשראי במהלך תקופת המשבר. מוסדות פיננסיים רבים חוו הורדת אופק דרוג, וחלקם אף ספגו הורדות דרוג. במהלך המחצית השנייה של 2020 מסתמנת התייצבות בשווקים הפיננסיים, אם כי המערכת הפיננסית עדיין מגלמת סיכון מוגבר. במהלך כל התקופה, ובהתאם להפתחות, ביצע הבנק ניטור הדוק של כלל מסגרות החשיפה של הבנק, ניתוח ובחינת הסיכונים הרלוונטיים, לפי פרמטרים שונים, ובהתאמה גם לרמת הפעילות העסקית מול הצדדים הנגדיים עודכנו מסגרות החשיפה השונות (RIGHT SIZING).

נכון לימים 31 בדצמבר 2020 ו-31 בדצמבר 2019 אין סיכון אשראי בעייתי, נטו.

סיכון אשראי בעייתי - סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

חשיפות האשראי המוצגות לעיל אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים), ראה ביאור a28. לדוחות הכספיים.

חלק מהחשיפות הנכללות בטבלה לעיל נכללות גם במסגרת סיכון אשראי לפי ענפי משק, תחת ענף "שירותים פיננסיים". במסגרת זו נכללים פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. עסקאות עתידיות, המשוקללות בהתאם לכללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, נכללות כחלק מסיכון האשראי החוץ מאזני, ואינן נכללות בטבלה לעיל.

במסגרת מדיניות ניהול החשיפות למוסדות פיננסיים זרים, קובע דירקטוריון הבנק, בין היתר, את תיאבון הסיכון, קרי, את מגבלות החשיפות המקסימליות למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים, תוך התאמת גובה החשיפה להערכת הסיכון לגבי כל מדינה ומוסד פיננסי. מגבלות החשיפה נקבעות, בין היתר, על בסיס דירוג המדינות והמוסדות הפיננסיים השונים, הערכת הבנק את רמת הסיכון, ובאופן המונע ריכוזיות של החשיפות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

הבנק קובע את היקף החשיפה לכל מוסד פיננסי על בסיס הדירוג האחרון הקיים לאותו מוסד, אשר בוצע על ידי שלוש מחברות הדירוג הבינלאומיות המובילות, ועל בסיס נתונים פיננסיים של המוסד הנבדק, והכל בהתאם למדיניותו. מגבלות החשיפה לכל מוסד כוללות היקפי חשיפה מקסימליים וטווחי זמן מקסימליים לפירעון עבור סוגים שונים של פעילויות ועסקאות. לצורך כך, נלקח בחשבון גם קיומו (או אי קיומו) של הסכם קיזוז לפעולות בנגזרים מול אותו מוסד פיננסי. כמו כן נקבע במסגרת המדיניות, מדרג סמכויות לאישורן של עסקאות ספציפיות בתחום מגבלות החשיפה.

הבנק עוקב אחר פרסומם של דירוגים עדכניים לגבי מוסדות פיננסיים להם הוא חשוף, ובהתאם לצורך מתאים את מגבלות החשיפה ואת החשיפה בפועל לדירוג העדכני. כמו כן, בוחן הבנק באופן שוטף מידע נוסף ככל שקיים וזמין, לגבי אותם מוסדות, במטרה לנטר חשיפות גם במקרים בהם דירוג האשראי אינו משקף בהכרח את תמונת המצב המלאה.

הבנק מביא בחשבון את מועדי הפירעון של חשיפות האשראי במסגרת צרכי הנזילות של הבנק. פיקדונות כספיים מופקדים בדרך כלל לתקופות קצרות, ואילו חשיפה בגין נגזרים והשקעות בניירות ערך הינה לתקופות ממושכות יותר.

דירוגים - פעילות הבנק מול גורמים בחוץ לארץ יוצרת חשיפות למדינות ולמוסדות פיננסיים. הבנק קבע מדיניות באשר לבחינה ולניתוב של הסיכון הנובע מחשיפות אלה. הבנק נעזר בנייהול החשיפות לסיכון אשראי, כאמור, בדירוגים הניתנים על ידי חברות דירוג אשראי חיצוניות שהעיקריות שבהן הן: Moody's, Standard & Poor's, Fitch. דירוגים אלה מובאים בחשבון כחלק מהשיקולים בקביעת מסגרות לחשיפות הבנק למדינות ולבנקים, המיועדות בעיקר לפעילות בנגזרים, למימון ולערבויות בסחר חוץ, ולהשקעות השונות. הדירוגים החיצוניים מהווים בסיס לניתוח עצמי של מדינה או צד נגדי הנעשה על ידי הבנק. בנוסף נלקחים בחשבון נתונים נוספים ממקורות שונים המשמשים לצורך הניתוח. הערכת הבנק את הצד הנגדי עשויה להיות שונה מזו של חברת הדירוג.

כאמור, הבנק רוכש את הדירוגים, ואת הניתוחים המהווים בסיס לדירוג, מהחברות Moody's, Standard & Poor's, Fitch. הדירוגים והניתוחים מעודכנים על ידי חברות הדירוג באופן תקופתי, והבנק עושה שימוש בנתונים העדכניים ביותר הקיימים בעת קביעת מסגרות או בחינה של צד נגדי.

סיכון האשראי לדירוג

במסגרת ניהול סיכונים האשראי, נוקט הבנק אמצעים שונים לניהול, בקרת והפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדירוג. הבנק מעריך את פרופיל הסיכון הגלום במתן אשראי לדירוג כנמוך ביחס לסיכון הגלום בתיק האשראי הכולל של הבנק, כתוצאה מפיזור רחב של לקוחות, פיזור גיאוגרפי של נוסלי האשראי, מינוף נמוך באופן יחסי, שקטן בעת האחרונה עקב הוראות בנק ישראל, נהלי בדיקה מעמיקים של טיב הלווים ושל יכולת ההחזר שלהם, וגיבוי האשראי בביטחון הנכסי.

הבנק מבצע באופן שוטף פעילויות לבקרה ולניהול הסיכון הגלום באשראי לדירוג, באחריות החטיבה הקמעונאית, החטיבה לבקרת סיכונים וגורמים נוספים בבנק. פעילות זו כוללת גם ניתוח התיק לפי גורמי הסיכון הטמונים בו (LTV, יחס החזר, מיקום גאוגרפי, גיל ההלוואה, עשירוני הכנסה ועוד), וביצוע מגוון תרחישי קיצון, הבוחנים את השפעת גורמי המאקרו על רמת הסיכון של התיק, ובעיקר, השפעת שיעור האבטלה ושיעור הריבית. לבנק מודל מתקדם לדירוג אשראי לדירוג הכולל דירוג לכל הלוואה וחישוב פוטנציאל ההפסד במקרה של כשל. מודל זה מהווה חלק ממערך הניטור הקיים של הבנק.

תיאבון ופרופיל הסיכון בתחום המשכנתאות

הבנק קבע במסגרת מדיניות סיכונים האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדירוג, בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. גורמים אלה נבחנים מעת לעת ובהתאם מתווספות מגבלות על פי הצורך, קרי, על פי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות בפועל ומגמת התפתחותו והוראות רגולטוריות של בנק ישראל.

תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות מוגדר במספר רב של מדדי סיכון הבוחנים היבטי סיכון אשראי וריכוזיות ברמת הביצועים השוטפים. מדדים אלה כוללים, בין השאר, את פרמיית הסיכון הדיפרנציאלית (המבטאת את רמת הסיכון של נוסל המשכנתא), שיעור המימון בהלוואה, מיקום הנכס (סיכון גיאוגרפי), מדד איכות האשראי (ראה להלן) במסגרת בקרת האשראי), יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה, תקופת ההלוואה, תמהיל המסלולים בהלוואה, סוג הנכס, איכות המסמכים, ריבית נורמטיבית, עושר פיננסי ומגבלות צולבות על שילוב של מספר פרמטרים.

הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות, ואת התפתחותו לאורך זמן, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע. בפרט, מתבצע ניטור זה במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, המוצג ונדון בהנהלת הבנק, בועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון. מניטור זה עולה כי מדדי הסיכון המובילים, ממשיכים להימצא ברמה נמוכה יחסית. מדדים אלה כוללים את שיעורי המימון, יחס החזר להכנסה, שיעורי האובדן בכשל, ובפרט שיעורי הפיגור בהלוואות חדשות (בנות שנה), נתון המצביע על איכות החיתום הגבוהה בבנק. יצוין, כי שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק (לסוף חודש דצמבר 2020) עומד על כ-52.7% (53.4% ללא בנק אגוד), שיעור המשקף את שיעור המימון בעת מתן האשראי - ראה הרחבה להלן. הבנק אומד, בנוסף, את שיעור המימון ה"אמיתי" בתיק, זאת, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משיעור המימון המקורי, עקב העלייה המתמשכת במחירי הדירוג, הגלומה במלאי המשכנתאות בתיק. נתונים אלה מחזקים את הערכת הבנק כי פוטנציאל ההפסד לבנק בגין תיק המשכנתאות, גם בתרחיש של ירידה מהותית במחירי הדירוג, הוא נמוך. בנוסף, בוחן הבנק באופן סדיר את תיק המשכנתאות שלו בתנאי קיצון, כולל תחת שינוי מהותי בתנאי המאקרו, במספר מתודולוגיות. תוצאות מבחני הקיצון מצביעות כי רמת הסיכון של התיק נמצאת בירידה וכי פוטנציאל הנזק מאירוע קיצון חמור במשק הינו נמוך.

בתרחיש של הרעה במצב הלווים בתיק האשראי לדירוג של הבנק, חשוף הבנק בגין הסיכון לפגיעה ביכולת הלווים לעמוד בתשלומי ההחזרים השוטפים, וזאת אם בו זמנית תהיה ירידה מהותית גם בשווי הבטוחה, והוצאות ועלויות נוספות בהן עלול הבנק להידרש לשאת, לרבות הוצאות משפטיות, עלויות דירוג חלופי והוצאות נוספות.

על מנת למזער את הסיכון לפגיעה רוחבית ביכולת הלווים לעמוד בתשלומים, מקפיד הבנק על מדיניות שמרנית של יחס החזר להכנסה. גם במקרה של פגיעה ביכולת החזר של לווים, קיימים לבנק שולי-ביטחון רחבים הנובעים ממדיניות שמרנית ביחס לשיעור המימון, במטרה להבטיח כיסוי מלא של יתרת החוב והעלויות הנוספות גם במקרה של ירידה משמעותית בשווי בטוחות הנדל"ן. לפרטים, ראה להלן פרטים בדבר מאפייני הסיכון התיק ההלוואות לדירוג.

תרחישי קיצון שבוחן הבנק, המניחים פגיעה בהכנסות הלווים וירידה בשווי בטוחות הנדל"ן, מראים כי גם בתרחישים של ירידה משמעותית מאד במחירים, פוטנציאל הנזק לבנק עומד במסגרת תיאבון הסיכון.

התפשטות נגיף הקורונה

לנוכח אירוע נגיף הקורונה, נערך הבנק לתת מענה לסוגיות בתחום ביצוע וניהול משכנתאות. הפעילויות שנקטו נעשו בהתחשב בהנחיות בנק ישראל (לרבות הקלות שניתנו) וזאת על מנת לתמוך ולסייע ללקוחותינו בעת המשבר, תוך ניטור הסיכונים והתאמת מדיניות האשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

הבנק עוקב באופן הדוק אחר התפתחויות והשפעות התפשטות מגפת הקורונה על לקוחותיו, תוך שימת לב לגורמים העשויים להשפיע על רמת הסיכון בתיק המשכנתאות. בוצעו התאמות בקריטריונים לאישור הלוואה כך שיתחשבו בלקוחות הנמצאים בחופשה ללא תשלום תוך התחשבות בהכנסה טרום המשבר ובכפוף להנחיות בנק ישראל.

על מנת לסייע ללקוחות להם הלוואה בבנק, אפשר הבנק ללקוחותיו לקבל דחיית תשלומים חלקית או מלאה לפי העדכונים של מתווה בנק ישראל. הבנק מנטר באופן שוטף את הפעילות בנושא: הסכום שנדחה, כמות הבקשות, תקופת דחיית התשלומים, פרופיל הלווים, שיעור המימון ועוד.

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים)		שיעור השינוי (באחוזים)			
2020	2019	2018	2019-2020	2018-2020	
27,074	23,702	21,406	14.2	26.5	משכנתאות שבוצעו (לדיוור ולכל מטרה) מכספי הבנק מכספי האוצר:
343	357	294	(3.9)	16.7	הלוואות מוכונות
125	90	73	38.9	71.2	הלוואות עומדות ומענקים
27,542	24,149	21,773	14.1	26.5	סך הכל הלוואות חדשות
4,304	3,862	2,251	11.4	91.2	הלוואות שמוחזרו
31,846 ⁽¹⁾	28,011	24,024 ⁽²⁾	13.7 ⁽²⁾	32.6 ⁽²⁾	סך הכל ביצועים ⁽¹⁾
52,922	46,883	43,801	12.9	20.8	מספר לווים (כולל מיחזורים)

(1) מזה: ביצועים בסך של 534 מיליוני שקלים חדשים בבנק אגוד ברבעון הרביעי לשנת 2020.
 (2) ללא השפעת אגוד 11.8% ו-30.3%, בהתאמה.

להלן פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק הלוואות לדיוור⁽¹⁾ ליום 31 בדצמבר 2020 כולל בנק אגוד (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור מימון	שיעור החזר	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)					
		עד 3 חודשים	3-6 חודשים	7-12 חודשים	13-24 חודשים	25-36 חודשים	37 חודשים ומעלה
עד 60%	עד 35%	9,951	13,540	30,671	23,217	8,889	89,807
35%-50%	401	1,045	1,097	3,940	5,553	2,327	14,363
50%-80%	-	2	1	6	864	664	1,537
מעל 80%	-	-	-	1	66	93	160
75%-60%	עד 35%	2,572	7,434	14,030	10,965	2,337	43,951
35%-50%	280	603	500	1,513	1,854	776	5,526
50%-80%	-	-	-	1	206	174	381
מעל 80%	-	-	-	-	3	23	26
מעל 75%	עד 35%	30	123	139	224	980	2,001
35%-50%	2	6	6	19	110	297	440
50%-80%	-	-	-	1	9	91	101
מעל 80%	-	-	-	-	3	16	19
סך הכל	6,824	18,343	22,717	50,406	43,355	16,667	158,312

מזה:

הלוואות שניתנו בסכום מקורי גבוה מ-2

מיליון שקלים חדשים	10 שנים ומעלה	5-10 שנים	2-5 שנים	1-2 שנים	3 חודשים	עד 3 חודשים
681	603	2,157	3,236	1,566	1,602	9,845
10.0%	3.6%	5.0%	6.4%	6.9%	8.7%	6.2%

אחוז מסך האשראי לדיוור

הלוואות בריבית משתנה:

לא צמודות בריבית פריים	10 שנים ומעלה	5-10 שנים	2-5 שנים	1-2 שנים	3 חודשים	עד 3 חודשים
1,927	7,139	13,005	14,228	6,957	5,655	48,911
111	3,172	1,166	409	319	229	5,406
143	601	1,058	1,300	623	341	4,066
2,181	10,912	15,229	15,937	7,899	6,225	58,383

צמודות למדד⁽³⁾

במסב עוץ⁽³⁾

הלוואות לא צמודות בריבית פריים	10 שנים ומעלה	5-10 שנים	2-5 שנים	1-2 שנים	3 חודשים	עד 3 חודשים
28.2%	42.8%	30.0%	28.2%	30.6%	30.8%	30.9%
מסך האשראי לדיוור						
הלוואות צמודות למדד בריבית משתנה	1.6%	19.0%	2.7%	0.8%	1.4%	3.4%
מסך האשראי לדיוור						
הלוואות בשיעור מימון גבוה מ-75%	0.5%	8.3%	1.4%	0.5%	0.6%	1.6%
מסך האשראי לדיוור						

(1) יתרת הלוואות לדיוור לאחר הפרשה לפי עומק הפיגור.

(2) יתרות האשראי המוצגות לעיל מחולקות לקבוצות גיל' בהתאם למועד בו החל הביצוע הראשון של ההלוואה, והן כוללות באותה קבוצת גיל גם את יתרות האשראי שניתנו בפועל בתקופות מאוחרות יותר. בנוסף, מחזורים של הלוואות, אינם משנים את גיל ההלוואה, כלומר יתרת ההלוואה משיכת למועד המקורי של העמדת הלוואה. אופן טיפול זה רלוונטי גם למחזור של הלוואות "מוכונות" שהועמדו במקורן באחריות המדינה ומחזרו להלוואות באחריות הבנק.

(3) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נכללות הלוואות בהן מתעדכן שיעור הריבית בתדירות של עד 5 שנים (ולא עד בכלל).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדירור⁽¹⁾ ליום 31 בדצמבר 2020 ללא בנק אגוד (במיליוני שקלים חדשים):

שעור מימון	שעור החוזר	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)					
		עד 3 חודשים	3 חודשים עד שנה	1-2 שנים	2-5 שנים	5-10 שנים	10 שנים ומעלה
טע 60%	טע 35%	3,053	9,010	12,485	28,217	21,616	8,529
	35%-50%	370	940	952	3,579	5,002	1,932
	50%-80%	-	2	1	6	864	664
	מעל 80%	-	-	-	1	66	93
טע 75%-60%	טע 35%	2,405	6,311	7,111	13,683	10,794	2,252
	35%-50%	259	571	466	1,445	1,735	576
	50%-80%	-	-	-	1	206	174
	מעל 80%	-	-	-	-	3	23
מעל 75%	טע 35%	30	122	138	224	496	972
	35%-50%	2	6	6	19	107	287
	50%-80%	-	-	-	1	9	91
	מעל 80%	-	-	-	-	3	16
סך הכל		6,119	16,962	21,159	47,176	40,901	15,609
							147,926

מזה:

הלוואות שניתנו בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליון שקלים חדשים						
8,818	508	1,933	2,937	1,409	1,457	574
6.0%	3.3%	4.7%	6.2%	6.7%	8.6%	9.4%

הלוואות בריבית משתנה:

לא צמודות בריבית פריים						
45,150	6,462	12,019	13,287	6,448	5,224	1,710
3,950	3,069	784	51	32	13	1
4,001	559	1,035	1,300	623	341	143
53,101	10,090	13,838	14,638	7,103	5,578	1,854

סך הכל

הלוואות לא צמודות בריבית פריים מסך האשראי לדירור						
30.5%	41.4%	29.4%	28.2%	30.5%	30.8%	27.9%
הלוואות צמודות למדד בריבית משתנה מסך האשראי לדירור						
2.7%	19.7%	1.9%	0.1%	0.2%	0.1%	-
הלוואות בשיעור מימון גבוה מ-75% מסך האשראי לדירור						
1.7%	8.8%	1.5%	0.5%	0.7%	0.8%	0.5%

(1) יתרת הלוואות לדירור לאחר הפרשה לפי עומק הפיגור.

(2) יתרות האשראי המוצגות לעיל מחולקות לקבוצות גיל בהתאם למועד בו החל הביצוע הראשון של ההלוואה, והן כוללות באותה קבוצת גיל גם את יתרות האשראי שניתנו בפועל בתקופות מאוחרות יותר.

בנוסף, מחוזרים של הלוואות, אינם משנים את גיל ההלוואה, כלומר יתרת ההלוואה משיכת למועד המקורי של העמדת הלוואה. אופן טיפול זה רלוונטי גם למחזור של הלוואות "מוכונות" שהועמדו במקורן באחריות המדינה ומוחזרו להלוואות באחריות הבנק.

(3) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נכללות הלוואות בהן מתעדכן שיעור הריבית בתדירות של עד 5 שנים (ולא עד בכלל).

מאפייני תיק האשראי לדירור של הבנק

מדיניות הבנק בתחום המשכנתאות מבוססת על גישה שמרנית, תוך הגבלת הסיכון הספציפי בכל הלוואה באמצעות בחינת מאפיינים שונים. מאפיינים אלה כוללים את שיעור המימון, שיעור החוזר ביחס להכנסה הקבועה של הלווה, ויכולת הלווה לעמוד בהחזרים השוטפים גם בתרחישים של שינוי בריבית. במקרים בהם ניתנות הלוואות בעלות מאפיינים שאינם עומדים באחד או יותר מהסטנדרטים שקבע הבנק למאפיינים האמורים, מחייב הבנק את קיומם של חיזוקים אחרים, כגון ערבים להלוואה, יכולת החוזר מוכחת שאינה מבוססת על הכנסה שוטפת של הלווה, ועוד. בשנים האחרונות, לאור ההתרחבות בשוק הדירור והריבית הנמוכה יחסית ששוררת במשק, הגביר הבנק את האמצעים הננקטים לניסור וצמצום הסיכון, באופן שבא לידי ביטוי בירידה משמעותית במאפייני הסיכון של ההלוואות, כפי שיפורט להלן (כל הנתונים להלן נכונים ליום 31 בדצמבר 2020).

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק למזעור הסיכון בתיק האשראי לדירור הינו שיעור המימון (היחס שבין סכום ההלוואה לבין שווי הנכס המשמש כביטחון).

שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2020 עומד על 52.7% (53.4% ללא בנק אגוד) בהשוואה ל-52.7% ביום 31 בדצמבר 2019 ול-52.6% ביום 31 בדצמבר 2018. מתוך היקפו הכולל של תיק האשראי של הבנק, בסך 158.3 מיליארדי שקלים חדשים (147.9 מיליארדי שקלים חדשים ללא בנק אגוד), כ-98.4% (98.3% ללא בנק אגוד) ניתן בשיעור מימון מקורי נמוך מ-75%, המבטיח את ההלוואה גם במקרה קיצון של ירידה של 25% בשווי הנכס המשמש לביטחון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

שיעור המימון בדיווח זה הינו שיעור המימון ההיסטורי שחושב במועד אישור ההלוואה, והוא אינו מביא בחשבון פירעונות שוטפים, המקטינים את יתרת ההלוואה, ושינויים בשווי הנכסים המשמשים כביטחון. העלייה המשמעותית במחירי הדיור החל מסוף שנת 2008, ומנגד צמצום יתרות ההלוואות בגין הפירעונות השוטפים, מביאים לירידה בשיעור המימון ה"אמיתי", העדכני להיום, וכאמור לעיל, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משמעותית משיעור המימון ההיסטורי. היקף ההלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% בשנתיים האחרונות, מגיע ל-0.3 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-0.2% בלבד מתיק ההלוואות לדיור.

יצוין בהקשר זה כי שיעור המימון הממוצע של הבנק ליום 31 בדצמבר 2020, בהתחשב ביתרות לסילוק עדכניות (ללא עדכון של ערך הנכס בעקבות שינויים במחירי הדיור) היה יורד כדלקמן: בהלוואות שגילן עד שנה, בשיעור של כ-4%, בהלוואות שגילן שנה עד 5 שנים, בשיעור של כ-6% ובהלוואות שגילן מעל 5 שנים, בשיעור של כ-19%, בסך כל ההלוואות, בשיעור של כ-11%.

שיעור ההלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה (מ-75%) מסך תיק האשראי לדיור של הבנק הינו כ-0.7% באשראי שניתן לפני שנה ועד שנתיים, כ-0.8% באשראי שניתן לפני 3 חודשים ועד שנה, וכ-0.5% באשראי שניתן ברבעון הרביעי של שנת 2020.

שיעור החזר מההכנסה הקבועה

שיעור המימון בהלוואה לדיור משמש מדד למידת הביטחון של ההלוואה, ללא קשר למאפייני הלווה עצמו. לכן, בנוסף על כך, בעת אישור משכנתא, מחייב הבנק את הלווה להציג יכולת לעמוד בפירעונות השוטפים של ההלוואה כסדרם, בעיקר באמצעות חישוב שיעור החזר החודשי מתוך ההכנסה הקבועה של הלווה.

שיעור החזר הממוצע בתיק האשראי לדיור של הבנק הוא כ-25.6% (25.5% ללא בנק אגוד). כ-86.2% מתוך תיק המשכנתאות של הבנק ניתן ללווים ששיעור החזר שלהם נמוך מ-35% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-23%). כ-12.3% מתיק המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 35% עד 50% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-39.1%). כ-1.4% מתוך המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 50% עד 80% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-59.3%) וכ-0.1% בלבד ניתנו ללווים בעלי שיעור החזר גבוה מ-80% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-92.1%).

בבנק אגוד מרבית תיק האשראי לדיור הינו בשיעור החזר מהכנסה הנמוך מ-35%.

ההלוואות ששיעור החזר בהן גבוה, הינן הלוואות הניתנות ללווים בעלי היקף גדול של רכוש נוסף, ואשר יכולת החזר שלהם אינה מבוססת בהכרח על הכנסה שוטפת, ללווים בעלי הכנסה גבוהה מאוד שלגביה שיעור החזר משמעותי פחות, או בהתקיים חיזוקים נוספים להלוואה, מעבר לנכס הממושכן וליכולת החזר של הלווה עצמו, כגון ערבים בעלי איתנות פיננסית.

הלוואות בריבית משתנה

הבנק מאפשר ללקוחותיו ליטול הלוואות לדיור הכוללות חלק בריבית משתנה הן במסלול הצמוד (מדד, מטבע חוץ) והן במסלול הלא צמוד (הלוואות שקליות).

הפיקוח על הבנקים הגביל את חלק ההלוואה שניתן בריבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה של 5 שנים ל-33% מסך ההלוואה לכל היותר, ובנוסף קבע כי תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואות לדיור בהן היחס בין חלק ההלוואה בריבית משתנה לבין סך ההלוואה עולה על 67%, וזאת ללא תלות בתדירות שינוי הריבית.

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו את הידע והמומחיות של עובדיו לצורך הבנת הסיכונים בהלוואה בריבית משתנה והאופן בו ניתן לצמצם או להימנע מסיכון זה. הבנק מייעץ ללקוחותיו לייחס משקל ראוי לסיכון זה ולנהוג בזהירות בהחלטתם על הרכב ההלוואה.

היקף ההלוואות צמודות הפריים שניתנו בשנתיים האחרונות, המהוות את מרכיב הסיכון העיקרי במשכנתאות אלה, מגיע ל-14.5 מיליארדי שקלים חדשים (13.4 מיליארדי שקלים חדשים ללא בנק אגוד), המהווים כ-9.2% בלבד מתיק ההלוואות לדיור (9% ללא בנק אגוד).

עם זאת, יצוין כי לפני אישור הלוואה לא צמודה בריבית פריים, בדומה לאישורי הלוואות במסלולים אחרים בריבית משתנה, בוחן הבנק את יכולת החזר של הלווה בתרחיש בו יעלה שיעור ריבית הפריים לשיעור "ריבית נורמטיבית".

היקף ההלוואה

היקף ההלוואות שנתן הבנק בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליוני שקלים חדשים הגיע ביום 31 בדצמבר 2020 ל-9.8 מיליארדי שקלים חדשים (8.8 מיליארדי שקלים חדשים ללא בנק אגוד), המהווים כ-6.2% בלבד מתיק האשראי לדיור של הבנק (6% ללא בנק אגוד).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

הפרשה לפי עומק הפיגור

להלן פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 31 בדצמבר 2020 (במיליוני שקלים חדשים):

כולל בנק אגוד								
עומק הפיגור								
סך הכל	יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו ⁽²⁾	בפיגור של 90 יום או יותר						
		סך הכל מעל 90 ימים	מעל 33 חודשים	מעל 6 חודשים		90 ימים ועד 6 חודשים	30 ימים ועד 89 ימים ⁽¹⁾	
				מעל 15 חודשים	מעל 15 חודשים			
295	35	253	201	19	12	21	7	סכום בפיגור
119	7	112	111	1	-	-	-	מזה: יתרת ההפרשה לריבית ⁽³⁾
1,612	71	1,107	141	123	162	681	434	יתרת חוב רשומה
219	36	183	101	59	23	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,393	35	924	40	64	139	681	434	יתרת חוב נטו

ללא בנק אגוד								
עומק הפיגור								
סך הכל	יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו ⁽²⁾	בפיגור של 90 יום או יותר						
		סך הכל מעל 90 ימים	מעל 33 חודשים	מעל 6 חודשים		90 ימים ועד 6 חודשים	30 ימים ועד 89 ימים ⁽¹⁾	
				מעל 15 חודשים	מעל 15 חודשים			
291	35	249	199	19	11	20	7	סכום בפיגור
118	7	111	110	1	-	-	-	מזה: יתרת ההפרשה לריבית ⁽³⁾
1,551	71	1,071	140	121	147	663	409	יתרת חוב רשומה
219	36	183	101	59	23	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,332	35	888	39	62	124	663	409	יתרת חוב נטו

- (1) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.
 (2) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואות שטרם הגיע מועד פירעון.
 (3) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.
 (4) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

האמצעים לניהול הסיכון בהלוואות לדיור

האמצעים לניהול הסיכון בהלוואות לדיור כוללים בין היתר:

- תהליך חיתום - הלוואות לדיור נבחנות ומאושרות לפי הקריטריונים הבאים:
- קריטריונים לאישור הלוואה הכוללים בין היתר את: הניסיון המצטבר של הבנק בתחום האשראי לדיור, ממצאי ביקורת אשראי שוטפות, בדיקה של יתקי הלוואה המבוצעת במרכז בחינה ארצי יעודי, הערכות לגבי סיכוני אשראי באזורי הארץ השונים, טיב הלווה ויכולת ההחזר שלו, הבטוחה הנכסית המוצעת והערבים, ומהות העסקה.
- סמכויות אשראי - קביעת הגורם המוסמך לאשר הלוואה נעשית בהתאם לנתונים בבקשת האשראי ולסיכון הגלום בה.
- מודל לקביעת פרמיית סיכון דיפרנציאלית - מודל אשר פיתח הבנק על בסיס ממצאים אמפיריים מהעבר לצורך דרוג סיכון עסקאות.
- בקרות מובנות במערכת לביצוע הלוואות - הבקרות כוללות בין היתר: ידוא שלמות הנתונים, בקרות על ביצוע פעולות על פי הרשאות ומנגנון לניתוב תהליכים.
- הדרכה בתחום המשכנתאות - הבנק מקיים הדרכות להכשרה, לפיתוח ולשיפור הידע של כל הגורמים העוסקים במתן האשראי לדיור.
- כנסים מקצועיים - בכנסים אלו נסקרות בהרחבה ההתפתחויות בשוק המשכנתאות והצעדים שיש לנקוט על מנת להתמודד עם הסיכונים הנובעים מהתפתחויות אלו

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

- מעקב שוטף אחר מצב לווים ותיק האשראי לדיר - הבנק פועל לזיהוי ולאיתור מוקדם ככל האפשר של תבחינים המעידים על ירידה בכושר הפירעון של הלווים, על מנת לאתר מוקדם ככל האפשר מצב של כשל אשראי. הבנק מפעיל סוגים שונים של בקרות, לרבות בקרות פנימיות שוטפות בסניפים, במרחבים ובמטה.

הגורמים השותפים לניהול ובקרת הסיכון בהלוואות לדיר

- מחלקת ניהול משכנתאות בחטיבה קמעונאית - המחלקה מטפלת בסוגים שונים של אירועים המתרחשים במהלך חיי הלוואה.
- מרכז הבחינה הארצי בחטיבה הקמעונאית - למרכז מועברים תיקי הלוואה בטרם הביצוע. תיקים אלו נבדקים במרכז על מנת לוודא שבוצעו בסניף הפעולות הנדרשת בהתאם לנהלי הבנק, הרגולציה וההנחיות שנתנו על ידי מאשר הלוואה.
- מערך הגבייה - מטפל בכל הקשור לתהליכי גביית חובות מלווים המפגרים בתשלומיהם, ובתהליכי מימוש נכסים.
- פורום פיגורים - הפורום קובע יעדים לטיפול בחובות ולהקטנת הפיגורים.
- החטיבה המשפטית - כחלק מתהליך החיתום, נבדקים הביטחונות בתיקים לא סטנדרטיים ובהלוואות בסכומים גבוהים.
- החטיבה לבקרת סיכונים - האגף לבקרת סיכונים מנטר את איכות תיק האשראי בבנק ואת התפתחות פרופיל הסיכון של תיק הבנק לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע. החטיבה אחראית לביצוע שוטף של תרחישי קיצון על תיק המשכנתאות של הבנק.
- פורום ניטור סיכונים אשראי וריכוזיות אשראי - מקדם נושאים כגון בחינת מדיניות האשראי, ובפרט, השינויים בתיאבון הסיכון שנקבעו בה, ניתוח רמת הסיכון בתיק האשראי ויישום גישות מידול מתקדמות, פיקוח על תהליך התכנון והיישום של תרחישי קיצון, ומעקב אחר פרופיל הסיכון של תיק האשראי של הבנק.
- ביקורת פנימית - תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית בתחום האשראי כוללת, בין היתר, התייחסות לבדיקת הגורמים העוסקים באישור, ביצוע, תחזוקה ובקרה על האשראי.

הכלים להפחתת הסיכון בהלוואות לדיר

- ביטחונות - על פי נהלי הבנק בתחום המשכנתאות, ניתן אשראי בגין ביטחונות נכסיים בלבד. במקרים מסוימים דורש הבנק, בנוסף לביטחון הנכס, גם ערבים לחוב.
- ביטוחים - על פי נהלי הבנק, כל נכס המשמש כבטוחה מבטוח בביטוח נכס. בנוסף, הלווים עצמם מבטוחים בביטוח חיים לטובת הבנק למקרה של פטירה בטרם נפרע האשראי במלואו.
- שיעור המימון (LTV) - שיעור המימון המרבי אותו מאשר הבנק, נקבע במדיניות האשראי ונבחן מעת לעת. ככלל, הבנק דורש מהלווה להשתתף בחלק ממימון הרכישה. תשלום ההון העצמי מהווה כרית ביטחון במקרה של מימוש הנכס, לרבות בתקופה של ירידת מחירים בשוק הנדל"ן. יתר על כן, שיעור ההשתתפות של הלווה מהווה אינדיקציה נוספת לאיתנותו הפיננסית.

לפרטים נוספים בדבר פעילות גורמים אלה, ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

מכירת תיקי הלוואות לדיר

עסקאות המכירה של תיקי הלוואות לדיר מעבירות את כלל סיכון האשראי מהבנק אל הרוכש, והם מגובות בחוות-דעת משפטיות וחשבונאיות המבססות True sale. הסיכון היחיד שנותר בבנק הוא הסיכון התפעולי, בגין המחויבויות של הבנק כלפי הרוכש לתפעול השוטף של הלוואות, לגבייה והעברת כספים, ולדיווחים שוטפים. על מנת למזער את הסיכון התפעולי, נבנה מנגנון תפעולי ממוכן לניהול הלוואות ולהפקת דיווחים שוטפים לרוכשים. כמו כן, נערכת מידי שנה בחינה חיצונית (ISAE3402) לשלמות ואפקטיביות התהליכים והבקרות לניהול תיקי הלוואות שנמכרו.

לפרטים בדבר פרסום בנק ישראל בדבר עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיר ראה פרק הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק לעיל וכן פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק).

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי לדיר, ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים סביבתיים

לפרטים בדבר סיכונים סביבתיים ראה סיכונים אחרים להלן.

סיכון שוק וריבית

תיאור הסיכון

סיכון שוק (Market Risk) - הינו הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).

סיכון ריבית בתיק הבנקאי (Interest Rate Risk in the Banking Book) - הינו הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או לשווי הכלכלי של הבנק, הנובע בעיקר, משינויים במבנה עקומי הריבית הרלבנטיים לפעילות הבנק, תזוזות שונות שאינן זהות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לתמחור וניהול החשיפות שלו, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפירעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק.

סקירת סיכונים השוק והריבית והעקרונות לניהולם

לבנק אין חשיפה לסחורות וחשיפתו למניות איננה מהותית, כך החשיפה העיקרית שלו לסיכון השוק נובעת מסיכון הבסיס - הסיכון הקיים כאשר הנכסים וההתחייבויות של הבנק נקובים במטבע או מגזרי הצמדה שונים, ומסיכון הריבית בתיק הבנקאי. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחי הבנק (שינוי בהכנסות) ועל שווי נכסי (שינוי בשווי הון).

סיכונים שוק וריבית הינם חלק בלתי נפרד מעסקי הבנקאות ומניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. עם זאת, רמות חריגות של סיכון שוק ו/או סיכון ריבית עלולות לחשוף את הבנק להפסדים, ולהוות איום על הונו. לפיכך, קבעו דירקטוריון והנהלת הבנק, במסגרת התהליך המוסדר של הבנק למיפוי וזיהוי סיכונים, כי סיכונים השוק והריבית הינם סיכונים מהותיים, וכי ניהול סיכונים אלה הינו חיוני ליציבות הבנק, בפרט לאור סביבת הריבית הנמוכה, והפוטנציאל לשינוי מגמת הריבית במשק. ניהול סיכונים אלו נועד לשמור על רמת סיכון סבירה, בהתאם למגבלות החשיפה, קרי, תיאבון הסיכון שנקבע בגין סיכונים אלה, תוך ניצול הזדמנויות וניטור מתמשך של פרופיל הסיכון, כך שהבנק לא ייחשף להפסדים משמעותיים. ניהול סיכון השוק והריבית בבנק נחלק לשני מוקדי סיכון עיקריים:

- תיק בנקאי - התיק מהווה את עיקר הפעילות והסיכון של הבנק, מכיל את כל העסקאות שאינן כלולות בתיק הסחיר, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים המשמשים כעסקאות הגנה לתיק הבנקאי. תיק זה חשוף בעיקר לסיכון ריבית ואינפלציה. מידת החשיפה אליה רוצה הבנק להישאר חשוף נובעת מפעילותו העסקית של הבנק ובאה לידי ביטוי בדוחות הכספיים של הבנק. חשיפה זו הוגבלה במסגרת תיאבון סיכון שהוגדר באופן ייעודי עבור סיכון השוק וסיכון הריבית בתיק הבנקאי, כאשר היא נבחנת על ידי הבנק בתדירות יומית, באמצעות מגוון כלים ומודלים. חריגה או אף התקרבות לגבולות החשיפה שנקבעו, מדווחות באופן שוטף ומסופקות באופן מיידי, בהתאם לעקרונות שנקבעו במסמך המדיניות שהתווה הבנק. ניהול סיכון זה נועד לשמור על רמת סיכון סבירה בהתאם לתיאבון הסיכון שנקבע בגין הסיכון, תוך ניצול הזדמנויות וניטור מתמשך של פרופיל הסיכון, כך שהבנק לא ייחשף להפסדים משמעותיים.

- תיק סחיר - התיק מורכב מפוזיציות במכשירים פיננסיים המוחזקות למטרות מסחר או לגידור רכיבים אחרים של התיק הסחיר. התיק המאוחד (כולל בנק אגוד) כולל תיקים המנוהלים בחדר עסקאות וכן, תיקי איגרות חוב למסחר ואסטרטגיה במטבע ישראלי ובמטבע חוץ - כמו גם הנגזרים שנועדו לביצוע אסטרטגיות כמו כן, כולל התיק עסקאות גידור למכשירים הכוללים בתיק הסחיר. תיק זה, נמצא ברמת סיכון לא גבוהה.

ניהול סיכונים שוק וריבית מתבצע ברמה קבוצתית, כולל שלוחות חוץ לארץ וחברות הבת של הבנק. הפעילות מול בנק ייב ובנק אגוד מתואמת באופן שוטף, בפרט, לצורך קביעת תיאבון סיכון קבוצתי שמחייב גם את ניטור פרופיל הסיכון ברמת הקבוצה. עקרונות המדיניות נקבעו באופן הוליסטי את אסטרטגיית הבנק ואת דרישות הרגולציה, קרי, הוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, הוראות ועדת באזל הרלבנטיות, ובהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם (ה-Best Practice).

כחלק מניהול הסיכון, הבנק נדרש להקצות הון, במסגרת הנדבך הראשון של באזל III, כנגד הסיכון בתיק הסחיר, וזאת, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 208 ("מדידה והלימות הון - סיכון שוק") הכוללת את הנחיות באזל III בקשר עם הגדרת התיק הסחיר, ניהולו ושערוכו.

רמת סיכון השוק הכולל מוגדרת כנמוכה-בינונית. סיכון השוק בתיק הסחיר הינו מזער, על פי מדיניות הבנק. התיק הבנקאי כולל את הפוזיציות שלא הוגדרו כפוזיציות סחירות בתיק הסחיר. טיפול הבנק בסיכון הריבית בתיק הבנקאי והקצאת ההון הכולל הנוספת בגינו, מתואמים ומתבצעים במסגרת הנדבך השני של באזל. הקצאת ההון במסגרת הנדבך השני של באזל, נבחנת הן בתרחישים המדמים מצב חיים רגיל והן בתרחישי קיצון, לרבות תרחישים מערכתיים ותרחישי איום. זאת כחלק מתהליך הערכת ההון הפנימי, ה-ICAAP, כמתואר בפרק הלימות ההון.

מבנה תיק הנכסים וההתחייבויות של הבנק המוטה תיק משכנתאות, מייצר שימושים לטווחים בינוניים, אשר כנגדם מגייס הבנק מקורות. עקב אי התאמה מלאה בין מח"מ השימושים למח"מ המקורות, חשוף השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית.

סיכון זה מנוטר באופן שוטף, הן במסגרת ניהול סיכון הריבית על התיק הכולל במונחי VAR, הן במונחי EVE - Economic Value of Equity, והן במסגרת שורה נוספת של תרחישים המבטאים ברובם מצבי קיצון. הערכת החשיפה של הבנק לסיכונים ריבית לרבעון הרביעי של שנת 2020, הינה ברמת סיכון נמוכה-בינונית, ראה הסבר להלן. הבנק פועל, כמדיניות, לגיוס מקורות לטווחים בינוניים, אשר כנגדם מגייס הבנק מקורות. עקב אי לצרכי הלקוח ומהווים מקורות לטווחים בינוניים לגידור חשיפות הריבית.

לפרטים נוספים בדבר מודלים אלה, השימוש בהם והמגבלות שלהם, ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

אמצעי פיקוח ומימוש המדיניות

הבנק קבע מבנה ארגוני לניהול סיכונים השוק והריבית בתיק הבנקאי, הכולל את הדירקטוריון, הנהלה ושלושת קווי ההגנה. מבנה זה נתמך על ידי ועדות ופורומים יעודיים, שמוסדו לשם ניהול סיכונים אלה, ולשם הקמת מערך בקרה פנימית שנועד למנוע סטיות ממדיניות הבנק בפעילותו בתיק הסחיר ובתיק הבנקאי.

לפרטים נוספים בדבר סיכון השוק והריבית ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

מדיניות גידור והפחתת הסיכונים

אחד הכלים העיקריים לניהול והפחתת סיכון הריבית הינו קביעת מחירי הצל בבנק (מחירי מעבר). מחירי הצל בבנק נקבעים בתדירות יומית במחלקת ניהול נכסים והתחייבויות (להלן: "נני"ה") שבסקטור ניהול פיננסי, ומשקפים את צרכי ניהול החשיפות השונות תחת מדיניות ניהול הרווח והסיכון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

כלי נוסף הוא פעילות קנייה/מכירה באיגרות חוב ממשלתיות. כמו כן, פועלת מחלקת ניהול נכסים והתחייבויות שבסקטור ניהול פיננסי, לניהול פוזיציות הריבית ו/או הבסיס באמצעות עסקאות Forward, עסקאות Swap ואופציות. היתרונות בשימוש בכלים אלו נובעים מיכולת ביצוע מהירה ובסכומים גדולים, דבר המאפשר ניהול דינמי ואפקטיבי של חשיפות השוק והריבית לצורכי ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, בפרק זמן סביר. בנוסף, העסקאות הן ללא מימון (Unfunded), קיימת בהן נזילות גבוהה והן מבוצעות באמצעות חדר העסקאות של הבנק.

עסקאות נגזרים, אשר מזוהות כמגדרות פוזיציות מאזניות בהתאם לכללי החשבונאות, יוגדרו בהתאם לנוהל גידור שקיים בבנק, כעסקאות גידור חשבונאי. אפקטיביות הגידור הינה מידת ההתאמה בין השינויים בשווי ההון או בין תזרימי המזומנים של הפריט המגודר ושל הנגזר המגודר. הגידור נחשב כבעל אפקטיביות גבוהה, אם השינויים בשווי ההון או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, מתקזזים כמעט במלואם על ידי השינויים בשווי הון או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגודר. בדיקות אפקטיביות הגידור מתבצעות אחת לרבעון.

אחת לשנה לפחות, נבחנות הנחות המודלים המשמשים לניהול סיכונים שוק וריבית, לרבות ההנחות ההתנהגותיות הנלקחות לצורך קביעת הפריסות במכשירים שונים.

הבנק בוחן את מידת ריכוזיות סיכון הריבית לפי מגזרי ההצמדה ולפי סוגי מכשירים עיקריים. מפת הריכוזיות נידונה בוועדה לניהול סיכונים בתדירות שנתית. הבנק פועל באופן שוטף להגברת המודעות לנושא סיכונים שוק והריבית בתיק הבנקאי ברמת הקבוצה, לרבות ביחידות הבנק בחוץ לארץ, באמצעות נהלי עבודה, הדרכות והשתלמויות בנושא. כמו כן, מתקיים קשר שוטף עם כל היחידות הרלבנטיות לניהול סיכון השוק והריבית. התיאום בין היחידות נועד ליצירת מתודולוגיה אחידה לניהול סיכונים השוק והריבית בתיק הבנקאי.

מידת חשיפת סיכונים השוק והריבית ודרכי ניהולם לפי מודלים לניהול סיכונים

מידת סיכונים השוק והריבית נתמכת על ידי מגוון רחב של מערכות מידע, מודלים, תהליכים, מדדי סיכון ומבחני מצוקה ואלה נבחנים באופן שוטף, באמצעות מהלכי הבקרה הפנימית של הבנק, לרבות תהליכי תיקוף מתמשכים.

לבנק שני מודלים עיקריים לניהול סיכון השוק והריבית שלו: מודל ה-VAR ומודל ה-EVE. הבנק מחשב מדדים אלה, כמו גם מדדים נוספים המשמשים אותו לניהול סיכונים אלה, בתדירות יומית לכל הפחות.

מודל ה-VAR הוא מודל סטטיסטי האומד את ההפסד הצפוי לבנק, במהלך אופק השקעה מסוים וברמת ביטחון סטטיסטית הנקבעת מראש. המודל מודד את רמת הסיכון במונחי כסף, כאשר הבנק מתאים את אופק ההשקעה לתיקים אותם הוא בוחן באמצעות מדד זה. הבנק משתמש בשיטה המשלבת בין מספר שיטות חישוב VAR המקובלות בעולם. לחישוב ה-VAR נלווה חישוב BACKTESTING, שנועד לבחון את איכות אומדני החישוב שלו, קרי, לבחון את תחזית המודל לעומת התוצאה בפועל.

EVE - Economic Value of Equity, הוא מודל המבטא את גישת השווי הכלכלי. מודל זה הוא המודל העיקרי של הבנק לאמידת סיכון הריבית בתיק הבנקאי, והוא בוחן שינויים בשווי הכלכלי של התיק תחת הנחות שונות של שינויים בעקומי הריבית, במצב חיים רגיל ובמצבי קיצון, לרבות עלייה/ירידה מקבילה של עקום הריבית בשיעורים גבוהים. בנוסף, לבנק מגוון מבחני מצוקה (קיצון) ברמות חומרה שונות שנועדו לבחון את פרופיל הסיכון שלו בעת אירוע קיצון, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון. כמו כן, מפעיל הבנק שיטות חדישות לבחינת סיכון הריבית בתיק הבנקאי בעת חירום, כולל תרחיש קיצון המתבצע במתווה כלכלי. תרחיש זה מתבסס על הבנת הבנק לגבי אופן התפתחות בעת קיצון של תנאי המאקרו הרלבנטיים לסיכונים אלה. בנוסף, מבצע הבנק תרחיש במסגרתו משתנה עקום הריביות בצורה שאינה מקבילה. תרחיש כזה משלים את גישת ה-EVE, המתבססת על תזוזה מקבילה בעקומי הריבית.

שיטות מדידת ערכי הסיכון של הבנק הינן שמרניות בהיבטים רבים, בהתאמה לפרקטיקה המקובלת ביישום עקרונות באזל. המשקפת באופן מהימן את חשיפת הריבית, לרבות ההשפעות של האופציות ההתנהגותיות הגלומות בתיק המשכנתאות ובתיק הפיקדונות, התלויות בריבית.

סיכון השוק בתיק הסחיר הינו מזערי, על פי מדיניות הבנק. מבנה הבנק המוטה תיק משכנתאות, מייצר שימושים לטווחים ארוכים, אשר כנגדם מגייס הבנק מקורות. הבנק מבצע באופן שוטף, בחינה למתודולוגית אמידת הסיכון בהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם. כך, במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, עודכנו שיטות המדידה במעט כך שישללו גם תקבולים עתידיים בגין עמלת פירעון מוקדם הצפויים להתקבל בתרחישים השונים. בהמשך לכך, ירדה מדידת הסיכון בתרחישי ירידת ריבית.

נציין כי, תיק הנוסטרו של בנק אגוד משקף סיכון שהינו גבוה מתאבון הסיכון של הבנק. יחד עם זאת, ברמת הבנק המאוחד השפעת תיק זה אינה מהותית.

הערכת החשיפה של הבנק לסיכונים ריבית לרבעון השלישי של שנת 2020, הינה ברמת סיכון נמוכה-בינונית, ראה הסבר להלן.

הרבעון הרביעי של שנת 2020 התאפיין בירידה קלה בטווח הבינוני ועלייה קלה בטווח הארוך בעקום הריבית השקלי חסר סיכון (zero coupon) וירידה לכל אורך העקום הצמוד למדד. ברבעון זה נרשמה עליה מסוימת בציפיות האינפלציה. הבנק ממשיך לנהל את הפוזיציה המדדית בצורה הדוקה המתבססת על בניית מאזן הצמדה בתדירות יומית ובנייה של פוזיציה חזויה תחת תרחישים שונים.

ערכי הסיכון הנמדדים למהלך עסקים רגיל ותרחישי קיצון, עלו במקצת ביחס לרבעון השלישי של השנה, בעיקר כתוצאה מפעילות בנקאית שוטפת בתחום המשכנתאות, ונעים ברמות סיכון נמוכות מתיאבון הסיכון שנקבע.

הערכת החשיפה של הבנק לסיכונים ריבית לרבעון הרביעי של שנת 2020, הינה ברמת סיכון נמוכה-בינונית, ראה הסבר להלן.

להלן ערך ה-VAR של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת 2020	שנת 2019	
770	484	לסוף התקופה
1,055 (יוני)	626 (יוני)	ערך מקסימלי במהלך התקופה
443 (ינואר)	431 (מרץ)	ערך מינימלי במהלך התקופה

העלייה בערך ה-VAR נבעה בעיקר כתוצאה מהתנדדות החריפות בעקומי הריבית בתקופת במשבר הקורונה.

מרבית סיכון השוק נובע מסיכון הריבית בתיק הבנקאי, כפי שיוצג להלן.

תוצאות בחינת ה-Back-Testing על מודל ה-VAR ההיסטורי-אנליטי מצביעות על מקרה אחד שבו ההפסד היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה. מספר מקרים זה עומד בקריטריונים, כפי שהוגדרו על ידי ועדת באזל, לבחינת איכות מודל ה-VAR.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ניתוח סיכון הריבית בתיק הבנקאי

להלן השפעת⁽¹⁾ תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2020					
שינוי בשווי הוגן					
מטבע ישראלי					
מטבע חוץ					
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך הכל
כולל בנק אגוד					
(369)	(1,558)	195	(10)	15	(1,727)
(38)	1,254	(199)	52	(17)	1,052
עלייה של 2%					
ירידה של 2%					
31 בדצמבר 2020					
ללא בנק אגוד					
(211)	(1,507)	247	12	18	(1,441)
(197)	1,203	(251)	30	(20)	765
עלייה של 2%					
ירידה של 2%					
31 בדצמבר 2019					
55	(1,304)	372	67	12	(798)
(1,211)	799	(401)	(40)	(12)	(865)
עלייה של 2%					
ירידה של 2%					

(1) מחושב על סמך נתונים שוטפים המשמשים לצורך ניהול סיכון הריבית בפועל.

במסגרת עריכת התחזית לתזרימים הצפויים מפירעון משכנתאות בבנק, נלקחות בחשבון הנחות לגבי שיעור ואופן הסילוקים המוקדמים. יתרות עובר-ושב בזכות נפרסו על פי הפרקטיקה המקובלת בהתאם להנחיות באזל, קרי למח"מים של 3 עד 4 שנים לסוגי לקוחות שונים. הבנק מבצע באופן שוטף, בחינה למתודולוגית אמידת הסיכון בהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם. ברבעון הראשון של שנת 2020, עודכנו שיטות המדידה במטע כך שיכללו גם תקבולים עתידיים בגין עמלת פירעון מוקדם הצפויים להתקבל בתרחישים השונים. בהמשך לשינויים אלו, נרשם שיפור בתרחיש ירידת ריבית.

במהלך שנת 2020, הערך בסיכון של הבנק עלה בעיקר כתוצאה מביצועים שוטפים של משכנתאות.

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות

שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2019		
שקל	מט"ח ⁽²⁾	סך הכל	שקל	מט"ח ⁽²⁾	סך הכל
כולל בנק אגוד			ללא בנק אגוד		
15,227	236	15,463	12,855	87	12,942
(4,109)	16,203	12,094	(5,674)	16,128	10,454
שווי הוגן נטו מותאם ⁽¹⁾					
מזה: תיק בנקאי					

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2019		
שקל	מט"ח ⁽²⁾	סך הכל	שקל	מט"ח ⁽²⁾	סך הכל
כולל בנק אגוד			ללא בנק אגוד		
(35)	91	56	81	118	199
(48)	118	70	69	142	211
(35)	(99)	(134)	(134)	(120)	(254)
(10)	(68)	(78)	(123)	(91)	(214)
עלייה במקביל של 1%					
מזה: תיק בנקאי					
ירידה במקביל של 1%					
מזה: תיק בנקאי					
שינויים לא מקבילים			שינויים לא מקבילים		
(399)	(8)	(407)	(372)	(10)	(382)
624	46	670	705	46	751
263	82	345	566	99	665
222	(87)	135	(90)	(103)	(193)
התלה ⁽³⁾					
השטחה ⁽⁴⁾					
עליית ריבית בטווח הקצר					
ירידת ריבית בטווח הקצר					

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה.

(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(3) ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.

(4) עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

ברבעון הרביעי של שנת 2019 עודכנו ההשפעות הצולבות בין תרחישי שינוי ריבית לבין תרחישים התנהגותיים בתיק המשכנתאות ובתיק הפיקדונות גם ביחס לרגישות השווי ההוגן המותאם נטו לשינויים בשיעורי ריבית. כמו כן, עודכנה ברבעון הראשון של שנת 2020 שיטת המדידה, כאמור לעיל, כך שתכלול תקבולים עתידיים בגין עמלות פירעון מוקדם הצפויים להתקבל בתרחישים השונים. הפער בין חשיפת הבנק לשינויים בריבית על פי השווי ההוגן נטו המותאם לבין רגישות הערך הכלכלי (EVE) המוצגים לעיל, בתזוזה מקבילה של העקום ב-1% עומד על 680 מיליוני שקלים חדשים. עיקר הפער נובע משימוש בעקומי היוון שונים. עקומי ההיוון המשמשים לניתוח רגישות הערך הכלכלי (EVE) הינם עקומי מחירי המעבר ואילו ריביות ההיוון המשמשות לצורך הצגת השווי ההוגן המותאם נטו הינן ריביות בהן היה ניתן לבצע עסקאות דומות בתאריך המאזן והן משקפות את רמת הסיכון הגלומה ללקוח דומה. לפרטים נוספים ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים. יצוין כי שיעור התשואה הפנימי ומשך חיים ממוצע האפקטיבי כפי שמוצגים בחשיפת הבנק לשינויים בשיעורי הריבית בדוח הסיכונים, הינם נתונים ממוצעים ולכן לא ניתן להסיק משינוי ליניארי בהם על רגישות השווי ההוגן המותאם נטו לשינויים בשיעורי הריבית.

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית⁽⁴⁾:

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2020			
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽³⁾	הכנסות ריבית	סך הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽³⁾	הכנסות ריבית	סך הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽³⁾	הכנסות ריבית	סך הכל	
			ללא בנק אגוד			כולל בנק אגוד			
981	248	733	1,117	104	1,013	1,290	145	1,445	עלייה במקביל של 1%
902	168	734	1,104	88	1,016	1,273	125	1,448	מזה: תיק בנקאי
(239)	(245)	6	216	(107)	323	96	(160)	256	ירידה במקביל של 1%
(171)	(177)	6	232	(91)	323	115	(141)	256	מזה: תיק בנקאי

שינויים מקבילים⁽²⁾

עלייה במקביל של 1%

מזה: תיק בנקאי

ירידה במקביל של 1%

מזה: תיק בנקאי

(1) לטווח של שנה.

(2) שינויים בריבית חסרת סיכון.

(3) כולל השפעת שווי הוגן, רווחים (הפסדים) מפעילות באגרות חוב והשפעת צבירת ריבית על פעילות בנגזרים.

להלן ההנחות וההשפעות העיקריות שבבסיס הנתונים לעיל:

- יתרות עובר ושב בזכות נפרסו על פי הפרקטיקה המקובלת בהתאם להנחיות באזל, קרי למח"מים של 3 עד 4 שנים לסוגי לקוחות שונים.
- בחישוב רגישות הכנסות הריבית במגזר הלא צמוד, מתבצעת קטימה של הריבית חסרת סיכון ברמה של 0.0%. לא מתבצעת קטימה כאמור במגזרי ההצמדה האחרים (למעט הפקדות בבנקים מרכזיים).
- בחישוב רגישות ההכנסות מימון שאינן מריבית, לא מתבצעת קטימה.
- בתרחיש עליית ריבית, העלייה בהכנסה נובעת בעיקר מעלייה בהיקף הנכסים בריבית פריים.
- ירידת התשואות השקליות שחלה בשנת 2020 הביאה להשפעה נמוכה יותר בתרחיש ירידת ריבית (עקב הקטימה באפס).

למידע נוסף על סיכון הריבית, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

מדד ושער חליפין

סקירת סיכונים האינפלציה ושערי החליפין והעקרונות לניהולם

חשיפות אינפלציה - תיאבון הסיכון משתנה בהתאם לתוחלת הרווח הצפויה בהחזקת הפוזיציה, ויכולת הבנק לצמצם את החשיפה תוך פרק זמן סביר. החשיפה כלולה במסגרת מדדי תיאבון הסיכון והמודלים שמפעיל הבנק על כלל סיכונים השוק. חשיפות מטבע - מדיניות הבנק היא פוזיציות מטבע מזעריות (תפעוליות), למעט פוזיציות אסטרטגיות ספציפיות אשר אושרו בוועדות השונות ו/או פוזיציות חדר עסקאות על פי מגבלות הסיכון שאושרו. הפוזיציות האסטרטגיות במטבע חוץ תחומות ב-Stop Loss. המהווה מנגנון לבלימה וקישור הסיכון. נגזרים בתיק הבנקאי שבוצעו על מנת לגדר כלכלית את הפעילות המאזנית, אך שלא ניתנים להגדרה כגידור לפי כללי הגידור החשבונאי, יוצרים השפעה על הרווח וההפסד החשבונאי. הפער נוצר כתוצאה משינוי ברישום החשבונאי בין הפריטים המאזניים לבין הנגזרים הלא מוגדרים חשבונאית. השפעה זו מנוסרת ומנוהלת תחת קיום מנחים שנקבעו על ידי הנהלה, באופן שוטף בסקטור ניהול פיננסי ומדוחות ונדונה בוועדות השונות לניהול סיכונים.

להלן נתונים בדבר חשיפות מדד ושער חליפין כפי שבאים לידי ביטוי בדוחות הכספיים, ותוך התייחסות לשוני בין ההצגה החשבונאית לבין מדידת החשיפה הכלכלית:

הון פיננסי - ליום 31 בדצמבר 2020 עולה ההון של הקבוצה על סך הפריטים הלא כספיים ב-18,234 מיליוני שקלים חדשים. ההון הפנוי של הקבוצה, הכולל את ההון הפיננסי, מימן במהלך שנת 2020 שימושים שקלילים, בהתאם למדיניות ניהול המקורות והשימושים בתיק הבנקאי.

מצב הצמדה - פירוט הנכסים וההתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים בבנק לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019, מוצג בביאור 31 לדוחות הכספיים, אולם, מידת החשיפה הכלכלית של הבנק אינה לידי ביטוי מלא בפוזיציות המוצגות בביאור זה, לאור השוני בין הגישה החשבונאית לבין הגישה הכלכלית בהתייחסות לטעפי ההון, לפרטים שאינם כספיים ולהשקעות בחברות מוזקות, כפי שיתואר להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

עודפי הנכסים צמודי המדד בקבוצה, הכוללים נכסים והתחייבויות מאזניים וחוזי מאזניים ל-31 בדצמבר 2020, כמוצג בביאור 31 בדוחות הכספיים, מסתכמים ב- 18.6 מיליארדי שקלים חדשים, והם מייצגים את החשיפה הכלכלית. בדצמבר 2019, הסתכמו עודפי הנכסים במגזר זה ל-13.4 מיליארדי שקלים חדשים.

עודפי הנכסים במטבע חוץ בקבוצה ל-31 בדצמבר 2020, מסתכמים ב- 354 מיליוני שקלים חדשים. לאחר התאמת ההתייחסות הכלכלית לפיקדונות המשמשים לכיסוי השקעות בחברות בנות בחוץ לארץ המוצגים כפריטים שאינם כספיים, וכן לירידת ערך בעלות אופי זמני של השקעות בניירות ערך, מסתכמת הפוזיציה במגזר זה בעודף שימושים של כ- 400 מיליוני שקלים חדשים. ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה הפוזיציה במטבע חוץ בקבוצה, לאחר ההתאמת האמורות, ולאחר ייחוס ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים להון הפנוי, בעודף שימושים של כ-168 מיליוני שקלים חדשים הפוזיציה במגזר השקלי הלא צמוד מאזנת את הפוזיציות הכלכליות הפתוחות במגזר הצמוד למדד ובמגזר מטבע החוץ.

לבנק שימושים צמודי מדד, הנובעים מהפעילות השוטפת בתיק המשכנתאות הצמודות למדד, אשר כנגדם מגויסים מקורות צמודי מדד, הכוללים הנפקות איגרות חוב ופיקדונות מהציבור. הבנק פועל באמצעות מכשירים פיננסיים נגזרים לניהול אקטיבי של חשיפה זו, בהתאם למדיניות החשיפה שנקבעה.

במסגרת דוח הדירקטוריון וההנהלה מוצגת החשיפה הקבוצתית לריבית על בסיס מאוחד במונחי משך חיים ממוצע אפקטיבי (מח"מ) ובמונחי השווי ההוגן. תזרימי המזומנים לחישוב החשיפה מבוססים על הנחות שיעורי משיכה בתחנות היציאה בפיקדונות וכן על שיעורי סילוק מוקדם במשכנתאות. שיעורי המשיכות מבוססים על נתונים אמפיריים.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימושו לחישוב התזרימים והשווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה בביאור 33 לדוח הכספי.

להלן ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן (לפני השפעת מס), ליום 31 בדצמבר 2020, גידול (שחיקה) בהון (במיליוני שקלים חדשים):

	תרחיש קיצון היסטורי ⁽⁴⁾				תרחיש	
	ירידה מקסימלית	עלייה מקסימלית	ירידה של 10%	ירידה של 5%	עלייה של 5%	עלייה של 10%
מדד ⁽²⁾	(160.5)	184.1	(1,946.8)	(973.4)	954.1	1,906.9
דולר	(6.2)	9.3	(40.6)	(18.9)	13.3	28.5
ליש"ט	0.2	0.1	0.1	0.1	0.4	0.9
יין	0.6	-	1.8	0.4	0.1	0.1
אירו	(0.1)	0.6	0.2	2.2	(6.9)	(11.8)
פר"ש	0.1	(0.2)	0.3	0.2	(0.2)	(0.3)

(1) תרחיש הקיצון חושבו על בסיס שינויים יומיים בשערי החליפין ושינויים חודשיים במדד ב-10 השנים האחרונות.

(2) רגישות הון לעלייה ולירידה של 3% במדד המחירים לצרכן הינה 525.4 ו-536.5 מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה.

(3) כולל בנק אגוד.

סיכון מחירי מניות

לפרטים בדבר סיכון מחירי מניות, ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר השקעות במניות בתיק הבנקאי, ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות לעיל, דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק, וכן בביאורים 12 ו-15 לדוחות הכספיים.

סיכון נזילות ומימון

תיאור הסיכון

סיכון נזילות - סיכון הנובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר.

סיכון מימון - סיכון הנובע ממחסור במקורות מימון או עלויות גבוהות מידי לגיוס מקורות.

סקירת סיכון הנזילות והעקרונות לניהול

סיכון הנזילות מנוהל במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין 310 (ניהול סיכונים), 342 (ניהול סיכון נזילות) ו-221 (יחס כיסוי נזילות). הסיכון מנוהל בכפוף למגבלות הדירקטוריון וההנהלה, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה. ניהול סיכון הנזילות מעוגן במסמך מדיניות המובא בתדירות של לפחות אחת לשנה לאישור הדירקטוריון. מסמך המדיניות כולל את אופן ניהול הסיכון, לרבות סמכויות ואחריות האורגנים השונים, מנגנון הניהול השוטף של סיכון הנזילות, אפיון כל הפרמטרים למדידת הסיכון במהלך עסקים רגיל ובתרחישי הלחץ השונים, מגבלות הדירקטוריון וההנהלה, לרבות מגבלות בתחום הריכוזיות ומבנה המקורות, ותוכנית חירום מפורטת לטיפול במקרה של משבר נזילות לרבות מצבי הכוננות השונים בניהול סיכון הנזילות והאמצעים האפשריים בכל אחד מסוגי התרחישים ופרק הזמן המוערך לביצוע.

דירקטוריון הבנק קובע את האסטרטגיה לניהול סיכון הנזילות ואת תיאבון הסיכון על פי הדרישה הרגולטורית באמצעות סדרה של מגבלות בשלושת הממדים של הסיכון: מצב עסקים רגיל, תרחישים (יחס כיסוי נזילות ויחס נזילות מזערי - מודל פנימי) וריכוזיות. הנהלת הבנק קבעה סדרה נוספת של מגבלות מהווים קווים מנחים לניהול - מעבר למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. במהלך שנת 2020 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

הבנק מפעיל כלים לניטור סיכון הנזילות באמצעות אינדיקטורים אנדוגניים ואקסוגניים העשויים להצביע על עליית הסיכון למצב של משבר. בבנק פותח מדד משולב למעקב אחר השווקים הפיננסיים בישראל לזיהוי ואבחון מצב של אי יציבות במערכת הפיננסית בארץ - מדד זה הינו מדד תומך החלטה להכרזה על מצב כוננות בשל תרחיש מערכת.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

במהלך חודש פברואר 2020 העלה הבנק את רמת הכוננות לכווננות מוגברת. ההחלטה להעלות הכוננות נבעה בשל החשש מהתפשטות נגיף הקורונה לישראל והירידות החדות שנרשמו בבורסות.

בתחילת חודש מרץ העלה הבנק את הכוננות הנזילות ממוגברת לצהובה, רמת כוננות הכוללת צעדים אופרטיביים אשר נועדו להבטיח כי הבנק שומר על רמת נזילות נאותה בעתות משבר, וזאת בשל התפשטות נגיף הקורונה והמשך הירידות החדות בבורסות בעולם ובפרט בישראל ועליית המדד המשולב למעקב אחר השווקים הפיננסיים⁴ לשיעורי שיא.

רמת הכוננות ירדה חזרה למוגברת במחצית חודש מאי, עם תהליך החזרה לשגרה. במהלך כל הרבעון השלישי והרביעי של שנת 2020 עמדה רמת הכוננות בבנק על רמה מוגברת. במהלך תקופה זו הבנק ביצע מעקב שוטף (כולל תוך יומי) אחר אינדיקטורים כמותיים ואיכותיים (פנימיים וחיצוניים), וכן בחינה מדי יום של מספר תרחישי לחץ לטווחי זמן שונים – בכל התרחישים רמת הנזילות נאותה והבנק עומד בכל המגבלות הפנימיות.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סקירת סיכון המימון והעקרונות לניהול

סיכון המימון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות באמצעות מגבלות דירקטוריון והנהלה על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים. ריכוזיות מקורות המימון, כאמור, מנוטרת באמצעות מגוון רחב של מגבלות דירקטוריון, הנהלה וכן אינדיקטורים לניהול הסיכון (Key Risk Indicators) תחת מספר תתי קטגוריות: גודל, סוג לקוח, מפקיד בודד, כמות לקוחות, מוצר, מטבע ואורך חיים של הפקדה ממוצעת. הוגדר "מדד על" המשקלל את כלל האינדיקטורים הקשורים לריכוזיות מקורות המימון, הניהול השוטף של מבנה המקורות, כולל התוויה של מדיניות לגיון המקורות ותקופות המימון וכן קביעת יעדים ספציפיים למדדי הסיכון. ניטור הריכוזיות מבוצע בתדירות יומית, מדווח ומנוהל באופן שוטף.

מקורות המימון העיקריים של הבנק הינם מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים – פיקדונות קמעונאיים ועסקיים, פיקדונות ארוכים מגופים פיננסיים, וכן הנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות. הבנק מייחס חשיבות רבה לפיזור מקורות המימון ופועל באופן יזום לגיוס מקורות לטווחים ארוכים, בין השאר על ידי מגוון הפיקדונות הרחב המוצע לציבור הלקוחות על ידי הבנק, פיקדונות עם מאפיינים ייחודיים המאפשרים ללקוח ליהנות מריבית גבוהה יחסית בטווח הארוך ואופציות לנזילות במהלך התקופה. לאורך שנת 2020 סיכון ריכוזיות מקורות המימון נותר נמוך.

כמו כן, החשיפות לנגזרים מנוהלות באופן שוטף, בהתאם למצב החשיפה מול כל צד נגדי, מבוצעת השלמה מיידית של ביטחונות נדרשים לצד נגדי או דרישה מיידית לביטחונות מצד נגדי.

לפרטים נוספים בדבר מקורות המימון, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

לפרטים נוספים בדבר סיכון המימון ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

יחס כיסוי הנזילות

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 – "יחס כיסוי נזילות", הדרישה הרגולטורית המזערית הינה 100%. ההוראה קובעת יחסי נזילות מינימליים לתקופה של חודש ("LCR רגולטורי"), המחושבים על בסיס מקדמים אחידים למערכת הבנקאית אשר נקבעו על ידי בנק ישראל בהתבסס על הנחיות באזל III. כחלק ממדיניות ניהול הסיכונים, דירקטוריון הבנק קבע כי תישמרנה כריות ביטחון נוספות מעבר ליחס המזערי הרגולטורי, כך שיעד יחס כיסוי הנזילות של הבנק והקבוצה יעמוד על שיעור הגבוה ב-5% מהדרישה המזערית. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחידיו ובמטבע חוץ בנפרד, הן ברמת הבנק והן על בסיס קבוצתי. היחס בתאגיד הבנקאי "סולול" והן היחס במאוחד מחושב יומית, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות, בתקופת 90 הימים שקדמו לתאריך הדוח. הוראה זו הינה בנוסף לניהול סיכון הנזילות תחת מודלים פנימיים, כנדרש בהוראה 342, כפי שתואר לעיל.

יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד, כולל נתוני בנק אגוד) לרבעון הרביעי של שנת 2020 הסתכם ב-133% (ללא בנק אגוד - 128%). כאמור לעיל, במהלך שנת 2020, לא נרשמו חריגות ממגבלות יחס זה.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים בדבר תזרים המזומנים של הבנק לפי תקופות לפירעון ראה ביאור 32 בדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בקבוצת הבנק ב-8.2 מיליארדי שקלים חדשים.

הבנק פועל באופן עקבי, כחלק מהאסטרטגיה לניהול מקורות ושימושים, לגיוס מקורות ארוכי טווח.

שיעור המקורות המאזניים השקליים של הבנק, לתקופה העולה על חודש ימים, מסך המקורות השקליים ליום 31 בדצמבר 2020, מסתכם ב-53% (בדומה ליום 31 בדצמבר 2019) ומתוכם שיעור מקורות מאזניים לתקופה העולה מעל שנה, הוא כ-38% (ליום 31 בדצמבר 2019 - 43%).

מרבית המקורות המאזניים של הבנק במטבע חוץ ליום 31 בדצמבר 2020 הם לתקופה של עד שנה ומהווים כ-89% (ליום 31 בדצמבר 2018 - 97%) מסך המקורות במטבע חוץ, מתוכם כ-34% (בדומה ליום 31 בדצמבר 2019) מקורות לתקופות של מעל 3 חודשים.

המקורות השקליים ארוכים יותר מהמקורות במטבע חוץ, זאת בהתאמה למבנה השימושים הארוך יותר בשקלים, בדגש על המשכנתאות במטבע ישראלי. כמו כן, פועל הבנק בעסקאות עתידיות בהיקפים ניכרים להססת עודפי נזילות בין מטבע חוץ לשקלים ובהתאמה לתקופות, כחלק מניהול דינמי של המקורות והשימושים.

גיוס המקורות ומצב הנזילות בבנק – במהלך שנת 2020 חלה עלייה ביתרת פיקדונות הציבור בבנק. יתרת פיקדונות הציבור הסתכמה ב-284.2 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2020.

ללא השפעת בנק אגוד יתרת פיקדונות הציבור עלתה מהיקף של כ-211.0 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2019, להיקף של כ-246.8 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2020, גידול של כ-17.0%. במגזר הלא צמוד, היקף פיקדונות הציבור במגזר זה הגיע לסך של כ-218.0 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-18.3% לעומת סוף שנת 2019. במגזר צמוד המדד גדל היקף פיקדונות הציבור ל-16.5 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-9.8% ובמגזר מטבע חוץ גדל היקף פיקדונות הציבור ל-49.7 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-14.1% לעומת סוף שנת 2019.

(4) מדד שפותח בבנק לזיהוי ואבחון מצב של אי יציבות במערכת הפיננסית בארץ – מדד זה הינו מדד תומך החלטה להכרזה על מצב כוננות בשל תרחיש מערכת.

סיכון תפעולי

תיאור הסיכון

הסיכון התפעולי מוגדר על ידי בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

הבנק הגדיר מסגרת לניהול סיכונים תפעוליים, הכוללת הגדרה של הממשל התאגידי המפרט את תחומי הסמכות והאחריות של קווי ההגנה, ואת חשיבותה של הטמעת תרבות נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים בבנק.

הסיכון התפעולי בבנק מטופל באופן אקטיבי ובמטרה לתמוך בפעילות היחידות העסקיות, לשפר את התהליכים העסקיים העיקריים הכרוכים בפעילותם, ועל ידי כך, להגדיל את הערך העסקי, ולא רק למזער את ההפסדים הצפויים מהסיכון התפעולי.

הסיכון התפעולי כולל גם את סיכון אבטחת מידע והגנת הסייבר, סיכון טכנולוגיית המידע וסיכון משפטי.

סקירת הסיכון התפעולי והעקרונות לניהולו

עם ההתפתחות בשווקים הגלובליים, והעלייה במורכבות הפעילות הפיננסית והתשתיות הטכנולוגיות התומכות, גברה ההבנה כי חשיפת הבנק להפסדים פוטנציאליים כתוצאה מכשלים בפעילות התפעולית השוטפת, עלולה לפגוע בפעילותו העסקית. אירועי הכשל התפעולי, שהתרחשו במוסדות הפיננסים, הגבירו את מודעות המחוקקים והמוסדות הפיננסיים למהותיות אירועי הכשל התפעולי, לפוטנציאל הגבוה של הנזק היכול להיגרם מאירוע סיכון תפעולי, ולמאפיינים העיקריים שלהם, כאמור להלן:

אירועים תפעוליים יכולים להתרחש בכל רחבי הארגון, והם מובנים בפעילות המוסד הפיננסי.

לסיכון התפעולי פוטנציאל פגיעה ברווח, בהכנסות, בערך ובתדמית הבנק.

לסיכון התפעולי יחסי גומלין עם סיכונים אחרים כגון סיכון שוק, סיכון אשראי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין וסיכונים נוספים. כך לדוגמה, יכול אירוע של התממשות סיכון תפעולי לגרום להתממשות סיכון המוניטין, שבעקבותיו יעמוד הבנק בפני אירוע נזילות.

לחלק מהכשלים התפעוליים יש הסתברות להתממשות נמוכה ביותר, אך פוטנציאל נזק גדול באופן יחסי.

לסיכון התפעולי מגוון מופעים, החל מטעות אנוש, תקלת מערכות טכנולוגיות, מעילה, הונאה, מלחמה, שריפה, שוד וכדומה.

אירועים תפעוליים מתרחשים לעיתים שלא בשליטת המוסד הפיננסי, ועלולים להתפתח כתוצאה מאירועים חיצוניים, בחלקם לא צפויים, בעלי סיכון התממשות שלא ניתן להערכה מראש כגון: אסון טבע (רעידת אדמה, שיטפון), מגפה או אירוע ביטחוני.

בגין מהותיות הסיכון התפעולי, מייחסים הנהלת הבנק והדירקטוריון חשיבות רבה לניהול סיכון זה, כחלק מהמסגרת הכוללת של הבנק לניהול ובקרת הסיכונים שלו. הדירקטוריון וההנהלה קבעו כי ניהולו של הסיכון מחייב יצירת תרבות הולמת בארגון לטיפול בו, באמצעות הטמעת והנחלת התרבות הארגונית על ידי הדרכות, הפצת תכנים בנושא ויישום סטנדרטים גבוהים של בקרה פנימית בכל הרמות.

לבנק מדיניות מסגרת לטיפול בסיכונים התפעוליים המגדירה את העקרונות לפיהם הבנק מנהל את הסיכון התפעולי, מהותיות הסיכון, אופן ניהולו, תהליכי המדידה והניטור והפעולות שנוקט הבנק על מנת להפחית את הסיכון. מנהל הסיכון התפעולי הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים, שהוא גם מנהל הסיכונים הראשי של הבנק. מסגרת הטיפול שנקבעה כוללת גם את המסגרת הנדרשת לטיפול בסיכונים מעילות והונאות, המהוות חלק מקטיגוריות הסיכון התפעולי, על פי הנחיות בנק ישראל. הבנק פועל להטמעת מסגרת לטיפול בסיכון התפעולי שאיננה בהכרח רק דפנסיבית, קרי, פועלת אך ורק למזער פוטנציאל ההפסדים מאירועי סיכון תפעולי, אלא פועלת באופן אקטיבי להסדרת היבטי הסיכון התפעולי במערכות, תהליכים ובבקורות אותם מפעיל הבנק, במטרה לתמוך בהשגת יעדי העסקיים.

מדיניות הבנק קובעת את תיאבון הסיכון התפעולי של הבנק במספר היבטים: כמותיים ואיכותיים במהלך עסקים רגיל ובתרחישי קיצון, תיאבון הסיכון הכמותי של הבנק, במונחי הנזק השנתי בפועל, הינו כ-1% מהון עצמי רובד 1 של הבנק. תיאבון הסיכון מנוטר באופן שוטף באמצעות מעקב אחר אירועי כשל שגרמו להפסד, המנוהלים לפי הקטגוריות השונות של הסיכון התפעולי, על פי הוראת בנק ישראל, הכולל גם הפסדים שהתרחשו בגין סיכון משפטי, אבטחת מידע והגנת הסייבר, כולל סיכונים מעילות והונאות. בנוסף קובעת המדיניות תיאבון סיכון איכותי להפסדים פוטנציאליים במהלך עסקים רגיל ובתרחישי קיצון, בהתאם לקטגוריות הסיכון שונות.

מסמך המדיניות אושר בהנהלת דירקטוריון הבנק בשנת 2020, כחלק מתהליך אישור כלל מסמכי המדיניות לניהול ובקרת הסיכונים.

הבנק מקצה הון בגין סיכון תפעולי לפי השיטה הסטנדרטית. לפי שיטה זו, פולח הבנק לשמונה קווי עסקים, כנדרש על ידי בנק ישראל, כשלכל קו עסקים ניתן משקל סיכון סטנדרטי, המבטא את רמת הריגשות שלו להפסדים בגין סיכון תפעולי. הפילוח והטיפול בהקצאת ההון הנדרש מעוגן במסמך מדיניות ייעודי המסדיר את ההיבטים הנדרשים לשם הקצאת ההון בשיטה הסטנדרטית, ובפרט, מגדיר את קווי העסקים בפעילות הבנק.

מסגרת הטיפול של הבנק בסיכון תפעולי נסקרת מדי רבעון, במסגרת מסמך הסיכונים של הבנק. כחלק מזה, מוצג פרופיל הסיכון הכמותי והאיכותי, לנוכח תיאבון הסיכון, מפת הסיכונים התפעוליים, וכן מוצגים ומנותחים האירועים המהותיים ביותר שהתרחשו במהלך הרבעון.

הבנק נערך ליצירת תשתית מקיפה לטיפול בסיכונים מעילות והונאות. כחלק ממהלך זה מפעיל הבנק מערכת לניטור מעילות והונאות המבוססת על הפעלת חוקים עסקיים שנועדו לאתר פעילות חשודה. מסגרת הטיפול בסיכונים מעילות והונאות, כוללת שילוב בין מספר גורמים בבנק: בקרת סיכונים, אבטחת מידע והגנת סייבר, משאבי אנוש וחטיבת הטכנולוגיה.

ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה העסקה לרכישת מניות בנק אגוד בידי הבנק. תהליך המיזוג הינו מהותי ובהיקף נרחב המציב אתגרים בניהול הסיכון. התהליך כרוך בהיבטים תפעוליים רבים כגון העברת נתונים ומיזוג והסבת מערכות. כמו כן, איכות הבקרה בבנק אגוד עשויה לרדת בתקופה הקרובה ועד להשלמת המיזוג ועל כן, פוטנציאל התממשות הסיכונים התפעוליים עולה.

הפחתת הסיכון התפעולי

בשל מהותיות הסיכון התפעולי נוקט הבנק מגוון אמצעים להפחתת סיכון זה. אחד הכלים המרכזיים הוא ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים בכל פעילויות הבנק, ליצירה וניהול שוטף של מפת הסיכונים. הסקרים מתבצעים במתכונת של RSA (Risk Self-Assessment), כאשר היחידה העסקית (כקו הגנה ראשון) מעריכה את הסיכונים הקיימים בפעילותה. האגף לבקרת סיכונים מנחה את היחידה העסקית בנוגע למתודולוגיה לעריכת הסקר ולהערכה אפקטיבית של הסיכונים הקיימים ומאתגר את תוצאות הסקר. יודגש כי במהלך שנת 2020, הבנק החל בתוכנית תלת שנתית חדשה לביצוע הסקרים, לאחר שהשלים את התהליך התלת שנתי לביצוע סקרי הסיכונים התפעוליים על מכלול הפעילויות בבנק בשנת 2019. המתודולוגיה לעריכת הסקרים מבוססת על ארבע שלבים: הערכת הסיכון המובנה, הערכת אפקטיביות הבקורות, הערכת הסיכון השיווי וניהול ממצאים ותהליכי הפחתת הסיכון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

תהליך חשוב נוסף הינו הנחלת תרבות ארגונית הכוללת מודעות גבוהה לסיכון התפעולי ולהטמעת תהליכים מפחיתי סיכון. מונו נאמני סיכון תפעולי במטה ובסניפים המשמשים כזרוע הארוכה של מנהל הסיכונים התפעוליים בתהליך זה. הבנק יזום תהליכי הדרכה פרונטליים וטכנולוגיים בנושאי הסיכון התפעולי בקרב עובדים חדשים, וביחידות ובאולוסיות הפועלות ביחידות שזוהו כעיתירות סיכון תפעולי, וקיום כנסים להנחיה שוטפת של נאמני הסיכון התפעולי במטה ובסניפים.

אחד הכלים להפחתת הסיכון בהם משתמש הבנק הוא ביצוע תחקירים והפקת לקחים, כתוצאה מאירועים פנימיים ו/או חיצוניים. המסקנות המגובשות בתהליך זה מוטמעות בתהליכי העבודה, במערכות בתכני ההדרכה ובנהלים מחד, ומופצות לנאמני הסיכון התפעולי לשם הטמעתם ביחידות מאידך.

הבנק גיבש מדיניות ותוכניות פעולה לשעת חירום, לגיבוי התאוששות והמשכיות עסקית במקרה של נזק פיזי לתשתיות הבנק. תוכנית זו, הנתמכת בנהלי חירום ובבעלי תפקידים קבועים מראש, מתורגלת על בסיס שנתי ומסקנות התרגולים מוטמעות בתוכנית הפעולה.

הפחתת סיכון תפעולי באמצעות ביטוח - הבנק מבטח בפוליסת ביטוח בנקאי, כנגד נזקים העלולים להיגרם במהלך פעילותו השוטפת, כתוצאה מאירועים של טעות אנוש, מעילות, הונאות וכדומה. בנוסף, רוכש הבנק פוליסת ביטוח לנושאי משרה, החלה על כל נושאי המשרה בבנק ובחברות השונות בקבוצת הבנק, ומעניקה כיסוי ביטוחי כנגד תביעות אישיות שיושגו כנגד נושאי המשרה בגין פעילותם במסגרת תפקידם בחברות הקבוצה. רכישת פוליסת הביטוח לנושאי משרה כאמור, כפופה לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק.

כנגד נזקי רכוש ותביעות חבות, רכש הבנק פוליסות ביטוח ספציפיות המעניקות כיסוי ביטוחי לרכוש הבנק ולחבובותיו. כמו כן, לבנק כיסוי ביטוחי בפוליסת סייבר ייעודית, המהווה רובד נוסף מעל הפוליסה הבנקאית, המשלימה את הפוליסה הבנקאית בהתייחס לפשעי מחשב. לבנק מסמך מדיניות ייעודי המסדיר את היבטי הביטוח הכרוכים במסגרת פעילותו.

המשכיות עסקית

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 355 בנושא ניהול המשכיות עסקית.

מחדש מרץ עם התפשטות נגיף הקורונה העלה הבנק את רמת הכוננות, כינס חדר מצב מורחב וקבע את עקרונות העבודה לצורך שמירה על רציפות תפקודית ובריאות העובדים. הוקמו מסגרות ניהול ובקרה בשיתוף הגורמים הרלוונטיים ובוצעו פעולות להתמודדות עם האירוע, בין היתר: הפצת הנחיות עבודה ושמירה על הגיינה וריחוק חברתי, פיזור יחידות וסניפים, מעבר לעבודה במתכונת של קפסולות, גיבוש מתכונת לעבודה מרחוק באמצעות תהליך סדר ומתיר ועוד. במקביל מקיים הבנק מעקב אחר מקרי תחלואה או הדבקה בסניפים וביחידות המטה ומועד החזרה לעבודה. הבנק הרחיב את פריסת מערכות שיחות ועידה בידאו הפנימיות והחיצוניות והתקין מערכת לניהול צ'אטים ושיתוף מסכים.

בנושא ספקים ונותני שירות מופו כל הספקים ונותני השירות הקריטיים בהיבטי מחשוב, לוגיסטיקה וביטחון והוערכה יכולתם להמשיך ולספק שרות גם תחת המגבלות הקיימות.

בעניין בקרה קבוצתית מקיים הבנק תהליך סדר של מעקב אחר פעילות בנק יב ובנק אגוד בשגרת קורונה, כולל קבלת דיווח יומיים בדבר עובדים חולים/מבודדים ואירועים חריגים. באופן דומה מתקיים מעקב אחר תפקוד שלוחות הבנק בחוץ לארץ.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2020 המשיך הבנק ביישום תוכנית העבודה בנושא המשכיות עסקית במקביל להמשך תפעול אירוע הקורונה וההשלכות שנגזרות ממנו, בין היתר: עדכון תיקי החרום בסניפים (נהלים, רשימות תיוג, טפסים וכו'), המשך הטמעת נושא המשכיות העסקית בסניפים בשיתוף פעולה עם מרכז ההדרכה על ידי ביצוע הדרכות ולמידה מרחוק, בוצע תרגול של מרכז המזומנים בעבודה ידנית בתרחיש של נתק תקשורת. במהלך הרבעון בוצע תרגיל טכנולוגי שני במסגרתו הופעלו מערכות באתר הגיבוי (DRP) בשיתוף פעולה עם יחידת המשכיות העסקית ויחידות הבנק. וכן, הוחל בהיערכות לקידום תרגילים שיבוצעו במחצית הראשונה של 2021, ביניהם תרגיל הבולטת יחידת המטבע בבנק ישראל לבחינת תפעול ושינוע מזומנים בתרחיש רעידת אדמה.

לפרטים נוספים, ראה גם פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

אבטחת מידע והגנת הסייבר

סיכון אבטחת מידע וסייבר - סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מלקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון הגנת הסייבר נובע מאירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק.

הוראה 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, מתווה עקרונות לניהול נאות של סיכונים סייבר באופן המחייב הרחבה והתאמה של המסגרת לניהול סיכונים טכנולוגית המידע, בהיבט תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. בהתאמה, אושרה בבנק אסטרטגיה ומדיניות הגנת סייבר מקיפה ונקבעו קווי ההגנה ליישומה, מונה מנהל אבטחת מידע והגנת סייבר הכפוף למנהל החטיבה לבקרת סיכונים ובאחריותו, בין היתר, קביעת מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק, פיתוח תוכנית עבודה להגנת הסייבר, מעקב אחר יישום תוכנית העבודה בתחום זה ובחינה של אפקטיביות מערכות ותהליכי אבטחת המידע והגנת הסייבר.

מערכות הבנקאות הישירה בבנק כוללות תהליכי אבטחת מידע בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 367 ובכלל זה מנגנוני הזדהות, אופן שליחת מידע ללקוחות וזיהוי פעולות חריגות.

רמת הסיכון במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2020 נותרה בינונית. במהלך רבעון זה, זוהו מספר ניסיונות הונאה בודדים כנגד לקוחות (באמצעות מתקפות דיוג) במסגרתם נגנבו פרטי הזדהות שלהם לחשבון במטרה לבצע פעולות לא מורשות בחשבונותיהם באמצעות ביצוע פעילות הנדסה חברתית כנגד הלקוחות. לאור מנגנוני ההגנה המופעלים בבנק, ברובם המכריע של ניסיונות הונאה אלו לא בוצעו פעולות לא מורשות בחשבונות הלקוחות. יחד עם זאת מספר בודד של ניסיונות צלח וכתוצאה מכך נגרם נזק לבנק בסך 57 אלפי שקלים חדשים.

הבנק ממשיך לחזק ולשפר את מנגנוני ההגנה המופעלים במערכות הבנק על מנת להמשיך ולצמצם את היכולת להונות את הלקוחות ולבצע פעולות לא מורשות בחשבונותיהם. פעולות אלו הינן חלק מתהליכי התחקור והפקת הלקחים הקיימים בבנק בהקשר לאיום המתפתח.

מערך אבטחת המידע של הבנק פועל בצורה מלאה ורציפה במהלך תקופת הקורונה, תוך שיפור וחיזוק יכולות ומנגנוני ההגנה בהתאם להתרחבות האיומים ולצרכים המתאגרים בהם הבנק נדרש לעמוד.

יצוין כי מגפת הקורונה העצימה ברמה עולמית את סיכון הסייבר, הן בשל העלייה בהיקף העבודה מרחוק, אשר מרחיבה את משטחי התקיפה על הארגונים, והן בשל התגברות של ניסיונות הונאה בחסות המגפה. הפעילות שנקט הבנק לאורך כל התקופה, הותירה את רמת הסיכון בבנק ללא שינוי.

סיכון טכנולוגיית המידע

במשך השנים האחרונות התרבו הסיכונים הכרוכים בניהול טכנולוגיית המידע, כפונקציה של פיתוח והטמעת טכנולוגיות חדשות והתפתחויות של סיכונים ואיומים חדשים. לבד ממצב שגרה מסגרת ניהול טכנולוגיית המידע מטפלת במצבי כשלים מערכתיים כגון: תקלות מערכת ובהיערכות למצב

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

חירום. זאת על מנת להבטיח לבנק שמירה על רצף פעילות עסקית גם בעת התראה או חירום. בכך ניתן יהיה למזער סיכונים מוניטין וסיכונים עסקיים העלולים להתפתח במצבים אלו.

מנהלת חטיבת הטכנולוגיה היא האחראית על ניהול נכסי טכנולוגיית המידע ומסגרת הניהול מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי התואם לעקרונות שנקבעו במסמכי המדיניות לניהול ובקרת סיכונים שונים בבנק. מדיניות ניהול נכסי טכנולוגיית המידע תואמת את דרישות הפיקוח על הבנקים ובפרט את העקרונות שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 357 (ניהול טכנולוגיית המידע), 350 (ניהול הסיכון התפעולי), 355 (ניהול המשכיות עסקית) ו-361 (ניהול הגנת הסייבר). תיאבון הסיכון מוגדר כמותית ואיכותית בתרחישי שגרה וחירום, כאשר תיאבון הסיכון של הבנק בהיבטים התפעוליים לסיכון טכנולוגיית המידע נכלל במסגרת ניהול תיאבון הסיכון של הסיכון התפעולי. תיאבון הסיכון בהיבטים הטכנולוגיים מוגדר בשורה של מדדים, רבות רמות הסיכון במפת סיכונים טכנולוגיים ותיאבון סיכון פרטי בגורמי סיכון שונים.

הבנק מפעיל מגוון אמצעים להפחתת הסיכונים, בין השאר באמצעות אינדיקטורים (KRI) ומערכות תומכות. יצוין מוקד SOC (Security Operation Center) - הפועל 24/7, האחראי על ניטור תשתיות ומערכות הבנק, ופועל לניתוח לוגים ואיתור אנומליות בזמן אמת, להתנהגות חריגה של משתמשים ומערכות ברשת, בהיבטי אבטחת מידע והגנת הסייבר. כמו כן הקים הבנק השנה את מוקד NOC (Network Operation Center) - הפועל אף הוא 24/7, ומשמש כגוף תפעולי להצגת תמונה אחודה של תשתיות הארגון, יכולת ניטור וחיזוי תקלות, ופועל לניתוח לוגים ואיתור אנומליות, בהיבטי הסיכונים הטכנולוגיים. לאור ההתפתחויות הקיימות בשוק הפיננסי, גילן של המערכות הקיימות בבנק ומעבר בנק יחב לפלטפורמה חדשה, החל הבנק ברבעון הראשון של שנת 2019 בפרויקט להחלפת מערכת הליבה של שוק ההון של הבנק על בסיס פלטפורמה חדשה. הפרויקט מצוי בסיום שלב האיפיון המפורט לצד התקדמות בפיתוח.

כמו כן, החל הבנק ברבעון הרביעי של שנת 2019 פרויקט החלפת מערכת ה-CRM.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

רמת הסיכון במהלך שנת 2020 ולאורך משבר הקורונה נותרה בעינה. חטיבת הטכנולוגיה פעלה באופן מלא לתמיכה מלאה בתפקוד השוטף של הבנק ובצרכים הטכנולוגיים שנדרשו לפעילות בשגרת החירום. לא חלו אירועים ו/או תקלות מהותיות בתקופה זו.

לפרטים בדבר התקשרות בין בנק אגוד לבין בנק לאומי בנוגע למערכות המחשוב של בנק אגוד, ראה בתיאור השפעות רכישת בנק אגוד, בתחילת פרק סקירת הסיכונים.

סיכון משפטי

סיכון משפטי - סיכון להפסד כתוצאה מחשיפה לקנסות, תביעות משפטיות ו/או צעדי עונשין מהפרות חוזיות ואי הסכמות. הסיכון המשפטי כולל סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם בעלי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

הסיכון המשפטי כולל העדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, וכן כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים. הסיכון המשפטי כולל גם סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם מחזיקי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באורח שוטף את מרכיבי הסיכון המשפטי, את גבולותיו (כפי שנובעים למשל מזהות הצד הנגדי, מאופן יצירת הבטוחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק, ובהתאמה נותנת ייעוץ משפטי שוטף לבנק, על יחידותיו השונות.

ברבעון הרביעי של שנת 2020, רמת הסיכון המשפטי נותרה נמוכה-בינונית.

בחינת רמת הסיכון המשפטית בשנת 2020 כללה, בין היתר, גם בחינת ההשלכות האפשריות של משבר הקורונה על הסיכון המשפטי, ונמצא כי, ככלל, אין השפעה על רמת הסיכון המשפטי ואיכות ניהולו.

לפרטים נוספים בדבר הסיכון התפעולי ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים אחרים

סיכון ציות ורגולציה

תיאור הסיכון

סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את "הוראות הציות".

סיכון הציות כולל גם את סיכון ההוגנות (Conduct risk), וכן את סיכון חוצה גבולות וסיכון הלבנת הון ומימון טרור המוצגים בנפרד להלן.

סקירת סיכון ציות ורגולציה והעקרונות לניהול

מנהל סיכון הציות והרגולציה הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים. קצין הציות הינו האחראי לניהול השוטף של הסיכון.

הבנק קבע תוכנית עבודה רב שנתית לפונקציית הציות, הכוללת יעדים איכותיים להפחתת סיכון הציות בכלל הבנק.

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול סיכון הציות והרגולציה, שאושרה בדירקטוריון הבנק. קצין הציות פועל להטמעת תרבות הציות בבנק, בחברות הבת ובשלוחות הבנק מחוץ לארץ, באמצעות יישום מדיניות קבוצתית, ופיקוח על יישום תהליכי ציות נאותים בחברות הבת ובשלוחות. ניהול סיכונים הציות מתבצע על ידי זיהוי, הערכה ותיעוד של סיכונים הציות הגלומים בפעילויות העסקיות של הבנק, ובכלל זה התפתחויות הנוגעות למוצרים חדשים, נוהגים עסקיים, קווי עסקים או לקוחות חדשים, או בשינויים מהותיים בכל אחד מאלה. הבנק מבצע סקרי ציות בתחומי הציות השונים להבטחת אפקטיביות פעילות ניהול סיכון הציות.

הבנק פועל בצורה הוגנת אל מול כל מחזיקי העניין. ערך ההוגנות הינו חוצה ארגון ומושתת על יישום ערכי ייסוד בדמות יושרה, הגינות ושקיפות. הבנק פועל לשמירה על מערכת יחסים הוגנת עם לקוחותיו ועם שאר מחזיקי העניין, רואה את הלקוח במרכז פעילותו העסקית ומקפיד על הגינות עסקית בכל פעולותיו. ההוגנות מהווה ערך בסיסי במסגרת הקוד האתי של הבנק ובבנק מבוצעות פעולות להטמעה ויישום ערך ההוגנות בקרב העובדים.

לבנק תוכנית אכיפה פנימית בניירות ערך ובתחום דיני התחרות הכלכלית.

תיאבון הבנק לסיכונים ציות ורגולציה, בכל הקשור לציות להוראות הדין החלות על הבנק, הוא מזערי.

סיכון הציות נותר ללא שינוי במהלך שנת 2020 והוא מוגדר ברמה נמוכה-בינונית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

הערכת הסיכון נובעת, בין היתר, מהמשך הטיפול בסיכונים שסווגו ברמות הגבוהות, שיפור הבקרה, ניהול תהליכי הטמעה, ויעול תהליכי העבודה בתחום, תוך שילוב שיפורים טכנולוגיים. במהלך השנה, הבנק פעל ליישם את ההוראות הרלוונטיות של הרגולטורים השונים בעקבות מאפת הקורונה. כמו כן, מקיים הבנק בקרות שוטפות במטרה לנטר סיכונים ציית העלולים להתהוות בתקופה זו. לבנק תוכניות אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך ובדיני התחרות הכלכלית. לפרטים נוספים בדבר סיכון הציית והרגולציה ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון חוצה גבולות

תיאור הסיכון

סיכון חוצה גבולות (Cross Border Risk) הוא הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.

סיכון חוצה הגבולות כולל גם, אך לא רק, סיכון לנזק, לרבות פגיעה במוניטין, בשל תביעות או הליכי אכיפה אחרים מצד רשויות במדינות זרות, בקשר עם דיני מס זרים החלים על לקוחות מסוימים של הבנק, חוקי איסור הלבנת הון ומימון טרור, סנקציות של גופים בינלאומיים ורשויות זרות, או דין אחר. הסיכון חוצה הגבולות חל גם בשלוחות הבנק בחוץ לארץ; בפעילות עם לקוחות תושבי-חוץ.

סיכון חוצה הגבולות כולל גם את הסיכון הנובע מהחובות הנגזרות מדיני מס אמריקאים, החלים על פעילות קבוצת הבנק מחוץ לארצות הברית (FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act, וכן QI - qualified intermediary). הסיכון נובע גם מהחובות הנגזרות מהתקן שפורסם על ידי ארגון ה-OECD (CRS - Common Reporting Standard).

סקירת סיכון חוצה גבולות והעקרונות לניהול

תיאבון הסיכון לסיכונים חוצי הגבולות הוא אפסי. משכך, קבע הבנק כי ליקויים שיאותרו בקשר עם סיכונים חוצי גבולות יטופלו על ידי יחידות הבנק בעדיפות עליונה. הבנק קבע תוכנית עבודה רב שנתית לפונקציית הציית, הכוללת פעולות נדרשות להפחתת סיכון הציית בכלל הבנק.

סיכון חוצה הגבולות נותר ללא שינוי בשנת 2020 והוא מוגדר נמוך-בינוני. הבנק מנהל את הסיכון, על ידי עדכון נהלים, מיכון תהליכי עבודה, קיום הדרכות, פעילות תושבי חוץ בסניפים מתמחים, הגדרת רמת סיכון חוצה גבולות, הגדרת תוכנית בקרות עומק לנושא FATCA בהתאם לתוכנית FATCA והגדרת שגרות עבודה בתהליכים הנדרשים לביצוע הדיווחים הן במסגרת ה-FATCA והן במסגרת ה-CRS.

במהלך הרבעון השלישי של השנה העביר הבנק דיווחים לרשות המיסים בהתאם לתקנות ליישום הסכם ה-FATCA, והסכם חילופי המידע בהתאם לתקן CRS.

לפרטים נוספים בדבר סיכון חוצה גבולות ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון הלבנת הון ומימון טרור

תיאור הסיכון

סיכון הלבנת הון ומימון טרור הינו הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, אשר עלולים להיגרם לבנק בשל הפרת הוראות הדין השונות הקשורות בחובות המוטלות על הבנק בקשר עם הלבנת הון ומימון טרור.

סקירת סיכון הלבנת הון ומימון טרור והעקרונות לניהול

הבנק רואה עצמו כשותף למאבק הבינלאומי בהלבנת הון ובמימון טרור ונרתם למאבק הבינלאומי בשוחד ושחיתות ופועל לאיתור, ניטור ומעקב אחר פעילויות ולקוחות אשר עלולים להיות חשופים לשוחד ושחיתות. כמו כן, נמנע הבנק מלבצע פעילויות המנוגדות לתוכניות הסנקציות הבינלאומיות של OFAC (ממשרד האוצר האמריקאי) ושל האיחוד האירופי.

הבנק מיישם על בסיס קבוצתי, בשינויים המחויבים, את מדיניותו בתחום ואת הוראות הדין, בחברות הבת שלו ושלוחותיו השונות בארץ ובחוץ לארץ. הבנק מיישם גישה מבוססת סיכון בפתיחת חשבונות וניהולם, תוך הקצאת משאבים התואמת לרמת הסיכון של החשבון והפעילות, המתבטאת בין היתר בבקרות מוגברות והדרכות ייעודיות תואמות.

תיאבון הסיכון של הבנק בכל הקשור לסיכון הנובע מהלבנת הון ומימון טרור הינו אפסי.

סיכון הלבנת הון ומימון טרור נותר ללא שינוי בשנת 2020 והוא מוגדר נמוך-בינוני. הערכת הסיכון נובעת בין היתר, מהמשך פעילות אינטנסיבית של הדרכה והטמעה לצד בקרות ממוקדות סיכון, לרבות סיכונים הנובעים מאירוע נגיף הקורונה, טיובי מסמכים וסיווגים וכן נקיטת פעולות אפקטיביות לצורך מניעת הישנות אירועים חריגים וכשלי ציית. מערכת מא"ה (מערכת איסור הלבנת הון) לאיתור פעילות בלתי רגילה ולדיווחים לרשות לאיסור הלבנת הון פועלת בצורה שוטפת בסניפים ומאפשרת בקרה הדוקה על הפעילות הבנקאית. במהלך הרבעון השלישי של השנה העביר הבנק דיווח חצי שנתי לבנק ישראל על סיכונים ציית במתכונתו החדשה לפי הוראת דיווח 825.

לפרטים נוספים בדבר איסור הלבנת הון ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מוניטין

תיאור הסיכון

סיכון המוניטין מופה על ידי הבנק כסיכון מהותי, שכן, מאירועי עבר ניתן ללמוד כי פגיעה במוניטין של גוף פיננסי עשויה להביא לאובדן ערך משמעותי. סיכון המוניטין הינו סיכון עצמאי, אך יכול גם לנבוע מהתממשות סיכונים אחרים בבנק, כגון, התממשות אירוע סיכון תפעולי. כמו כן, פגיעה במוניטין הבנק יכולה לגרום להתממשות של סיכונים אחרים, ובפרט, סיכון הנזילות, במסגרתו תהיה דרישה גוברת של לקוחות למשיכת פיקדונות.

סקירת סיכון המוניטין והעקרונות לניהול

הבנק הגדיר את תיאבון הסיכון לסיכון מוניטין כתיאבון סיכון מזערי. במהלך השנים האחרונות פעל הבנק ליצירת מסגרת לטיפול בסיכון המוניטין. ראיית הבנק היא שיש לטפל בסיכון זה לפי עקרונות דומים לאלה הנהוגים בטיפול בסיכונים האחרים, כגון, סיכון האשראי או סיכון השוק, זאת למרות שסיכון זה נחשב בעייתי יותר לכימות.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

מנהלת סיכון המוניטין הינה מנהלת חטיבת השיווק, פרסום ופיתוח עסקים של הבנק. סיכון המוניטין מנהל בהתאם למדיניות בשלושה מישורים: מראש (בשגרה), בזמן אמת (מצב התראה) ובדיעבד. הבנק עוקב אחר, ובוחן את השפעת התפשטות נגיף הקורונה בעולם ובישראל על הפעילות העסקית בכלל ועל סיכון המוניטין בפרט, בהיבט של תפיסות שליליות כלפי הבנק ספציפית וכחלק מתפיסות כלפי כלל המערכת הבנקאית. בנוסף עוקב הבנק ובוחן את השפעת מיזוג בנק אגוד על סיכון המוניטין. להערכת הנהלת הבנק, בשלב זה לא חל שינוי מהותי ברמת סיכון המוניטין. הבנק ממשיך ומנטר את הנושאים באופן שוטף. לפרטים נוספים בדבר סיכון המוניטין ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אסטרטגי-עסקי

תיאור הסיכון

סיכון אסטרטגי-עסקי הינו סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות, או בהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון. מהותיות הסיכון האסטרטגי-עסקי מחייבת את הבנק לנקוט אמצעים שיאפשרו את ניהול הסיכון, תוך נקיטת אמצעים להערכה ולזיהוי מקדים של אירועים, העלולים למנוע את יישום האסטרטגיה.

סקירת הסיכון האסטרטגי-עסקי והעקרונות לניהולו

הבנק פועל תחת מתווה של תוכנית חומש אסטרטגית, אשר האחרונה אושרה בדירקטוריון הבנק ביום 21 בנובמבר 2016 ועקרונותיה פורסמו לציבור. סטייה מהותית מאסטרטגיית הבנק מחייבת את אישור דירקטוריון הבנק. הסיכון מנוטר על ידי חטיבת מידע ודיווח כספי ומאוגר על ידי החטיבה לבקרת סיכונים.

מנהל הסיכון האסטרטגי-עסקי הוא המנהל הכללי, ובהתאם להנחייתו בוחנת הנהלה באופן תקופתי את יישום האסטרטגיה: עורכת מעקב אחר התפתחויות רגולטוריות, כלכליות או טכנולוגיות בעלות השפעה על האסטרטגיה, ויוזמת תוכניות עבודה שנתיות הנגזרות ותואמות את התוכנית האסטרטגית. בנוסף ובאופן שוטף עוקבות חטיבת מידע ודיווח כספי והחטיבה לבקרת סיכונים אחר הסיכון האסטרטגי-עסקי באופן בלתי תלוי, בהיבטי בקרה שונים ובעיקר: העמידה ביעדים, מיפוי וזיהוי הסיכונים, מבחני מצוקה, מבחני איום וניטור פרופיל הסיכון המתמשך לנוכח תיאבון הסיכון של הבנק. מעבר למעקב הרציף אחר יישום תוכנית העבודה והתאמתן לתוואי האסטרטגי, הבנק עוקב גם אחר התפתחויות של גורמים אקסוגניים אשר עלולים להשפיע על הסיכון האסטרטגי-עסקי של הבנק. תוכניות העבודה של חטיבות הבנק מותאמות בעת הצורך לסביבה העסקית המשתנה במטרה לעמוד ביעדים העסקיים ובתוואי האסטרטגי. הבנק ערוך למצבי חירום בצורה שתמצאם את מידת הפגיעה בתוכנית העסקית והאסטרטגית שלו, לו יתפתחו תנאי קיצון כלכליים או ביטחוניים.

התפתחויות בסביבה העסקית שעלולות להשפיע על הסיכון האסטרטגי

- התפשטות נגיף הקורונה בעולם הובילה להתכווצות בפעילות הכלכלית העולמית, לעליה חדה בשיעור האבטלה, ולפגיעה בפעילות המגזרים העסקיים, ובייחוד במגזר העסקים הקטנים. הערכות החזאים הן כי הפצת חיסון לקורונה צפויה להוביל להסרה הדרגתית של המגבלות על הפעילות העסקית ולחזרה לרמת פעילות רגילה. אולם, קיים סיכון כי תהליך ההתחנסות יהיה איטי ויעכב את התאוששות הביקושים וחזרת המשק לפעילות מלאה. הבנק עוקב באופן שוטף אחר השלכות אפשריות של האטה בפעילות הכלכלית העולמית ובפעילות המשק הישראלי, העלולה להרע את מצבם של משקי הבית או לפגוע בחוסן של עסקים בענפי משק שונים, בייחוד בענפי המסחר והשירותים.
 - ההתפתחויות הטכנולוגיות בעולם הפיננסי והשינויים בהעדפות הצרכנים מובילים למעבר גובר של הפעילות הבנקאית לדיגיטל. התפתחות הבנקאות הפתוחה עשויה להוביל להתעצמות התחרות בזירת המחיר, בייחוד בתחום התשלומים והעברות הכספים. על רקע התפתחויות אלה, קיים סיכון גובר לפיצול צריכת סל המוצרים הבנקאיים, ולהתגברות האיום התחרותי על מערכת הבנקאות כתוצאה מכניסה של גופים פיננסיים חוץ-בנקאיים וחברות טכנולוגיה לתחומי פעילות בנקאיים. הבנק נערך לעולם הטכנולוגי המשתנה באמצעות התאמת פונקציית הייצור הבנקאית, בין היתר, באמצעות השקעות בטכנולוגיה.
 - השפעתן של הוראות רגולציה בתחומי ליבה של הפעילות הבנקאית, ובכללן השפעותיו האפשריות של החוק ל"הגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל". מטרת החוק הינה הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים תוך התייחסות לצד הייצע - הוספת שחקנים חדשים, ולצד הביקוש - הגברת יכולת הצרכן להשוות בין עלויות של שירותים פיננסיים.
 - ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה עסקה לרכישת מניות בנק אגוד בידי הבנק. עסקת המיזוג הינה פרויקט מהותי בהיקף נרחב ובעלת מורכבות רבה, ונושאת בחובה מגוון רחב של סיכונים. הבנק נערך בצוותי עבודה נרחבים ובניהול מקיף של ועדות היגוי ומנהלות לביצוע תכנית המיזוג. ניהול הסיכונים הינו חלק אינטגרלי ודינמי בכל צוותי העבודה, כאשר מנהל הסיכונים הראשי בוחן ומתכלל את כלל סיכוני הפרויקט והמיטוגציות הנדרשות להפחתת וניהול של הסיכון. הבנק מנהל את פרויקט המיזוג באופן מופרד מעסקי השוטפים, במטרה לאפשר עמידה ביעדי תכניות העבודה במקביל לתהליך המיזוג.
- מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד. לפרטים נוספים בדבר הסיכון האסטרטגי-עסקי ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים סביבתיים

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד העלול לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה בשל עלויות גבוהות שנגרמו כתולדה של מפגעים סביבתיים ורגולציה בתחום איכות הסביבה או מירידה בשווי בטוחות החשופות לסיכון סביבתי, או מכך שהבנק יישא באחריות עקיפה למפגע סביבתי, הנגרם על ידי פרויקט שהבנק מממן. בסיכון הסביבתי נכללים גם סיכונים נוספים הנגזרים מסיכון זה (מוניטין, אחריות כלפי צד שלישי וכדומה). בשנים האחרונות גברה המודעות העולמית לחשיפה הפיננסית הפוטנציאלית הנובעת מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. לבנק מתודולוגיה מוסדרת לזיהוי, הערכה וטיפול בסיכון הסביבתי ופועל להטמעת ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים בבנק, לרבות קביעת תהליכי עבודה לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן אשראי ולשילוב הערכת הסיכון, ככל שקיים, בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד. לפרטים נוספים ראה דוח אחריות תאגידיית של הבנק הנכלל באתר האינטרנט של הבנק: www.mizrahi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיות.

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוטרים, שהם פחות מהותיים, הוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 לדוחות הכספיים.

יישום כללי החשבונאות על ידי הנהלה בעת עריכת הדוחות הכספיים כרוך לעיתים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים ועל התוצאות העסקיות המדווחים במסגרת הדוחות הכספיים. חלק מההנחות, ההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי או לתוצאות הפעולות המשתקפים בדוחות הכספיים של הקבוצה, וזאת עקב מהותיות הנושא, מורכבות החישובים או מידת ההיתכנות של התממשות נושאים השרויים בחוסר ודאות.

להלן הנושאים בהם נעשה שימוש בהנחות, הערכות ואומדנים:

הפרשה להפסדי אשראי

- הפרשה פרטנית - הבנק בוחן באופן שוטף את התחזיות להפסדי אשראי הצפויים בהתאם לתזרימי המזומנים בפועל ומתאים את הפרשה הפרטנית לתחזיות העדכניות.
- הפרשה קבוצתית - מחושבת בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים לאורך התקופה המתחילה מיום 1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח. בנוסף, מתחשב הבנק גם בגורמים סביבתיים רלבנטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי. כמו כן, שיעור ההתאמה בגין גורמים סביבתיים להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים, אינו נמוך מ-0.75%. מיתרת האשראי הצרכני שאינו פגום (לא כולל אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית).
- ההפרשה הקבוצתית מביאה בחשבון את השפעת ההרעה בתנאים המאקרו כלכליים ובפעילות במשק עקב משבר הקורונה על הלווים בבנק. לפרטים ראה להלן וכן בפרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.
- הלוואות לדיור - הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע הפיקוח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. ההוראה חלה על כלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי. ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.
- אשראי חוץ מאזני - ההפרשה מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור חשיפת האשראי הכוללת (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

רגישות ההפרשות להפסדי אשראי לשינויים בתנאי המשק, נובעת ממספר לא מבוטל של קשרים והשפעות הדדיות: השפעה על לקוחות מסוימים שלא יוכלו לעמוד בהתחייבויותיהם, ושכתוצאה מכך נערכת בגינם הפרשה ספציפית; השפעה על לקוחות מסוימים שנקלעו לקושי שמחייב סיווג בהשגחה מיוחדת או נחות, ושכתוצאה מכך גדל שיעור ההפרשה הקבוצתית בגינם; השפעה על הרכיב האיכותי הנוסף בהפרשה הקבוצתית, דרך הפרמטרים של צמיחה ואבטלה המהווים חלק מהמודל; השפעה נוספת על הרכיב האיכותי הנוסף, דרך פרמטרים נוספים המשפיעים משיעור האבטלה והצמיחה, כגון היקף רשימות המעקב והדירוג הממוצע של הלקוחות.

במהלך חודש אוקטובר 2020 ביצע הבנק תרחיש מערכתי - תרחיש קיצון אחיד שעורך הפיקוח על הבנקים למערכת הבנקאית, בהמשך לתרחיש שבוצע בחודש יוני 2020. תרחיש הקיצון מתבסס על התפרצות מחודשת של נגיף הקורונה והשבתת המשק, ונמשך עד לסוף שנת 2022. תרחיש הקיצון מניח, בין היתר, צמיחה שלילית של כ-38% בשנת 2020, שיעור אבטלה (אבטלה סטנדרטית) שמגיע בשיאו לכ-10.5%, ירידה של כ-11% במחירי הדיור, פיתוח בשער החליפין שמגיע בשיאו לכ-3%, ירידה של כ-16% במדד המניות (בשיא התרחיש) וכו'. תוצאות התרחיש מראות כי ההפרשה להפסדי אשראי לשנת 2021 בתרחיש הקיצון עלולה להגיע לכ-2.5 מיליארדי שקלים חדשים, קצב הפרשה שנתי של כ-1.02% מסך האשראי, בהשוואה ל-0.43% בדוחות הכספיים לשנת 2020.

לפרטים נוספים ראה ביאור 1 ו-6 לדוחות הכספיים.

מכשירים נגזרים

המכשירים הנמדדים בשווי הוגן מחולקים ל-3 רמות:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים למכשירים זהים, בשוק פעיל אשר לבנק יכולת לגשת אליו במועד המדידה.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם מחירים מצוטטים כאמור ברמה 1. נתוני רמה 2 כוללים נתוני שוק מצוטטים בשווקים פעילים, או בשווקים שאינם פעילים, במידה שגורם זה קיים, או נתונים הנגזרים או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים, כאמור.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם נצפים.

הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באמצעות מודל, המתבסס על אינדיקציות לאיכות האשראי של הצד הנגדי, הנגזרות ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל ומחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. בהיעדר

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים. הבנק בוחן את מהותיות רכיב סיכון האשראי ביחס לשווי ההגון בכללותו, כחלק מבחינת הסיווג של המכשיר לרמות השווי ההגון.

מדידת שווי הגון של מכשיר נגזר, כאשר לא קיימים לגבי מחירים מצוטטים, ביטחונות נזילים או הסכמי קיזוז המבטיחים באופן מספק את איכות האשראי של הנגזר ואין נתוני שוק על איכות האשראי של הצד הנגדי (כגון, CDS או איגרות חוב סחירות של הצד הנגדי), תחשב למדידת שווי הגון ברמה 3.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ו. 16 לדוחות הכספיים. לפירוט הנגזרים הנמדדים לפי שווי הגון, בהתאם לרמות השונות של שווי הגון, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

צירופי עסקים

ביום 30 בספטמבר 2020, הושלמה עסקה לרכישת מניות בנק אגוד על ידי הבנק. בהתאם להוראות ASC805 תמורת צירוף העסקים נמדדת בשווי הגון המצרפי של נכסים שנתנו, התחייבויות שהתהוו ומכשירי הון שהונפקו על ידי הקבוצה בתמורה להשגת השליטה בנרכשת. לצורך קביעת השווי ההגון של הנכסים וההתחייבויות של בנק אגוד השתמש הבנק בהנחות, הערכות ואומדנים.

לפרטים נוספים ראה ביאור 35 ב' לדוחות הכספיים.

ניירות ערך

ניירות ערך בתיק למסחר ובתיק הזמין למכירה מוצגים על פי שוויים ההגון. ניירות ערך שסווגו לתיק המוחזק לפדיון נמדדים בשיטת העלות המופחתת. שוויים ההגון של ניירות הערך נקבע על פי מחירי שוק מצוטטים בשווקים פעילים של ניירות הערך או של ניירות ערך דומים בתנאים, דהיינו שער בורסה, ציטוטים ממערכות מידע מוכרות כגון בלומברג, או ציטוטים מברוקרים המקובלים על הבנק. הבנק משתמש במודלים פנימיים לצורך בחינת השווי ההגון של מכשירים פיננסיים שלגביהם לא קיים שער בורסה, ואינו מסתמך בצורה בלעדית על מחירים המתקבלים מצדדים נגדיים או מחברות מצטטות.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ו. 5 לדוחות הכספיים. לפירוט ניירות ערך הנמדדים לפי שווי הגון, בהתאם לרמות השונות של שווי הגון, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

התחייבויות בגין זכויות עובדים

מחשבות על פי מודלים אקטואריים, בהתבסס על ריבית היוון שנקבעה לפי תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח יקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות פירעון, על איגרות חוב ממשלת ארצות הברית, והכל במועד הדיווח. המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה ושיעורי עליית שכר. שינוי בכל אחד מהפרמטרים יביא לשינוי בגובה התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים.

היקף התחייבויות הקבוצה, בגין זכויות עובדים המחושבות על פי מודל אקטוארי, מסתכם ב-2,542 מיליוני שקלים חדשים (ללא בנק אגוד - 1,558). (כולל הפרשה בגין פרישת עובדים בתנאים מועדפים).

להלן ניתוח רגישות סך ההפרשה לזכויות עובדים לשינויים בהנחות העיקריות אשר שימשו בסיס לאומדן האקטוארי, במועד המעבר (במיליוני שקלים חדשים):

עלייה של 1%	שינוי של 1% בשיעור העלייה השנתי של השכר		שינוי של 1% בשיעור העזיבה לפני גיל הפרישה	
	עלייה	ירידה	עלייה	ירידה
(135)	139	(116)	134	(131)
(39)	-	-	-	-
(90)	11	(10)	(12)	10

לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ו. 12 לדוחות הכספיים.

עסקאות תשלום מבוסס מניות

הדוחות הכספיים כוללים את ערך ההטבה של תוכנית אופציות למנהל הכללי ולמנהלי הבנק, שערכן נאמד על ידי חוות דעת של יועץ חיצוני מומחה לתחום, לפי מודלים מקובלים לרבות מודל בלאק ושולס, המודל הבינומי ומודל מונטה קרלו בהתבסס על הנחות שונות, בעיקר ביחס למועד המימוש הצפוי של האופציות ולסטיית התקן של שער מניית הבנק. שינויים בשער מניית הבנק, בסטיית התקן של השער ובגורמים אחרים עשויים להשפיע על שוויה הכלכלי של ההטבה.

חלק מתוכניות האופציות של הבנק כוללות מספר מנות, המבשילות במועדים שנקבעו. כמות כתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממש, בפועל, נגזרת בעיקר מהשיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, עד לשיעור תשואה שנתי של 13%, ומפרמטרים אחרים (לפרטים ראה ביאור 23 בדוחות הכספיים), בהתאם לנוסחת הזכאות למימוש שנקבעה בתוכנית האופציות. נכון ליום 31 בדצמבר 2020 מותאמות הכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע יהיה רשאי לממש בהתאם לפרמטרים בפועל בכל אחת משנות התוכנית. לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ו. 13 וביאור 23 לדוחות הכספיים.

הפרשות בגין התחייבויות תלויות ותביעות משפטיות

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים, במקום בו לדעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, נדרשה הפרשה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

- בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, סווגו התביעות בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:
- (1) סיכון צפוי (Probable): הסתברות מעל 70% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"צפויה", נערכת הפרשה מתאימה בדוחות הכספיים.
 - (2) סיכון אפשרי (Reasonably Possible): הסתברות בין 20% ל-70% להפסד בגין התביעה. בתביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"אפשרית", נערכת במקרים מסוימים הפרשה מסוימת בדוחות הכספיים, בהתאם לשיקול דעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים.
 - (3) סיכון קלוש (Remote): הסתברות נמוכה מ-20% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"קלושה", לא נערכת הפרשה בדוחות הכספיים.

בביאור 26 ג. ניתן גילוי לתביעות מהותיות, שסכומן (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק.

כמו כן, ניתן גילוי לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת, בהתאם לעניין, על דעת הנהלות החברות המאוחדות שלו ועל חוות דעת יועציהם המשפטיים, לא ניתן במועד עריכת הדוחות הכספיים להעריך את סיכוייהן, ולכן לא בוצעה בגין הפרשה.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, רשאי הבנק לקבוע לגבי תובענה ייצוגית כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון, בארבעת הדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר הגשת התביעה, וכן במקרה של עיכוב הליכים על פי החלטת בית משפט. מעבר לכך, רק במקרים נדירים רשאי הבנק לקבוע כי לא ניתן להעריך את סיכויי התממשות החשיפה.

יצוין כי ההפרשה בגין תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, תלויה בגורמים רבים וכרוכה באי ודאות גבוהה. מידע חדש שיגיע לבנק בעתיד ונוגע לחשיפות הקיימות למועד אישור הדוחות הכספיים יכול להשפיע באופן מהותי על גובה החשיפה או גובה ההפרשה הנדרשת בגין החשיפה.

הפרשה לירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הפרשה לירידת ערך, במידה ונדרשת, מבוססת על הערכות שווי הנערכות על ידי שמאי או מעריך שווי, ומעודכנות על ידו בהתאם לצורך. לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ו. 8 ו-9 לדוחות הכספיים.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הבנק צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המיסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכסי מיסים נדחים מוכרים בספרים בגין הפסדים מועברים, זיכוי מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי, כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ו. 17 לדוחות הכספיים.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2020 כולל מיסים נדחים, נטו, בסכום של כ-1,537 מיליוני שקלים חדשים (ללא מיסים נדחים בגין ניירות ערך, שאינם משפיעים על ההפרשה למסים). עלייה של 1% בשיעור המס תגרום לירידה בהפרשה למסים בסכום של כ-45 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ו. 17 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים המבוססות על דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sarbanes-Oxley Act האמריקאי, חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" (להלן: "הצהרה על הגילוי").

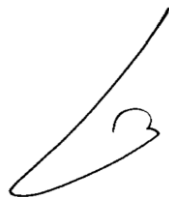
הצהרה על הגילוי כאמור, מתייחסת לבקורות ולנהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש הבנק לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, נצבר, מעובד ומועבר להנהלת הבנק באופן המאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. כן מתייחסת ההצהרה, לקביעתה של בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי, ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

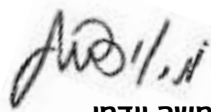
התפתחויות בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 בדצמבר 2020 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, למעט התאמת בקורות בקשר עם איחוד לראשונה של בנק אגוד. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים באשר לאימוץ הוראות סעיף 404 לחוק Sarbanes-Oxley, נכללות בדוח זה הצהרה בדבר אחריות הדירקטוריון והנהלה לקביעתה ולקיומה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי והערכה של הנהלה בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי למועד הדוחות הכספיים. במקביל, נכללת חוות דעת של רואי החשבון המבקרים של הבנק בדבר נאותות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק בהתאם לתקנים הרלבנטיים של ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board).

משה לארי

מנהל כללי

משה ידמן

יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

רמת גן, 8 במרץ 2021

כ"ד באדר התשפ"א